

Міністерство освіти і науки України
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика
ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Університет Харан (Туреччина)
Міждержавний інститут українсько-казахстанських відносин
імені Н.А. Назарбаєва (Казахстан)
«Науковий центр інноваційних досліджень» (Естонія)
Міжнародна Академія культури безпеки, екології та здоров'я
ГО «Українська Асоціація фахівців системи публічного управління
та адміністрування»

МАТЕРІАЛИ

I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

2 червня 2023 р.

Переяслав, 2023

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

УДК 005.3-027.555:[37+001](477)(082)

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Університету Григорія Сковороди в
Переяславі
(протокол № 11 від 29 червня 2023 р.)*

Сучасні аспекти реформування системи публічного управління в умовах воєнного часу: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (2 червня 2023 року) / за заг. ред. О.І. Пархоменко-Куцевіл. Переяслав, 2023. 333 с.

Уміщено матеріали доповідей учасників I Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні аспекти реформування системи публічного управління в умовах воєнного часу» щодо проблем розвитку, реформування, модернізації публічного управління в умовах воєнного часу та надзвичайних ситуаціях.

Розраховано на фахівців державного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, слухачів вищих навчальних закладів, які отримують освіту за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Дорогі друзі з України та Переяслава, учасники конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління в умовах
воєнного часу»!

Шановні пане ректор Університету Григорія Сковороди в Переяславі
Віталій Коцур.

Я б дуже хотів бути присутнім на конференції особисто, але стан
мого здоров'я наразі не дозволяє цього зробити.

Хочу висловити особисту подяку і, перш за все, повагу всім вам за
те, що ви знайшли можливість у цей складний для України час війни обговорити на
науковій конференції сучасні аспекти реформування системи державного управління.

Важливо, щоб у кризові часи державні адміністрації стояли на міцних і надійних
ногах, щоб вони функціонували навіть тоді, коли світ навколо переживає кризу. Громадяни
повинні мати можливість покладатися на свою державу, яка зробить все для них.

У Німеччині державне управління децентралізоване. Це пов'язано з німецькою
історією. Починаючи з середньовіччя, а ще більше після Тридцятилітньої війни,
Німеччина була розділена на багато дрібних держав, що входили до її складу. Навіть
сьогодні Німеччина є федеративною республікою, що складається з 16 федеральних
земель. Вся державна система не зосереджена в столиці Берліні. Уряди 16 земель мають
власні повноваження, особливо у сфері місцевого самоврядування, яке поділяється на
райони, міста без районного поділу, містечка та муніципалітети, які мають власних
місцевих представників та голів адміністрацій, що обираються громадянами. Звучить
складно. Іноді так воно і є. Але якщо поглянути на цю систему довше, то вона чітко
демонструє муніципальну автономію. Тобто, завдання найкраще виконуються там, де вони
мають бути реалізовані, а це в першу чергу муніципалітети. Саме тому міста і
муніципалітети треба зміцнювати, тому що саме там політика доходить до громадянина.

У вас є шанс, особливо в умовах цієї елементарної кризи, створити нові, новаторські
імпульси для функціонування не надто складної адміністративної структури.
Скористайтеся цим шансом і вийдіть з цього страшного часу сильнішими.

Минулого року вийшла біографія в'язня Освенцима Анастасії Гулей, якій зараз 97
років і вона знову живе в Києві. Мені дозволили написати цю книгу. У ній є важлива фраза,
яку Анастасія сказала минулого року: «Я пережила Гесса, я пережила Гітлера і я переживу
Путіна!» Сильна жінка. Я бажаю вам всього найкращого, мої думки з вами. До зустрічі в
Переяславі, як тільки я зможу приїхати.

Слава Україні!

З повагою **Майк Райхель,**

Колишній мер,

Депутат окружної ради землі Бургенланд/Саксонія-Ангальт/Німеччина,

Депутат міської ради Вайсенфельса, керівник парламентської групи

Директор центру політичної освіти Землі Саксонія Ангальт (м. Магдебург,
Німеччина),

Переклад: **Олеся Скляренко**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри
іноземної філології, перекладу та методики навчання

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Шановний Ректоре!
Шановні організатори та учасники конференції!

Щиро вітаю Вас із початком роботи I Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні аспекти реформування системи публічного управління в умовах воєнного часу»!

Складні соціально-економічні та політичні процеси в умовах воєнного стану, соціокультурні трансформації та інформаційні загрози зумовлюють об'єднання зусиль усієї наукової спільноти задля вирішення проблем і викликів сьогодення. Нові ризики, пов'язані з інформаційно-психологічною безпекою, особливо військові дії, актуалізують перед науковцями, законодавцями та виконавчою владою завдання, що потребують невідкладних рішень. Маю надію на те, що обмін ідеями та досвідом слугуватиме платформою нових підходів до публічного управління інформаційною безпекою з урахуванням сьогоdnішніх реалій, що допоможе переосмислити аспекти безпечного існування людини та стане основою для ефективної розбудови державної політики національної безпеки з використанням механізмів захисту особистості та суспільства, профілактики негативних наслідків деструктивних інформаційних процесів.

Сподіваюсь, що обговорення на конференції актуальної проблематики сприятиме розвитку державної інформаційної політики, удосконаленню системи забезпечення інформаційної безпеки України, збереженню інформаційно-психологічної безпеки людини, її ментального здоров'я в епоху радикальних змін турбулентного простору. Саме на таких заходах можна обговорити результати проведеної роботи та визначити пріоритети подальших досліджень.

Бажаю організаторам та учасникам конференції плідної роботи, конструктивного діалогу та нових вагомих здобутків. Міцного Вам здоров'я, творчих успіхів, наснаги та успішного професійного вдосконалення!

Генеральний директор Державного закладу
«Науково-практичний медичний
реабілітаційно-діагностичний центр
МОЗ України», Заслужений лікар України,
проф., д.мед.н., д.філос., д.держ.упр.,
президент Всеукраїнської професійної
психіатричної ліги

Олег ПАНЧЕНКО

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

ЗМІСТ

Андрушків М.В. Теоретичні підходи до питання етики публічного службовця.....	10
Балабан Р.В. Реформа децентралізації	13
Бельська Т.В. Публічно-управлінські аспекти гуманітарної діяльності в Україні	24
Бесчастний В.М. Питання соціального захисту військовослужбовців в актах конституційного суду України.....	27
Блистів Т.І., Колесник В.Т. Захист критичної інфраструктури як фундамент загальноєвропейської безпеки.....	31
Бобровнік Ю.В. Перспективи служби в органах місцевого самоврядування в Україні: оновлений ЗУ «Про службу в органах місцевого самоврядування»35	
Будзин В.Р. Реалізація управлінських підходів у державній соціально-гуманітарній політиці громадського здоров'я та благополуччя	39
Бурик З.М. Публічне управління у сфері охорони здоров'я та соціальної сфери в умовах військових дій.....	42
Василик В.Л. Основні засади забезпечення прийняття управлінських рішень	44
Василюк Б.В. Проблеми розвитку виборчих технологій в умовах становлення інформаційного суспільства	46
Васюк Н.О., Гудзенко К.К. Напрями удосконалення державної політики щодо організації надання медичної допомоги при серцево-судинних захворюваннях в Україні.....	49
Ващенко С.В. Теоретичні аспекти державної інформаційної політики в умовах глобалізаційних викликів та небезпек	52
Вергун М.А. Забезпечення соціальної безпеки під час воєнного стану: формування та реалізація	56
Воротін В.Є., Коротецький В.П. Процес децентралізації та забезпечення сталого розвитку повоєнної України	60
Галенко І.В. Особливості сфери зайнятості як аспект формування кадрової політики.....	65
Гбур З.В. Аналіз показників міграції населення в умовах воєнного стану67	
Гладкий С.О. Проблеми оптимізації публічного управління цифровими ресурсами в Україні.....	72
Гладченко Д.О. Теоретична аспекти реалізації децентралізації у системі державного управління.....	75
Гордійчук М.П. Аспекти державного управління у сфері надання онкологічної допомоги в період воєнного стану.....	77
Греб І.І. Удосконалення державної антикорупційної політики України	80
Грига О.С., Коцур Л.М. Нормативно-правове регулювання державної інформаційної політики України в умовах воєнного стану.....	82
Губенко В.В., Турченко А.М. Реформи в галузі освіти, децентралізація, військовий стан, охорона праці – перепони чи виклик до рішучих змін.....	85

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Дабіжа В.В. Publicity of state administration	92
Дармостук Д.Г., Ляшенко Н.М. Міжнародний досвід підбору персоналу на публічну службу.....	96
Деревенко Л.Є. Розвиток ринку нерухомого майна під час війни та його вплив на економічну безпеку	99
Драєва К.О. Формування державної політики у сфері охорони здоров'я України	101
Дричик В.М. Основні складові формування та забезпечення воєнної безпеки в системі публічного управління.....	104
Дубич К.В. Соціальні ризики як чинник вдосконалення публічного управління системою соціального захисту населення України	107
Завада О.Г. Податкова політика України в умовах воєнного стану.....	110
Загола Т.М. Глобальні інформаційні загрози є основними видами загроз глобальній безпеці	113
Зелінський Є.В. Актуальність процесу цифрової трансформації системи охорони здоров'я.....	116
Карпа М.І. Актуальні інструменти державного регулювання митною сферою України в умовах євроінтеграції	118
Кириченко Г.В. Проблеми запровадження цифровізації в систему освіти і науки України: сучасні реалії.....	121
Кіріяк А.В. Аспекти формування управлінських рішень у системі органів публічної влади	124
Ковальчук С.О. Зміцнення економічної безпеки через активізацію торгівлі в Україні	127
Коломоєць Ю.О., Гайдабура В. Аспекти реформування системи публічного управління	130
Комлик Д.І. Формування ефективної системи надання послуг населенню у сфері охорони здоров'я України	133
Король Р.М., Мироненко М.А. Результати роботи окремого підрозділу науково-дослідної установи в умовах воєнного стану.....	138
Корчинський В.А. Проблеми реформування системи публічної служби в умовах воєнного часу.....	142
Коцур Л.М., Арсененко О.М. Основні напрямки реалізації державної соціальної політики України в умовах воєнного стану	145
Кошова С.П. Інвестиційна привабливість космічної діяльності в Україні	148
Кравченко О.О. Основи податкової політики держави	152
Крилов М.С. Ринок фасованої питної води	156
Крилова І.І. Ринок централізованого водопостачання	160
Куделя В.В. Значення інформатизації в системі охорони здоров'я України	164
Кульга М.В. Соціальне страхування як базовий елемент державної політики щодо працездатного населення	167

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Куртинець О.І. Сучасні засади формування державної соціальної політики в Україні	170
Лаба О.С. Наукові підходи до визначення поняття «менеджмент людських ресурсів публічного управління»	172
Ляшенко О.О. Спроби реалізації угорської автономії на Закарпатті як виклик стійкості України.....	175
Мазурець В.О. Роль та особливості роботи Міністерства юстиції України в умовах війни.....	180
Малімон В.І. Впровадження еко-інновацій як інструмент досягнення цілей сталого розвитку	184
Москаленко В.В. Контроль управлінської діяльності в сфері публічного управління	188
Олексієнко О.М. Управління впровадженням здоров'язберезувальних технологій у підготовці педагогічних працівників	190
Оліфіренко Д.О. Діджиталізація закладу освіти як ефективна модель управління якістю надання освітніх послуг	193
Панчук Ю.П. Нормативно-правове забезпечення системи державного управління національною безпекою в Україні.....	196
Пархоменко Н.І. Сучасні аспекти стратегічного управління системою освіти: управлінський аспект	199
Пархоменко-Куцевіл О.І. Управлінський аспект діяльності Уповноваженого у справах європейського суду з прав людини.....	201
Пастущенко І.П. Сучасні тенденції публічного управління медичним обслуговуванням населення України.....	205
Подольак А.В. Тенденції реформування публічного управління в сучасних умовах.....	208
Пожарський Ю.А. Тенденції формування іміджу державних службовців.....	210
Половіна А.О. Правові наслідки притягнення працівників закладу охорони здоров'я до кримінальної відповідальності та погашення судимості.....	213
Пронь Л.М. Інноваційна культура як елемент політики та інструмент економічної безпеки в умовах воєнного часу.....	218
Пустовіт О. . Проекти «безпечне місто»: запровадження на державному рівні в Україні	220
Пустовіт Я.Б. Аспект публічного управління: використання штучного інтелекту в обороноздатності України	224
Пучков Д.І. Сучасні механізми державного управління умовах діджиталізації.....	227
Редзюк В.В., Редзюк Н.П. Цифрові технології та їх вплив на ефективність публічного управління.....	230
Родін В.С. Активізація інвестиційної привабливості виробництва біопалива за умов забезпечення продовольчої безпеки України.....	232
Рубан Д.О. Виклики розвитку місцевої демократії в Україні у період війни	235

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Руднєв С.І. Цифрова трансформація управління охороною здоров'я: децентралізований підхід на основі технології блокчейн.....	237
Савельян Д.Р. Визначення понять державна політика та охорона праці.....	240
Савченко М.А. Конституційне право на працю та трудові права	245
Савченко О.С. Запровадження цифровізації в систему публічного управління: досвід Японії та перспективи для України	249
Салманов Салех. Сучасні аспекти формування кадрової політики у системі публічного управління.....	252
Сінгуцький О.В. Розвиток темного туризму в Україні сьогодні та майбутнього.....	254
Сидоренко С.С. Генеза публічного управління розвитком безбар'єрного простору у закладах освіти України	257
Ситніков А.А. Державне стимулювання малого та середнього агробізнесу в країнах ЄС	261
Скрябін А.М. Державне регулювання розвитку транспортної інфраструктури регіону	265
Сліпенюк В.В. «Рашизм» як загроза національній безпеці України.....	268
Сморжевська О.О. Народня художня культура як бренд України.....	271
Стадник М.М., Походзей І.І. Пріоритети публічної політики у сфері формування національної ідентичності в умовах воєнного часу.....	274
Стороженко Л.Г. Діджиталізація в публічному управлінні: основні завдання	280
Сухова К.К. Напрями вдосконалення надання соціальних послуг в територіальних громадах.....	282
Тірбах Л.В. Державна підтримка бізнесу у воєнний час	286
Тірбах Л.В., Максименко Т.І. Формування антикорупційної політики в Україні	290
Токар В.М. Міграційні процеси в Україні в умовах воєнного стану.....	292
Третьяков О.С. Трансформаційні зміни у системі охорони здоров'я України	296
Турчин О.А. Роль позиціонування в системі управління брендингом медичного закладу	299
Хайновський О.О. Особливості управління корпоративними правами держави.....	301
Хомич А.В. Засади соціо-гуманітарної безпеки в умовах інформаційних загроз.....	303
Хомич О.С. Воєнний стан: формулювання поняття та наслідки впровадження	306
Чеховський А.А. Проблеми формування енергетичної політики в Україні	310
Шевченко О.В. Економічна та продовольча безпека та їх роль у системі національної безпеки України.....	313

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Шпирко І.Б. Сучасні проблеми державного управління у сфері національної безпеки в умовах воєнного часу.....	316
Ялмаз Алтіндаг. Інноваційне лідерство – концепція управління, що базується на інновації.....	319
Яровой Т.С. Корупція в системі забезпечення державної безпеки та громадського порядку.....	321
Ярощук Я.О. Сучасні аспекти цифровізації системи освіти.....	324
Яценко Б.Г. Наслідки угоди між ЄС та Туреччиною для подолання міграційної кризи 2016 року.....	326
Afat Ayyat Gasimova, Namig Vagif Muradov. Improving the technology of jam production using sloe pure	329

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Андрушків Мар'яна Василівна

магістрантка кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Теоретичні підходи до питання етики публічного службовця

Етичний компонент – один з центральних у створенні нової моделі публічної служби. Регулювання службової поведінки чиновників на морально-ціннісному рівні і жорсткий контроль за дотриманням ними високих етичних стандартів – необхідні умови для реального підвищення якості державного управління, соціальної ефективності держави в цілому і, в підсумку, підвищення по відношенню до нього рівня довіри [1].

Етика публічного службовця – це система спільних цінностей та правил, що регулюють взаємовідносини на публічній службі між керівниками та підлеглими, колегами у процесі їхньої спільної діяльності, між публічними службовцями та громадянами. Саме державна етика сприяє реалізації моральних цінностей службовців і під час професійних обов'язків.

Етична складова публічної служби впливає на ефективність діяльності публічної служби, причому часом більше, ніж професіоналізм та компетентність.

Професійна етика публічних службовців тісно пов'язана з такими поняттями, як «професійна честь», «професійна гідність», «професійний обов'язок». Саме ці поняття визначають значимість цієї професії для суспільства і держави, що формують внутрішнє переконання людини в тому, що його діяльність та професія значуща і необхідна суспільства і держави.

Усвідомлення значущості професії є дуже важливим для публічних службовців, як для тих, хто вже працює, так і для тих, хто обирає для себе цю галузь діяльності.

Значне збільшення уваги до проблематики адміністративної етики – один з провідних векторів реформування. Втім, в деяких країнах вихідні передумови для цього процесу склалися і раніше. Наприклад, у США перший Кодекс етики урядової служби з'явився ще в 1958 р., правда спочатку у формі резолюції Конгресу. Але приблизно через двадцять років після цього етичні починання державного життя почали ставати об'єктом досить жорсткого соціального контролю і регламентації, у тому числі і на законодавчому рівні. Було визнано, що життєздатність і легітимність політичної системи держави багато в чому залежать від того, наскільки державні інститути і вищі посадові особи відповідають домінуючим у суспільстві цінностям і ідеалам, а їх поведінка відповідає нормам суспільної моралі [2].

Профілактика негативних явищ на публічній службі таких як корупція, «кумівство» ґрунтується величезною мірою на культивуванні принципів адміністративної моралі, етичних принципів. Такого роду принципи, етичні норми закріплюються у кодексах етики.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Етичні кодекси покликані ставити моральні орієнтири. Мета їх полягає в тому, що людина повинна пишатися тим, що на публічній службі вона уособлює всі перелічені у кодексі принципи. Це своєрідна присяга, яка дає право на професійну діяльність у публічних органах влади. Приймаючи таку присягу, публічні службовці розуміють, що порушення закладених у них положень призведе до засудження колег або до будь-яких санкцій. У зв'язку з цим можна припустити, що за дотримання норм, передбачених етичними кодексами, зловживань та порушень стане менше.

Такі кодекси давно та успішно діють у лікарів та юристів. Як відомо, лікарі бачать свою мету у зміцненні здоров'я людей, а юристи – у забезпеченні законності дій своїх клієнтів. Мета ж управлінця – служіння державі, суспільству, народові. Публічні службовці є гарантом стабільності держави та її лояльності по відношенню до своїх громадян. Саме вони повинні забезпечувати прозорість та доступність інформації всім груп населення. Відданість кодексу може підтримувати на належній висоті репутацію, професію загалом.

Кодекси етики створено у низці країн. Так, уперше в США Кодекс етики публічної служби був запроваджений у 1958 р. у вигляді резолюції Конгресу та мав рекомендаційний характер, проте став основою правової регламентації діяльності публічних службовців. На його основі у 1978 р. був прийнятий закон «Про етику службовців державних органів». Потім цей закон реформувався (1989 р. – закон «Про реформу Закону про етику», наказ Президента США № 12731 «Принципи етики поведінки посадових осіб та службовців державного апарату»).

З квітня 2000 р. у Японії діють Закон про етику державних службовців, а також етичні правила державного службовця та норми адміністративних покарань за їх порушення.

У 1998 р. Міжнародна організація з економічного співробітництва та розвитку опублікувала «Рекомендації щодо вдосконалення етичної поведінки на публічній службі», які містили основні засади етичної поведінки публічних службовців та заходи щодо його стимулювання. У травні 2000 р. Комітетом міністрів Ради Європи було схвалено «Модельний кодекс поведінки публічних службовців», рекомендований як зразок при ухваленні європейськими країнами кодексів поведінки державних службовців.

В Україні діють Загальні правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, затверджені наказом Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 № 158 [3], водночас в Україні не існує Етичного кодексу поведінки публічних службовців, що є важливим для подальших процесів реформування системи публічної служби.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел

1. Войтенко А. Б., Якобчук В. П., Пугачова Н. С. Професійна етика державного службовця в контексті ефективності публічного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 2. – URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1581> (дата звернення: 06.05.2023). DOI: [10.32702/2307-2156-2020.2.36](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.2.36)
2. Морально-етичні засади розвитку державної служби України: європейський та вітчизняний досвід : наук. Розробка. за заг. та наук. ред. проф. С.М. Серьогіна. К. : НАДУ, 2008. 48 с
3. Загальні правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Балабан Ростислав Валерійович

кандидат політичних наук, Інститут політичних і етно-національних досліджень

Реформа децентралізації

Постановка проблеми. Децентралізація має сприяти посиленню ролі і здатності громади у формуванні середовища власного розвитку, пише економіст О. Нижник. [4,59] Відповідно ми розглядаємо ключове питання зміни спроможності суб'єктів децентралізації.

Черговий етап реформи децентралізації в Україні розпочався наприкінці 2014 р. За оцінкою Г. Зельнько, однією з найважливіших реформ є реформа децентралізації і місцевого самоврядування, що в урядових документах фігурує як пріоритетна [5,16]. Зрозуміло, що інші реформи не менш важливі, але теми децентралізації, врядування, самоврядування є такими, що складають конструкт управлінської моделі та свідчать про її ефективність і спроможність. Тому про її необхідність говорили постійно, але політичної волі на реалізацію не вистачало.

Спроби децентралізації відбувались у 1997 р., 2005 р., 2008–2009 рр.[6,7] Очевидно, вони були пов'язані з необхідністю модернізації успадкованої радянської моделі управління, а також з інтересами політичних груп, які прагнули закріплення каналів власного впливу.

Українське суспільство традиційно було носієм запиту на зміни і в черговий раз після Революції Гідності надало імпульс силам, які увійшли в Парламент на гаслі змін, реформ, бажання ці зміни впроваджувати.

У 2014 р. децентралізація розпочалася з ухвалення законів та змін до Бюджетного та Податкового кодексів, а в лютому 2015 р. – Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»[7,45]. У 2015 р. було створено перші 159 ОТГ, а на липень 2019 р. налічувалося вже 924 ОТГ, в яких проживало 29,1 % населення (при цьому близько 42 % – у містах обласного значення). Вказані цифри свідчать про уповільнений процес децентралізації, можливо, про неочевидність переваг нових утворень (ОТГ) для тих територій, що не об'єдналися з причини економічної кон'юнктури, або про безпосередню неспроможність до самоорганізації чи банальну протидію місцевих груп, еліт тощо. Також це вказує на неспроможність реформаторів (у цьому разі – Кабінету Міністрів України) реалізувати реформи в повному обсязі.

Фактично децентралізація консенсусно сприймалась елітами, а опозиція (антидецентралізатори) до цієї ідеї не була сформована.

По суті, форматизацією нових субрегіонів стало добровільне об'єднання територіальних громад на базі Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Звичайно, при об'єднанні спрацювало кілька факторів, у тому числі – політична воля місцевих еліт та їх ініціатива.

На формальному рівні були такі моменти, за яких до територіальних громад не передбачалось приєднання міст обласного значення, яких в Україні 187, аж до

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

внесення відповідних поправок, що були зроблені за чотири роки [7,23]. Також був наявним формальний казус: у Законі не було прописано призначення виборів у громадах, в яких населені пункти входять до різних районів, і таких громад було 20 [7,23].

Крім формальної частини, яку ми назвали форматизація регіонів, має відбутись усвідомлення належності до нових територіальних громад та індивідуального знання про належність до політико-географічного утворення [8,279].

Уже в 2020 р. завершився процес утворення об'єднаних територіальних громад, було створено 1470 ОТГ, які стали базовою низовою одиницею [6,7].

Разом з тим уже в 2020–2021 рр. почали проявлятись негаразди, як то закриття шкіл, відділень пошти, небажання брати на баланс витратні об'єкти.

Розуміючи, що етап децентралізації не завершений і зайняв вже більше п'ятирічки, а гіпотетично навіть із таким темпом, а об'єктивно – повільнішим, буде потрібно ще п'ять років, то за десятиріччя потрібно було б говорити не про наслідки цієї реформи, а про необхідність її модернізації. Тим більше, що створений каркас не мав повноцінного законодавчого забезпечення у вигляді нових редакцій законів України «Про місцеве самоврядування», «Про місцеві державні адміністрації», «Про службу в органах місцевого самоврядування».

Також наявним був і специфічний фактор, а саме те, що реформа децентралізації називалась однією з успішних і використовувалась на наступних президентських виборах (2019 р.) в агітаційній риторичі командою чинного президента П. Порошенка. На цих виборах переміг його опонент В. Зеленський, а на позачергових парламентських виборах цього ж самого року – його політична сила партія «Слуга народу». Вони виграли вибори також на суспільних настроях потреби змін, але як антипод «старим політикам». Тому продовження реформ попередників могло сприйматись як повернення до «старих політиків», що означало би знищення рейтингу і репутаційні втрати. Команда нового Президента в парламенті (партія «Слуга народу») сформувала «монобільшість» і впроваджувала обіцянки і суспільні очікування на швидкі зміни і перезавантаження. Певний період парламентом (фактично «монобільшістю») швидко приймалися закони і поправки, які навіть не встигали потрапляти на обговорення в публічне поле. Такий підхід був названий «турборежимом». Він відповідав суспільним очікуванням про швидкі зміни, але про продовження реформ попередників не могло бути й мови.

Проте, за оцінками експертів, усе ж реформа була продовжена, що є вкрай важливим з точки зору системності підходу до модернізації держави, а не як одноособової реформи або реформи однієї політичної сили. Уже новообраний парламент прийняв Закон України про новий адміністративно-територіальний устрій, що є позитивною ознакою продовження реформи.

Також пропонуються нові моделі управління, які мають шанси на реалізацію у зв'язку з перемогою нових політичних груп. Зокрема, розглядається (ухвалений у першому читанні) законопроект «Про місцеві державні

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

адміністрації», в якому передбачається створення інституту префектів [6,10]. Оскільки він ще не прийнятий, не можемо робити висновки, як він буде працювати, але однозначно вказує на ініціативи, а очевидно, і потребу реформувати систему ОДА та РДА. Причому наслідком введення інституту префектів може стати наглядова функція або продовження реформи з децентралізації управління, але не виключається і крен у бік централізація влади. Усе це вказує, що реформа децентралізації перебуває в транзиті – започаткована і впроваджується, але не завершена.

Особливий вплив на перебіг реформ в Україні справив черговий етап агресії з боку російської федерації, розпочатий 24 лютого 2022 р. Звичайно, він відволік також ресурси на оборонні заходи. Проте події пришвидшили збір документів на вступ України в ЄС, що на фоні переважної суспільної підтримки сприятиме адаптації до європейських стандартів.

Інколи дослідники для оцінки процесу децентралізації наводять цифри обізнаності/необізнаності щодо реформи децентралізації. Наприклад, на другий рік реформ навіть третина українців взагалі не чула про децентралізацію, а 53 % «щось чули» [9,26]. Ці показники досить скептичні, а при постановці питання, які саме переваги, надбання чи повноваження отримані на місцях, думаємо, були би близько нульової позначки. Суспільство не буде вивчати правові механізми нововведень, але відчує або не відчує наслідок реформ при зміні наявних стандартів життя.

Якщо реформа не змінює якість життя, це означає, що вона реалізовується виключно для внутрішніх перестановок груп, каналів впливу, перерозподілу ресурсу. Тому дослідження «знаєте – не знаєте» про реформу децентралізації може бути зондажним або фільтром для дослідження питання зміни якості громадського життя.

Разом з тим відповідні зміни з утворенням ОТГ не закріплені в Конституції, що може оцінюватись як незавершений і незафіксований процес, який може зазнати модифікацій, згортання тощо [6,9]. Проблема також пов'язана з наявністю окупованих територій і застереженням щодо легалізації такого стану чи надання особливого статусу, що, безумовно, викликає політичне напруження зовсім в іншій площині, ніж просто тема ефективного управління.

Тема децентралізації управління пов'язана з низкою системних викликів. Крім забезпечення спроможності управлінського функціоналу, є потреба зміни якості послуг, актуалізується також проблематика місцевого самоврядування і регіоналізації.

Специфіка децентралізації пов'язана з тим, що в пострадянській Україні вирости адміністративно-фінансові групи, які сформували капітали, впливають на місцевий бізнес і пов'язані з місцевою владою. Окрема тема дискусії – як ці групи правильно визначити: клани, фінансово-промислові групи, специфічні регіональні корпорації тощо, проте ми прагнемо підкреслити їх сутність, яка полягає в тому, що ці групи могли бути де-факто «сильніші» за орган управління. Час від часу центральна влада стимулювала підтримку таких груп. В одному

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

випадку в обмін на лояльність та підтримку у передвиборчих змаганнях, в іншому – як база для «годування». Щоправда, електорально-політична кон'юнктура змінилась на президентських і парламентських виборах 2019 р., продемонструвавши, що місцеві авторитети, «старі» лідери думок, групи впливу не змогли вплинути на електоральний процес.

Відзначимо, що на місцевих виборах 2015 та і 2020 рр. в жодній обласній раді не було «партії більшості»; зросла кількість локальних партій, які брали участь у місцевих виборах (2015 р. – 39, 2020 р. – 71); у 2015 р. лише в двох облрадах керівники були від локальних партій, а в 2020 р. – шість (Вінницька, Волинська, Полтавська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька) [6,30].

Також у 2021 р. в Україні не було жодної обласної Ради, яка контролювалася б національною партією. Це свідчить, що регіональні групи реалізували свою спроможність, а національні партії, які стають «столичними», такої потенції не мали. Злиття регіональних груп у загальнонаціональні політичні проєкти на той час не відбулося. Тут виникає проблема, аби ці групи не ставали «удільними князівствами» з амбіцією відмежування від впливу центральної влади. У цьому контексті важливими були виборчі й партійні принципи, які можуть як стимулювати взаємодію загальнонаціональних партій із регіональними, так і сприяти їх взаємопроникненню та створювати зворотний ефект у вигляді протистояння. Тут ми фіксуємо відсутність партійної демократії, яка призводить до того, що різні групи прагнуть створити «власну» партію, де одноособово прийматимуть рішення, оскільки в іншій партії, навіть якщо вона загальнонаціональна, є інші актори, які там одноособово приймають рішення і не допускають участі «сторонніх».

Потрібно оцінити співвідношення формальних і неформальних інститутів у тому розумінні, що неформальні інститути (як їх називають – регіональні групи впливу (РГВ)), можуть бути більш стійкими, більш організованими, більш впливовими, ніж місцеві органи влади, а відповідно, не тільки впливати, а навіть підпорядковувати місцеві органи регіональним. Ці групи не уніфіковані й малодосліджені, оскільки знання про них базується на опосередкованих фактах, а не на публічній інформації. Теоретично їх можна типологізувати як традиційні регіональні, субрегіональні, локальні олігархічні тощо.

Автори дослідження «Партії регіонів. У що і як грають регіональні групи впливу на полях незавершеної децентралізації» помітили, що регіональні групи впливу у передвиборчій риториці спираються на такі ідеї, як: створення робочих місць, відновлення, реконструкція, ремонт і, меншою мірою, – на модернізацію та новітні технології. Тоді як національні проєкти апелюють до ідей осучаснення й модернізації, що й є відмінністю бачення шляхів розвитку [6,54]. Це нормально, оскільки на різних рівнях наявна різна проблематика. Для масштабу вулиці це може бути ліхтар, перехід, бордюр тощо; для рівня мікрорайону – вивезення сміття, наявність магазину; для району – медичний, освітній, рекреаційний заклади і т.ін. На державному рівні – моделі оподаткування, соціального захисту, оборони та ін. Гірший стан справ є в системі управління,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

коли «низове» питання не може бути вирішене і стає питанням загальнонаціонального рівня. Сума дрібних місцевих питань не може бути охоплена центральним державним апаратом. Тому децентралізація – це не лише розмежування компетенції, це і здатність ці компетенції реалізовувати.

Інше питання полягає в тому, що не вистачає інструментів узгодження державної політики з регіональним рівнем [6, с.55]. Також можливий супротив місцевих груп приходу загальнонаціональних проєктів, навіть з інвестиціями. Регіональні групи впливу створюють локальні політичні проєкти: «Березанська громада», «Партія чернівчан», «Рідне Закарпаття», «За Одещину» та ін. Причина такого явища полягає в слабкості й відсутності партійної роботи на регіональному рівні та партійної демократії, яка б заохочувала нових членів і лідерів до роботи.

Також відзначимо, що модель, за якої загальнонаціональні проєкти посідатимуть та очолюватимуть регіональні й локальні рівні, не надаючи доступ місцевим елітам і групам, призведе до антагоністичних дій і навіть протидій впровадженню ініціатив тощо. Тому в контексті реформ актуальною темою буде дослідження взаємодії регіональних еліт (регіональна група впливу) із загальнонаціональними. Природа цих взаємодій впливатиме на функціонування інститутів.

Тому в темі децентралізації виникає питання взаємодії еліт (політичних груп), центру та регіонів. Це можуть бути різні сценарії – від моделі антагонізму до «капсулювання», «реінтеграції», «взаємопроникнення» та «участі». Залежно від попередніх політичних зв'язків і сил суб'єктів, сценарії можуть бути неоднотипними в різних регіонах України.

Крім моделі централізації повноважень і ресурсів або делегування їх на місце, може існувати безліч модифікацій, у тому числі й недосконалих. Наприклад, надати повноваження регіонам чи місцевій владі (під виглядом децентралізації) і не забезпечити їх відповідним ресурсом, а також не дати можливості бути спроможними самостійно і накопичувати та розпоряджатися власним ресурсом. Так само недосконала система управління, за якої «центр» намагається контролювати і забезпечувати, але не матиме на заявлені повноваження і зобов'язання ресурсу, передусім через неефективність управління (нездатність). Як показує досвід, до моделей управління, в яких для повноважень і зобов'язань не вистачає ресурсів, вмикається механізм «ручного» управління, контролю, розподілу й перерозподілу, що погіршує і соціальну ситуацію також. «Ручне управління» може діяти як паралельно до існуючої системи, так і всупереч, призводячи до неефективності та нераціональності. «Ручне управління» породжує низку наслідків в існуючій системі управління, а саме – прагнення акторів (формальних і неформальних) бути наближеним до центру прийняття рішень. За такої управлінської моделі зникає реакція на запити, першочерговість, актуальність проблематики, а натомість працює принцип черговості наближення до центру прийняття рішення. «Перший

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

наближений» може бути не обов'язково носієм суспільних запитів, але точно – апологетом системи як вигодонабувач.

Тому дослідження виключно повноважень і функцій не є повним без розуміння, як мінімум, двох аспектів. По-перше, хто формує ці органи, а по-друге – в який спосіб забезпечується ресурс для реалізації повноважень. Те, що особливо має значення для молодих демократій – неформальні зв'язки і правила, які можуть обмежувати, суперечити або підмінювати наявні формально визначені правила.

Гіпотетично може бути прописана широка децентралізація, широка компетенція місцевого самоврядування, функції і повноваження можуть бути передані в регіони, але ресурс буде жорстко централізований і розпорядником буде центральний орган – тоді всі ці повноваження наблизатимуться до нульового рівня спроможності. Так, у 2019 р. 73 % [9,28] об'єднаних громад в Україні як елемент реформи децентралізації мали дотаційні бюджети, що прямо заперечує децентралізацію як таку. Так само, якщо на регіональні органи можуть бути призначені особи від центральної влади, це може означати залежність від них, що не матиме нічого спільного з децентралізацією і місцевим самоврядуванням, якщо навіть останні проголошені. Те саме стосується і виборчих органів. За наявності демократичних процесів і демократичного голосування внутрішні механізми залежності і підпорядкування будуть обумовлені принципом формування «списку на перемогу», а також природою походження ресурсів для цієї перемоги. Ці фактори можуть і створюють паралельну реальність. В ідеальному варіанті місцеві еліти пов'язані з регіональними, регіональні формують загальнонаціональні, які представлені в органах влади. Фактично ж не виключається модель, за якої місцеві очільники через специфіку неформальних правил можуть підпорядковуватись не державній вертикалі і не самоврядуванню, а саме неформальним групам, які можуть діяти паралельно, автономно і навіть усупереч. Ми часто помічаємо, що політична поведінка партійних груп у представницьких органах на локальному, регіональному і загальнодержавному рівнях відмінна, хоча формально підпорядковується одній партійній структурі та ідеології, що вказує на наявність додаткових факторів.

Ідея децентралізації може бути запропонована дослідниками (можна навіть уявити рафінованого інтелектуала-реформатора, який впроваджує зміни), але в реальному просторі і часі природа реформи відрізняється. Перша можлива причина – наявна система управління вже вичерпала себе і потребує підтримки чи модифікації для збереження. Другою причиною може бути ініціатива політичної групи, яка прагне поширити свій вплив і проникнення або забезпечити самозбереження. Яскравий приклад – столичний формат (м. Київ), коли про самоврядування чи реформу не йшлося з моменту обрання на посаду міського голови Києва і призначення Головою Київської міської державної адміністрації в 2014 р. В. Кличка. Тільки політична загроза звільнення (початок 2022 р.) з посади Голови КМДА В. Кличка, що могло забрати реальні важелі впливу,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

запустила маховик зміни повноважень, ліквідації районних адміністрацій, відновлення райрад. Тут ми бачимо боротьбу політичних груп, дотичних до центральних органів влади і до міської столичної влади, а тема реформи є лише інструментом цієї боротьби, а не досягненням мети ефективного управління.

Саме тому існує проблема дослідження системи управління, яка має публічну частину, й вона є відкритою для дослідників. Також існують реалії системи неформальних зв'язків. Тому реформування публічної частини управління, яка не буде зачіпати «реалії», призведе ще до більшої стійкості тіньової системи управління.

Відзначимо, що вказати мету децентралізації, як забезпечення ефективного управління, є ніби зрозумілим, але що це означає? Ефективне ... для чого? І що таке взагалі «ефективне»? Тобто, за коротким поясненням має бути інтерпретація, оскільки без визначеної мети будь-яка реформа не приведе до її реалізації. І як можна без формулювання нової ідеологемі «а саме що будемо?»

Тут всі модернізації будуть недоречні. Найскладнішим є сформулювати ідеологему, яка буде життєвою за сприйняття суспільством і політичним класом. А повноцінною – коли вона буде пояснена цифрами, оскільки визначення «поліпшити», «покращити», «сприяти» і т.ін. без цифрової матеріалізації є банальним популізмом. У контексті децентралізації ідея надати більше повноважень чи розподілити повноваження є половинчастою, оскільки це не дає відповідь на запитання «для чого?».

Ряд авторів використовує сентенції, що децентралізація сприяє євроінтеграції або протидіє гібридній війні, або сприяє стійкості державі. Це нічого не означає без цифрового виміру. Покращувати можливо як завгодно довго, а от забезпечити конкретний цифровий показник (стандарт) – навряд чи. Як пишуть західні дослідники, за відсутності дієвої системи оцінок результативності будь-яка організація не має засобів забезпечити свою легітимність шляхом демонстрації досягнутих результатів [10, с.93].

Показником реальних процесів децентралізації є зміни в частині фінансування.

За чотири роки фінансової децентралізації 2014–2018 рр. (пише В. Сташук) фонд місцевих бюджетів України зріс у 3,3 раза. А в 2019 р. місцеві бюджети зросли ще на 17, 6 % [2, с.100]. Ми припускаємо, що такі зміни відбулись за рахунок перерозподілу, а не економічного зростання. Також ці цифри не свідчать про потреби витрат, які з децентралізацією покладені на місцеві бюджети.

Із позитивного відзначається, що в 2014 р. для підтримки місцевого самоврядування урядом було передбачено 0,5 млрд. грн., а в 2018 р. – 19,37 млрд. грн. на реалізацію інфраструктурних проєктів (5 млрд субвенції на економічний розвиток окремих територій, 5 млрд субвенцій місцевим бюджетам для розвитку охорони здоров'я в сільській місцевості).

Проте статті надходжень місцевих бюджетів не є константою. Вже в 2020 р. пайову участь забудовників у розвиток інфраструктури населених пунктів було скасовано як таку, що подавалася як антикорупційний захід. Але фактично

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

вилучене є одним із джерел надходжень. Також у квітні 2020 р. Парламент прийняв рішення про створення «Фонду боротьби з ковідом», чим скоротив низку бюджетних програм, у зв'язку з чим місцеві бюджети зазнали втрат на 9,65 млрд. грн. [11, с.45]. Зокрема, скорочено Державний фонд регіонального розвитку на 2,6 млрд. грн.; субвенції на проведення місцевих виборів – на 1,15 млрд. грн.; субвенції на розвиток територіальних громад – на 2,1 млрд. грн.; субвенції на соціальний захист педагогічних працівників загальної середньої освіти – на 1,55 млрд. грн.; субвенції на реалізацію програми «Спроможна школа для кращих результатів» – на 1 млрд грн. Це, з одного боку, вказує на радянську модель управління, за якої певний напрям урізається, а ресурс перекидається в іншу сферу, а по-друге, – формує специфічне сприйняття без можливості планувати й розраховувати власні видатки на рік наперед.

Проте проблема регіонального розвитку зумовлена недостатністю ресурсного забезпечення [12,25]. Так, рівень бюджетного забезпечення місцевого самоврядування на душу населення на рік (у євро) становить: Швеція – 2500; Чехія і Польща – близько 1600, а в Україні – лише близько 100. При чому цей показник для Києва – 400, а для Хмельницького – 20 [12, с.25]. Між регіонами за показниками валового регіонального продукту відмінність аж 23,1 раза (2010 р.) [13].

Разом з тим найвагомим результатом бюджетної децентралізації є зростання частки місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів з 2,5 % у 2012–2014 рр. до 30 % у 2018 р. [14,18].

Європейський стандарт співвідношення доходів державного і місцевих бюджетів – 50/50 [14,18]. У 2018 р. обсяг місцевих бюджетів в Україні вперше перевищив обсяг державного бюджету і становив 52% – 234,1 млрд. грн. Але зберігається залежність місцевих бюджетів від трансферів із державного бюджету.

Процес регіоналізації в Україні має бути спрямований на забезпечення економічного розвитку регіонів [15]. Тобто децентралізація має бути наповнена економічним сенсом. Регіоналізація має розглядатись у контексті розвитку регіону, спеціалізації регіону і як наслідок – конкурентної спроможності. Суб'єктність регіонів в економічному контексті також дасть змогу сприяти місцевим економічним ініціативам (а після перемоги України – самостійно залучати інвестиції), що цілком розширить коло учасників, аніж це робилося виключно через центральні органи влади.

У цьому контексті особливо дивує те, що країна, яка здійснює військову агресію і напала на суверену Україну, а саме російська федерація, продовжує наполягати на зміні територіального устрою. Дискусія з цієї теми тільки легалізує бачення окупанта щодо України. Тому висновок має бути простим – загарбнику-окупанту потрібна поділена Україна з ослабленими регіонами, аби здійснювати військове захоплення цих частин. Звичайно, потрібно моніторити візії для ефективної протидії.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Також усвідомлюємо, що були наявні політичні групи, які виступали за регіоналізм, федералізм, особливі статуси територій, але не з метою ефективного управління, а з метою підготовки плацдарму для окупації. В таких умовах важко і небезпечно проводити реформу децентралізації без розуміння того, чи були направлені дії з її впровадження на ефективність і оптимізацію управління, або ж – на девальвацію державності і спроможності держуправління. Більш того, що останнє чинилось частиною вітчизняних політиків, які були завербовані окупантом на таку роботу. Так, за перше півріччя 2022 р. було відкрито більше 5 тис. кримінальних справ про державну зраду, і, як розуміємо, що у справі можуть фігурувати кілька осіб і при цьому частина винних ще могла й не потрапити в коло навіть підозрюваних. У тому числі – депутати і службовці різних рівнів, які чомусь напередодні ракетної атаки по Україні 24 лютого 2022 р. терміново покинули країну.

Процес реформи триває, відтепер він ставить за мету (крім спроможності) ще і здатність протидіяти окупанту і військовим агресіям у майбутньому.

Висновки. Тема децентралізації в 2022 р. набула особливої актуальності. З одного боку, в умовах нової фази війни, розпочатої 24 лютого 2022 р. РФ проти України, тема реформ дещо відкладена. Очевидно, надалі буде експлуатуватись наявна адміністративно-територіальна структура. З другого – Україну 23 червня 2022 р. прийняли в кандидати на вступ до ЄС, що передбачає синхронізацію законодавства і, очевидно, реформи і в цій царині. Дослідники вбачають одним із стимулів активізації регіональної політики в країнах Центрально-Східної Європи вплив Євросоюзу [15].

Під час активних бойових дій, що нині тривають, з'явилося кілька законодавчих ініціатив, які мають на меті адаптувати децентралізацію до умов бойових дій, воєнного стану тощо.

Де-факто, процес децентралізації вже стартував. Основною ознакою є поява нових суб'єктів – об'єднаних територіальних громад, які мають пряме бюджетування без проміжних ланок. Але при цьому, по-перше, ланка рад збережена, а, по-друге, в Конституції нова модель не відображена. Також очікуємо на прийняття нового Закону України про адміністративно-територіальний устрій, який упорядкує і зафіксує новий порядок. Тому реформа перебуває в стадії транзиту. Бракує правового підґрунтя розподілу функцій у секторах, а також стандартів надання послуг, процедур моніторингу і оцінювання якості, крім сфери соціальних послуг [14,18]. Інституційна недостатність залишає значну частку невизначеності в поведінці учасників розвитку, відтак суб'єкти управління мають бути спроможними до гнучких адаптивних дій [14,9].

Децентралізація сама по собі не забезпечує регіони або нові адміністративні території економічним потенціалом. Хоча на урядовому порталі в обґрунтуванні необхідності децентралізації говориться, що лише шість регіонів в Україні є самодостатніми станом на 2014 р. [3]. Саме економічна слабкість або неспроможність є наслідком постійного відкритого і латентного гноблення

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

бізнесу. Це характеристика урядів, які не привели до відкриття економічних потенціалів регіонів. Проста децентралізація не приведе до нової спроможності – самозабезпеченості.

Зміна адміністративної географії впливає на охоплення, так би мовити, «на плече» управління. Так, замість 11250 територіальних громад стало 1470; замість 490 районів стало 136 [3]. Відбулось укрупнення, і за фактом – перефарматизація.

Також потрібно розуміти, що після перемоги України і перевлаштування на мирні рейки регіональні суб'єкти (а це – області і ОТГ) мають бути самодостатніми для розвитку й залучення інвестицій. Останнє може забезпечити значно ширше коло учасників, а за ефективного використання – швидше відновлення і розвиток, ніж за умов концентрації інвестицій, їх перерозподілу і спрямування через центральні органи, оскільки в такий варіант не заперечуватиметься необхідність інвестицій, які будуть спрямовані або залучені через центральні органи, як Кабінет Міністрів України чи спеціальну агенцію.

Децентралізація має привести до суб'єктності територіальної одиниці в тому розумінні, що вона здатна і прагне розпоряджатись ресурсами, як мінімум майном, територіями; самостійно залучати інвестиції і т.д.; бути фінансово самодостатньою й ефективною одиницею.

Список використаних джерел:

1. Іжа М. Індекс децентралізації європейських країн. *Держава і право*. Вип. 48. С. 633. URL: dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34645/05-lzha.pdf?sequence=1
2. Stashuk V. Specifika procesov regionalizacienu Ukrajinu Po Roku 1991. *Dizertacnagrada*. Bratislava, 2021. С. 108.
3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi
4. Нижник О. М. Теоретичні аспекти впливу децентралізації на розвиток держави та територіальних громад. *Вісник НАДУ при Президентові України (Серія «Державне управління»)*. 2016. № 3. С. 59.
5. Зеленюк Г. Система державного управління в Україні: траєкторія змін 2014-2016 рр. *Наук. зап. Ін-ту політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф. Кураса НАН України*. 2016. № 5-6 (85-86). С. 16.
6. Партії регіонів. У що і як грають регіональні групи впливу на полях незавершеної децентралізації. *Укр. ін-т майбутнього*. 2021. С.7
7. Романова В. Реформа децентралізації в Україні: перші результати та виклики. *Політичні дослідження*. 2021. № 1. С. 45.
8. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз : національна доповідь / ред. кол. С. І Пирожков та ін. *Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України*. Київ, 2022. С. 279.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

9. Горбатюк М. Реформа децентралізації в Україні: проблема здійснення в умовах суспільної кризи. *Політичні дослідження*. 2021. № 1. С. 26.
10. Метт Е., Прітчетт Л., Вуллок М. Будівництво спроможності держави. Факти. Аналіз. Дії / пер. з англ. Є. Плахута. Київ: Саміт-книга, 2021. С. 93.
11. Брехаря С. Криза проникнення: український контекст. *Політичні дослідження*. 2022. № 1 (3). С. 45.
12. Рафальський О. Регіоналізм в Україні: проблеми і перспективи. Наукові записки Ін-ту політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2010. Вип. 2. С. 25.
13. Данилишин Б. Регіоналізм в Україні: реальність і перспективи. URL: https://zn.ua/ukr/internal/regionalizm__v_ukrayini_realnist_i_perspektivi.html
14. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу: аналіт. доп. / Я. А. Жаліло та ін. / за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСІД, 2019. С. 18.
15. Римаренко С. Регіоналізм та регіоналізація. Питання типології. *Наукові записки*. Вип. 40. С. 48. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/rymarenko_regionallizm.pdf

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Бельська Тетяна Валентинівна

доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління і економіки, Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського (м. Київ)

Публічно-управлінські аспекти гуманітарної діяльності в Україні

Гуманітарна діяльність в Україні вимагає ефективного співробітництва між різними суб'єктами, у тому числі державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями та міжнародними партнерами. Це включає в себе створення механізмів взаємодії та комунікації між суб'єктами, які займаються гуманітарною діяльністю.

Один із важливих аспектів публічно-управлінських процесів – залучення різних сторін до прийняття рішень та планування гуманітарних дій. Важливо забезпечити широку участь різних суб'єктів у прийнятті рішень, що стосуються гуманітарної діяльності. Також важливо встановити механізми координації та співпраці між різними суб'єктами гуманітарної діяльності. Це може включати створення міжвідомчих робочих груп, спільних координаційних механізмів, обмін інформацією та досвідом. Такі процеси сприяють ефективній організації та виконанню гуманітарних проєктів, запобігають дублюванню зусиль та оптимізації використання ресурсів.

Одним з ключових аспектів є розробка та впровадження ефективних стратегій та політик, спрямованих на забезпечення допомоги тим, хто її потребує. Державні органи відіграють важливу роль у розробці національних стратегій гуманітарної допомоги та їх впровадженні. Це включає координацію різних донорських програм та ініціатив, розробку процедур та механізмів для моніторингу та оцінки ефективності допомоги. Міжнародні та національні громадські організації та волонтери відіграють важливу роль у наданні допомоги, організації ресурсів та мобілізації громадськості. Співпраця між громадськими організаціями та державними структурами є необхідною для ефективного реагування на гуманітарні потреби населення.

Декілька факторів сприяють посиленню потреб у гуманітарній допомозі. По-перше, це масовий відтік населення з регіонів, де тривають активні бойові дії, що створює складну ситуацію, коли люди втрачають свої домівки та потребують тимчасового притулку та необхідних ресурсів для життя. «В 2022 році близько 16 мільйонів населення України було охоплено гуманітарною допомогою, це складає майже третину населення країни. Станом на січень 2023 року понад 4,9 мільйона українців зареєструвалися для отримання тимчасового захисту в Європі [1, с. 292]».

По-друге, збільшення рівня безробіття у зоні конфлікту ставить багато сімей у складне матеріальне положення, що потребує допомоги для забезпечення базових потреб. «За підрахунками на кінець 2022 року понад 20 % населення

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

України опинилося в бідності, приблизно 7,1 мільйона людей. Переміщення та втрата засобів до існування призвели до зниження доходу та купівельної спроможності, особливо для жінок, які є самотніми головами домогосподарств, і для тих, хто повинен піклуватися про дітей, людей похилого віку та людей з обмеженими можливостями. 45 % домогосподарств з немовлятами до 6 місяців стикалися з проблемами їх годування [2]».

Крім того, руйнування інфраструктури життєдіяльності окремих регіонів та об'єктів критичної інфраструктури, згорання бізнесової діяльності і загострення економічної ситуації є серйозними факторами, що сприяють гуманітарній кризі в Україні. Все це призводить до зростання потреб у гуманітарній допомозі, такій як харчі, питна вода, медикаменти, одяг та притулок. Для вирішення цих проблем необхідна спільна дія всіх суспільних сил – держави, громадських організацій, благодійних фондів та міжнародних партнерів. Важливо забезпечити ефективний механізм збору та розподілу гуманітарної допомоги, а також забезпечити доступ до необхідних потреб.

Україна стала жертвою серйозних руйнувань, які стали наслідком військової агресії. Ці події призвели до серйозних пошкоджень інфраструктури, яка є ключовою для функціонування суспільства. Один з основних аспектів – це транспортна інфраструктура. Дороги та мости по всій країні були пошкоджені або зруйновані в результаті військових дій. Це суттєво ускладнює переміщення людей та товарів, а також створює проблеми для господарської діяльності. Крім того, будівлі, житлові комплекси та соціальні об'єкти стали об'єктом нападів та пошкоджень. Багато міст та селищ перебувають у складній ситуації, оскільки їхній житловий фонд був серйозно пошкоджений або знищений. Більшість інфраструктурних систем, таких як водопостачання та електромережі, також потерпіли від війни.

У відновленні зруйнованої інфраструктури України важливу роль відіграють міжнародні організації. Вони надають фінансову та технічну допомогу для відновлення пошкоджених споруд, забезпечення матеріалів та експертної підтримки. Це включає ремонт та відновлення доріг, мостів, будівель та інших важливих об'єктів, що є необхідними для повернення до нормального ритму життя. Однак, відновлення інфраструктури – довготривалий та складний процес, який потребує великих зусиль та координації різних сторін. Міжнародні та національні громадські організації займають важливу роль у розвитку економічної, соціальної та культурної сфер в Україні. Вони сприяють побудові стійкого, справедливого та розвинутого суспільства шляхом забезпечення доступу до ресурсів, навчання, підтримки підприємництва та зміцнення культурного розвитку.

Міжнародні громадські організації в Україні активно сприяють економічному розвитку країни, надаючи фінансову та технічну допомогу. Вони залучають інвестиції, організовують тренінги та семінари для розвитку підприємництва та ринку праці, сприяють розвитку малих та середніх підприємств, надаючи їм необхідну підтримку у вигляді консультацій, кредитів

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

та навчання. Національні громадські організації також займаються підтримкою та захистом прав людей, у тому числі соціально вразливих груп населення, і забезпечення доступу до освіти, охорони здоров'я та культурних послуг.

Розуміння та налагодження публічно-управлінських процесів відіграє важливу роль у забезпеченні ефективності та координації гуманітарних дій.

Список використаних джерел:

1. Бельська Т.В. Потенціал співпраці міжнародних громадянських організацій та влади у допомозі постраждалому населенню з України. *Contemporary International Relations: Topical Highlightss of Theory And Practice – 2023: the collective monograph / Edited by Yu. Voloshyn, N. Vasylyshyna. Warsaw: RS Global Sp. z O.O., 2023. P. 286-294. DOI: 10.31435/rsglobal/054*

2. Ukrainian Conflict Analysis Brief – The impact of one year of conflict on Women and Children in Ukraine (19 May 2023). *Сайт ReliefWeb*. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/ukrainian-conflict-analysis-brief-impact-one-year-conflict-women-and-children-ukraine-19-may-2023> (дата звернення 20.05.2023)

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Бесчастний Віктор Миколайович

доктор юридичних наук, доктор наук з державного управління, професор,
заслужений юрист України

Питання соціального захисту військовослужбовців в актах
конституційного суду України

В умовах воєнного стану особливо гостро постають питання, з одного боку, щодо захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, а з іншого – щодо зобов'язань держави перед військовослужбовцями у сфері соціального захисту, адже положення, що характеризують соціальний захист військовослужбовців, перебувають у прямому зв'язку з вирішенням визначених законодавством про оборону і національну безпеку України важливих завдань із забезпечення обороноздатності держави й захисту національних інтересів від воєнних загроз. Відповідно, системний аналіз нормативного матеріалу та розроблення актуальних наукових пропозицій із цієї проблематики можуть значно поліпшити ефективність соціального забезпечення військовослужбовців і сприятимуть більш якісному виконанню завдань із соціального захисту військовослужбовців з боку держави.

Слід зауважити, що питання змісту й обсягу принципу соціальної держави послідовно визначено усталеною практикою Конституційного Суду України, важелі впливу якого мають вкрай важливе значення для загального процесу захисту прав і свобод людини і громадянина, функціонування держави на конституційно встановлених засадах.

Конституційний Суд України неодноразово наголошував, що згідно з Конституцією України ознаками України як соціальної держави є соціальна спрямованість економіки, закріплення та державні гарантії реалізації соціальних прав громадян, зокрема їх прав на соціальний захист і достатній життєвий рівень (статті 46, 48), тощо; це зобов'язує державу відповідним чином регулювати економічні процеси, встановлювати і застосовувати справедливі та ефективні форми перерозподілу суспільного доходу з метою забезпечення добробуту всіх громадян [1].

Виконуючи свій конституційний обов'язок із забезпечення соціального захисту громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, держава має запровадити особливу систему їх соціального захисту. Варто враховувати, що якщо соціальний захист у загальному порядку пов'язується з рівнем соціального забезпечення, то соціальний захист осіб, про яких іде мова в положеннях статті 17 Конституції України, пов'язується з фактом обіймання посади.

Так, Конституційний Суд України в Рішенні у справі про соціальний захист військовослужбовців та працівників правоохоронних органів від 17 березня 2004 року № 7-рп/2004 наголосив, що визначений законами

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

України відповідно до положень статті 17 Конституції України комплекс організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на забезпечення соціального захисту військовослужбовців, зумовлений не їх непрацездатністю або відсутністю достатніх засобів для існування (стаття 46 Конституції України), а особливістю професійних обов'язків, пов'язаних з ризиком для життя та здоров'я, певним обмеженням конституційних прав і свобод, зокрема права заробляти матеріальні блага для забезпечення собі і своїй сім'ї рівня життя, вищого за прожитковий мінімум [2].

Соціальні гарантії військовослужбовців зумовлені характером покладених на них службових обов'язків у зв'язку з виконанням ними державних функцій. Положення, якими характеризується правовий та соціальний захист військовослужбовців, перебуває у прямому зв'язку з вирішенням визначених законодавством про оборону і про національну безпеку України важливих завдань щодо забезпечення обороноздатності держави та захисту національних інтересів від воєнних загроз [3, с. 68]. Відмінність соціального захисту військовослужбовців від соціального захисту інших громадян полягає в тому, що перші обмежені в певних конституційних правах і свободах під час виконання свого обов'язку щодо захисту України; аби попередити соціальні ризики, що можуть стосуватися військовослужбовців, варто об'єктивно оцінювати особливості їх діяльності, ураховуючи також, що вони не мають інших джерел надходження коштів, аби забезпечити фінансово себе та свою сім'ю [4, с. 164]. Соціальне забезпечення військовослужбовців не може бути обумовлене наявністю фінансування із державного бюджету. На потребі в забезпеченні додатковими гарантіями соціального захисту цієї категорії громадян як під час проходження служби, так і після її закінчення наголошено також у рішеннях Конституційного Суду України від 6 липня 1999 року № 8-рп/99 та від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002.

Отже, закріплення на конституційному рівні положень, за якими держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі в Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, пояснюється насамперед характером виконання такими громадянами свого професійного обов'язку щодо реалізації однієї з найважливіших функцій держави – захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної і інформаційної безпеки, державної безпеки, захисту державного кордону; ризики для життя і здоров'я, що їх зазнають з огляду на це особи, на яких покладено виконання таких функцій, держава має компенсувати через встановлення підвищених гарантій їх соціального захисту. Крім того, конституційні положення щодо соціального захисту вказаної категорії осіб закріплено в розділі I «Загальні засади» Основного Закону України, що підтверджує їх особливий статус з точки зору соціального захисту, адже конституцієдавець поставив соціальний захист вказаної категорії осіб у нерозривний зв'язок із забезпеченням однієї з найважливіших функцій держави – захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Водночас неможливо заперечити стосовно того, що вказаний вид соціального захисту органічно пов'язаний із конституційними положеннями, що гарантують право на соціальний захист людини і громадянина (розділ II «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина», статті 27, 46, 47, 48, 49, 50, 53 Конституції України), однак він має власну специфіку – більш високий рівень зобов'язань, які Конституція України покладає на державу в аспекті посиленого соціального захисту тієї категорії осіб, чия професійна діяльність безпосередньо стосується на забезпечення реалізації положень статті 17 Конституції України.

Конкретизуючи та розвиваючи зазначені вище юридичні позиції, Конституційний Суд України в наступних рішеннях наголошував, що норми-принципи частини п'ятої статті 17 Конституції України щодо забезпечення з боку держави соціального захисту громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей є пріоритетними та мають безумовний характер [5]; закріплення в Конституції України обов'язку держави щодо забезпечення соціального захисту громадян України, які захищають суверенітет і територіальну цілісність України, є запорукою його реалізації державою та недопущення зниження рівня соціального захисту цих осіб та членів їхніх сімей [6]; частину п'яту статті 17 Конституції України викладено так, що реалізація права на соціальний захист осіб, які перебувають на службі у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей потребує якісного і ефективного законодавчого регулювання та запровадження механізмів забезпечення їх державної підтримки [7].

Отже, висловлені Конституційним Судом України юридичні позиції послідовно наголошують на потребі в додаткових, більш високих гарантіях соціального захисту військовослужбовцям з боку держави, ефективному та якісному механізмі їх захисту з огляду на особливості проходження військової служби, виконання обов'язку щодо захисту держави від загроз воєнного характеру, а рівень соціального захисту військовослужбовців має відповідати умовам, що нормативно визначають та інституційно наповнюють систему правового забезпечення національної безпеки, у якій правовий статус військовослужбовців та інших осіб, які виконують у встановленому чинним законодавством України порядку обов'язок щодо захисту національних інтересів від воєнних загроз, є невід'ємною складовою цієї системи, передбачає досягнення мети – забезпечення національної безпеки, зокрема у воєнній галузі.

Список використаних джерел:

1. Рішення у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частин першої, другої статті 2 Закону України «Про розмір внесків на деякі види загальнообов'язкового державного соціального страхування» (справа про надання допомоги по тимчасовій непрацездатності): Рішення Конституційного

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Суду України від 17 березня 2005 р. № 1-рп/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-05#Text>.

2. Рішення у справі за конституційним поданням 45 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частин третьої, четвертої статті 59 Закону України «Про Державний бюджет України на 2003 рік» (справа про соціальний захист військовослужбовців та працівників правоохоронних органів): Рішення Конституційного Суду України від 17 березня 2004 р. № 7-рп/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-04#Text>.

3. Богущкий П. П. Захист прав військовослужбовців у системі правового забезпечення національної безпеки : зб. матеріалів I-ї Всеукр. наук.-практ. конф. «Забезпечення прав людини: національний та міжнародний виміри» (Вінниця, 10 грудня 2021 р.). Вінниця, 2022. С. 68–71.

4. Гринько Р. В., Мота А. Ф., Петреченко С. А. Соціальний захист військовослужбовців в умовах воєнного стану. *Право і суспільство*. 2022. № 3. С. 161–166.

5. Рішення у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень другого речення частини сьомої статті 43, першого речення частини першої статті 54 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»: Рішення Конституційного Суду України від 20 грудня 2016 р. № 7-рп/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-16#Text>.

6. Рішення у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 9 розділу I Закону України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» від 28 грудня 2014 року № 76–VIII (справа про соціальний захист ветеранів війни та членів їхніх сімей): Рішення Конституційного Суду України від 18 грудня 2018 р. № 12-р/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-18#Text>.

7. Рішення у справі за конституційною скаргою Поліщука Сергія Олексійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 статті 16-3 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (справа про посилений соціальний захист військовослужбовців): Рішення Конституційного Суду України (Другий сенат) від 6 травня 2022 року № 1-р(II)/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-22#Text>.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Блистів Тетяна Іванівна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Колесник Володимир Тимофійович

кандидат наук з державного управління, Голова ГО «Асоціація професіоналів з національної безпеки»

Захист критичної інфраструктури як фундамент загальноєвропейської безпеки

Питання забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури є одним із найважливіших для національної безпеки держави. А загрози, які сьогодні існують в Україні, і те, що наша держава є суб'єктом міжнародного інфраструктурного потенціалу зобов'язує нас створити надійну державну систему захисту об'єктів критичної інфраструктури. Події останніх років показали необхідність у готовності та здатності до такого захисту як нормативно-правовими так і організаційно-адміністративними заходами захисту від існуючих та потенційних загроз. Тим більше, що всі країни-члени Європейського Союзу, усвідомлюючи нові загрози, визнають нові виклики щодо захисту об'єктів критичної інфраструктури (ОКІ). Саме тому їх реакція відповідає наявним ресурсам і можливостям кожної країни. Через обмеженість ресурсів, об'єктивну неможливість забезпечити абсолютний захист і безпеку всіх інфраструктурних систем, в багатьох країнах світу розробляються, імплементуються концепції захисту критичної інфраструктури, що дозволяють сконцентрувати увагу на системах, мережах та окремих об'єктах, знищення або порушення роботи яких матиме найсерйозніші негативні наслідки для національної безпеки цих країн [1].

Світові тенденції вказують, що більшість країн намагаються сьогодні адаптуватися до вимог часу, що дозволяє їм швидко реагувати на виклики та загрози щодо захисту ОКІ. Україна, переймаючи такий досвід, теж долучилася до когорти країн світу у питаннях забезпечення безпеки об'єктів критичної інфраструктури.

Очевидно, що в умовах сучасних загроз і надзвичайно інтенсивного розвитку інфраструктур провідних країн світу існує багато об'єктів критичної інфраструктури, виведення з ладу яких може призвести до надзвичайних ситуацій, пов'язаних із загибеллю людей, екологічними катастрофами, заподіянням великих матеріальних та економічних збитків тощо. Тут слід зазначити, що є держави, які вдосконалюють методи та способи використання різних технологій і засобів також і для деструктивних «впливів» на системи об'єктів критичної інфраструктури. Такі «впливи» можуть стосуватися галузе утворюючих підприємств, наприклад, атомних і гідроелектростанцій, нафто- і

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

газопроводів, мереж розподілу електроенергії, транспортних систем, систем зв'язку тощо.

Свою систему захисту критичної інфраструктури Україна будує у важкий для країни час. У 2021 році було прийнято Закон України «Про критичну інфраструктуру», яким, зокрема, визначено основні терміни та їх значення, а також засади державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури [2]. А вже на виконання згаданого вище закону Кабінетом Міністрів України було визначено перелік секторів критичної інфраструктури, затверджено методику категоризації об'єктів критичної інфраструктури та порядок віднесення об'єктів до критичної інфраструктури.

Інтегруючись до ЄС наша країна в цьому питанні намагається відповідати найкращим світовим практикам та чинним вимогам європейського законодавства. Наші науковці аналізують світові практики, фахівці вже вивчають відповідні директиви ЄС NIS 2 (EU 2022/2555) та RCE (EU 2022/2557) щодо захисту критичної інфраструктури і співпрацюють з країнами, які розпочали їхнє впровадження. Крім того, Україна налагодила співпрацю з Американською агенцією з кібербезпеки та захисту критичної інфраструктури (CISA), яке є автономним федеральним агентством США, що підпорядковується Міністерству внутрішньої безпеки. CISA було створено в 2018 році відповідно до прийнятих законодавчих норм в США про кібербезпеку та агентство безпеки інфраструктури. Роль цього агентства полягає у поліпшенні кібербезпеки держави на всіх її рівнях управління, а також координації програм кібербезпеки з усіма штатами США та покращення державного захисту як від приватних так і національних хакерів [3]. Саме ця організація має провідний досвід у питаннях захисту об'єктів критичної інфраструктури. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України і CISA нещодавно уклали меморандум про співпрацю. В ході такої співпраці проводяться навчання відповідно до методики CISA

Оскільки країни утворюють спеціальний регулятор у сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури або уповноважують вже існуючий орган, то Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України як уповноважений орган у сфері захисту критичної інфраструктури України, вивчає та напрацьовує необхідну нормативно-правову базу.

Нещодавно постановою КМУ затверджено порядок ведення Реєстру критичної інфраструктури, який міститиме інформацію про реєстраційний номер ОКІ, оператора та форму власності, країну реєстрації, КВЕД основної діяльності, кінцевого бенефіціарного власника/контролера та інше. Розроблено та затверджено методичні рекомендації, які можуть застосовуватись міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, визначеними відповідальними за забезпечення формування та реалізацію державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури, з метою заповнення повідомлень за визначеними формами. Порядок ведення Реєстру об'єктів критичної інфраструктури, включення таких об'єктів до Реєстру, доступ

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

та надання інформації з нього, для подальшого подання до уповноваженого органу у сфері захисту критичної інфраструктури України. Реєстр забезпечує включення, оброблення, виключення, захист, відображення та надання інформації про найбільш важливу для життєдіяльності суспільства та держави критичну інфраструктуру, щодо якої встановлюються особливі вимоги із забезпечення її безпеки та стійкості, здійснюється моніторинг їх дотримання [4].

Обробка інформації в Реєстрі здійснюється відповідно до вимог Законів України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», «Про захист персональних даних», «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», «Про державну таємницю».

Відповідальними за категоризацію об'єктів критичної інфраструктури та подання інформації до Реєстру об'єктів критичної інфраструктури є секторальні органи разом з операторами об'єктів критичної інфраструктури. Відповідальними за захист об'єктів критичної інфраструктури визначено безпосередньо її операторів. Функціональні органи беруть участь у реагуванні на кризові ситуації, пов'язані із забезпеченням безпеки та стійкості критичної інфраструктури. Наприклад, ЗСУ – від ракетних обстрілів, СБУ – проти диверсій, Держспецзв'язку – проти кібератак. А віднедавна внесені зміни до Положення про Національну поліцію шляхом доповнення його підпунктами щодо здійснення на договірних засадах охорони об'єктів критичної інфраструктури, перелік яких визначатиметься Кабінетом Міністрів України, та покладення на Національну поліцію повноважень із здійснення протидії злочинним посяганням на об'єкти критичної інфраструктури, які загрожують безпеці громадян і порушують функціонування систем життєзабезпечення; захисту об'єктів критичної інфраструктури, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань у кіберпросторі, здійснення заходів із запобігання, виявлення, припинення та розкриття кіберзлочинів проти об'єктів критичної інфраструктури [5].

Таким чином саме уповноважений орган координує діяльність суб'єктів національної системи захисту, забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури та фактично представляє критичну інфраструктуру у владі. Він також має обов'язок проводити аналіз ризиків та загроз і подавати цю інформацію до Кабінету Міністрів України та Ради Національної безпеки і Оборони України. На національний пріоритет у захисті зможуть розраховувати ОКІ першої категорії критичності. Саме тому необхідно прискорити роботу над нормативно-правовим урегулюванням процесу паспортизації ОКІ та розробленням і затвердженням проектних загроз національного рівня. Створення Реєстру ОКІ та вчасне подання інформації для його наповнення є вкрай важливими для захисту критичної інфраструктури України враховуючи існуючі загрози та наближення України до членства в ЄС.

Отже, значною мірою діяльність у сфері захисту ОКІ залежить як від нормативно-правового, інституційного забезпечення так і від професіоналізму, рівня освіченості і компетентності відповідних фахівців, що засвідчили події в

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Україні. Україна сьогодні набуває величезного досвіду у питанні захисту об'єктів критичної інфраструктури і може ділитися ним з фахівцями усього світу.

Список використаних джерел:

1. <https://www.ceps.eu/ceps-publications/protecting-critical-infrastructure-eu/>
2. Закон України «Про критичну інфраструктуру» від 16 листопада 2021 року № 1882-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#n80>
3. <https://www.cisa.gov/>
4. Постанова КМУ Про затвердження Порядку ведення Реєстру об'єктів критичної інфраструктури, включення таких об'єктів до Реєстру, доступу та надання інформації з нього від 28 квітня 2023 р. № 415. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/415-2023-%D0%BF#Text>
5. Постанова КМУ «Про внесення змін до пункту 4 Положення про Національну поліцію» від 12 травня 2023 р. №485
<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-punktu-4-polozhennia-pro-na-a485>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Бобровнік Юрій Вікторович

кандидат історичних наук, викладач кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

**Перспективи служби в органах місцевого самоврядування в Україні:
оновлений ЗУ «Про службу в органах місцевого самоврядування»**

Російсько-українська війна після 24 лютого 2022 року привернула увагу як української наукової спільноти так і міжнародної. Більшість децентралізаційних процесів в умовах війни були призупинені, а реформи поставлені на паузу. Проте Верховна Рада України продовжувала приймати закони які стосувалися розвитку місцевого самоврядування. Так, зокрема були проголосовано новий проект ЗУ «Про службу в органах місцевого самоврядування». Ініціатором якого виступив Кабінет Міністрів України в особі Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала.

У серпні 2022 року Рада Європи надала в цілому позитивний висновок до законопроекту. На думку міжнародних партнерів, цей законопроект - важливий крок на шляху до гармонізації положень державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, його прийняття покращить поточну ситуацію.

Основними новелами законопроекту є:

- Захист працівників та гарантований нижній показник зарплати.
- Прозора процедура конкурсного відбору.
- Прозоре кар'єрне зростання та робота основана на КРі.
- Деполітизація процесів управління.
- Прозорість та обов'язок оприлюднення премій.

Законотворень коротко відобразив на картинках основні інновації в новому законі. Дивись нижче.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

2023

ПРОЕКТ ЗАКОНУ УКРАЇНИ

«ПРО СЛУЖБУ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ»

№ 6504

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ,
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ,
РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА МІСТОБУДУВАННЯ

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

ОСНОВНІ НОВЕЛИ

- Розмежування посад службовців МС та виборних посадових осіб
- Принцип політичної неупередженості
- Створення інституту керівника служби в ОМС
- Переведення на держслужбу та з держслужби без конкурсу
- Прозорий відбір
- Оцінювання результатів службової діяльності
- Нова система оплати праці в ОМС

ЗАКОН ВИЗНАЧАЄ

- Умови служби та правовий статус службовців МС
- Особливості служби виборних посадових осіб МС
- Особливості трудових відносин осіб патронатної служби в ОМС

ДІЯ ЗАКОНУ НЕ ПОШИРЮЄТЬСЯ НА:

- депутатів місцевих рад, крім посадових осіб МС
- працівників ОМС, які виконують функції з обслуговування
- працівників комунальних підприємств, установ або організацій

ПОСАДИ В ОМС

Посади службовців МС

Виборні посади

Посади працівників патронатної служби

Посади працівників ОМС, які виконують функції з обслуговування

СЛУЖБОВЕЦЬ

- Громадянин України
- Одержує зарплату з місцевого бюджету
- Призначається за конкурсом
- Складає Присягу

- Дотримується принципу політичної неупередженості
- Призначається ранг з 1 по 9
- Проходить щорічне оцінювання
- Складає індивідуальну програму навчання
- Призначається безстроково

КАТЕГОРІЇ*

- I Керуючі справами, керівники та заступники керівників виконавчих органів
- II Керівники та заступники керівників структурних підрозділів апарату, секретаріату ради, виконавчих органів
- III Спеціалісти

*кожна категорія посад поділяється на підкатегорії

КЕРІВНИК СЛУЖБИ В ОМС

Сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної, обласної ради

у секретаріаті (апараті) Київської, Севастопольської міської ради, в апараті сільської, селищної, районної у місті (у разі створення), міської ради та її виконавчих органах, виконавчому апараті районної, обласної ради для службовців МС, які займають посади категорії I

Керівник виконавчого органу ради
у виконавчому органі ради, утвореному зі статусом юридичної особи публічного права, для службовців МС, які займають посади категорій II-III

Керуючий справами
в інших випадках

Примітки:

МС - місцеве самоврядування

ОМС - органи місцевого самоврядування

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

КОНКУРСНІ ЗАСАДИ

Порядок конкурсу затверджується місцевою радою з урахуванням Типового порядку

Рішення про оголошення конкурсу приймає керівник служби

Оголошення про вакансію

- на Єдиному порталі вакансій публічної служби
- на офіційному вебсайті місцевої ради

Конкурсна комісія утворюється керівником служби

КОНКУРС

- перевірка документів
- тестування
- співбесіда та/або інші види оцінювання відповідно до Порядку проведення конкурсу

Другий за результатами конкурсу кандидат має право на призначення на посаду без конкурсу протягом року, якщо:

- посада стане вакантною
- переможець конкурсу відмовився від посади
- переможець відмовлено у призначенні за результатами спеціальної перевірки

КАР'ЄРНЕ ПРОСУВАННЯ

Зайняття вищої посади - за результатами конкурсу

Переведення на вищу посаду

- за умови відмінної оцінки за результатами оцінювання
- у межах займаної категорії з урахуванням функціональної спрямованості
- з урахуванням професійної підготовки та компетентності службовця МС
- за його згодою

ПАТРОНАТНА СЛУЖБА

**РАДНИК
КОНСУЛЬТАНТ
ПОМІЧНИК
КЕРІВНИК ПАТРОНАТНОЇ СЛУЖБИ**

Призначає/звільняє: голова

Оплата праці:

посадові оклади встановлюються в межах посадових окладів службовців МС, які займають посади категорії III, керівника патронатної служби - службовців МС, які займають посади категорії II

ФОРМУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Схема посадових окладів

складається з мінімального посадового окладу службовця місцевого самоврядування категорії III та міжпосадових співвідношень такого посадового окладу з іншими посадовими окладами (у коефіцієнтах)

Мінімальний розмір окладу

службовця категорії III не може бути меншим мінімальної заробітної плати на 1 січня відповідного року

Рішення про встановлення премії, доплати за додаткове навантаження, інших грошових виплат з їх обґрунтуванням **оприлюднюються** на офіційному вебсайті відповідної ради, але не регулюються центральною владою

- Організаційне, інформаційне та експертно-аналітичне забезпечення повноважень голови
- Дискреція утворення служби
- Формується в апараті ради на строк повноважень голови
- У межах загальної чисельності посадових осіб МС та інших працівників ОМС, витрат на їх утримання
- Забороняється покладати функції апарату (секретаріату, виконавчого апарату) ради, повноваження виконавчих органів ради, виборних посадових осіб та службовців МС

Працівникам патронатної служби забороняється давати доручення службовцям МС

ГАРАНТІЇ

- Справедлива оплата праці
- Компенсація за додаткове навантаження
- Заохочення
- Захист трудових прав
- Може надаватися службове житло
- Матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань

ЗАКОН

Містить відтермінування заборони (до закінчення строку повноважень депутата місцевої ради)

- бути депутатом місцевої ради, якщо службовець працює в апараті цієї ради або її виконавчому органі
- керуючому справами бути депутатом будь-якої місцевої ради

Цей матеріал розроблено та надруковано за сприяння Програми Ради Європи «Посилення доброго демократичного врядування і стійкості в Україні»

Закон досить побідний до ЗУ «Про державну службу» в обох законах на провідну роль виставлено посади керівника апарату, керуючого справами

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

виконавчого комітету ОМС. І, спостерігаючи за конкурсами, що проводилися останні 5 років стає зрозуміло, що перемогу завжди здобували наперед визначені особи, які попередньо домовилися про це із керівником апарату чи міським, сільським головою. Далеко не завжди ця особа є належним чином кваліфікованою. До того ж технічні мови проведення конкурсу не забезпечують рівних умов для проходження тестування усіма кандидатами на ту чи іншу посаду. А так звані співбесіди завжди носили номінальний характер, і не є гарантовано об'єктивними. Адже в Україні керівниками ОМС у першу чергу ставиться мета прийняти на роботу не стільки фахівця своєї справи, а скільки людину яка буде зручною для роботи та слухняною.

Тому суспільство час від часу бачить як на відповідальні посади призначаються коханки, куми чи просто родичі.

Окрім того, згідно нового закону продовжать призначати на посади в ОМС за результатами конкурсу безстроково. Це відразу закладає на майбутнє виникнення конфліктів, оскільки будь-який колектив в ОМС він структурується і орієнтується на людину яка її запросила на роботу. Тому на думку автора, будь-яке призначення на посади в ОМС має бути лише на каденцію ради. Такий принцип дозволить майбутньому міському голові ефективніше формувати свою власну команду. І підвищуватиме ефективність роботи команди. Також сприятиме розвитку процесу омолодження кадрів органів місцевого самоврядування.

Загалом новий ЗУ «Про службу в органах місцевого самоврядування» виглядає, дещо конкретнішим та чіткішим у порівнянні із нині діючим. І по факту є наступним етапом розвитку служби в органах місцевого самоврядування в контексті орієнтації розвитку місцевого самоврядування в Україні на європейські тенденції.

Список використаних джерел:

1. Проект Закону про службу в органах місцевого самоврядування. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73563
2. Служба в органах місцевого самоврядування: законопроект №6504 прийняли в цілому URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16515>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Будзин Віра Романівна

кандидат наук з фізичної культури і спорту, доцент, завідувач кафедри фізкультурно-спортивної реабілітації та спортивної медицини Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського

Реалізація управлінських підходів у державній соціально-гуманітарній політиці громадського здоров'я та благополуччя

Проблеми розвитку системи здоров'я населення на сучасному етапі в державі важливі у вирішенні значних проблем для вирішення яких пропонується концепція збереження здоров'я населення. Держава розглядає здоров'я населення як одну з найбільших цінностей, що є необхідним компонентом розвитку та соціально-економічного процвітання та розвитку. Саме тому створення оптимальних умов для реалізації потенціалу кожного громадянина протягом усього життя та досягнення адекватних стандартів якості життя та благополуччя населення є одним із основних завдань збереження здоров'я та повноцінного життя громадян.

Однією з найважливіших цілей світової спільноти, які відображені в принципах європейської політики є основи Європейської політики на підтримку дій держави та суспільства на користь здоров'я та благополуччя. Проблема збереження здоров'я населення особливо актуальна у сучасному суспільстві. Це пов'язано з екологічною напруженістю у світі, негативною характеристикою основних демографічних показників поряд із прогресуючим поширенням алкоголізму, наркоманії та захворювань, що передаються статевим шляхом. Однак думки людей із цього приводу поділяються.

Одні вважають, що здоров'я нероздільне зі спортом та правильним харчуванням. Інші вважають, що організм людини влаштований так, що самостійно може впоратися з хворобами, і створювати спеціальні умови його функціонування необов'язково. Під здоровим чином життя розуміється поведінка людини, спрямоване на збереження та зміцнення здоров'я, сприяє повноцінному, змістовному, успішному життю, в якому людина в повною мірою міг би розкрити та реалізувати свої здібності та можливості. Також, здоровий спосіб життя – це спосіб життя, що виховує гармонійно розвинену особистість, що допомагає стійко переносити життєві негаразди, психічні та фізичні навантаження, включаючи природні, соціальні та особистісні [2].

Успадкована з радянського періоду комплексна модель яка належала та фінансувала державою, була спрямована на утримання лікарень, з надзвичайно фрагментованим управлінням, постійними оглядами та послугами, що були зосереджені на лікуванні легких гострих станів та відсутністю профілактики. До критичної ситуації призвели ряд факторів, включаючи соціально-економічну кризу, несприятливу екологічну ситуацію, високий рівень поширеності

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

тютюнопаління, вживання, недостатні фізичні навантаження та нездорове харчування.

Враховуючи це, актуальною є комплексна реформа сфери громадського здоров'я, яка передбачає заходи, які вживає держава для запобігання захворюванням та збереженню здоров'я своїх громадян. Структура та потенціал державної санітарно-епідеміологічної служби, а також її діяльність, які були традиційно орієнтовані на профілактику та боротьбу з інфекційними хворобами шляхом регламентації факторів ризику та проведення контролю за дотриманням вимог санітарного законодавства, залишилися не адаптованими до нових викликів щодо здоров'я суспільства та не відповідають сучасним підходами епідеміологічного нагляду та зміцнення здоров'я.

Зосередженість на тотальному контролі стала результатом непослідовної урядової політики, що призвела до погіршення бізнес-клімату в країні та не покращила ситуації щодо рівня захворюваності населення. Функції громадського здоров'я частково виконують інші державні влади та органи місцевого самоврядування, які не належать до системи охорони – це державна екологічна інспекція, служба у справах цивільної оборони, надзвичайних ситуацій та ліквідація наслідків стихійних лих та інші [3]. Водночас вони не створюють із державної санітарно-епідеміологічної служби єдиної системи, а конкурують між собою, функції та повноваження дублюються, якісний та ефективний обмін інформацією не здійснюється.

Горизонтальні комунікації між задіяними центральними органами виконавчої використовуються неефективно, у межах реформи контрольно-наглядових органів передбачено консолідацію функцій державного контролю нагляду створено службу організації та проведення моніторингу якості, безпеки харчових продуктів та здоров'я населення, на якій покладаються, серед іншого, функції контролю за санітарно-епідемічною ситуацією. На регіональних рівнях створені центри здоров'я, які також мають виконувати деякі функції громадського здоров'я, однак вони мають недостатнє фінансування, які не інтегровані у загальну систему громадського здоров'я, концептуальне бачення їхньої ролі надалі не визначене. Залучення громадянського суспільства, включаючи як бізнес-структури, так і неурядові громадські організації до процесу реалізації політики громадського здоров'я загалом є формальним.

Розгалужена мережа науково-дослідних інститутів аналітико-дослідних установ, що працюють у галузі епідеміології, інфектології, гігієни праці, гігієни навколишнього середовища, яка нараховує десяток організацій як у структурі Міністерства охорони здоров'я, так і в структурі академії медичних наук, не дала від часів періоду позитивного розвитку системи громадського здоров'я. Політика розвитку людських ресурсів у галузі громадського здоров'я, є нескоординованою, система підвищення кваліфікації фактично замінені на періодичні атестації, відсутні система мотивації та прозорого просування по службі. Значною проблемою залишається низька оплата праці, що призводить до неможливості залучати високопрофесійні кадри.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Критичною для формування політики у цій сфері є відсутність спеціальності та спеціалізації суспільне здоров'я. Система фінансування галузі залишається неефективною але існує стала проблема недофінансування державних програм, що призвело, наприклад, до зниження охоплення вакцинацією населення. Крім зазначених заходів утримання здорового способу життя, існують також медичні препарати для зміцнення здоров'я людини та проведення профілактики захворювань. Для зміцнення імунітету лікарі радять вживати вітаміни, тому для профілактики захворювань та зміцнення свого здоров'я, необхідно отримати консультацію фахівця про відповідний для конкретної людини вітамінний комплексі.

Таким чином, проблема здорового способу життя в наш час є однією з найважчих та актуальних. Для здорового населення, кожній людині необхідно дотримуватися здорового спосіб життя, який є передумовою розвитку різних сторін життєдіяльності людини, здоров'я людини є найважливішою цінністю життя самої цієї людини. Система охорони здоров'я в державі, зокрема медицина, неспроможна забезпечити достатній рівень послуг у цій ситуації, як і відсутня оцінка впливу на здоров'я будь-якої надзвичайної ситуації [1]. Структурні реформи, які запроваджуються у систему охорони здоров'я, вимагають розвитку інвестицій у охорону здоров'я.

Таким чином, за умов, що склалися сьогодні, виникає необхідність розробки нових підходів і програм для вирішення проблем громадського здоров'я, оскільки існуюча система медичної допомоги фактично ігнорує профілактичну складову. У цій концепції закладено основи переорієнтації охорони здоров'я від політики лікування до політики зміцнення здоров'я та запобігання захворюванням. Концепція визначає напрями, механізми та терміни формування системи громадського здоров'я з метою розробка та реалізація ефективної державної політики зміцнення здоров'я, попередження захворювань, подовження працездатного віку та заохочення громадян до здорового способу життя шляхом об'єднаних зусиль усього суспільства.

Список використаних джерел:

1. Костюк І. Державне управління в Україні в період реалізації адміністративної реформи: основні поняття та категорії. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2013. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/dums_2013_1_9.pdf
2. Мамонов І. Публічне управління, державне управління, соціальна політика і місцеве самоврядування як складові соціального управління. *Державне управління: теорія та практика*. 2012. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Dutp_2012_2_4.pdf.
3. Надюк З.О., Сенюк Ю.І. Сучасна державна політика у сфері охорони здоров'я: аналіз реформування системи. *Право та державне управління*, 2020. №2. С. 211-220. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2020/34.pdf (дата звернення: 10.04.2023).

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Бурик Зоряна Михайлівна

доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Публічне управління у сфері охорони здоров'я та соціальної сфери в умовах військових дій

В умовах військових дій в Україні відбулись значні зміни у секторі охорони здоров'я (далі – ОЗ) та соціальному секторі. Щодо сектору ОЗ, то, насамперед, відбулось пошкодження матеріально-технічної бази сфери ОЗ на територіях, на яких велися чи ведуться бойові дії; відбулась переорієнтація частини системи ОЗ на допомогу військовим в польових умовах а також активний розвиток системи реабілітації військових в системі ОЗ. Важливим сектором ОЗ стало ментальне здоров'я та необхідність покращення системи психологічної допомоги, підтримки та реабілітації військових та постраждалого цивільного населення.

Одним з головних аспектів публічного управління у таких умовах є організація та координація медичної допомоги. Це включає розгортання медичних пунктів, госпіталей та інших медичних закладів для надання невідкладної допомоги постраждалим. Крім того, важливим завданням є забезпечення належного постачання медикаментів, медичного обладнання та інших ресурсів, необхідних для функціонування медичних закладів у військових умовах. Другим аспектом є соціальна підтримка населення. Публічне управління повинно забезпечувати доступ до соціальних послуг, таких як надання харчування, притулку, захисту та допомоги утримання. Організація тимчасових притулків, дитячих центрів, системи соціальної допомоги і компенсацій є важливими завданнями, щоб забезпечити безпеку та добробут населення в умовах конфлікту [3, с. 38].

Основна мета сфери охорони здоров'я полягає в забезпеченні населення доступом до якісних медичних послуг, профілактичних заходів та лікарських засобів. Це включає в себе діагностику, лікування, реабілітацію, паліативну допомогу та інші медичні послуги, які спрямовані на збереження та поліпшення здоров'я людей [1, с. 75].

Публічне управління у сфері охорони здоров'я відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного та доступного здоров'я для населення. Воно охоплює широкий спектр діяльності, пов'язаний з плануванням, організацією, фінансуванням та наданням медичних послуг, регулюванням та контролем якості, управлінням ресурсами, політиками та стратегіями у сфері охорони здоров'я [3]. В умовах військових дій система публічного управління функціонує за рахунок додаткових державних програм підтримки та волонтерської допомоги. Важливим аспектом розвитку сектору ОЗ - є активне продовження реформи системи, підвищення рівня конкурентоспроможності закладів ОЗ,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

збільшення спектру надання якісних послуг населенню, орієнтація виключно на потреби пацієнтів та закупівля нової техніки та медичного обладнання.

Серед основних цілей системи у воєнний та повоєнний періоди є: надання якісної медичної допомоги усім верствам населення, забезпечення рівного доступу до різних видів допомоги, ефективна допомога та реабілітація військових і осіб, які постраждали внаслідок бойових дій, створення розгалуженої системи профілактичної медицини, якісної системи надання психологічної допомоги та протезування, ефективне регулювання ринку лікарських препаратів.

Серйозних змін зазнала і соціальна сфера, через суттєве збільшення кількості переміщених осіб, осіб, що постраждали внаслідок бойових дій, родин військовослужбовців, які потребують підтримки тощо. Публічне управління у цій сфері опирається на розгалужену мережу центрів соціального захисту, ЦНАПів, відділів соціального захисту в територіальних громадах, громадських та волонтерських національних, регіональних і міжнародних організацій.

Спектр соціальної підтримки розширився від матеріальної допомоги переміщеним особам, консультативної допомоги, допомоги у пошуку житла, працевлаштування, додаткового навчання, консультацій щодо переміщення бізнесу або відкриття власної справи до психологічної та медичної допомоги.

Одним з головних аспектів публічного управління у соціальній сфері є розробка та впровадження національних стратегій і політик, спрямованих на підвищення рівня добробуту населення та його соціальної адаптації, покращення доступності до різних видів послуг, у тому числі медичних.

Ключовим аспектом ефективного управління соціальної сферою та сферою охорони здоров'я – є можливість планування а також швидкої адаптації до змін середовища в умовах війни; орієнтація на забезпечення першочергових потреб населення; кооперація та співпраця органів влади, державних установ з міжнародними фондами, волонтерськими та громадськими організаціями на різних рівнях для ефективного досягнення цілей управління.

Список використаних джерел:

1. Асмус В.Ф. Публічне управління охороною здоров'я: сутність та принципи. *Економіка, підприємництво та менеджмент в системі управління*, 2014, (2), С. 7-15.

2. Бабій О.А. Публічне управління охороною здоров'я в Україні: теоретико-методологічний аспект. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Менеджмент і підприємництво*, 2017, 25(1), С. 9-14.

3. Кондратьєва І.В. Стратегічне управління охороною здоров'я: сутність, принципи, методи. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*, 2015, (3), С. 38-43.

4. Про охорону здоров'я: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Василик Вадим Леонтійович

магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Основні засади забезпечення прийняття управлінських рішень

В умовах сучасної кризи економіки в Україні все більшого значення набувають питання розроблення нових підходів до засад управління. Одним з факторів, що стримують його ефективність, є відсутність теоретичної, методичної та практичної єдності щодо отримання інформації, що позначається на якості прийняття рішень. Саме тому має місце необхідність удосконалення та практичного впровадження такої системи аналітичного забезпечення, яка би була зорієнтована на вирішення актуальних завдань, які стоять перед суб'єктами господарювання, зокрема підвищення конкурентоспроможності бізнесу та його економічний розвиток [1].

Прийняття рішення – процес, на який впливає комплекс чинників як об'єктивних, так і суб'єктивних. Об'єктивні фактори не залежать від особи, яка приймає рішення. Уявлення про них дає інформація про стан системи, зовнішні фактори, що впливають на неї. Необхідно зазначити, що зовнішнє оточення відрізняється високою динамічністю та невизначеністю, яке значно ускладнює умови прийняття ефективних рішень. Суб'єктивними є фактори, які пов'язані з особою, що приймає рішення, та впливають на адекватність сприйняття нею об'єктивного становища системи. Найбільш важливими із суб'єктивних факторів є інноваційні здібності менеджера, уміння творчо поставитися до вирішення проблем, здатність оцінити ситуацію, зважитися на розумний ризик. Важливою суб'єктивною умовою прийняття правильного управлінського рішення є наявність логічного мислення – здатність до аналізу інформації, що надходить, і синтезу отриманих результатів [2].

І, нарешті, до суб'єктивних чинників відносяться особистісні риси суб'єкта, який приймає рішення. Особистісні фактори складаються з психічних процесів, психічних станів та психічних властивостей. Особливим фактором впливу на прийняття управлінського рішення є середовище, яке характеризується чотирма показниками: визначеністю, ризиком, невизначеністю, конфліктністю.

Крім факторів, що впливають на прийняття ефективного управлінського рішення, необхідно також правильно вибрати метод ухвалення рішення. Методи прийняття рішень, спрямовані на досягнення намічених цілей, можуть бути різними [3]:

1) метод, заснований на інтуїції управлінця, яка обумовлена наявністю у нього раніше накопиченого досвіду та суми знань у конкретній галузі діяльності, що допомагає вибрати та прийняти правильне рішення;

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

2) метод, заснований на понятті «здорового глузду», коли управлінець, приймаючи рішення, обґрунтовує їх послідовними доказами, зміст яких спирається на накопичений ним практичний досвід;

3) метод, заснований на науково-практичному підході, що передбачає вибір оптимальних рішень на основі переробки великої кількості інформації, що допомагає обґрунтувати прийняті рішення. Цей метод вимагає застосування сучасних технічних засобів та, насамперед, інформаційно-комунікативних технологій. Проблема вибору керівником рішення – одна з найважливіших у сучасній науці публічного управління. Вона передбачає необхідність всебічної оцінки самим керівником конкретної обстановки та самостійність прийняття ним одного з кількох варіантів можливих рішень.

В умовах ринкової економіки ступінь невизначеності поведінки суб'єктів ринку досить високий, і в залежності від цього дуже велике практичне значення набувають методи аналізу, коли потрібно приймати управлінські рішення, одночасно оцінюючи всі можливі ситуації та здійснюючи вибір з кількох альтернативних варіантів.

Специфічною рисою проектних методів є реконструкція проблеми з урахуванням альтернативних шляхів її вирішення та оцінки ефективного вибору одного з таких шляхів. Серед методів дослідження системи управління відповідну функцію виконують методи моделювання, експертні оцінки, морфологічний аналіз, метод оптимізації критеріїв.

Враховуючи особливості розробки управлінських рішень, вибору найбільш оптимальних методів прийняття управлінських рішень, слід зазначити, що з урахуванням інтелектуалізації управлінської праці та інформатизації всіх сфер людської діяльності однією з домінуючих підстав управлінських рішень є інформація, яка сприймається як сукупність відомостей про зміни, що відбуваються в системі та навколишньому середовищі, яка зменшує ступінь невизначеності наших знань про конкретний об'єкт. При цьому важливо відзначити, що саме інформація є основою процесу управління: від рівня організації збору, обробки та передачі якої залежить ефективність реалізації управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Скочиляс С.М. Аналітичне забезпечення як джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Випуск 25. частина 2. С. 123-127.

2. Вавилкін А.Г. Підготовка і прийняття управлінського рішення. М.: Економіка, 2014. 150 с.

3. Манокін Є.В. Модель прийняття управлінських рішень щодо забезпечення інформаційної безпеки в органах управління державної прикордонної служби України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 1. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2015/29.pdf

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Василюк Богдан Вікторович

магістрант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Проблеми розвитку виборчих технологій в умовах становлення
інформаційного суспільства

Впровадження інформаційних технологій у політичні процеси відбувається стрімко: розширюється перелік технічних засобів та програмного забезпечення для проведення різних видів електронного голосування, активно обговорюються можливості впровадження нових «розумних» сервісів, пов'язаних з наданням громадянам якісніших і різноманітніших державних послуг, зокрема пов'язані з реалізацією політичних прав. У цьому контексті особливої актуальності набуває питання про перспективу розвитку виборчих технологій в умовах становлення інформаційного суспільства.

З розвитком інформаційних можливостей усі виборчі технології спрямовані на інноваційність. Сучасні комп'ютери та спеціальні комп'ютерні системи широко використовуються у виборчому процесі. Можливості застосування інформаційних технологій у виборчому процесі постійно розширюються. Комп'ютери та мережа Інтернет широко використовуються політичними силами для збирання та оброблення персональних даних. За допомогою сучасних інформаційних технологій стає можливим запровадження діалогового зв'язку, який дає змогу політикам розширити свою участь у політико-інформаційному обміні. Також важливою функцією інформаційних технологій є те, що пересічні громадяни за допомогою соціальних мереж, наприклад, можуть виражати свої думки, погляди та висловлювати свої побажання щодо важливих політичних питань, які можуть поширюватися в усьому суспільстві. Це веде до плюралізму та гласності [1].

Електронне голосування прийнято вважати різновидом електронної демократії. Під електронною демократією (e-democracy) прийнято розуміти одну з форм, що характеризується використанням інформаційно-комунікаційних технологій як основного засоби для колективних, когнітивних та адміністративних процесів (інформування, прийняття спільних рішень – електронне голосування, контролю виконання рішень та ін.) на всіх рівнях, починаючи з рівня місцевого самоврядування та закінчуючи міжнародним.

Відповідно, під електронним голосуванням (e-voting) розуміють різні види голосування, коли використовуються технічні електронні засоби голосування та технічні електронні засоби підрахунку голосів, тобто електронну демократію та електронне голосування об'єднує процес голосування та підрахунку голосів із використанням телекомунікаційних засобів. Саме електронне голосування можна поділити на стаціонарне (голосування за допомогою виборчих машин чи

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

«урн для голосування») та дистанційне (інтернет-голосування). Усього можна виділити кілька видів електронного голосування, зокрема:

- системи підрахунку голосів;
- системи голосування перфокартами;
- системи оптичної нумерації (обладнання з програмним забезпеченням, яке зчитує та проставляє виставлені виборцем позначки на паперовому бюлетені);

- системи прямої електронної реєстрації, що передбачають можливість виборцю проголосувати за допомогою сенсорної панелі або клавіатури, при цьому дозволяється роздрукувати заповнений бюлетень у паперовій формі, у тому числі системи, що передбачають застосування технологій зчитування біометричних даних виборця (обличчя, відбитки пальців) для голосування як за допомогою систем прямої електронної реєстрації, так і без них [2, р. 115];

- Інтернет-голосування [3].

Як видно, розвиток технологій електронне голосування пройшло шлях від виборчих терміналів, що використовують важелі, перфокарти, системи оптичного сканування та спеціалізовані термінали для голосування. Для передачі на відстань системи електронного голосування також використовували різноманітні технології - телефонію, смс-повідомлення, Інтернет.

Таким чином, перехід від звичайного голосування до електронного є тривалий процес із постійною зміною технологій і не може бути представлений спрощено як заміна звичайних скриньок для голосування на електронні скриньки. Такий перехід є досить тривалим і включає кілька етапів.

Таким чином, застосування нових технологічних рішень здатне значно скоротити витрати, проте часто вимагає законодавчих змін у сфері гарантій основних виборчих прав громадян, а також має суттєві обмеження, що стосуються проблеми інформаційної безпеки. Основні переваги електронного голосування можна узагальнити таким чином: спрощення процедури та привабливіші рішення для виборця, а отже, більше можливостей для зростання участі; нова якість інформування виборців і, як наслідок, підвищення «прозорості» виборчого процесу, зниження бюджетних видатків на організацію та проведення голосування та, як наслідок, зростання ефективності управління державними фінансами. Недоліки або потенційні витрати технологій електронного голосування пов'язані з «цифровою нерівністю» громадян, тобто нерівномірністю доступу до сучасних технологій передачі та зберігання інформації, загрозами легітимності прийнятих під час прямого голосування рішень, недостатньою довірою виборців до електронних форм демократії, можливістю порушення таємниці голосування та проблемами ідентифікації учасників цифрового виборчого процесу.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел

1. Чубатенко О. М. Тенденції розвитку виборчих технологій в Україні в умовах становлення інформаційного суспільства. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право.* 2021. Випуск 2 (50). С. 76-80.
2. Chandra Mouli Ch., Laasya Priya M., Uttej J., Pavan Sri Sai g., Vijay Kumar Reddy R. Smart Voting System. *International Journal for Innovative Engineering and Management Research.* 2020. Vol. 9, Issue 09. Pp. 115–118. DOI:10.2139/ssrn.3690115.
3. Grynov S. O., Zakomorna K. O. Electronic Voting: Prospects of Implementation in Ukraine and Foreign Experience. *Juridical Scientific and Electronic Journal.* 2021. Issue 4. Pp. 101–105. DOI: 10.32782/2524-0374/2021-4/23.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Васюк Наталія Олегівна

кандидат наук з державного управління, доцент, докторант кафедри національної економіки та публічного управління Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Гудзенко Катерина Костянтинівна

здобувач заочної форми навчання кафедри національної економіки та публічного управління Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана; лікар-анестезіолог ДУ «Національний інститут серцево-судинної хірургії ім. М.М. Амосова НАМН України»

Напрями удосконалення державної політики щодо організації надання медичної допомоги при серцево-судинних захворюваннях в Україні

Щороку у світі від серцево-судинних захворювань (ССЗ) помирає більше людей, ніж із будь-якої іншої причини. Понад три чверті всіх смертей від серцево-судинних захворювань, за даними ВООЗ, припадають на країни з низьким та середнім рівнями доходу. Факторами ризику, які впливають на розвиток ССЗ авторами визначено такі як вживання тютюну, нездорове харчування, низька фізична активність, ожиріння, підвищений артеріальний тиск (артеріальна гіпертензія), аномальний рівень ліпідів, а також підвищений рівень глюкози у крові (цукровий діабет). Постійний вплив таких факторів ризику призводить до прогресування атеросклерозу, що викликає клінічні прояви ССЗ, зокрема стенокардію, інфаркт міокарда, серцеву недостатність та інсульт [1].

Оскільки провідну роль у формуванні глобального тягаря хвороб та рівнів смертності відіграють серцево-судинні захворювання, онкологічні хвороби, хронічні обструктивні захворювання легень, діабет, а також чинники ризику їх розвитку, саме вони повинні бути предметом моніторингу та об'єктом підвищеної уваги керівних кадрів системи охорони здоров'я, зокрема посадових осіб, які приймають відповідні рішення [2].

Незважаючи на війну та обмежені ресурси системи охорони здоров'я, обсяг гарантованих медичних послуг для населення України у 2023 році не було зменшено. Програма медичних гарантій-2023 охоплює всі основні види медичної допомоги: екстрену, первинну, спеціалізовану, паліативну та медичну реабілітацію [3].

Погоджені специфікації та умови закупівлі за напрямами медичної допомоги, які надаються за Програмою медичних гарантій у 2023 році, зокрема вимоги «Медична допомога при гострому інфаркті міокарда», в якому визначено обсяг медичних послуг, який надавач зобов'язується надавати за договором відповідно до медичних потреб пацієнта/пацієнтки (специфікація), а також й умови закупівлі медичних послуг [4].

Дослідження показують, що реалізація державної політики у сфері охорони

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

здоров'я повинна здійснюватися, перш за все, на основі медико-демографічної ситуації, враховуючи показники здоров'я та захворюваності населення, стан фінансування галузі, що впливають на зміну громадського (суспільного) здоров'я населення [5].

Одним із першочергових завдань державної політики України у сфері охорони здоров'я та найважливішою медико-соціальною проблемою надання медичної допомоги при серцево-судинних захворюваннях, зокрема є формування науково обґрунтованої стратегії щодо зниження захворюваності та поширеності найбільш соціально значущих хвороб системи кровообігу: атеросклерозу, артеріальної гіпертензії, ішемічної хвороби серця. Погоджуємось із Б.Дарчином, що висока первинна інвалідизація, спричинена серцево-судинними захворюваннями, висока смертність хворих працездатного віку, як наслідок, зменшення тривалості життя – значною мірою негативно впливають на рівень національної безпеки держави [6].

З метою запобігання та зниження рівня захворюваності на серцево-судинні і судинно-мозкові хвороби, інвалідності та смертності від їх ускладнень, а також збільшення тривалості і підвищення якості життя населення ще у 2006 році була затверджена Державна програма запобігання та лікування серцево-судинних і судинно-мозкових захворювань на 2006-2010 роки [7]. На сьогодні у цій сфері чинні регіональні програми. Щодо медикаментозного лікування серцево-судинних захворювань діє програма «Доступні ліки».

Таким чином, виникає необхідність в удосконаленні реалізації державної політики щодо організації надання медичної допомоги при серцево-судинних захворюваннях, зокрема розроблення та затвердження цільової державної програми профілактики та лікування серцево-судинних захворювань, а також державної стратегії формування здорового способу життя населення.

Список використаних джерел:

1. HEARTS: технічний пакет заходів для ведення пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями на рівні первинної медичної допомоги: надання допомоги при ССЗ на основі ризик-орієнтованого підходу. *Всесвітня організація охорони здоров'я. Європейське регіональне бюро*. 2023. 84 с. URL: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/366081/WHO-EURO-2023-229-39964-68134-ukr.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 06.04.2023).

2. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2015 рік. за ред. Шафранського В. В. ; МОЗ України, ДУ «УІСД МОЗ України». Київ, 2016. 452 с.

3. Як реалізовуватиметься Програма медичних гарантій у 2023 році. *Урядовий портал*. 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/yak-realizovuvatymetsia-prohrama-medychnykh-harantii-u-2023-rotsi> (дата звернення: 06.04.2023).

4. Вимоги Програми медичних гарантій 2023. Національна служба здоров'я

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

України. 2023. URL:
<https://contracting.nszu.gov.ua/kontraktuvannya/kontraktuvannya-2023/vimogi-pmg-2023> (дата звернення: 06.04.2023).

5. Державна політика у сфері охорони здоров'я: кол. моногр.: у 2 ч. / [кол. авт.; упоряд. проф. Я.Ф. Радиш; передм. та заг. ред. проф. М.М. Білінської, проф. Я.Ф. Радиша]. К.: НАДУ, 2013. Ч.1. 396 с.

6. Дарчин Б. С. Державне регулювання системи з надання населенню України кардіологічної допомоги на регіональному рівні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : [спец.] 25.00.02 «Механізми держ. упр.» / Дарчин Богдан Степанович ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. К., 2012. 20 с.

7. Про затвердження Державної програми запобігання та лікування серцево-судинних і судинно-мозкових захворювань на 2006-2010 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 31 травня 2006 р. № 761. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2006-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.04.2023).

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Ващенко Сергій Володимирович

магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Теоретичні аспекти державної інформаційної політики в умовах
глобалізаційних викликів та небезпек

Дослідження теоретичних аспектів державної інформаційної політики потребує нового переосмислення у зв'язку з новими глобалізаційними викликами. Цей процес безпосередньо залежить від процесів наукової обґрунтованості та ефективності здійснення інформаційної політики держави в умовах постійних глобальних викликів (гібридна війна, повно масштабна війна, епідемії та інші), тому державну інформаційну політику потрібно аналізувати в розрізі корпоративних інтересів державної влади.

Внаслідок інформаційної революції відбувається становлення глобальної інформаційної інфраструктури, розв'язання проблем в якій неможливе з урахуванням традиційних управлінських способів. В умовах глобальної інформатизації чіткіше проступають нові глобальні проблеми насамперед, це що вносить свої корективи у сферу державної інформаційної політики.

З теоретичної точки зору, інформаційна політика - це використання ресурсів публічної влади для вибору ефективних шляхів вирішення найбільш важливих проблем розвитку інформаційної сфери [9, С.73].

Інформаційна політика в її сучасному розумінні є гарантом безпеки людини, суспільства, держави, а також світової спільноти. У багатьох країнах та міжнародних об'єднаннях існують спеціальні структури, що забезпечують інформаційну діяльність [9, С.73]

Статтею 6 Закону України «Про інформацію» встановлено, що державна інформаційна політика – це сукупність основних напрямів і способів діяльності держави по одержанню, використанню, поширенню та зберіганню інформації [1].

Державну інформаційну політику в Україні формують нормативно-правові акти, а саме:

– Закон України «Про доступ до публічної інформації»[2];

– Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» [3];

– Закон України «Про боротьбу з тероризмом»[4].

Державна інформаційна політика повинна закласти основи для вирішення фундаментальних завдань розвитку суспільства, головними з яких є формування єдиного інформаційного простору України та її входження у світовий інформаційний простір [10, С. 392]

В умовах повномасштабної війни відбулися зміни в державній інформаційній політиці управлінні відповідно до Указу Президента України від

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

24 лютого 2022 року №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [5] та Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану» [6]. Дані зміни допомогли швидко відповісти на виклики, які постали перед державною інформаційною політикою, що дало перевагу над ворогом.

Також на особливу увагу заслуговує наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 03 березня 2022 року №73 «Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану» [7]. Приклад зазначеного документу характеризує алгоритм роботи з акредитованими представниками засобів масової інформації під час дії правового режиму воєнного стану.

Особливості державної інформаційної політики в період дії режиму воєнного стану:

– перелік інформації, розголошення якої може призвести до обізнаності противника про дії Збройних Сил України, що своєю чергою негативно вплинути на хід виконання завдань за призначенням;

– правила роботи представника засобу масової інформації у районі ведення бойових дій.

В Алгоритмі роботи з акредитованими представниками засобів масової інформації під час дії правового режиму воєнного стану закріплено, що у період дії воєнного стану, заборонено поширювати інформацію, котра стосується:

- найменування військових частин та інших військових об'єктів у районах виконання бойових завдань, географічні координати місць їх розташування;
- чисельність особового складу військових частин (підрозділів);
- кількість озброєння та бойової техніки, матеріально-технічних засобів, їх стан та місця зберігання;
- інформацію щодо операцій, які проводяться або плануються; інформацію про військові частини, форми, методи, тактику їх дій та способи застосування за призначенням тощо.

Ще одним важливим кроком на шляху формування організаційно-правових засад державної інформаційної політики в умовах війни став Закон України «Про медіа» від 13 грудня 2022 року № 2849-IX, який «... спрямований на забезпечення реалізації права на свободу вираження поглядів, права на отримання різнобічної, достовірної та оперативної інформації, на забезпечення плюралізму думок і вільного поширення інформації, на захист національних інтересів України та прав користувачів медіа-сервісів, регулювання діяльності у сфері медіа відповідно до принципів прозорості, справедливості та неупередженості.» [8].

Саме в ньому охарактеризовані особливості відповідей на грубі порушення інформаційного законодавства і наступні діяння:

- поширення інформації, що висвітлює збройну агресію проти України як

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

внутрішній конфлікт, громадянський конфлікт чи громадянську війну, якщо наслідком цього є розпалювання ворожнечі чи ненависті або заклики до насильницької зміни, повалення конституційного ладу чи порушення територіальної цілісності;

– поширення недостовірних матеріалів щодо збройної агресії та діянь держави-агресора, її посадових осіб, осіб та організацій, що контролюються державою-агресором, у разі якщо наслідком цього є розпалювання ворожнечі чи ненависті або заклики до насильницької зміни, повалення конституційного ладу чи порушення територіальної цілісності [10, С. 393-384].

Важливими завданнями інформаційної політики в умовах війни має стати розв'язання проблеми балансу інтересів суспільства, отримання об'єктивної та своєчасної інформації, необхідності дотримання вимог секретності в умовах ведення масштабних бойових дій [9, С. 73].

Війна та агресивна інформаційна політика агресора спрямована на формування переконань про нестабільність та погіршення соціально-економічних умов. За цих умов вона активізує деструктивні політико-ідеологічні фактори, що становлять небезпеку для системи національних цінностей, ідеалів, традицій, що руйнують структури соціалізації особистості та створюють загрозу безпеці життєдіяльності вітчизняного громадянського суспільства.

Отже, перед науковцями та державними діячами постало завдання щодо покращення державної інформаційної політики. Події російсько-української війни загострили та пришвидшили процеси реформування національної інформаційної політики. Остання в умовах війни ґрунтується на заходах нормативно-правового, організаційного, контрольного та іншого характеру, спрямованих на відбиття збройної агресії.

Список використаних джерел:

1. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення 20.05.2023 р.).
2. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 р. № 2657-XII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Tex> (дата звернення 20.05.2023 р.).
3. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 9 травня 2018 р. № 2163-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> (дата звернення 55.05.2023 р.).
4. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20 березня 2003 р. № 638-IV. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15> (дата звернення 17.05.2023 р.).
5. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення 15.05.2023 р.).
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

березня 2022 року «Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану» : Указ Президента України URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1522022-41761> (дата звернення 21.05.2023 р.).

7. Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану : Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 03 березня 2022 року №73. URL. <https://ips.ligazakon.net/document/MUS36785> (дата звернення 22.05.2023 р.).

8. Про медіа : Закон України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX. Законодавство України. Верховна Рада України. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення 19.05.2023 р.).

9. Пунда О.О., Добрянська О.Д., Новицька Н.Б. Принципи інформаційної політики в умовах війни та їх нормативно-правове закріплення. *Екологічне право*. 2022. №1-2. С. 60-65.

10. Терещенко В.В. Особливості державної інформаційної політики «в умовах війни». *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023 № 2 С. 391-395 <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/92>.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Вергун Микола Анатолійович

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Забезпечення соціальної безпеки під час воєнного стану:
формування та реалізація

24 лютого 2022 року російська федерація почала широкомасштабне вторгнення на територію суверенної та незалежної держави – Україна. Відкрита збройна агресія остаточно засвідчила відмову вищого російського військово-політичного керівництва від тактики «гібридної» війни проти України, яка тривала від 20 лютого 2014 року до 23 лютого 2022 року.

Указом Президента України №64/2022 у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до пункту 20 частини першої статті 106 Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану» було введено в Україні воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року [1].

Забезпечення соціальної безпеки в умовах воєнного стану є актуальною проблемою, яка потребує системного та комплексного підходу до її вирішення. Воєнний стан є винятковим станом в державі, коли згідно з законодавством забезпечується додаткова безпека для громадян та держави в цілому. Забезпечення соціальної безпеки є однією з головних функцій держави під час воєнного стану.

Одним з основних напрямків забезпечення соціальної безпеки під час воєнного стану є формування та реалізація ефективної системи захисту населення та інфраструктури в разі виникнення небезпеки. Зокрема, до складу цієї системи можуть входити: розроблення та впровадження планів захисту населення, у тому числі планів евакуації; забезпечення належної роботи системи спостереження, захисту та контролю за станом населення та території держави; забезпечення резервування та повторного використання елементів критичної інфраструктури.

До інших важливих напрямків забезпечення соціальної безпеки під час воєнного стану можна віднести створення системи надання медичної допомоги населенню, а також забезпечення безпеки в харчуванні та водопостачанні. У процесі формування та реалізації цих напрямків необхідно враховувати специфіку ситуації, враховуючи готовність населення до змін у побутових умовах та режимі життя.

Перехід держави на умови та вимоги воєнного часу є складним та небезпечним періодом для громадян та держави загалом. В умовах бойових дій загрози для безпеки населення та державних інтересів зростають, що робить формування соціальної безпеки в умовах військових зіткнень критично важливим завданням для керівництва країни та населення в цілому.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Безпека – це певний об’єктивний стан, що ґрунтується на відсутності загрози, який суб’єктивно відчувають окремі люди чи їх групи. Під безпекою розуміють також стан без загрози, стан спокою, впевненості або «психічний чи правовий стан, при якому особа має відчуття впевненості, опори в іншій особі чи юридично врегульованій системі; протилежність загрози» [2].

Закон України «Про національну безпеку України» трактує воєнну безпеку як «захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від воєнних загроз», а національну безпеку України як «захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз» [3].

Соціальна безпека є одним з найважливіших компонентів безпеки країни та населення, і полягає в стабільних взаємовідносинах між людьми, їх групами та інституціями, що забезпечує стабільність, безпеку та розвиток суспільства. Соціальна безпека також охоплює захист прав та свобод громадян, забезпечення економічної стабільності, збереження культурної спадщини та здоров'я населення.

Превентивні заходи є однією з ключових теоретичних засад формування соціальної безпеки в умовах воєнного стану. Ці заходи передбачають виявлення та усунення можливих загроз національній безпеці до того, як вони стануть реальністю. Це можливо шляхом захисту економічних та інфраструктурних об’єктів, підвищення рівня підготовки військових підрозділів та розвитку системи цивільного захисту.

Формування соціальної безпеки в умовах воєнного часу базується на принципі взаємодії та координації дій між різними державними структурами та громадськими організаціями. Цей принцип передбачає планування та виконання заходів з координації та співпраці різних державних структур, таких як військові, правоохоронні, економічні та соціальні, а також громадських організацій.

Взаємодія та координація дій має на меті забезпечення ефективного та оперативного реагування на загрози та небезпеки, які можуть виникнути під час воєнного стану. Це може включати в себе взаємодію між різними службами у відновленні інфраструктури та забезпеченні необхідних ресурсів населенню, підготовку та виконання військових операцій, забезпечення безпеки економічних та інфраструктурних об’єктів та інше.

Здійснення принципу взаємодії та координації дій між різними державними структурами та громадськими організаціями є важливим елементом в забезпеченні безпеки населення в умовах воєнного стану.

Однією з ключових цілей формування соціальної безпеки в умовах воєнного конфлікту є забезпечення безпеки громадян. Для цього держава повинна забезпечити безпеку на території країни та здійснювати контроль над ситуацією. Для досягнення цієї мети необхідно належним чином організувати та координувати заходи безпеки, щоб уникнути паніки та хаосу серед населення.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Для забезпечення безпеки населення у воєнний час, держава повинна забезпечити належні умови проживання та харчування для цивільного населення, в тому числі забезпечити належні запаси життєво важливих товарів, таких як продукти харчування, медикаменти, паливо, вода та інші.

Окрім забезпечення безпеки та життєво важливих потреб населення, важливо також забезпечувати економічну та соціальну стабільність країни. Це включає збереження економічного потенціалу та інфраструктури країни, забезпечення працевлаштування та утримання військових, а також забезпечення захисту прав та свобод.

Умови воєнного часу є складним випробуванням для будь-якої країни, тому наголошуючи на обов'язках держави щодо забезпечення безпеки громадян на території країни та здійснення контролю над ситуацією необхідно виділити наступні заходи:

1. Мобілізація військових сил та підготовка до ведення бойових дій. Військові підрозділи повинні бути належним чином підготовлені та забезпечені, а також мати достатню кількість бойової техніки та засобів зв'язку.

2. Контроль за вибухонебезпечними об'єктами. Держава повинна забезпечити безпеку населення, підтримуючи відповідні заходи безпеки на енергетичних, транспортних та інших важливих об'єктах.

3. Забезпечення безпеки житлових територій та зон евакуації. Для цього можуть бути встановлені контрольні пункти на в'їздах та виїздах з міст та сіл, проведені роз'яснювальні кампанії щодо поведінки у разі обстрілів та бомбардувань.

4. Розвиток системи цивільного захисту. Держава повинна забезпечити розробку та впровадження програм цивільного захисту, які охоплюють всі сфери життєдіяльності населення, зокрема збереження життя та здоров'я людей, охорону матеріальних та культурних цінностей.

5. Забезпечення безпеки на території країни. Для цього держава повинна здійснювати контроль за кордонами, встановлювати блокпости, обмеження вільного руху людей та транспорту, а також проводити розвідку та збір інформації.

Соціальна безпека є необхідною складовою національної безпеки, оскільки вона забезпечує захист життєво важливих інтересів, прав та свобод окремих осіб, груп та спільнот. Державна соціальна політика є інструментом забезпечення соціальної безпеки, і її об'єктом є соціальна сфера та соціальні відносини. Ці відносини розвиваються на основі взаємодії особистісного і групового соціального статусу, міжособистісних і групових зв'язків, які залежать від змісту і характеру трудової діяльності, матеріального стану, спрямованості політичних орієнтацій та інших факторів.

Список використаних джерел

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

1. Указ Президента України від 24.02.2022 No 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022>.
2. Гриненко А. М. Соціальна політика : [навч.-метод. посіб.] / А.М. Гриненко. К. : КНЕУ, 2003. 309 с.
3. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 No 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Воротін Валерій Євгенович

доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного управління ДЕА Міндовкілля

Коротецький Василь Павлович

проректор ДЕА Міндовкілля, аспірант ДЕА

Процес децентралізації та забезпечення сталого розвитку
повоєнної України

Основними завданнями, які сьогодні стоять перед українською державою, є збереження суверенітету, забезпечення економічної, ресурсної, цивільної та екологічної безпеки, прискорення європейської і євроатлантичної інтеграції, відновлення сталого та динамічного господарського розвитку, поновлення гідного рівня життя і безпеки громадян, підвищення дієвості системи публічного управління, регіонального та місцевого розвитку в умовах воєнного стану. Вирішення цих і інших питань значною мірою залежить від дієвого правового регулювання функціонування механізмів і інструментів публічного управління в цілому та його основи – забезпечення сталого (збалансованого) розвитку територій, зокрема в екологічній сфері життєзабезпечення.

У умовах воєнного стану спостерігається негативна тенденція зростання агресивного впливу зовнішньої загрози (війни РФ проти України) на систему публічного управління в Україні, зокрема на ефективність функціонування організаційно-правових механізмів ресурсного та екологічного забезпечення економічного розвитку, які практично не були адаптовані до умов воєнного стану в державі та потребували оперативного нормативного врегулювання та коригування. Ця робота здійснюється Верховною Радою України 24/7.

Відзначимо, що ризики та загрози всій системі управління та економічній (ресурсній) безпеці зокрема, акцентують увагу на оцінці вразливих складових механізмів і інструментів системи публічного (державного та місцевого) управління та адміністрування в умовах воєнного стану в Україні. Вважаємо, що такими складовими є: суттєві структурні диспропорції, монополізм і закритість окремих виробництв, перешкоди розвитку військового та оборонного секторів, недооцінка екологічного та цивільного захисту населення та територій, практична відсутність професійної школи публічного управління та адміністрування та інші.

Зрозуміло, що сьогодні вітчизняна система публічного управління національного, регіонального та місцевого розвитку потребує новітніх підходів перед реальністю російської військової агресії на території України, що в свою чергу актуалізує дослідження, розробку та впровадження у вітчизняну практику зарубіжного досвіду (ініціатив) на основі сучасних підходів до управління в умовах воєнного стану, особливо що стосується розвитку громад у частині ресурсного та екологічного життєзабезпечення.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Сучасні ринкові перетворення, які останнім часом відбувались в національній економіці, супроводжувались значними інституційними змінами в системі публічного управління та адміністрування, зокрема в сфері екологічного управління регіональним і місцевим розвитком в Україні за умов подовження реформи децентралізації владних повноважень. Формування конкурентоспроможної соціально орієнтованої ринкової економіки з розвиненими регіонами і субрегіонами та її важливою складовою фінансовою самодостатнім середовищем громади – є стратегічним курсом децентралізованої системи публічного управління де роль державного управління в сфері регіонального і місцевого розвитку не тільки не зменшується, а навпаки, зростає, набуваючи нової якості та дієвості в умовах воєнного стану та після Перемоги над РФ.

Реформа децентралізації створила нову модель територіальної організації влади та передбачає постановки нових завдань, закріплення повноважень і відповідальності: розвиток системи влади на місцях і формування спроможних територіальних громад, удосконалення державної регіональної та субрегіональної (місцевої) політик тощо [1].

Процес децентралізації, який був задуманий як передавання повноважень і фінансових ресурсів на рівень громади, поступово поширився, охопивши своїм впливом екологічність розвитку та секторальні реформи. Самі процеси передачі влади на місця значно збагатили секторальні та ресурсні перетворення та змістили означені реформи з центру на місця.

Безперечно Україна змінилась за останні роки та місяці (активна фаза) війни. Це відчувається на всіх виконавчих і управлінських рівнях. З позиції науки публічного управління, вважається, що глибокі ринкові перетворення в національному державотворенні та господарюванні вимагають постійної модернізації (реформування) системи, механізмів і інструментів управління та адміністрування з метою забезпечення дієвості функціонування всієї системи публічного управління, зокрема на регіональному та субрегіональному рівнях для задоволення різноманітних потреб українського суспільства та наближення Перемоги.

Сьогодні, невирішеними є суттєві питання розробки та функціонування механізмів державного регулювання ресурсним забезпеченням місцевих бюджетів на засадах еволюції ролі місцевого самоуправління, міжсекторального співробітництва, зокрема в сфері формування субрегіонального розвитку на принципах фінансової самодостатності. Особливо бракує узагальнень світового досвіду використання наявних систем взаємодії органів публічної влади з усіма суб'єктами господарської діяльності в умовах фінансової децентралізації в розвиненій субрегіональній економіці для вирішення низки проблем виходу з кризового стану українських суб'єктів господарювання під час війни. Отже, потреба в експертному обговоренні вдосконалення процесу формування механізмів реформування та модернізації системи управління регіональним і місцевим розвитком в Україні в умовах децентралізації на засадах якісних

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

ринкових перетворень, потребує додаткових обговорень і досліджень в галузі права та науки державне управління.

В розвинених європейських економіках майже не існує відрізнення рівня життя в містах і селах. Мешканці громад можуть впливати на якість власного життя та послуг тільки тоді, коли повністю відповідальні за їх рівень і знаходяться близько до них і є можливість впливу на прийняття необхідних і ефективних управлінських рішень. Найближчою до людей владою є органи місцевого самоврядування та саме вони повинні мати широкі повноваження та широку ресурсну базу, щоб бути в змозі вирішувати всі місцеві питання та нести за це відповідальність перед громадою.

Ми проводимо децентралізацію за європейськими зразками та одночасно спираємось на історичні традиції місцевого самоврядування в Україні. Вважаємо, що сьогодні вже можливо підводити певні підсумки розпочатого в 2014 році процесу децентралізації, який називають найуспішним з реформ. Реальна зміна системи управління територіями, децентралізація в сферах екології, медицини, освіти, цивільної безпеки демонструють значні темпи та головне – реальні зрушення на всіх управлінських рівнях. Державна політика України в сфері місцевого розвитку спиралась на інтереси жителів територіальних громад і передбачала децентралізацію влади – тобто наближення влади до людей. В основу цієї політики було закладено законодавче забезпечення імплементації Європейської хартії місцевого самоврядування та кращі світові стандарти суспільних відносин у сфері регіонального та місцевого управління.

На сучасному етапі воєнного стану, необхідність саме регулюючого впливу держави на функціонування ринкових відносин і створення сприятливого середовища в господарській сфері офіційно задекларована, але комплексних заходів щодо його майже практичного не проводилося. Тому при подальшому реформуванні економіки особливої актуальності набуває посилення соціальної єдності та сприяння економічному розвитку, що виступає одним з найгостріших питань для Перемоги та відновлення України. Саме тому особливої ваги набуває пошук можливостей для діалогу та порозуміння між різними групами інтересів у суспільстві та розвиток різних підходів, моделей, які можуть прискорити процес відновлення [2, с. 30-41].

Відмітимо, що міжсекторальне партнерство в контексті сталого повоєнного розвитку – це не є щось задане раз і назавжди, це – живий процес. Як умова діяльності партнерство означає об'єднання зусиль заради спільно визначених цілей, тобто згоду на ефективну та дієву співпрацю. Як процес, партнерство передбачає низку спільних дій, спільний пошук шляхів розв'язання наявних проблем чи нових можливостей та їх реалізацію в умовах подальшого відновлення. У партнерстві немає другорядного. Важливим є як процес налагодження партнерства, розвитку стосунків та узвичаєння діалогу, так і спільна діяльність, що є результатом цього процесу. Партнерство може бути і метою діяльності, і механізмом досягнення цілей. Особливо це стає очевидним,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

коли завдання полягає в налагодженні порозуміння, наближенні сторін, створенні умов для змін і зростання.

Налагодження партнерства вимагає спільності, взаємної зацікавленості, внеску кожного у спільну справу після Перемоги. Міжсекторальне партнерство передбачає прагнення об'єднання зусиль і ресурсів, енергії, знань, досвіду різних груп і секторів, кожна з яких приносить у партнерство щось нове. Такий механізм - не лише просто сукупність скоординованих дій різних сторін, це насамперед спільна відповідальність за результат. Як правило, говорять про партнерство як той спосіб взаємодії, який найбільше враховує рівність сторін – як в плані участі в процесі, так і в плані доходу (вартості), яку отримують сторони.

Дедалі частіше в Європі говорять саме про партнерство як механізм розвитку соціальної єдності та вирішення управлінських проблем, залучення груп, які раніше потерпали від вимушеної маргінальності, недостатньої уваги, а іноді – і відверто ворожого ставлення з боку решти суспільства. Метою міжсекторального партнерства на місцевому рівні виступає об'єднання зусиль, навичок і всіх ресурсів: організацій публічного сектора, профспілок, екологічних організацій, груп представників місцевих громад, – у розвитку та реалізації місцевих стратегій для подолання безробіття, бідності та соціального виключення. Таке партнерство має різні форми і покриває широкий спектр соціальних, економічних проблем, проблем охорони навколишнього середовища [3].

Відзначимо, що забезпечення саме сталого та екологічного розвитку після Перемоги, максимальне врахування усіх законних інтересів і створення умов для постійного зростання не можливе без партнерства між усіма секторами суспільства. Завдяки відмінностям між ними, кожен із секторів має унікальні знання та досвід, які мають бути використані для розвитку окремої громади, зокрема відтворення всіх живих ресурсів. Тож, на зміну протистоянню та конкуренції секторів приходять взаємодоповнення і партнерство. Органи влади мають відповідні повноваження щодо прийняття рішень і ресурси для втілення цих рішень у повоєнне життя. Організації громадянського суспільства мають досвід, активістів, тісні стосунки з людьми, які потребують вирішення нагальних проблем.

І останнє. Повоєнна Україна завдяки розвитку креативного управління та сталої економіки може вийти на новий та якісний рівень. Талант, толерантність, воєнні знання та унікальний людський капітал стануть поштовхом для дієвого екологічного розвитку, що базуватиметься на новій парадигмі повоєнної економіки України.

Список використаних джерел

1. Воротін В.Є. Модернізація сфери освіти та науки як об'єкта державного управління: конкурентні переваги для України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*, 2017. - № 6. – С. 153-160.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

2. Законодавчі аспекти модернізації публічного управління та адміністрування в Україні / Заг. ред. В.Є. Воротіна; Інститут законодавства Верховної Ради України. К.: Вид-во «Людмила», 2020. 310 с.

3. Воротін В.Є., Коваль О.М. Побудова місцевого самоврядування та пріоритети влади щодо представництва на відповідній території. Міжнародні та європейські стандарти місцевого самоврядування: проблеми імплементації в Україні [Текст] : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (20 грудня 2019 р., м. Львів) / за наук. ред. проф. М. Микієвича, проф. О. Сушинського, доц. Р. Бедрія. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2020. С. 141-143.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Галенко Іванна Вікторівна

магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Особливості сфери зайнятості як аспект формування кадрової політики

У сучасному світі, в епоху глобальної економічної кризи, воєнних викликів та цифровізації світового суспільства, особливо гостро постає проблема зайнятості населення.

Розвиток інноваційного, конкурентоспроможного виробництва у світовому масштабі не лише визначає зміну характеру зайнятості населення, але й передбачає як необхідну умову подолання негативних наслідків стихійного поширення неформальної зайнятості та її впливу на трансформацію міжнародного ринку праці.

Загальноекономічний характер безробіття обумовлений ще й тим, що власне ринок праці, пропорції між попитом та пропозицією роботи формує зайнятість, а не безробіття. Безробіття з одного боку, є як би «виворотом» зайнятості, з іншого боку, відчуває вплив факторів, відмінних від тих, що формують зайнятість. Тим не менш, безробіття завжди розглядається в контексті зайнятості: збільшення зайнятості, як правило, знижує безробіття, тоді як скорочення – збільшує його.

За визначенням, безробіття – це кількість зайнятого працездатного населення, що бажає працювати. У макроекономічному плані безробіття – це недовикористання трудового потенціалу суспільства, сукупної робочої сили як чинника виробництва. У цьому сенсі безробіття рівносильне надлишковим виробничим потужностям чи земельним угіддям, що не використовуються, але на відміну від надлишку інших факторів виробництва, «зайва робоча сила» – явище постійне в ринковій економіці.

Основними проблемами виникнення безробіття є: – проблема молодіжного безробіття, адже молодь без досвіду роботи зазнає найбільших труднощів у пошуку роботи, особливо офіційного працевлаштування; – структурні зрушення (міжгалузеві, внутрішньогалузеві, регіональні) в економіці, що виражаються в упровадженні нових технологій, згортанні виробництва в традиційних галузях, закритті технічно відсталих підприємств; – проблеми безробіття серед людей старшого віку; – відповідне скорочення сукупного попиту на робочу силу; – політика уряду в галузі оплати праці; – скорочується купівельна спроможність населення; – бюджет утрачає платників податків; – сезонні зміни на рівні виробництва в окремих галузях; – зміни в демографічній структурі населення; – рух робочої сили (професійний, соціальний, регіональний) [1, с. 3].

Кадрова політика повинна бути спрямована не тільки на створення сприятливих умов праці, але й на забезпечення можливості просування по кар'єрних сходах, на створення впевненості в завтрашньому дні. Кадрова

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

політика має головну мету забезпечення на сьогоднішній момент і в майбутньому кожне робоче місце персоналом належної кваліфікації. Безумовно, головною її метою має бути формування та оптимальне використання кадрів для досягнення цілей підприємства [2].

Кризові процеси останніми роками в економіці нашої держави а також всього світу має негативні риси, що несе безпосередній вплив на рівень економіки а також передбачає виникнення проблем щодо попиту та пропозиції робочої сили та віддзеркалюється в професійно-кваліфікаційній невизначеності. Наведені явища призводять до значних суспільно-організаційних змін, серед яких кадрова політика не є виключенням. Нові реалії сьогодення створюють жорсткі виклики для національної кадрової політики на території України. Всі методи та принципи організації кадрових процесів, які функціонували до початку пандемії та війни, на сьогоднішній день або не працюють взагалі, або ж підлягають адаптації та модернізації [3].

Безробіття є державно-управлінською проблемою, що впливає напряду на кожну людину, її побут, нормальне життєдіяльність. Втрата роботи для більшості людей означає зниження життєвого рівня та завдає серйозної психологічної травми. Через безробіття економічної незахищеності в суспільстві набула поширення депресія, пияцтво, злочинність, збільшилася кількість розлучень, зростає насильство в сім'ї.

Тому, основним показником ефективності кадрової політики є зменшення рівня безробіття, формування інноваційних форм зайнятості, у тому числі через розвиток цифровізації, надання можливості безробітнім навчатися новим професіям, підвищувати імідж робітничих професій.

Список використаних джерел

1. Пазюк О., Пономарьова О. Проблеми безробіття в Україні. *Україна: аспекти праці*. 2004. № 2. С. 3-10.
2. Шаповал О.А Кадрова політика та шляхи її покращення. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск № 9. С. 712-715.
3. Смоквіна Г.А., Григор'єва А.В. Роль кадрової політики в сучасних умовах: статистичний огляд та передумови розвитку. *ECONOMICS: time realities*. 2022. №6(64). URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2022/No6/40.pdf>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Гбур Зоряна Володимирівна

доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика

Аналіз показників міграції населення в умовах воєнного стану

Наведені дані свідчать про те, що понад 20 мільйонів громадян України з різних причин залишили місця постійного проживання або перебувають на тимчасово окупованих територіях. Більшість примусово виселених, мобілізованих або мешканців ТОТ – це працездатні громадяни, які втратили довоєнну роботу.

За різними аналітичними даними, через війну втратили роботу від 5 до 15 мільйонів працездатних громадян України. За прогнозами Ради ЄС, населення України внаслідок міграції може скоротитися на 24-33% в залежності від тривалості бойових дій і нестабільної роботи інфраструктури. Через війну за кордон виїхало понад 7,9 млн. українців. Про це йдеться на сайті Агентства ООН у справах біженців (див. Рис. 1). Ще 5,9 млн. осіб є внутрішньо переміщеними особами. Змінилася статево – вікова структура населення, зокрема зменшується частка молоді до 20 років та жінок працездатного віку.

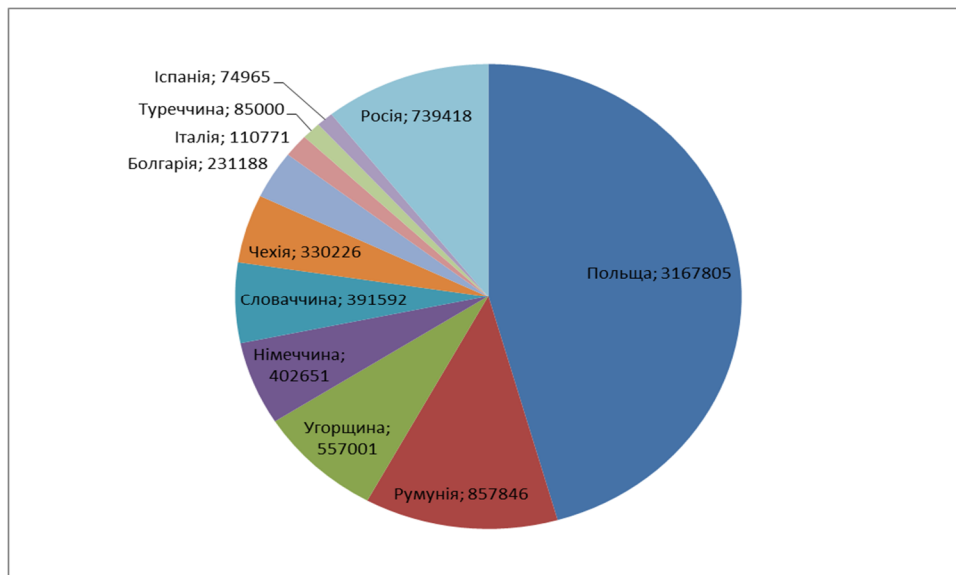

Рисунок 1. Кількість вимушених мігрантів з України по країнах світу
Розроблено автором за: [1].

У Міністерстві освіти і науки України (МОНУ) повідомили, що, за статистикою, близько чверті всіх переселенців – учні або студенти. Однак наведені дані не включають осіб, які є громадянами інших держав і перебували на території нашої держави на момент початку повномасштабної війни. Як правило, за сприяння посольств окремих країн переважна більшість з них також залишили територію України. Така велика хвиля вимушених внутрішньо

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

переміщених осіб та емігрантів породила багато безпекових, соціальних, економічних, фінансових, сімейних та демографічних проблем [2].

Російське вторгнення в Україну спровокувало одну з найбільших гуманітарних криз у Європі з часів Другої світової війни. Внаслідок війни десятки мільйонів українців були змушені змінити місце проживання, з них більше п'яти мільйонів виїхали через західний кордон, де отримали тимчасовий прилисток [3].

Хвиля біженців з України відрізняється від попередніх міграційних криз, які вразили європейський континент у 21 столітті. Різниця в тому, що більшість українських біженців – жінки працездатного віку з вищою освітою та їхні діти. Люди, які втекли за кордон перед війною, зазвичай перебувають у важкому соціальному становищі. У нових країнах їм доводиться шукати житло, одяг, їжу та ліки. Левову частку цих витрат покривають бюджети країн ЄС. Крім того, характерною рисою хвилі українських біженців є значна частка серед них неповнолітніх. За підрахунками ООН та економістів, це 28-44%. Це створює додатковий тиск на державні бюджети, які змушені нести додаткові витрати на освіту українців та їх адаптацію [4].

Наприклад, у Польщі видатки на освіту для майже 560 тис зареєстрованих там українських дітей становлять 2,2 млрд. євро, а витрати на їх медичне забезпечення оцінюються 1,5 млрд. євро. За підрахунками економістів, країни ЄС, залежно від країни, витрачають від 9 до 25 тисяч. євро на рік на кожного українського мігранта. Кількість українських біженців у країнах ЄС стабілізувалася порівняно з першими місяцями Великої війни. У травні-вересні 2022 року навіть була тенденція до їх повернення. Однак восени через активізацію атак російських терористів на критичну інфраструктуру ситуація змінилася. За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН), кількість українських біженців становить близько 1 % населення Європейського Союзу (див. Рис. 2).

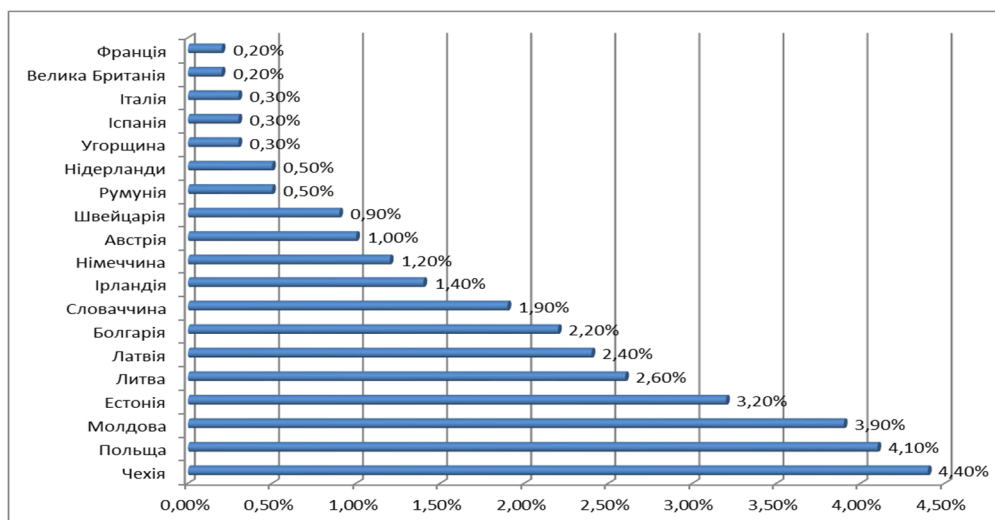

Рисунок 2. Частка українських біженців від населення країн Європи

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Розроблено автором за : [5].

З 2014 року Україна перебуває в стані неоголошеної війни. Частина території нашої країни незаконно анексована та тимчасово окупована російською федерацією, на частині якої ведуться військові дії. Початок активних бойових дій після 24 лютого 2022 року, введення воєнного стану в Україні призвели до масових переселень – громадяни залишали свої домівки в пошуках безпеки та захисту. Наразі кількість офіційно зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб в країні сягає 4,9 млн. осіб, з них понад 3,5 млн. осіб переїхали після 24 лютого 2022 року. Понад 1,8 млн. громадян отримали житлову допомогу для внутрішньо переміщених осіб.

Більшість переселенців було терміново розселено індивідуально або за допомогою уповноважених державних органів зі східних та центральних областей України (див. Рис. 3) до Львівської, Івано-Франківської, Чернівецької, Закарпатської, Волинської, Рівненської, Тернопільської, Хмельницької та Вінницькі області. Водночас Київ, з якого на початку війни виїхала майже половина населення, став місцем розселення біженців, найчастіше з Лівобережної України [2].

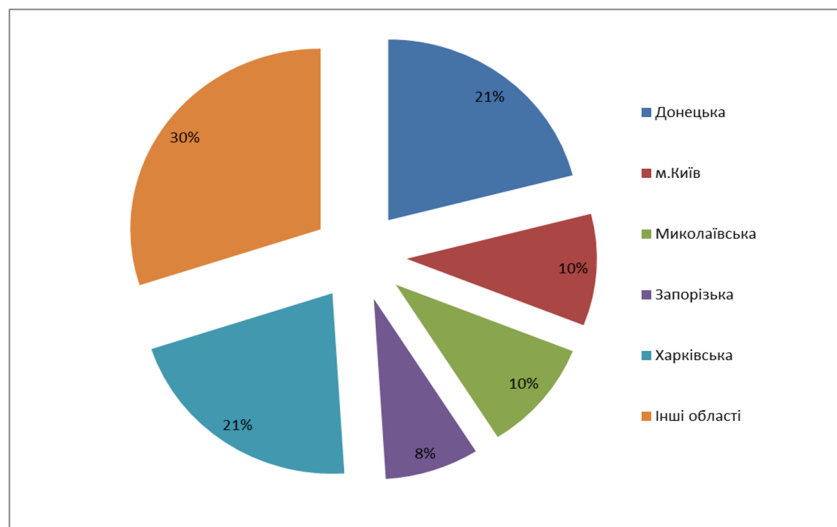

Рисунок 3. ТОП-5 областей, звідки виїхала найбільша кількість внутрішньо-переміщених осіб

Розроблено автором за:[2]

Що стосується західних областей України, то з початку війни лише на Закарпатті чисельність населення зросла майже на 30 % [6]. За перші два тижні війни на Львівщину прибуло майже 110 тисяч внутрішньо переміщених осіб, в кінцевому підсумку 400 тисяч переселенців обрали Львівщину своїм новим місцем постійного проживання. На сьогодні на Львівщині вже оселилися 60 тисяч переселенців, які вирішують проблеми, пов'язані з роботою чи навчанням. Це означає, що ця категорія переселенців остаточно залишаться у Львові та області, із часом вони позбудуться статусу біженця. За

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

час, що минув з початку війни між Росією та Україною, до Чернівецької області прибуло понад 800 тисяч переселенців, з яких 40 тисяч остаточно осіли в обласному центрі. Абсолютна більшість біженців до Буковини з самого початку мали на меті лише транзит через територію Чернівецької області та саме місто в напрямку сусідніх Румунії та Республіки Молдова.

Водночас міста центральної України залишаються важливими пунктами прийому біженців із південно-східних регіонів України. Згідно з картою ООН, у Західній Україні налічується понад 2,9 мільйона внутрішньо переміщених осіб, у центральних областях на правому березі Дніпра – 1,4 мільйона, на північний схід від Києва – 1,3 мільйона, на південь від Києва та на північ від Одеси та Миколаєва – 357 тисячі а на лівому березі Дніпра (у Запорізькій і Херсонській областях) — 857 тисяч (див. Рис. 4).

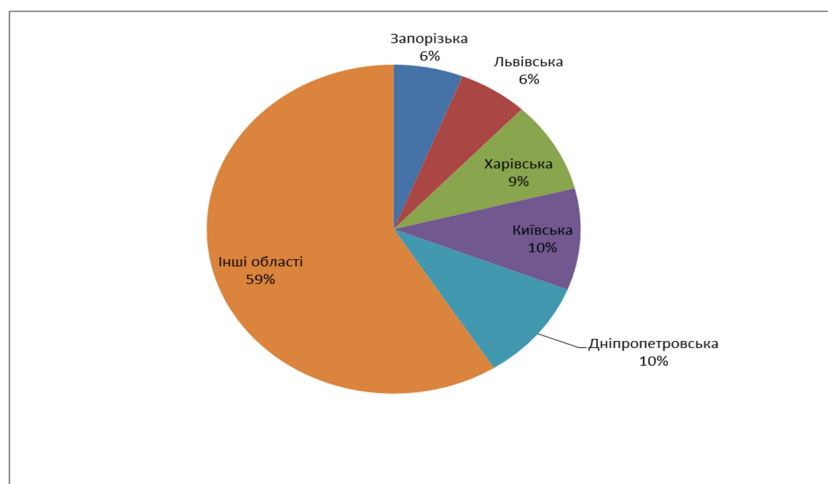

Рисунок 4. ТОП-5 областей, котрі приймають найбільшу кількість ВПО
Розроблено автором за: [6]

Значну частку внутрішньо переміщених осіб становлять діти, з них: 38 % діти віком 5-17 років; 14 % – діти 1-5 років; 4% – немовлята. Ведення бойових дій на території країни викликало хвилю внутрішньої міграції, що є наслідком об'єктивних обставин. Водночас з 2014 року більшість населення переїхала з тимчасово окупованих територій до великих міст (Київ, Харків, Львів, Одеса та інші). Війна призвела до зниження рівня життя населення внаслідок уповільнення економічного розвитку країни та втрати частини промислового потенціалу, що в свою чергу спровокувало нову хвилю міграційної кризи, пов'язаної з пошуком більш привабливих умов праці та пошуку нових джерел доходу за кордоном, особливо в європейських країнах.

Стан міграційних процесів в Україні суттєво залежить від коливань рівня життя населення та інтенсивності збройного конфлікту на території нашої країни. Наведено дані щодо міждержавних міграцій у 2002-2022 роках, які свідчать про значне уповільнення у 2015-2017 роках порівняно з попередніми роками та зростання у 2018 та 2019 роках. Визначено, що до пандемії 2020 року активно відбувалась трудова міграція, а більшість країн (переважно

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

європейських) створювали умови для залучення робочої сили з України, то з початком пандемії ситуація докорінно змінилася. Окрім пандемії, на міграційні процеси суттєво вплинули: військові дії в Україні, падіння рівня життя населення та нерівномірність соціально-економічного розвитку регіонів.

Російське вторгнення в Україну спровокувало одну з найбільших гуманітарних криз у Європі з часів Другої світової війни. Через війну десятки мільйонів українців були змушені змінити місце проживання, понад 7,9 млн. українців виїхали за кордон, ще 5,9 млн. є внутрішньо переміщеними особами.

Список використаних джерел:

1. Міграційна криза внаслідок російсько-української війни. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%96%D0%B>
2. Рендюк Т. Вимушена міграція в надзвичайних умовах російсько-української війни та її негативні наслідки для генофонду України. Народна творчість та етнологія, 3 (395), 5–14.
3. Бурова К.А. Міграційна політика Європейського Союзу: проблеми сьогодення. URL : http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123Burova__268-273.pdf
4. Кермач Р. Проблема біженців в ЄС: довгострокові наслідки нового виклику / Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. URL: <http://dif.org.ua/article/problema-bizhentsivv-esdovgostrokovii-naslidki-novogo-vikliku>
5. Українські мігранти підіймають економіку Європи. Що буде з Україною без них?/ Ярослав Вінокуров. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/>
6. Від початку війни на Закарпатті майже на 30% збільшилася кількість населення. Лариса Романюк. URL: <https://suspilne.media/233787-vid-pocatku-vijni-na-zakarpatti-majze-na-30-zbilsilasa-kilkist-naselenna>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Гладкий Сергій Олександрович

аспірант кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу,
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

Проблеми оптимізації публічного управління
цифровими ресурсами в Україні

На сьогодні спостерігається активний розвиток цифрових технологій, ступінь застосування та впровадження яких впливає на економічне зростання, якість та рівень життя населення, конкурентоспроможність країни на світових ринках. Дані зміни впливають і на систему публічного управління. Водночас, для ефективного управління цифровими змінами на державному рівні знадобляться компетентні фахівці в області державного та муніципального управління, які мають відповідні компетенції.

Сучасний стан оптимізації публічного управління ґрунтується на використанні передових цифрових технологій останнього покоління (великі бази дані, штучний інтелект, хмарні технології) та характеризується такими факторами цифрового розвитку, як формування єдиного інформаційного простору в системі публічного управління, обробка великих масивів інформації у цифровій формі, надання онлайн адміністративних послуг, оформлення електронних документів, створення екосистеми цифрового публічного управління, а також цифрових платформ та технологій для вдосконалення міжвідомчого електронного документообігу тощо.

Водночас, в умовах цифровізації публічне управління має тенденцію до впровадження технологій, що дозволяють приймати управлінські рішення на основі аналізу великого масиву даних, мати можливість перевірити, чи діє нова державна політика, перш ніж впроваджувати її у реальному часі.

Широке застосування інформаційних технологій у сфері публічного управління дозволяє підвищити ефективність: міжвідомчої взаємодії; надання адміністративних послуг населенню і організаціям; персональної і колективної роботи співробітників органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Визначення пріоритетів у використанні інформаційних технологій у діяльності органів державної влади здійснюється на основі оцінки можливості отримання значущого соціально-економічного результату і обсягу відповідних ресурсів. Пріоритети у використанні інформаційних технологій у сфері публічного управління уточнюються на регулярній основі відповідно до актуальних завдань соціально-економічного розвитку [1].

Наявність ефективних механізмів публічного управління передбачає цілеспрямоване, скоординоване та раціональне управління соціально-економічними процесами в країні, оптимальний рівень організаційно-управлінського впливу на розвиток всіх сфер суспільного життя, стійку підтримку дій органів державної влади з боку різних верств населення. Основною метою публічного управління є створення сприятливих умов для

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

економічного розвитку та подальшого економічного зростання в нашій країні, досягнення соціальної стабільності та підвищення рівня глобальної конкурентоспроможності України. Водночас, досягнути цього не можливо без використання науково обґрунтованих і ефективних механізмів управління. Система публічного управління має ґрунтуватися на функціонуванні механізму, що передбачає визначення основних методів, важелів, інструментів, нормативно-правового та інформаційного забезпечення публічного управління, отже, аналіз можливостей удосконалення основних компонентів публічного управління, що забезпечило б безперебійну роботу всього апарату публічного управління, є важливим завданням.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується всебічним та масовим впровадженням засобів інформаційних технологій у всі сфери життя суспільства, орієнтованих на збір, обробку, зберігання, передачу та поширення інформації. Інформація як головний атрибут сучасного суспільства стає важливим стратегічним ресурсом, а інформаційні технології – сильною конкурентною перевагою, рушійною силою системи публічного управління з погляду забезпечення інформаційної взаємодії між громадянами, бізнесом та органами державної влади. Трансформація ключових функцій в інформаційному просторі відкривають нові можливості для підвищення якості, прозорості та доступності системи публічного управління. Проте, на практиці багато хто з нас стикається з проблемою низької ефективності публічного управління у контексті його цифрової трансформації.

Водночас, широкомасштабне застосування цифрових технологій у публічному управлінні пов'язане також із додатковими загрозами та ризиками, що несуть у собі можливості цих технологій. Зокрема, до них можна віднести блокування роботи органів публічної влади, несанкціоноване використання персональних даних, що зберігають в електронних інформаційних ресурсах, інші прояви кіберзлочинності. Тому для підвищення ефективності публічного управління у процесі застосування цифрових технологій мають дотримуватися певні умови [2].

Протягом останніх років: відбувається побудова організаційно-правової основи цифровізації діяльності публічних органів; значна увага приділяється кадровому потенціалу, розвитку його цифрових навичок та компетенції. Від кваліфікації персоналу залежить ефективність та результативність процесів цифровізації органів публічної влади, тому питанню цифрової кваліфікації держслужбовців необхідно приділяти особливу увагу на всіх рівнях влади, а для активізації цих процесів потрібно розробити та впровадити результативну систему заходів розвитку цифрової грамотності у сфері публічного управління [3].

Таким чином, існує проблема професіоналізації кадрів публічного управління, підготовки фахівців із роботою з великими обсягами інформації, а також фахівців з інформаційної безпеки.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Ще однією проблемою є відсутність загальних засад та принципів організації, функціонування, використання, зберігання державних електронних інформаційних ресурсів. Одні нормативно-правові акти, яких меншість, містять певні засади, інші – ні. Проте, навіть зазначені засади та принципи організації, функціонування, використання, зберігання державних електронних інформаційних ресурсів разюче відрізняються одне від одного [4].

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що на сьогодні відбуваються суттєві зміни у системі публічного управління у зв'язку з запровадженням інформаційно-комунікативних технологій, це спричинило низку проблем, зокрема: формування ефективної цифрової бази обробки значних масивів вихідних даних; забезпечення інформаційної безпеки, кібербезпеки, захисту персональних даних; підготовка фахівців, які працюють в системі публічного управління з урахуванням реалізації цифрових технологій; формування нормативно-правових документів з оптимізації публічного управління відповідно до міжнародних стандартів; формування і подальший розвиток режиму «одного вікна» надання публічних державних послуг тощо.

Список використаних джерел:

1. Степанов В.Ю. Сучасні інформаційні технології в державному управлінні. *Економіка та держава*. 2010. № 9. С. 101-103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2010_9_32.
2. Берназюк О. Роль та місце цифрових технологій у сфері публічного управління. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 10. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/10/35.pdf>.
3. Польовий П. Цифрова компетентність державних службовців як основа процесів цифровізації сфери публічного управління. URL: <http://buk-visnyk.cv.ua/30-0/1927/>
4. Блінова Г.О. Правові засади використання електронних інформаційних ресурсів в концепції цифрової держави. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2021. № 2. URL: https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/issue_2_2021_12/issue_2_2021_12

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Гладченко Дмитро Олегович

магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Теоретична аспекти реалізації децентралізації
у системі державного управління

Державна влада для реалізації своїх функцій повинна мати в своєму розпорядженні значні ресурси, отже бути сильною. У той же час, якщо говорити про державу як про політико-правове утворення, то її сила і міць залежить не тільки від рівня розвитку апарату державної влади у ньому та його наділення відповідними ресурсами, а насамперед – від стану громадянського суспільства, його формальних можливостей та фактичного впливу на процеси, що здійснюються державою. Стан об'єкта впливу з одного боку, а з іншого – потреби фізичних та юридичних осіб, обумовлюють появу нових форм, принципів, методів, процедур здійснення державного управління, особливе місце серед яких відводиться децентралізації, деконцентрації та делегуванню повноважень.

У багатьох європейських країнах одним із основних напрямів адміністративних реформ традиційно вважається саме децентралізація та деконцентрація, які означають передачу певних функцій та повноважень на нижчі рівні управління – місцевого самоврядування, а також утворення автономних організаційних структур (комун, громад), які володіють фінансовою самостійністю та несуть повну відповідальність за результати діяльності.

Децентралізація державного управління – складне комплексне поняття. У загальному сенсі можна резюмувати, що адміністративна децентралізація в правовій демократичній державі є передачею певного обсягу владних повноважень компетентними суб'єктами управлінського впливу іншим структурним одиницям, наділеним необхідними правами, обов'язками та ресурсами. Кінцевою метою такого перерозподілу управлінських функцій є можливість ухвалення найбільш оптимальних управлінських рішень на державному, регіональному та місцевому рівнях, а також у всіх регульованих сферах життєдіяльності.

До ознак децентралізації відносяться:

1) максимальна наближеність до об'єктів; 2) самостійність прийняття рішень; 3) забезпеченість ресурсами; 4) доступність громадської участі та контролю; 5) саморегулювання; 6) відповідна інституційна організація.

За своєю суттю децентралізація є системою, що включає безліч елементів, які узгоджено реалізуються в процесі функціонування влади. Тобто децентралізація державного управління може бути: принцип управлінського впливу; спосіб (метод) управління; управлінський режим; форма організації публічної влади та публічного управління; процес розподілу та реалізації повноважень; елемент організаційної структури публічного управління.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Децентралізація державного управління відіграє ключову роль у життєдіяльності громади, адже враховує ключові інтереси та потреби громади, наближає надання адміністративних та державних послуг до споживачів, раціонально та ефективно розподіляє та використовує фінансові ресурси, зменшує прояви корупції.

Якщо узагальнити основні концепції децентралізації, то можна виокремити наступні тенденції розвитку децентралізації:

– місцева громада розглядається як суб'єкт прав, що належать їй історично, а не делеговані державою. Звідси державне втручання у справи місцевого самоврядування є неприпустимим;

– місцеве самоврядування за своєю природою є відмінним від державної влади, його органи формуються виключно членами громади. Посадові особи цих органів представляють не державу, а громаду і не можуть бути підпорядковані державним чиновникам;

– політичні права держави не можуть бути більш широкими за політичні права громадського самоврядування. Із цього випливає, що децентралізація виконавчої влади є необхідною і природною, при чому орган влади місцевої громади представляється як держава в державі і є рівними їй за юридичним статусом [1].

Таким чином, процеси централізації та децентралізації притаманні будь-якій державі, в державі існують можливості досягти такого співвідношення централізації та децентралізації при правовому регулюванні, за якого це співвідношення прогресивно розвивається.

Список використаних джерел

1. Кулішенко Т. Ю. Децентралізація державної влади: основні підходи. *Вісник Донецького національного університету. Сер.: Політичні науки.* 2016. URL: <https://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/3928/3961>

2. Горбатюк М. Реформа децентралізації в Україні: проблеми здійснення в умовах суспільної кризи. *Політичні дослідження.* 2021. №1. С. 22-40.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Гордійчук Микола Прокопович

магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

**Аспекти державного управління у сфері надання онкологічної
допомоги в період воєнного стану**

Про необхідність покращення якості медичної допомоги звертає увагу на всіх світових та національних наукових майданчиках, форумах. І це не випадково, оскільки якість медичної допомоги є однією з провідних проблем як зарубіжної, так і вітчизняної системи охорони здоров'я. При цьому в існуючих концепціях покращення якості медичної допомоги по-різному розставляються акценти щодо проблемі, – хтось із експертів робить акцент на ресурсному аспекті, хтось на можливості покращення процесуальної основи допомоги, хтось на можливостях покращення взаємодії медичних працівників та пацієнтів, заснований на співробітництві.

Визначено наявність проблем реалізації публічної політики у сфері надання медичної допомоги при онкологічних захворюваннях, що перешкоджають забезпеченню високоєфективного лікування онкологічних захворювань в Україні, а саме: відсутність політики щодо превенції онкологічних захворювань, виникненню яких можна запобігти; невідповідність професійної підготовки медичних працівників у сфері онкології та онкогематології міжнародним стандартам; неефективність використання наявних матеріальних ресурсів; відсутність (або застарілість) галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я, що стосуються онкологічних та онкогематологічних захворювань; не належна оцінка даних Національного канцерреєстру України з метою прийняття управлінських рішень; відсутність або недостатність розвитку системи надання психологічної, реабілітаційної та паліативної медичної допомоги онкохворим пацієнтам [1]. Онкологічну допомогу визначено як систему заходів щодо організації діагностики онкологічних захворювань, лікування і реабілітації онкологічних хворих, обліку ураження населення злоякісними новоутвореннями [2].

Однією з основних причин високого рівня смертності населення України є не просто невчасна діагностика захворювань на ранніх стадіях, а подекуди відсутність скринінгів, регулярних обстежень та ранньої діагностики онкологічних захворювань. Держава, що мала б регулювати цей процес, абстраговано відіграє роль спостерігача та констататора невтішних фактів та статистичних даних. Проблемою сучасного українського сьогодення є відсутність первинного етапу звернення до лікувально-профілактичного закладу та надання відповідної допомоги консультативного характеру по типу досвіду розвинутих закордонних практик [3].

З метою удосконалення системи державного управління у сфері надання онкологічної допомоги слід здійснити наступні кроки.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

1. Удосконалення правового забезпечення онкологічної служби на рівні первинної ланки, що включає опрацювання на різних рівнях управління питань, що стосуються підвищення доступності спеціалізованої медичної допомоги онкологічним хворим, підвищення ефективності системи забезпечення та захисту прав пацієнтів та медичних працівників, розмірів та джерел фінансування, а також витрачання фінансових коштів, які надаються на спеціалізовану медичну допомогу онкологічним хворим, розвитку дієвих контрольних механізмів якості лікування, реалізації перспективних можливостей внутрішньоустановчого, поточного та стратегічного планування, розробки комплексних програм щодо зниження захворюваності та смертності населення від онкологічних захворювань, спрямованих на підтримання та поступальне зміцнення стану здоров'я населення, підвищення якості трудового потенціалу та скорочення соціально-економічних втрат через захворюваність та смертність від онкологічних захворювань населення працездатного віку.

2. Розвиток інформаційного забезпечення спеціалізованої амбулаторної допомоги онкологічним хворим з метою підвищення її ефективності та доступності, забезпечення керівників різних рівнів управління інформацією, необхідної для оперативного прийняття управлінських рішень. Цьому, зокрема, сприятиме: удосконалення інформаційних баз даних для отримання достовірного аналітичного матеріалу, запровадження нових інформаційних технологій, спрямованих на підвищення рівня профілактики онкологічних захворювань та розширення знань хворого про поведінку в соціумі, забезпечення доступності інформації для суб'єктів системи охорони здоров'я, а також усіх зацікавлених у охороні здоров'я та покращення здоров'я населення з метою оперативного прийняття управлінських рішень, впровадження в онкологічних диспансерах системи електронного документообігу з повною комп'ютеризацією всіх робочих місць та створенням національної мережі, підвищення рівня інформаційного забезпечення та комп'ютеризації учасників програми додаткового лікарського забезпечення в онкологічних диспансерах та аптечних організаціях, створення умов для відкритого доступу користувачів до електронного каталогу видань науково-медичних бібліотек, створення та використання програм моніторингових досліджень, спрямованих на виявлення дефектів, що виникають у наданні онкологічним медичної допомоги хворим, параметрів, що характеризують якість їхнього життя, широке використання засобів масової інформації, що сприятиме більш тісним та змістовним контактам з потенційними медичними споживачами послуг, що надаються в онкологічних диспансерах, взаємодія із засобами масової інформації тощо.

3. Удосконалення системи підготовки та перепідготовки кадрів з метою підвищення якості надання спеціалізованої амбулаторної допомоги онкологічним хворим. При цьому особливу увагу слід приділяти питанням сертифікації та атестації керівників закладів охорони здоров'я, які надають амбулаторну допомогу онкологічним хворим, лікарських кадрів, середнього медичного персоналу, проведення тематичних циклів удосконалення,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

комп'ютеризації робочих місць лікарів-онкологів із підключенням до Інтернету та міжнародних баз даних.

4. Удосконалення організаційних механізмів підвищення ефективності діяльності закладів охорони здоров'я, що надають спеціалізовану амбулаторну допомогу онкологічним хворим.

5. Максимальне використання у роботі закладів охорони здоров'я, які надають спеціалізовану амбулаторну допомогу онкологічним хворим, сучасних організаційних форм: відділень паліативної допомоги онкологічним пацієнтам, центр медико-соціальної експертизи, онкологічних відділень, з оснащенням їх сучасною діагностичною та лікувальною апаратурою та ін., а також медичних технологій діагностики та лікування, контролю за перебігом лікувально-профілактичних заходів.

6. Удосконалення управління закладів охорони здоров'я, що надають спеціалізовану онкологічну амбулаторну допомогу, з метою оптимізації їх діяльності, подальше вдосконалення та зміцнення матеріально-технічної бази, посилення взаємодії між різними закладів охорони здоров'я, які надають спеціалізовану медичну допомогу хворим онкологічними захворюваннями, проведення адекватної кадрової політики, удосконалення систем матеріального стимулювання медичного персоналу, реалізація сучасних технологій маркетингу та менеджменту та ін.

7. Забезпечення наукового супроводу реалізації основних напрямів розвитку спеціалізованої амбулаторної онкологічної допомоги, що сприятиме прискорення впровадження перспективних механізмів управління нею, розроблення, апробації, впровадження перспективних організаційних та медичних технологій, а також оцінки їх ефективності, оцінки результатів та прогнозування розвитку онкологічної служби на рівні первинної ланки, підвищення доступності та якості наданих медичних послуг, якості життя хворих, які страждають онкологічними захворюваннями.

Список використаних джерел

1. Проєкт Національної стратегії контролю онкологічних захворювань до 2030 року. URL: <https://www.apteka.ua/article/581895>.

2. Гайсенко А.В., Мотузюк І.М., Федоренко З.П. Організація онкологічної допомоги. *Основи профілактики злоякісних новоутворень*. URL: <https://compendium.com.ua/uk/tutorials-uk/onkologiya/rozdil-nbsp-2-organizatsiya-onkologichnoyi-dopomogi/>

3. Криничко Л.Р., Крикун О.Д., Малігон Ю.М., Ватанов А.Р. Державне регулювання приватних онкологічних медичних закладів: сучасний стан та можливості удосконалення. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2018. Випуск 4. С. 117-125.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Греб Ірина Іванівна

магістрантка кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Удосконалення державної антикорупційної політики України

Сьогодні Україна стоїть на шляху складних демократичних перетворень. Запобігання та протидія корупції є однією з найважливіших складових цього процесу. За роки незалежності України корупція набула досить стійку тенденцію зростання, негативно позначаючись на правопорядку в країні, тим самим сприяючи розкладанню суспільства, моральних якостей її громадян, породжуючи недовіру і злість до державного апарату і до посадових осіб. Відсутність реальної боротьби з корупцією унеможливує наближення нашої держави до передових світових показників рівня життя. Корупція паралізує проведення реформ, що визнані керівництвом держави як пріоритет розвитку [1].

Поширеною у науковій думці є теза, що поширенню корупції спри-яють слабкість економічної і організаційної основи функціонування публічної служби, незадовільний стан управління державними справами і суспільства, а також утвердження на рівні суспільства психо-логії всездозволеності, правового цинізму і нігілізму [2, с.36]. У таких умовах особливого значення на-буває формування і впровадження ефективної, обґрунтованої антикорупційної політики, спроможної не тільки реагувати на вже вчинені правопорушення, а здійснювати комплексний вплив на відносини з метою попередження поширення корупції [3].

Необхідними умовами ефективної антикорупційної політики є:

- наявність жорсткої політичної волі у проведенні безкомпромісної боротьби з корупційними проявами країни;
- широка підтримка суспільством державних ініціатив у сфері боротьби з корупцією, наявність активної позиції більшості громадян, їх націленість на боротьбу з корупцією;
- наукова обґрунтованість вжитих антикорупційних заходів, глибоке та всебічне вивчення міжнародного досвіду у цій сфері;
- комплексність вживаних заходів.

Виходячи з цього, на сьогодні стратегія антикорупційної політики в Україні складається з трьох основних елементів:

1. Антикорупційна реформа правової системи України та перетворення законодавства, спрямованого на боротьбу з корупційними діями.
2. Профілактика корупції шляхом виключення корупційних загроз та можливостей, існуючих в органах влади та управління, у соціально-економічній сфері.
3. Прищеплення антикорупційної культури у суспільстві та зміцнення підтримки громадян у боротьбі з корупцією.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Виходячи з цього, можна виділити такі основні ефективні методи боротьби з корупцією для України:

1. Розробка закону, який дав би суду право конфіскувати особисте майно, власність та кошти, походження яких людина, підозрювана у корупції, не може достовірно пояснити.

2. Правова система має бути налаштована на недопущення корупції.

3. Введення презумпції корумпованості для чиновників.

4. Підвищити незалежність судової системи, водночас посилити вимоги щодо відбору осіб на посади суддів.

5. Необхідно різко скоротити кількість грошей у готівковому обороті та перейти на електронні розрахунки, як це практикується у європейських країнах.

Таким чином, антикорупційна політика – це системна діяльність органів влади всіх рівнів за широкої підтримки населення та громадських організацій, спрямована на створення ефективної системи протидії корупції.

Аналіз показує, що повністю викоренити корупцію з нашого суспільства неможливо, але потрібно прагнути до того, щоб кількість корумпованих співробітників та громадян з кожним роком, ставала все менше.

Список використаних джерел

1. Смірнова Ю.О. Сутність державної антикорупційної політики України. *«ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ»*. 2016. № 4. С. 30-33.

2. Новак А.М. Формування та реалізація національної антикорупційної політики в умовах глобалізації: сучасні виклики. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2018. № 2. С.35-41.

3. Калугіна І.О. Антикорупційна правова політика: природа і зміст. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2021. № 4. <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/253778/251046>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Грига Олексій Сергійович

Магістр I року навчання, спеціальності 281 публічне управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі,

Коцур Леся Михайлівна

Кандидат історичних наук, доцент публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

**Нормативно-правове регулювання державної інформаційної
політики України в умовах воєнного стану**

Інформаційна сфера є потужним інструментом ведення гібридних війн у ХХІ столітті, адже завдяки вдосконаленню маніпулятивних технологій інформацією її ефективність зростає по всяк час. Показовим у цьому випадку є приклад України, яка постійно зазнавала інформаційних атак від Російської Федерації (далі – РФ), і врешті, цей чинник суттєво вплинув на те, що у 2014-2015 роках Україна тимчасово втратила контроль над АР Крим та низкою районів Донецької та Луганської областей [2]. Після 2014 року на державному рівні було вжито низку кроків, покликаних поступово витіснити російську інформаційну сферу та посилити українську [3]. Водночас повзуча інформаційна політика мала здійснюватися в рамках «лагідної українізації» [1] ще й з урахуванням усіх демократичних принципів, і особливо свободи слова. А це своєю чергою гальмувало трансформацію інформаційної площини в цілому й дозволяло надалі проникати російським інформаційним метастазами в усі сфери українського життя. Проте з початком повномасштабного вторгнення РФ на територію України 24 лютого 2022 року та введенням воєнного стану підходи до регулювання державної інформаційної політики були різко змінені. Зокрема про це свідчать результати першого року війни між РФ та Україною, які дозволяють робити проміжні підсумки у цій площині, з метою виявлення позитивних та негативних рис у сфері інформаційної політики в умовах воєнного стану.

Окреслена проблематика ще не стала предметом дослідження широкого кола науковців, хоча окремі публікації все ж розкривають деякі аспекти реалізації інформаційної політики в умовах воєнного стану. Зокрема, цій темі присвятили свої статті О. Ульянов [9] та В. Терещенко [8].

Основу інформаційної політики в умовах воєнного стану становлять нормативно-правові акти, які формують загальні засади здійснення державної інформаційної політики. Серед них варто виокремити Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року; Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20 березня 2003 року [8]; Указ Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [7], Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану» [10]; Наказ Головнокомандувача Збройних

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Сил України від 03 березня 2022 року №73 «Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану» та Закон України «Про медіа» від 13 грудня 2022 року № 2849-IX [8]. Керуючись цими документами в Україні було запроваджено єдину інформаційну політику в умовах воєнного стану [5] та посилено боротьбу з російськими фейками та пропагандою.

Окремо варто звернути увагу на Закон України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» від 5 липня 1994 року та Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 року [6], яким в умовах війни з боку держави була приділена особлива увага. Насамперед це було пов'язано з тим, що з початком повномасштабного вторгнення РФ кількість кібератак на державні інформаційні системи та об'єкти критичної інформаційної інфраструктури зростає втричі. Було виявлено, що 90% атак здійснюються військовими хакерами РФ та Білорусі. Як результат, до законодавства були внесені зміни, покликані запобігти негативному впливу з боку хакерських атак [4].

Отже, аналіз нормативно-правових актів щодо здійснення інформаційної політики України в умовах воєнного стану свідчить про те, що в таких випадках держава вимушена запроваджувати єдину інформаційну політику, оскільки інформація постійно використовується РФ з метою розколу та дестабілізації суспільства. Також посилено є увага держави до захисту інформаційно-комунікаційних систем (державних, військових, цивільних, на об'єктах критичної інфраструктури), хакерські атаки щодо яких можуть бути використані ворогом з метою дискредитації політичного й військового керівництва держави, деморалізації суспільства та війська, створення гуманітарних й техногенних катастроф.

Список використаних джерел:

1. «Легідна українізація». Кабмін схвалив концепцію програми розвитку української мови. *Детектор медіа*, 19 травня 2021. <https://detector.media/infospace/article/188179/2021-05-19-lagidna-ukrainizatsiya-kabmin-skhvalyv-kontseptsiyu-programy-rozvytku-ukrainskoi-movy/>.
2. «Щодо інформаційно-психологічної складової агресії Російської Федерації проти України (за результатами подій 1-2 березня 2014 року)». Аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень*, 11 березня 2014. <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/schodo-informaciyno-psikhologichnoi-skladovoi-agresii>.
3. «Щодо окремих напрямів вдосконалення державної інформаційної політики України». Аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень*, 24 березня 2014. <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/schodo-okremikh-napryamiv-vdoskonalennya-derzhavnoi>.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

4. Вимоги до захисту інформації в інформаційних системах у воєнний час: роз'яснення Держспецзв'язку. *Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України*, 19 липня 2022. <https://www.kmu.gov.ua/news/vymohy-do-zakhystu-informatsii-v-informatsiinykh-systemakh-u-voiennyi-chas-roziasnennia-derzhspetsviazku>.

5. Єдина інформаційна політика в умовах воєнного стану: Президент ввів в дію рішення РНБО України. *АрміяInform*. 20 березня 2022. <https://armyinform.com.ua/2022/03/20/yedyna-informacijna-polityka-v-umovah-voennogo-stanu/>.

6. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах. *Закон України*, 5 липня 1994. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>.

7. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану». *Указ президента України №152/2022*, 19 березня 2022. <https://www.president.gov.ua/documents/1522022-41761>.

8. Терещенко В.В. Особливості державної інформаційної політики в умовах війни. *Юридичний науковий електронний журнал*, № 2/2023. 391-395. http://www.lsej.org.ua/2_2023/92.pdf.

9. Ульянов О. Інформаційна політика в умовах воєнного стану / *Крим – це Україна: стратегія деокупації та реінтеграції : матеріали Міжнародного науково-практичного круглого столу (м. Одеса, 24 лютого 2023 року)*. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. С. 266-299. <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/4628/1/266.pdf>.

10. Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану. *Рішення Ради національної безпеки і оборони України*, 18 березня 2022. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0004525-22#Text>.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Губенко Валентина Валеріївна

викладач кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі, аспірант

Турченко Андрій Миколайович

студент V курсу (магістратура) спеціальність «Професійна освіта «Охорона праці»»

Реформи в галузі освіти, децентралізація, військовий стан, охорона праці –
перепони чи виклик до рішучих змін

Людина, людський капітал – економічна цінність навчання - набуття навичок та збереження здоров'я людей впродовж усього життя – все це відіграє дуже важливу роль у зусиллях країн зменшити бідність, забезпечити гідне життя, викоренити поняття «існування» і прискорити економічне зростання.

Україна традиційно вигравала від хорошої системи освіти, яка допомагала стимулювати економічний розвиток. Справді, Україна має високоосвічену робочу силу: 40% людей у віці 25 років і старше мають вищу чи неповну вищу освіту. Водночас, у країнах Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) вищу освіту має трохи більше 30% населення, у Німеччині – 25%).

Однак, незважаючи на це, на людський капітал припадає лише невелика частка національного багатства України (30-34%), тоді як для країн ОЕСР з високими доходами цей показник становить 70%, а для країн регіону Європи та Центральної Азії – 62%. Дохід на душу населення та продуктивність праці в Україні також залишаються одними з найнижчих.

Чому ж внесок освіти в економіку України не є значнішим? Маємо готувати успішних управлінців у різних галузях. У нещодавно проведеному Світовим банком дослідженні сфери освіти в Україні визначено кілька ймовірних причин.

Навчання в школі та отримання освіти не дають тих навичок, яких дедалі частіше вимагає державна політика, економіка України, отримуючи світові виклики. Розрив у результатах навчання збільшується внаслідок різниці в суспільно-економічному статусі та різниці між якістю навчання у сільській та міській місцевості. Довіра населення до системи освіти знизилася і багато українців дуже незадоволені її якістю. Корупція та слабка академічна доброчесність погіршили якість освіти та знизили цінність дипломів.

Але поряд з тим, Україна витрачає на освіту значну частку державних ресурсів: 6% ВВП, порівняно із середнім показником 4,4% в країнах ОЕСР. Однак низький показник кількості учнів у розрахунку на одного вчителя у середній освіті та широка мережа закладів вищої освіти (також відсутність

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

цільового працевлаштування) свідчать про те, що витрати на освіту є неефективними та недостатньо результативними.

Визнаючи серйозність цих проблем, Україна розпочала реалізацію своєї досі найбільш амбітної програми реформування освіти. Основним напрямком цієї програми є концепція “Нова українська школа”, яка впроваджує нову формулу компетентісно орієнтованого та інклюзивного навчання в системі початкової та середньої освіти, а також надає першість самостійності та відкритості перед контролем та наглядом.

Нині здійснюються також реформи у сфері професійної та вищої освіти, спрямовані на демонтаж централізованих структур минулого та на підтримку інтеграції України до широкого Європейського простору вищої освіти. Однак реалізація цієї амбітної програми реформ потребує вирішення низки важливих проблем.

Незважаючи на те, що школам, закладам вищої освіти та органам місцевого самоврядування при децентралізації надано ширшої інституційної автономії в питаннях планування та освітньої політики - все ще слабкими є структури врядування та підзвітності, а також інституційний потенціал, в тому числі планово-економічний.

Концепція «Нової української школи» запроваджує сучасні підходи до навчальних методів і програм, але стимули та можливості вчителів все ще слабо узгоджуються з конкретними вимогами цієї реформи.

Високий рівень державних видатків на систему освіти, безумовно, свідчить про наміри України підтримувати освіту, але попри це, наявні ресурси недостатньо орієнтовані на стратегічні цілі та результати. Та з іншого боку спостерігається досить низька заробітна плата викладачів (та незначний досвід практичних навичок), що неналежно сприяє оновленню новітнього кадрового потенціалу закладів вищої освіти, відводить від поняття кар’єрного зростання, розвитку науково-дослідницької роботи, наслідок якої повинен мати практичне втілення.

Реформування систем як середньої, так і вищої освіти забезпечують більше можливостей та гнучкості у виборі навчальних курсів і програм, однак учні та студенти, їхні сім’ї та роботодавці в Україні не мають достатнього доступу до інформації та зворотного зв’язку щодо різних можливих варіантів навчання та їхньої прив’язки до потреб ринку праці.

Широкомасштабне реформування сфери освіти є тим, чого очікують і на що заслуговують українці. Тому вирішення нинішніх проблем має вкрай важливе значення для руху вперед та потребує застосування цілого спектру інструментів освітньої політики.

Таке реформування означає зміцнення структур та установ урядування; підвищення адресності спрямування ресурсів за допомогою реформування фінансування вищої освіти та управління робочою силою викладачів; впровадження дієвіших стимулів для вчителів та поліпшення інформаційних потоків шляхом вдосконалення систем оцінювання учнів, консультування з

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

професійної орієнтації та здійснення моніторингу. Збереження імпульсу реформ потребуватиме рішучої і широкої підтримки зацікавлених сторін, а також ухвалення законів і регуляторних актів, які забезпечать сильне керівництво, що дасть змогу перетворити бачення реформ у реальність. Важливим буде також ретельний моніторинг прогресу, пряма взаємодія із зацікавленими сторонами та посилене використання суспільних впливів і громадських активістів. Рішучі реформи у сфері освіти України можуть відіграти ключову роль у стимулюванні економічного зростання та суспільного процвітання. Значення освіти у суспільстві неможливо переоцінити, оскільки вона є основою його існування й розвитку. Протягом всієї історії людства освіта прямо обумовлювала спрямованість та динаміку розвитку суспільства і держави.

Сучасний стан розвитку суспільства, стрімке зростання темпів життя, розробка та впровадження новітніх технологій, глобалізація та інформатизація, розвиток самоврядних структур диктують необхідність збільшення вимог до якості освіти при підготовці фахівців будь-якої спеціальності, зокрема молодих управлінців, спеціалістів з адміністрування та надання якісних послуг у громадах, здатних сьогодні конкурувати на ринку, долати всі виклики часу.

Якісна освіта для студента, особистості, розширює та обумовлює екзистенціальний вибір, створює можливості вільного працевлаштування і подальшого фахового та кар'єрного росту. Для держави ж – це соціально-економічне зростання і благополуччя громадян. Основним проявом екзистенції є свобода, яка визначається як відповідальність за результат свого вибору. За визначенням ДСТУ ISO 9000:2015 – «якість» – ступінь відповідності властивих об'єкту характеристик встановленим вимогам [2, с.13]. Якість освіти – це системна сукупність ієрархічно організованих, соціально значущих сутнісних властивостей (характеристик, параметрів) здобуття знань, умінь, навичок (таких як результат, зміст, умови здобуття освіти, соціальні та особистісні очікування, вимоги сьогодення). Термін «якість» можна вживати з такими прикметниками, як низька, хороша або висока. «Власний», на відміну від «надаваний», означає наявний у об'єкта [2, с.13].

Міністерство освіти і науки України характеризує якість освіти – як комплекс характеристик освітнього процесу, що визначають послідовне та практично ефективне формування компетентності та професійної свідомості здобувачів. Це певний рівень знань і вмінь, розумового, фізичного і морального розвитку, якого досягли випускники освітнього закладу відповідно до запланованих цілей навчання і виховання.

Зокрема у підготовці фахівців-бакалаврів з публічного управління та адміністрування, здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання. Теоретичний зміст предметної області передбачає: наукові концепції (теорії) публічного управління та адміністрування, управління на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях, адміністрування у всіх сферах діяльності [3].

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

При підготовці фахівців-магістрів з публічного управління та адміністрування, об'єктами вивчення є принципи і закономірності функціонування системи публічного управління та адміністрування як сукупності інститутів державного управління, місцевого самоврядування, громадянського суспільства відповідно до покладених на них функцій і повноважень; відносини, явища, процеси, моделі та механізми, що характеризують прояви публічного управління та адміністрування на вищому, центральному, регіональному та місцевому рівнях. Теоретичним змістом предметної області освіти визначаємо наукові концепції чи теорії публічного управління та адміністрування, зокрема на вищому, центральному, регіональному та місцевому рівнях управління [4].

Кадрова політика держави має бути ключовою в питаннях управління всіма галузями. Хоча не секрет, що часто ці поняття не набувають належного значення і все перекладається на рівні замовників чи, безпосередньо на учасників освітнього процесу. А звідси...

Суспільством часто критикується якість вищої освіти, але ж складовими в освітньому процесі є:

- студент-суб'єкт отримання освітніх послуг, як особистість, який має інтерес в отриманні знань задля задоволення своїх різноманітних потреб, зокрема – у набутті майбутньої спеціальності;
- вищий навчальний заклад, який надає послуги навчально-освітнього процесу;
- держава, яка є замовником в підготовці висококваліфікованих фахівців для розвитку управлінської діяльності, а також має створювати необхідні матеріальні, соціальні та інші умови, що максимально заохочують перші дві складові (студент та заклад вищої освіти), які мають постійно прогресувати, співпрацювати та невпинно розвиватися.

Тому освіту, освітній процес, вищу освіту в цілому, та вищу управлінську освіту зокрема, неможливо відділити від двох інших складових, оскільки вони виступають як триєдине ціле, що обумовлює вплив і взаєморозвиток кожної.

Студенту належить одна з головних складових цього триєдиного процесу. Його бажання і здібність брати участь в освітньому процесі – головна основа набуття бажаних знань та вмінь. Стосовно студентів, слід зазначити, що на сьогодні професія майбутніх управлінців, нажаль, дискредитована, перебуває на етапі нового становлення, поєднаного з економічними розрахунками стратегічного розвитку територій. Чомусь існує думка, що будь хто, без спеціальної підготовки, а лише з «філософською» вищою освітою, може займати керівні посади державної влади, органів місцевого самоврядування, може бути депутатом, спеціалістом різного рангу (часто не розуміючи, що беруть на себе відповідальність за долю і благополуччя людей). Задумаймося, чи має мати керівник підприємства, директор школи, спеціаліст з охорони праці освіти менеджера чи управлінця або навіть і психолога?

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Недостатній рівень оплати праці, плинність кадрів, зокрема з політичних поглядів, зневажливе ставлення з боку держави, суспільства до спеціалістів органів місцевого самоврядування, державної влади, не дуже мотивують молодь до навчання та, в подальшому, до самоосвіти.

Раніше це призводило до того, що абітурієнтами ставали учні з розмитою мотивацією, низьким рівнем знань, слабкою попередньою підготовкою, яким було важко засвоїти нові знання та навички, навчитись їх використовувати, що проявлялося в якості майбутніх фахівців.

Прагнучи розширити доступ до набуття професії, заклади вищої освіти збільшували прийом за контрактом на платне навчання. На дивлячись на те, що рівень мотивації до здобуття знань в цілому однаковий як у здобувачів освіти бюджетної форми навчання, так і платної [5], у деяких студентів контрактної форми навчання складалося переконання, що вони мають отримати знання за ті гроші, що заплачені, не прикладаючи зусиль. Звідси пропуски занять, низька успішність, відсутність отримати практичні навички. Такий стан справ потребує виправлення.

З боку держави першим кроком стало підвищення вступного балу зовнішнього незалежного оцінювання для абітурієнтів (чи пов'язаної з військовим станом моделі Національного мультипредметного тесту), обов'язковим предметом було визначено математику як точну науку. Але постковідні виклики, он лайн навчання у закладах середньої освіти, загальний спад рівня знань випускників шкіл та негативні демографічні тенденції призвели до недостатнього набору студентів навіть на бюджетні форми навчання, не говорячи вже про контрактні. Не виключено, що в найближчі роки стане питання про «виживання» вузів, що навчають управлінців, спеціалістів з адміністрування, економістів, менеджерів, обліковців, фінансистів. Хоча більшість працівників органів місцевого самоврядування та державної влади в Україні не мають спеціалізованої освіти. Можливо, для студентів, що навчаються на державних чи контрактних умовах, при високій успішності, доцільним було б заохочення можливістю працевлаштування за спеціальністю і подальшого навчання за індивідуальною формою без відриву від виробництва. В рамках самостійності вузів, можливо, доцільно було б спростити та збільшити набір студентів на перший курс навчання, але більш прискіпливо ставитись до рівня набутих знань та вмінь за перший рік навчання, звільняючи виші від тих, що не хочуть або не можуть засвоїти необхідний матеріал і тих, чий вступ та перебування у закладі були помилковими.

Наступний суб'єкт складової якості освіти – це заклад вищої освіти та його здатність задовольняти запити багатьох груп користувачів: студентів, викладацького складу, територіальних громад, суспільства, держави.

Остання реформа вищої освіти надала ЗВО більшої самостійності в розпорядженні фінансами, створенні навчально-учбових програм в рамках стандартів, науково-методичних матеріалів, застосування новітніх інтерактивних і комп'ютерних технологій в освітньому процесі [1]. Разом із тим,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

залишаються питання недостатньої матеріально-технічної бази, зокрема забезпечення сучасними технологічними засобами інтерактивного навчання. І, доречі, зовсім мало уваги приділяється науково-дослідницькій роботі, розвитку дослідницьких центрів, лабораторій.

Але хочеться відмітити, що до переваг дистанційного навчання можна віднести його доступність, коли матеріали по предмету доступні цілодобово, зручний режим часу та територіальне знаходження для студентів, оволодіння навиками самоосвіти. Але ж є і недоліки: відсутність комунікації в живу, недостатні можливості контролю з боку викладача, розповсюджений плагіат та інші.

Дистанційне навчання надає добрі можливості вивчати теоретичні аспекти предмету. Але ж теорія повинна бути нерозривно зв'язана з практикою, зокрема і в управлінні. І тут виникає проблема можливості проведення навчальної, а разом із нею і виробничої роботи в установах, організаціях державної та комунальної форми власності, залучення фахівців-практиків до викладацької діяльності. Потрібно удосконалювати питання органічної взаємодії навчальних закладів та установ, які здійснюють управлінську діяльність та надають адміністративні послуги.

Як наслідок – ускладняється проведення науково-практичної діяльності, знижується авторитет і кваліфікація викладачів вищої школи, що без сумніву відображається на якості освіти. В багатьох країнах світу можливе здійснення безперервного навчання і підвищення фахової кваліфікації.

Третім важливим суб'єктом забезпечення якості освіти виступає держава, котра згідно Конституції України гарантує кожному громадянину право на освіту. Держава має створювати правову і фінансову базу, а також здійснювати контроль за якістю освіти як державних так і позадержавних закладів вищої освіти, які готують кваліфікованих фахівців, гарантувати достойну заробітну платню і умови праці майбутнім фахівцям, підтримувати престиж професії управлінця, економіста різних галузей. Тісна взаємодія трьох суб'єктів: студента, ЗВО і держави дозволить підвищити якість освіти студентів очної, індивідуальної чи заочної форм навчання.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Національний стандарт України ДСТУ КО 9000:2015 (КО 9000:2015, ГОТ) Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів. Видання офіційне. Київ ДП «УкрНДНЦ» 2016. 49 с.
3. Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 №1172 «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» для першого (бакалаврського рівня вищої освіти). URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-vishoyi->

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

[osviti-za-specialnistyu-281-publichne-upravlinnya-ta-administruvannya-dlya-pershogo-bakalavrskogo-rivnya-vishoyi-osviti](#)

4. Наказ МОН від 04.08.2020 року № 1001 «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f2/d3d/b48/5f2d3db489456706912253.pdf>

5. Міністерство освіти і науки України (офіційний сайт). URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/yakist-osviti>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Дабіжа Віра Василівна

кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу Університету «Україна»

Publicity of state administration

The introduction into the practice of democratic public administration of innovative methods and technologies of their use directly depends on the knowledge of theoretical, methodological and practical features of the new stage of development of Ukrainian society. It is obvious that depending on the level of complexity and intellectualization of the tasks to be solved, the level of economic development, the characteristics of the internal and external environment of Ukrainian society, different combinations of management ideas should be chosen, the best for the existing conditions of development. This will create real opportunities for modern transformations of the powers of state and local authorities at the territorial level, the emergence of new spheres and levers of influence and distribution of resources.

Already the first attempts to implement the content of public administration in public administration proved that managerial influences on public spheres of activity by the state are public in nature and it is possible to develop them as elements of public power in public administration. Therefore, over time, the boundaries and directions of "publicity" began to expand in all types of government. State power is transformed into a new type of management, acquires public features and masters a new type of management - public, since its purpose is the implementation of state functions aimed at the priorities of socio-economic development.

The concepts of «management», «public administration», «public administration», «public administration» show that they consistently transform the general concept of «management» into spheres, directions and processes of its implementation at different levels of public administration, illustrate its features in general and in the spheres of application, their interaction and distribution of powers. These concepts differ depending on the subjects of society management. Public administration is closely related to the conditions and effects of events occurring in society (political, social, economic, etc.) and is implemented in close interaction with society itself, which is involved in its implementation. The main tasks of public administration and the processes of its provision are the achievement of set goals at all hierarchical levels of the state and subjects of various forms of ownership. An important purpose of public administration is the provision of social values: spiritual, material, cultural and others, which were previously formed by the productive work of society, multiplied and harmonized in various spheres and systems of the country's development. The object of public administration in the state, in addition to society in general and administrative-territorial entities, is relations in various spheres of activity, collectives, to which the organizational and control activities of public administration subjects are directed.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

By implementing the social processes of social life, economy and nature management, public administration creates general principles for improving the well-being and protection of people's rights, health protection, scientific and scientific-technical activities, resource management and increasing the labor intensity of the acceleration potential. At the same time, the term «public administration» is often identified with the term «public administration and administration». The term «administration» in the field of public management historically has a widespread definition of activity. It comes from the Latin administration – control, management. That is, it corresponds to the functional nature of power and traditionally means a set of management bodies that carry out the specified activity of an administrative nature. The concept of "public administration" in scientific sources is considered as a political category, a legal category, and a professional category that complement each other. In practical use, the greatest attention is paid to it as a category of public administration [2].

In the construction of a democratic legal Ukraine and its integration into the global economic space with a competitive economy, the term «public administration» is becoming more comprehensive and used, which at the primary level of society's life – territorial communities is given an exclusive role.

The functions of the theory of public administration reflect the main directions of its influence on the development of knowledge about public administration activity, its influence on solving the problems of democratic transformations and bringing public administration and local self-government closer to the best world models. It covers all spheres of social life. In management terminology, this term is widely used, it is present in all countries and languages of the world and refers to management and legal activities. In Ukraine, the terms «public management» and «public administration» are considered almost identical, although they usually have specific differences. To its subject – public administration, this term includes both state and non-state institutions, reflects business management (narrow administration), as well as management [3]. Ukrainian scientists consider it as a set of state and non-state objects of public authority, where the key structural elements are executive bodies. Analyzing the public administration of territorial communities, it should be highlighted that state, local and public organizations.

Analyzing the public management of territorial communities, it should be noted that state, local and public organizations of power at the level of territorial communities exist simultaneously and are directed to the development and implementation of internal policy, the definition and regulation of management types of relations, serve the implementation of public power, but differ in the scope and direction of influence. They are subjects of public authorities of different levels (national and territorial), have a lot in common in the objects of governance, since most local affairs cannot be clearly distinguished.

The content and principles of public administration are based on a combination of knowledge from law, economics, sociology, psychology, applied mechanics,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

cybernetics, informatics and systems engineering with a wide application of technologies and forms of organization of activities used in management. Since the support and development of processes of vital activity and development of territorial communities begins at the primary level of society – social centers of territorial communities, public management of their systematic organization and activities, as well as ensuring the conditions of social development, requires special attention. This multifaceted problem is becoming extremely urgent.

The generalization of the results of the conducted research made it possible to form such an idea about the place, role and importance of public administration in the local self-government of territorial communities. Local self-government in territorial communities is a public administration that accumulates to solve multi-purpose and multi-faceted tasks of administration objects thanks to the combination of elements of state administration, local self-government, public administration and administration in terms of the implementation of state legislation, public administration of self-organized structures and municipal management. The task of public management at this level is to ensure the local needs of the territory and population, public interests and the interests of the state through the implementation of innovative methods of public management of life processes and territorial development. This requires a significant expansion of the "intellectual" capabilities of management systems, the application of new methods and technologies of management activity. The content of public administration is revealed in socio-political, socio-labor, socio-cultural relations between the government and society, the government and business structures, business and society in general. The result of such relations should be the preservation, provision and increase of social values, comparable to the interests of people and the state in relation to the construction of a new democratic order, a new management culture.

Public administration is a form of implementation of public power and is aimed at the same goals, deals with social relations and common interests of society, differs in scale and relationships at different hierarchical levels – state, regional and local. This proves that all of them are varieties of public administration. A combination of all theories of state, municipal and public administration with basic concepts and conceptual schemes of their common practical application becomes necessary as part of the ideas and models of building a scientific paradigm of public administration. The implementation of public administration tasks requires systematic, methodological, instrumental-technological and information-analytical support using computer modeling, its technologies and processes, which will speed up the adoption of management decisions, increase their quality, and reduce time and cost in the maintenance of authorities.

Public administration should promote awareness, social and public activity of the population, catalyze, form and improve systemic relations and results of life processes and solving public affairs.

References:

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), – About providing social protection of children who are in difficult life circumstances, from 01.06.2020 p. No 585, retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2020-%D0%BF#Text>.

2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), – About the organization of rendering of social services, from 01.06.2020 No 587, retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text>.

3. Filipova, N. V. (2015), “Changing the relation between the concepts of "public administration", "public administration", "public administration" in the system of socio-political transformation”, *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, vol. 6, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=865>. (Accessed 4 January 2020).

4. Martynenko, V. M. (2010), “Democratic governance: problems of theory and practice”, *Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, vol. 1. – pp. 16 – 22, available at: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2010-1/doc/1/03.pdf>. (Accessed 7 January 2020).

5. Minenko, M. A. (2013), “Transformation of public administration systems into modern models of regulation of society”, *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, vol. 6, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=581>. (Accessed 7 January 2020).

6. Zadykhailo, O.A. (2020), "The ratio of the concepts of "public administration", "public administration" and "public administration in the categorical apparatus of administrative law", *Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody "PRAVO"*, vol. 31, pp. 43-48.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Дармостук Денис Георгійович

викладач кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Ляшенко Наталія Миколаївна

магістрантка кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Міжнародний досвід підбору персоналу на публічну службу

Сучасний стан системи управління кадровою службою України переживає глибоку кризу, а саме: метод та механізм не враховують змін сучасного життя суспільства; немає системного характеру; відсутнє забезпечення формування єдиної державної політики, відсутні моніторинг та оцінювання результатів реалізації державної політики у сфері управління персоналом на державній службі [1]. Для досягнення поставленої мети необхідне додаткове вивчення саме закордонного досвіду у плані вдосконалення кадрового менеджменту в системі державної служби країн – членів ЄС як основи сучасного концепту для України. Дослідження із проблем формування системи управління кадрами державної служби дає можливість констатувати той факт, що на світовій арені не існує єдиної універсальної системи організації закладів, відповідальних за державну службу. У кожній країні по-різному, тому і структура державної служби різна. Далі детально проаналізуємо роботу системи органів державної служби Польщі, Латвії, Німеччини, Франції та Іспанії.

Пашко Л. вказує на те, що «організація управління персоналом державної служби в Польщі має свої особливості. А саме до її обов'язків належать:

- установа стандартів управління людськими ресурсами державної служби та побудова основних принципів щодо дотримання законодавства про державну службу;
- створення й реалізація єдиної стратегії управління людськими ресурсами державної служби;
- забезпечення співробітництва з питань державної служби на міжнародному рівні;
- забезпечення умов для поширення інформації про вакантні посади;
- поширення інформації про діяльність державної служби;
- планування, організація та контроль щодо процесу навчання та проходження підвищення кваліфікації кадрів державної служби;
- керування процесом управління персоналом державної служби;
- забезпечення дотримання законодавства про державну службу тощо [3]».

Розглядаючи побудову системи управління персоналом державної служби Латвії, вкажемо на те, що функціонування системи спрямовано тільки на

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

управління людськими ресурсами, зайнятими в державному секторі. Адаптації цієї системи до сучасних умов не приділено багато уваги.

Пархоменко-Куцевіл О.І., наголошує на те, що «у Німеччині функції управління персоналом державної служби стосуються таких питань: основи публічної служби; національне право; тарифне право забезпечення; питання управління, модернізації та організації публічних адміністрацій та офісів; скорочення бюрократії; дерегулювання; скорочення корупції; питання міжнародного співробітництва. Службовці Німеччини перебувають в одному з трьох видів правового статусу, які відрізняються рівнем правової захищеності й обсягом функціональних обов'язків [2]».

Підготовча служба характеризується найменшою правовою захищеністю, службовця можуть звільнити за вчинення дисциплінарного проступку. Він не обіймає жодної посади, а проходить теоретичну і практичну підготовку. Випробувальна служба починається з призначення на посаду і триває від одного року в службовців простого рівня до трьох років у службовців високого. Довічне призначення отримують службовці, яким на момент призначення виповнилося 27 років і які мають успішно закінчену випробувальну службу. Управління персоналом державної служби в такій країні, як Іспанія, організовано як закриту систему, основною рисою, якої є набір персоналу до державних органів виконавчої влади на окрему посаду базового рівня, у межах якої можливе кар'єрне підвищення та пропорційне підвищення заробітної плати [5]. Такий вид системи управління є дуже ієрархічним, він базується на системі доступності кар'єри в межах офіційного органу відповідно до диплома про рівень освітньої підготовки.

Основні положення іспанської системи управління персоналом державної служби такі: а) суттєві зміни безпосередньо в людських ресурсах; б) зміна умов та оплати праці; в) запровадження інноваційного підходу до класифікації державних посад, що надає можливість, своєю чергою, вибрати працівника на певну посаду державної служби тощо [4].

Отже, підсумовуючи вищезазначений матеріал, можна стверджувати, що історичний досвід інших країн навчає, що на переломних етапах розвитку суспільства в керівництві державою, її органами на всіх рівнях особливо необхідним є професіоналізм вищого ешелону влади, наявність великих організаторів з сильною волею, цілеспрямованих виконавців надскладних завдань. До закордонного досвіду потрібно ставитися зважено й обережно, враховуючи рівень розвитку українського суспільства, національні традиції, психологію вітчизняних кадрів. Інакше закордонний досвід може принести не користь, а шкоду. Управління персоналом є не самоціллю, а є засобом підвищення рівня організації та функціонування органів державної влади. Результатом ефективного управління персоналом повинні бути висока організованість, чітке визначення функцій, встановлення ієрархій посад, подолання паралелізму в роботі, посилення виконавської дисципліни, врегулювання службових відносин. Основною метою роботи з персоналом

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

державної служби в сучасних умовах є формування особи фахівця, який володіє високою кваліфікацією, відповідальністю і колективістською психологією.

Список використаних джерел:

1. Витко Т.Ю. Удосконалення добору кадрів на державну службу в Україні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.03 / Витко Т.Ю. – Дніпро, 2011. – 23 с.
2. Пархоменко-Куцевіл О.І. Теоретико-методологічні засади запровадження інноваційних методів управління персоналом державної служби України. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/db/2010-1/doc/3/02.pdf>.
3. Пашко Л. Оцінювання службовців у державній службі Франції. Вісник УАДУ. 2001. № 4. С. 380–385.
4. Про державну службу : Закон України від 16 груд. 1993 р. № 3723-ХІІ. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3723-12.4>
5. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / за заг. ред. В.П. Тимощука, А.М. Школика. Київ : Конус Ю, 2007. 735 с.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Деревенко Любомир Євгенович

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Розвиток ринку нерухомого майна під час війни та його
вплив на економічну безпеку

Економічна безпека – це стан, коли економіка країни забезпечує стійкий розвиток, конкурентоспроможність, стабільність та захищеність від зовнішніх загроз і внутрішніх ризиків [2, с. 117]. Вона охоплює широкий спектр аспектів, включаючи фінансову стабільність, ефективне управління ресурсами, розвиток інфраструктури, залучення інвестицій, конкурентоспроможність підприємств та робочих місць, а також захист від зовнішньоекономічних та внутрішніх криз. Вона є важливою складовою загальної національної безпеки, оскільки вона впливає на стабільність і довгостроковий розвиток країни. Також допомагає забезпечити стале зростання економіки, залучення інвестицій, створення робочих місць та підвищення життєвого рівня населення [4].

Економічна безпека включає заходи з макроекономічної стабільності, такі як контроль інфляції, бюджетна дисципліна, стабільність валютного ринку та фінансова стабільність. Вона передбачає створення умов для ефективного функціонування ринкової економіки, розвитку підприємництва та залучення іноземних інвестицій [3, с. 120].

1) Захист від зовнішньоекономічних загроз включає розбудову міжнародних торговельних відносин, диверсифікацію економіки, зміцнення експортного потенціалу та активну участь в міжнародних економічних організаціях. Розвиток ринку нерухомого майна під час війни є складним завданням, оскільки конфлікти та воєнні дії негативно впливають на економіку та соціальну ситуацію в країні. Втім, незважаючи на це, деякі можливості та виклики можуть виникнути в цьому контексті [4].

Воєнні конфлікти можуть значно змінити потреби та пріоритети населення, держави та бізнесу, що впливає на відповідність пропозиції на ринку. Нижче розглянуто деякі аспекти зміни пріоритетів попиту та їх вплив на розвиток ринку нерухомості під час війни:

1) **Перепрофілювання потреб:** Воєнні конфлікти можуть призвести до зміни пріоритетів населення щодо потреб у нерухомому майні. Наприклад, існує збільшений попит на житло та приміщення для військових, біженців, медичних закладів тощо. Це може сприяти підвищенню попиту на певні види нерухомості та зміні їх цін та вартості.

2) **Потреба в реконструкції та відновленні:** Воєнні дії можуть спричинити руйнування інфраструктури та населених пунктів, що вимагає проведення реконструкції та відновлення. Це відкриває можливості для попиту на будівельні послуги та нерухомість, пов'язану з відновленням постраждалих територій. В той

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

же час, це може сприяти розвитку будівельної галузі та стимулювати зростання ринку нерухомості.

3) Зміна попиту на комерційну нерухомість: Воєнні конфлікти можуть вплинути на попит на комерційну нерухомість, зокрема на приміщення для офісів, роздрібною торгівлі, готелів тощо [5].

Нижче наведено деякі аспекти, які варто враховувати при розвитку ринку нерухомості під час війни:

1. Збереження та відновлення існуючої інфраструктури: Воєнні конфлікти можуть призвести до значних руйнувань міст та населених пунктів. Однак, після закінчення війни, розбудова та відновлення інфраструктури, такої як житлові будівлі, комерційні приміщення та інші об'єкти, може стати пріоритетом для підтримки економічного відновлення країни.

2. Використання потенціалу реконструкції: Воєнний конфлікт може створити потребу у реконструкції населених пунктів та інфраструктури. Це відкриває можливості для розвитку будівельної галузі та ринку нерухомості, які можуть забезпечити робочі місця та сприяти економічному зростанню.

3. Інвестиційний потенціал: В деяких випадках, незважаючи на конфлікт, іноземні інвестори можуть проявляти інтерес до придбання нерухомості в районах з потенціалом для відновлення та розвитку. Це може стимулювати ринок нерухомості та прискорити процес відновлення після війни.

Список використаних джерел:

1. Калініченко О.В., & Кондратенко А.О. Вплив військових конфліктів на розвиток ринку нерухомості. *Економічний простір*, 2018, (142), С. 117-123.

2. Медведєва О.М., & Тимчук В.В. Ринок нерухомості в умовах збройного конфлікту. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*, 2016, (21), С. 65-70.

3. Олексюк О.І., & Шумакова О.В. Розвиток ринку нерухомості в умовах військових конфліктів. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Економіка*, 2017, (1), С. 118-123.

4. Про ринок нерухомості : Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215/95-%D0%B2%D1%80>

5. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. (2020). Аналіз розвитку ринку нерухомості в Україні. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6d53b9da-6617-4c27-8d1e-59dc09dfc3b1&title=AnalizRozvitkuRinkuNerukhomostiVUkraini>.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Драсва Катерина Олегівна

магістрантка кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Формування державної політики у сфері охорони здоров'я України

Формування та реалізація державної політики є багатоступінчастий, заснований на аналізі проблем взаємопов'язаний процес, у якому існують різні блоки прийняття рішень, за умов існування трьох гілок державної влади у межах загального державного напрямку ведення справ. Виділити найбільш значущий видів державної політики неможливо, оскільки державна політика у своєму концептуальному змісті чітко висловлює загальні інтереси населення та громадян загалом, є їх концентрованим відображенням, що сприяє підтримці та відтворенню соціально-політичної цілісності суспільства. Система охорони здоров'я є однією з ланок соціальної сфери поряд з освітою, культурою та іншими сферами життєдіяльності суспільства.

Актуальність дослідження полягає в тому, що система охорони здоров'я на даний час перебуває у стадії реформування та модернізації, приймаються концепції, програми, проекти, але як частина соціальної цілісності державного управління в даному сегменті має ряд специфічних характеристик, аналіз та особлива увага до яких є основою ефективності та результативності державної політики у сфері охорони здоров'я.

Державна політика в галузі охорони здоров'я будується на засадах підтримки заходів щодо збереження та зміцнення здоров'я населення та віднесення здоров'я населення до факторів забезпечення національної безпеки; дотримання прав людини та громадянина у сфері охорони здоров'я населення та забезпечення пов'язаних із цими правами державних гарантій; пріоритетність фінансування системи охорони здоров'я; забезпечення гарантій надання громадянам медичної допомоги, що відповідає встановленим стандартам її якості; забезпечення системи охорони здоров'я відповідними фінансовими ресурсами; дотримання єдності інтересів громадян та держави у галузі охорони здоров'я; доступності медичної допомоги громадянам; розвитку міжнародного співробітництва у галузі охорони здоров'я.

Ключовими аспектами реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я є створення умов, за яких процеси надання медичних послуг реалізуються ефективно і досягають заданих значень цільових індикаторів [1]. У системі охорони здоров'я спостерігається недостатнє використання фахівців, котрі мають вищу освіту і підвищений рівень освіти, за комплектації посад керівного складу медичних фахівців [2].

Практика реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я має низку особливостей, які виражають соціальну значимість охорони здоров'я як соціального інституту та регулятора рівня життєзабезпечення людей, у тому числі кількості захворювань, народжуваності, смертності.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Державна політика у сфері охорони здоров'я має найважливішу специфічну рису, пов'язану з наявністю думки, що враховується, і підтримки тих, без кого, власне, і не існує охорона здоров'я, - медичних працівників та пацієнтів. За відсутності цих показників усі дії в рамках політики, що проводиться, стають неефективними. Будь-яка політика передбачає наявність суб'єкта у механізмі реалізації. Не є винятком і система охорони здоров'я, але в цьому секторі суб'єкт – держава – не є поодиноким актором. Без участі медичної спільноти у розробці ідеології, цілей, завдань, принципів та механізмів змін, розуміння та схвалення передбачуваних дій з боку громадських організацій пацієнтів та інших громадських організацій, роз'яснення суспільству сценарію дій та прогнозу очікуваних результатів, до яких приведуть зміни, суб'єкт діяльності не буде здатний досягти намічених цілей та поставлених завдань.

Очевидно, жодна діяльність з реалізації дій, запропонованих програмами, концепціями та політикою в цілому, не може здійснюватися без достатнього ресурсного забезпечення. Очевидно і те, що необхідні зміни кількісних характеристик ресурсів повинні визначатися в залежності від цілей, досягнення яких визначено як планований результат, і тих завдань, які необхідно вирішити для досягнення цілей. Йдеться про правові, фінансові, кадрові, матеріально-технічні та інформаційні ресурси. Практика показує, що при розробці планів, програм та проектів, спрямованих на вирішення проблем у системі охорони здоров'я, особливу важливість набуває довкілля, у якій відбуваються події, пов'язані зі змінами. Будь-які зміни можуть бути здійснені тільки в тих рамках, які об'єктивно існують у кожному конкретному випадку. Це і є фактори зовнішнього середовища, що впливають на діяльність, пов'язану зі змінами. На процес реалізації державної політики у системі охорони здоров'я впливають такі чинники: політична, економічна та соціальна ситуація у країні; міжнародні договори країни (економічні та політичні); демографічна ситуація у країні; соціальна стратифікація суспільства; соціокультурні особливості суспільства, у тому числі національно-етнічні; наявність та діяльність партій, суспільно-політичних організацій, профспілок, корпоративних організацій (елементів громадянського суспільства).

У більшості країн основними механізмами реалізації державної політики та забезпечення діяльності системи охорони здоров'я для задоволення потреб населення в отриманні медичної допомоги є нормативно-правова база галузі, що регламентує надання, управління та контроль медичної допомоги; стандартизація галузі, що здійснюється за допомогою нормативно-технічних документів, та система експертизи.

Таким чином, підвищення соціальної ролі системи охорони здоров'я актуалізує потребу в більш глибокому та ретельному підході до формування політики у цій сфері, розробки програм та концепцій, а також до складання алгоритмів реалізації заходів. Модернізація та реформування системи охорони здоров'я мають здійснюватися комплексно. Наразі соціальний ефект цілераціонального підходу до формування державної політики у сфері охорони

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

здоров'я виражається у рівні задоволеності медичною допомогою, позитивних демографічних показниках, особливої уваги до проблем системи охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення : Закон України від 19 жовтня 2017 р. № 2168-19. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2168-19>.
2. Парубчак І.О., Радух Н.Б. Реалізація державної політики у галузі охорони здоров'я в період викликів пандемії COVID-19 в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2021. Том 32 (71) № 1 С. 42-46.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Дричик Віктор Миколайович

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Основні складові формування та забезпечення воєнної безпеки
в системі публічного управління

В сучасних умовах агресії росії та повномасштабної війни на території України воєнна безпека відіграє ключову роль як для України, так і для свого світу. Адже жодна країна не може бути застрахована від агресії з боку інших країн.

Воєнна безпека має зовнішній та внутрішній аспекти. З одного боку, вона безпосередньо пов'язана з конкретною військово-політичною ситуацією на глобальному чи регіональному рівні і в цьому плані може забезпечуватися політичними та дипломатичними засобами, а з іншого боку, вона прямо залежить від стану обороноздатності країни, яка розуміється як ступінь її підготовленості до захисту від збройної агресії. Центральним елементом обороноздатності, як відомо, служить військова міць як сукупність усіх матеріальних та духовних сил держави та її здатність мобілізувати ці сили під час війни.

У зв'язку зі зростанням ролі економічних чинників як у розвитку окремих країн, так і у світовому розвитку все більше значення набуває економічна безпека. Забезпечення економічної безпеки належить до найважливіших національних пріоритетів, оскільки саме вона є чи не основною гарантією не тільки економічної, а й політичної незалежності країни, багато в чому визначає ефективне функціонування суспільства, а також забезпечує воєнну безпеку держави. Економічна безпека органічно включена до системи національної безпеки та воєнної безпеки, разом з іншими компонентами та перебуває у тісних взаємозв'язках з ними. У цих взаємозв'язках вирішальна основна роль належить економічній безпеці, а в ній – військово-економічній безпеці.

Воєнно-економічна безпека також є підсистемою у системі воєнної безпеки. Вона невіддільна від економічної безпеки, але особливо тісно пов'язана з власне воєнною безпекою, складаючи з нею єдине ціле, виступаючи як її елемент.

Об'єктивною основою виділення воєнно-економічної безпеки як елементу воєнної безпеки служать важлива роль воєнно-економічної діяльності держави у забезпеченні її воєнної безпеки, існування військового сектору економіки держави з усієї її специфікою та закономірностями розвитку, особливим функціональним призначенням.

Воєнно-економічна безпека – це такий стан країни, при якому забезпечується своєчасне та надійне задоволення поточних та перспективних військових потреб у розмірах, достатніх для підтримки необхідного рівня обороноздатності та безпеки держави. Її можна охарактеризувати як здатність

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

країни у будь-яких ситуаціях парити зовнішні та внутрішні загрози воєнно-економічного характеру.

Забезпечення воєнно-економічної безпеки – масштабне завдання стратегічного рівня. А тому вона не може бути вирішена без цілеспрямованих державних заходів, без державної стратегії у цій сфері, що будується на реалістичній оцінці наявних ресурсів, умов та можливостей. Воєнно-економічна безпека може бути забезпечена діяльністю держави не лише у власне економічній сфері, а й значною мірою у галузях її перетину із суміжними сферами: економічної, політичної, військової, технологічної тощо.

Наступним складовим воєнної безпеки є воєнно-інформаційна безпека.

Формування інформаційної безпеки в умовах війни є комплексною технічною та політико-правовою діяльністю уповноважених органів, спрямованою на захист держави, суспільства і людини. У воєнний час захист інформаційної безпеки держави є пріоритетним оскільки безпосередньо від нього залежить безпека суспільства і людини. У час війни публічно-правовий захист виходить за межі традиційного регулювання і поглинає приватно-правові відносини [1].

Тенденція до маніпуляцій є небезпечним чинником в умовах війни, яка, безперечно, ведеться в повній мірі також і на інформаційній площині. Терміни «інформаційна війна», «інформаційна зброя» та «інформаційний тероризм» давно набули поширення, але в умовах воєнного часу вони набувають зовсім іншого значення з огляду на загрози які існують. Тому пріоритетним завданням держави є сприяння формуванню інформаційної культури суспільства. Одним із елементів такої культури є здатність аналізувати інформацію та фільтрувати джерела її поширення [2].

Таким чином, воєнно-інформаційна безпека є основою забезпечення воєнної безпеки, яка передбачає захист важливої інформації в межах обороноздатності країни, захист військовослужбовців від викривленої та спалпленої інформації, захист населення від інформації, яка може нести загрозу обороноздатності країни тощо.

Де однією сферою воєнної безпеки є ефективна кадрова політика.

Всебічне забезпечення та якісне удосконалення Збройних Сил України, підтримання їхньої боєготовності на належному рівні, удосконалення матеріально-технічної бази армії безпосередньо співвідносяться з рівнем професійної підготовки військових спеціалістів. Основним та найбільш стабільним джерелом кадрового забезпечення збройних сил є система військової освіти. В цій якості система підготовки військових кадрів займає особливе місце у системі воєнної безпеки держави, оскільки безпосередньо пов'язана із забезпеченням відповідного рівня та стійкості обороноздатність країни.

Ефективність бойового застосування зброї та експлуатація озброєння та військової техніки визначається рівнем інженерно-технічної підготовки військових спеціалістів у сучасних галузях технічних наук на інженерних факультетах військових академій та інших закладах вищої освіти. Водночас,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

війни на території України продемонструвала недосконалість такої освіти та потребу в удосконаленні системи освіти військовослужбовців із врахуванням інноваційних тенденцій розвитку зброї та інформаційно-технічного забезпечення армій світу.

Показниками якості та стабільності системи підготовки військовослужбовців можуть бути сучасний рівень наукових досліджень у військово-наукових установах системи оборони, укомплектованих випускниками військових навчальних закладів, сучасна оснащеність підприємств військово-промислового комплексу, на яких розгорнуто представництво замовника, конкурентоспроможність вітчизняних військових технологій на світових ринках озброєнь та бойової техніки.

Таким чином, воєнно-кадрова безпека відіграє важливу роль у формуванні воєнної безпеки, адже саме людський потенціал забезпечує управління системою оборони, здійснює оборони держави та оновлює військово-промисловий комплекс.

Проведений аналіз дає підстави виокремити наступні основні складові формування та забезпечення воєнної безпеки в системі публічного управління: воєнно-економічна безпека, воєнно-інформаційна безпека, воєнно-кадрова безпека.

Список використаних джерел:

1. Котерлін І.Б. Інформаційна безпека в умовах воєнного стану у аспекті забезпечення інформаційних прав та свобод. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 1. URL: http://apnl.dnu.in.ua/1_2022/25.pdf

2. Француз-Яковець Т.А. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 1. С. 329-331.*

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Дубич Клавдія Василівна

доктор наук з державного управління, професор, Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика

Соціальні ризики як чинник вдосконалення публічного управління
системою соціального захисту населення України

Аналізуючи сучасний стан українського суспільства в умовах війни та тотального бомбардування цивільної і критичної інфраструктури міст та сіл можна констатувати, що соціальні ризики для українського суспільства досягли максимального рівня.

Війна, як явище негативне, таїть в собі велику кількість соціальних ризиків, які безпосередньо впливають на людину, суспільство та державу. Аналізуючи наукову думку різних фахівців, щодо соціальних ризиків ми звернули увагу на висловлювання Ральфа Шефера, який вважає, що ризик безпосередньо пов'язаний з небезпекою: природною чи створеною людиною та характеризує її як потенційну втрату. Зважаючи на класифікацію соціальних ризиків відповідно до їх типу та причин виникнення вітчизняний науковець Н.Болотіна згрупувала їх за видами: загальнолюдські(загальносоціальні) як поділені на загальнопоширені (хвороба, непрацездатність, материнство, безробіття, старість, смерть, сімейні витрати тощо) і незагальнопоширені, які держава може визначати за своїм баченням: професійні, зумовлені негативними чинниками виробництва, що призводять до травматизму і професійних захворювань; державно-політичні, пов'язані із воєнними діями, політичними репресіями тощо; техногенні та екологічні [1, с. 49].

Дослідивши сутність соціальних ризиків, ми можемо акцентувати увагу на тому, які соціальні ризики супроводжують життя українського суспільства в цій війні, слід зазначити що такі соціальні ризики – це явища об'єктивного характеру, а їх настання не залежить від волі громадянина, суспільства чи держави в цілому. Негативні наслідки соціальних ризиків війни характеризуються тим, що не можуть бути усунуті державою самостійно без допомоги ззовні. Основними чинниками настання соціальних ризиків в період ведення військових дій є обмеження або порушення соціально-економічного розвитку держави та життєдіяльності громадян, яке зумовлює їх соціальну та матеріальну незахищеність. Важливою ознакою унормування соціальних ризиків війни являється те, що вони повинні бути закріплені в законодавстві і внаслідок яких, будь-який громадянин може розраховувати на допомогу держави, суспільства чи міжнародного співтовариства [4].

Настання соціального ризику є потенційно можливим, коли в державі йде війна, наслідки якої є основними факторами таких ризиків. Зважаючи на це можна зазначити, що соціальний ризик є соціально значимою обставиною об'єктивного характеру з настанням якої особа чи група осіб не спроможні

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

самостійно їх подолати і потребують підтримки та соціального захисту від держави [6].

Аналізуючи сучасну ситуацію в Україні в зв'язку з військовою агресією актуалізуються проблеми соціальних ризиків для українського суспільства, пов'язані з необхідністю конкретизувати характер ситуації та види загроз в яких знаходять прояв соціальні ризики, вони можуть мати місце не лише з веденням військових дій, а й внаслідок соціально-політичної діяльності та бездіяльності.

Дослідивши думки та позиції науковців таких як Н. Болотіна, А. Качинський, В. Кривошеїн, В. Надрага, Р. Підлипна та Н. Чудик-Білоусова, вважаємо, що зменшити негативні наслідки соціальних ризиків в період війни та післявоєнний час, особливо для населення та територій, що були під окупацією і зазнали нищівних бомбардувань та втратили все майно можна наступним чином:

- розроблення механізмів державного управління з локалізації негативних тенденцій, що перешкоджають ефективному функціонуванню системи організації соціального захисту населення (податкових, правових, інформаційних, адміністративних, соціально-політичних);

- сприяння органів публічної влади та місцевого самоврядування міжнародним донорам, громадським організаціям, благодійним фондам тощо у розробці і реалізації соціальних програм з соціального захисту військовослужбовців та їх сімей і цивільного населення;

- запровадження правил та можливостей повернення на свої території населення з внутрішньої та зовнішньої міграції;

- надання гуманітарної та соціальної допомоги;

- запровадження механізмів відновлення критичної інфраструктури держави та власного житла і майна громадян;

- розробленням програм соціального захисту воїнів та цивільного населення постраждалих внаслідок участі в бойових діях та бомбардувань;

- запровадження програм забезпечення зайнятості та соціального забезпечення населення деокупованих територій зі зруйнованим потенціалом соціально-економічного розвитку;

- розроблення та реалізація соціальної політики з усунення протиріч між населенням Сходу та Заходу;

- запровадження механізмів державної та приватної підтримки з відновлення втрачених родинних зв'язків та сприяння пошуку загиблих родичів;

- вирішення проблем з виплатою країною-агресором репарацій для держави та громадян;

- вирішення питань соціальної нерівності між багатими та бідними верствами населення, які максимально загостряться в повоєнний період;

- соціальне маневрування доходами громадян шляхом вирівнювання доходів зважаючи на вітчизняні та міжнародні стандарти соціального захисту;

- очищення деокупованих територій від вибухонебезпечних приладів та зброї;

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

– запровадження системи реабілітаційних центрів для усунення наслідків перенесеного полону, катувань та насилля військовослужбовцями та цивільним населенням, тощо.

Дослідивши соціальні ризики війни та їх вплив на життя українського суспільства можна зробити наступні висновки.

1. Соціальні ризики під час війни виникають і існують в надзвичайних, умовах ведення бойових дій, тому закономірно супроводжують життєдіяльність українського суспільства.

2. Науковцями розроблено класифікацію соціальних ризиків які екстраполюються і на період війни, зокрема визначено наступні їх види загальнолюдські(загальносоціальні) як поділені на загальнопоширені (хвороба, непрацездатність, материнство, безробіття, старість, смерть, сімейні витрати тощо) і незагальнопоширені, які держава може визначати за своїм баченням: професійні, зумовлені негативними чинниками виробництва, що призводять до травматизму і професійних захворювань; державно-політичні, пов'язані із воєнними діями, політичними репресіями тощо; техногенні та екологічні.

3. Для подолання наслідків соціальних ризиків які спровоковані війною необхідно змінити підходи до формування соціальної політики та системи соціального захисту населення України в післявоєнний період.

Список використаних джерел:

1. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту України: Навч. посібник. Київ: Знання, 2005. 615 с.

2. Качинський А.Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень: монографія. Київ: НІСД, 2013. 104 с.

3. Кривошеїн В.В. Соціальні ризики. Соціологія: терміни і поняття: Навчальний словник-довідник. за заг. ред. В.М. Пічі. Львів: «Новий Світ – 2000», 2018. С. 464-465.

4. Надрага В.І. Соціальні ризики: сутність, аналіз, можливості впливу: монографія. Київ: Сердюк В.Л., 2015. 330 с.

5. Підлипна Р. П. Система соціального захисту населення в Україні в сучасних умовах: сутність і основні складові. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2015. №1 (69), ч. 1. С. 16–22.

6. Чудик-Білоусова Н. І. Нові соціальні ризики як підстава соціального забезпечення в Україні. *Університетські наукові записки*. 2015. №1 (53). С. 82–108.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Завада О.Г.

завідувач навчальним кабінетом кафедри ракетних військ факультету ракетних військ і артилерії Національної академії сухопутних військ імені Петра Сагайдачного

Податкова політика України в умовах воєнного стану

У середині квітня 2022 року Верховна Рада України дозволила перехід на систему 2% для тих, хто займається організацією азартних ігор, виготовленням і продажем ювелірних виробів, а також фінансовою діяльністю. (відповідно до положень Закону України «Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України» від 14.04.2022 № 2192-IX [1]). Однак 12 січня 2023 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо відновлення обмеження перебування грального бізнесу на спрощеній системі оподаткування» від 12.01.2023 № 2876-IX [2], яким обмежила перебування суб'єктів грального бізнесу на спрощеній системі оподаткування.

Крім того, слід зауважити, що імпортери, які припинили сплачувати ПДВ, отримали більше вигоди від нової системи, тоді як вітчизняні виробники продовжували платити. У результаті нова податкова система підірвала конкурентоспроможність українських компаній. Пільга, надана при сплаті податків на митниці у квітні-червні, майже вдвічі перевищувала суму, отриману митницею в цей період до загального та спеціального фондів державного бюджету.

Наприклад, за ці три місяці сума пільг із ввізного мита, акцизного податку та ПДВ при імпорті автомобілів склала 26,1 млрд. грн., а на пільги на пальне – 14,8 млрд. грн. Водночас фактичне стимулювання імпорту в рамках системи фіксованого валютного курсу призвело до виснаження валютних резервів. У зв'язку з цим з 1 липня відновлено ввізне мито та скасовано обмеження на імпорт товарів ухваленим Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо перегляду окремих пільг з оподаткування» від 21.06.2022 № 2325-IX [3].

Так, Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо перегляду окремих пільг з оподаткування» від 21.06.2022 № 2325-IX [3] пропонується відновити скасоване оподаткування: для товарів, що ввозяться платником єдиного податку першої, другої та третьої груп; для компаній, які не платять імпортне мито; для транспортних засобів, ввезених громадянами.

У перші місяці війни було суттєво зменшено податковий тягар для індивідуальних підприємців. З 1 квітня 2022 року і до закінчення воєнного стану

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

підприємці першої та другої груп можуть заповнювати єдину податкову декларацію без сплати єдиного податку [4].

Щодо пріоритетів розвитку податкової політики у 2023 році, то набирають чинності норми щодо сплати авансових внесків з податку на прибуток підприємств структурним підрозділам, що здійснюють операції з грошовою оцінкою в грошовій формі (відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування діяльності з торгівлі валютними цінностями у готівковій формі» від 03.11.2022 № 2720-IX) [5].

Так, з 1 січня 2023 року з кожного пункту обміну валюти, внесеного до реєстру валютних операцій, сплачуються авансові суми податку на прибуток у розмірі: трьох мінімальних заробітних плат на кожний обмінний пункт у населеному пункті з чисельністю 50 тис. і більше жителів; однієї мінімальної заробітної плати на кожне обмінне місце, розташоване в іншому населеному пункті або за межами населеного пункту.

Упровадження нової версії УКТ ЗЕД відповідно до положень Закону України «Про Митний тариф України» від 19.10.2022 № 2697-IX [15] засвідчує, що з 1 січня 2023 року буде впроваджено нову версію УКТ ЗЕД, яка базуватиметься на версії 2022 року Гармонізованої системи опису та кодування товарів версії 2022 року і Комбінованої номенклатури Європейського Союзу 2022 року. Зазначені зміни стосуються формування податкових накладних та розрахунків коригування до податкових накладних.

Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо особливостей оподаткування підприємницької діяльності електронних резидентів» від 06.10.2022 № 2654-IX [6] регламентуються особливості оподаткування підприємницької діяльності електронних резидентів. Так, набираючи юридичної сили з 1 квітня 2023 року, проводитиметься регулювання статусу електронного президентства.

Таким чином, результати проведених досліджень дають підстави відзначити, що виклики сьогодення для України полягають у побудові нової системи податкових відносин. Варто зауважити, що в умовах воєнного стану для реалізації функцій національної економіки, тобто дохідної частини державного бюджету, необхідно враховувати можливі загрози. Податки завжди були найбільшою частиною в структурі доходів, але з початком повномасштабної війни їх сума значно зменшилася. Тому важливо постійно аналізувати ефективність існуючих податкових пільг, знаходити додаткові джерела фінансування, коригувати ставку податку на прибуток до рівня доходу платника податку, спрощувати умови ведення бізнесу та мотивувати підприємців до відновлення діяльності.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України: Закон України від 14.04.2022 № 2192-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2192-20#Text>
2. Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо відновлення обмеження перебування грального бізнесу на спрощеній системі оподаткування: Закон України від 12.01.2023 № 2876-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2876-20#Text>
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо перегляду окремих пільг з оподаткування: Закон України від 21.06.2022 № 2325-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2325-IX#Text>
4. Відповіді на запитання платників, які звернулися на «гарячу лінію» до Львівської податкової. URL: <https://lv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/603163.html>
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування діяльності з торгівлі валютними цінностями у готівковій формі: Закон України від 03.11.2022 № 2720-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2720-20#Text>
6. Про Митний тариф України: Закон України; Тариф від 19.10.2022 № 2697-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Загола Тарас Миколайович

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Глобальні інформаційні загрози є основними видами загроз
глобальній безпеці

Необхідно підкреслити абсолютно новий статус, який отримала інформація в рамках нової глобальної цивілізації. Інформаційний простір сьогодні не є виключно технологічним, віртуальним, контрольованим. У рамках сучасної цивілізації він перетворився на прості реальної суспільної життєдіяльності. Ми не використовуємо інформаційний простір, а живемо в ньому, підпорядковуючись абсолютно новим закономірностям розвитку, новим правилам поведінки, новим принципам виробництва і управління. Сьогодні «інформаційні простори за своїми властивостями вже не збігаються з просторами віртуальної реальності. Адже їх не можна вимкнути, вийти з них. Інформаційний простір – це частина соціальної реальності, а отже він визначає параметри соціального простору і соціального часу. Саме у такому розрізі феномен інформаційної реальності є предметом філософського та політологічного аналізу» [1, с. 77; 2].

На нашу думку, управління ризиками в рамках забезпечення глобальної інформаційної безпеки є процес, який:

- ідентифікує інформацію та загрози;
- оцінює ризики;
- приймає рішення про управління виявленими ризиками (унікати, пом'якшувати, ділитися чи приймати);
- формує та впроваджує інструменти управління безпекою;
- здійснює моніторинг будь-яких змін та розробку вирішення проблем.

Загрози глобальній інформаційній безпеці виявляються у багатьох формах, не обмежуючись стихійними лихами, збоями у роботі комп'ютера чи сервера та фізичної крадіжки [3]. Все зростаюча залежність державних та приватних структур від інформаційних систем призвела до того, що глобальна інформаційна безпека стала ключовим фактором в управлінні ризиками кібербезпеки та викликала потребу у підготовці професійних спеціалістів з інформаційної безпеки, що займаються питаннями безпеки даних, безпеки додатків, мережевої безпеки, комп'ютерної безпеки та фізичної безпеки, з урахуванням того, що дані, додатки та інша інформація поширюються далеко за межі комп'ютерів та інших пристроїв. Смартфони, планшети та інші мобільні пристрої являють собою такий самий комп'ютер, як сервер або мейнфрейм, і схильні до зловмисних кібератак, що дозволяють отримувати доступ до конфіденційної інформації, інформаційних ресурсів або контролю комп'ютерних систем.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Загрози глобальній інформаційній безпеці можуть виявлятися у багатьох формах, включаючи атаки на програмне забезпечення, крадіжку особистих даних, саботаж, фізичне розкрадання та вимагання інформації:

- програмні атаки на інформаційну безпеку, що включають віруси та інші шкідливі програми типу «хробаки», програми здирники типу WannaCry або «троянських коней»;

- фішингові електронні листи або веб-сайти, які часто мають на меті крадіжку інтелектуальної власності або реєстрацію облікових даних для отримання несанкціонованого доступу;

- саботаж у вигляді відмови в обслуговуванні, націлений на зниження доступності ключових інформаційних ресурсів, зменшення довіри або продуктивності організації доти, доки буде отримано платіж в обмін на повернення послуги організації;

- крадіжка інформації та обладнання;

- здирництво інформації, що включає отримання доступу до конфіденційної інформації, а потім утримання її до викупу, доки буде здійснено оплату.

Існує багато способів захисту від кібератак, але загрозами номер один для будь-якої організації є її користувачі або власні співробітники, які піддаються впливу за допомогою застосування соціальної інженерії або фішингу, що вимагає особливих зусиль керівництва будь-якої компанії у сфері інформаційної безпеки.

Окремо стоїть проблема захисту від фейків, їх розповсюдження, надання спалпюженої інформації, яка в період воєнного часу, може наносити шкоду не лише конкретним громадянам, а й репутації органів влади, міжнародному іміджу держави, а також перебігу бойових дій, спричиняти панічні настрої у людей, намагатися змінювати відношення населення країни до війни та керівництва держави тощо.

Інформаційна безпека на глобальному рівні забезпечується формальними (адміністративними) та неформальними (у тому числі економічними) методами. Формальні методи включають формування законодавчої бази, яка регламентує не тільки правила використання інформації обмеженого доступу, її обробки та передачі, а й умови одержання та/або використання інформаційного контенту населенням з метою його захисту від впливу недружньої «м'якої сили». Неформальні методи включають методи державного впливу на користувачів інформації в країні та за кордоном. У більшості випадків це заходи організаційно-психологічного та морально-етичного впливу на одержувачів інформаційного контенту через засоби масової інформації, Інтернет з використанням для цих цілей соціальних мереж, месенджерів, відеохостингів тощо. Основна мета такого впливу – формування громадської думки, зміна/спрощення системи освіти тощо.

Враховую зазначене, глобальна інформаційна безпека є складовою глобальної безпеки, виклики та небезпеки, які стоять перед глобальною

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

інформаційною безпекою, автоматично стають викликами та небезпеками глобальній безпеці.

Список використаних джерел

1. Ягодзінський С.М. Інформаційний простір глобальних мереж: соціально-філософський аспект. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць*. НАУ, 2013. Випуск 1 (17). С. 77-80.
2. Захаренко К. Глобальна природа інформаційної безпеки. *Політологічний вісник*. 2015. Вип. 79. С. 181–189.
3. Грабар Н.С. Інформаційна безпека в умовах становлення глобального інформаційного суспільства. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 7. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1461>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Зелінський Євген Володимирович

здобувач третього освітньо-наукового рівня фармацевтичного та медико-профілактичного факультету Національного університету охорони здоров'я ім. П.Л. Шупика, м. Київ

Актуальність процесу цифрової трансформації системи охорони здоров'я

На продуктивність систем охорони здоров'я, рівень надання медичної допомоги та функціонування системи впливають технологічні зміни, які вже запроваджено і плануються до впровадження в майбутньому. Цифрова революція в Україні радикально та масштабно відбувається в системі охорони здоров'я.

Фактично процес цифрової трансформації у медичній сфері стартував в Україні у 2016 році, основою якого стало запровадження електронної системи охорони здоров'я «eHealth»... Система «eHealth» об'єднує різні галузі охорони здоров'я – медпрактику, управління медичними закладами, медичне право, фармацевтику та інформаційні сервіси для пацієнтів. До її складу належать центральна база даних (ЦБД) й електронні медичні інформаційні системи (МІС), між якими забезпечено автоматичний обмін інформацією, даними та документами через відкритий програмний інтерфейс [1].

Важливою умовою функціонування ЦБД є інтеперабельність (технологічна сумісність) з іншими інформаційними системами та державними інформаційними ресурсами. До них належать: Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань; Єдиний державний демографічний реєстр; Єдина державна електронна база з питань освіти; Державний реєстр актів цивільного стану громадян; Єдиний державний реєстр Міністерства внутрішніх справ, а також інші державні ресурси, які регламентують діяльність державних електронних інформаційних ресурсів [2].

Відзначимо, щодо вибору медичної інформаційної системи, медичні заклади мають вільний вибір з-поміж тих, які пройшли перевірку і підключилися до центральної компоненти системи eHealth., всі комерційні медичні інформаційні системи надають базовий пакет електронних сервісів.

Важливим інструментом цифрової трансформації системи охорони здоров'я є електронні медичні картки. Картки електронного здоров'я можуть покращити досвід пацієнта, зберігаючи ключові медичні дані та історію ліків, а також слугуючи електронним рецептом. Ці картки також можна використовувати для доступу у різних закладах, не прив'язуючись до одного місця, навіть міста або області. Будь-яка клініка матиме змогу отримати повну інформацію про пацієнта. Тому важливо наразі зосередитись саме на їх впровадженні – електронні медичні картки зможуть бути основою для всієї цифрової трансформації, основою, з якою будуть працювати спеціалісти [3].

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Навіть під час повномасштабної війни у зв'язку зі збройною агресією російської федерації, у сфері охорони здоров'я України проводиться робота по цифровій трансформації галузі. Наразі цифровий простір охорони здоров'я об'єднує 35 мільйонів пацієнтів, а також біля 400 тисяч медичних та аптечних працівників, які щоденно працюють з електронними інструментами, взаємодіють з ІТ-системами та реєстрами даних. Електронна система охорони здоров'я (ЕСОЗ) створює ключові сервіси та містить основні дані про здоров'я українців: понад 1 млрд цифрових даних в ЕСОЗ (медичні записи); 53 млн е-рецептів; 222 млн електронних направлень. У подальшому без сучасних цифрових інструментів, які стосуються управління проектами і спрощення бюрократичних процесів, повоєнна відбудова України буде неможливою.

Цифрові технології проникли у життя суспільства, видозмінивши його. На сьогодні медицина все більше стає «цифровою». У світі застосовуються поняття Е-медицина або Digital Health. Вказані поняття охоплюють програми для мобільного здоров'я, електронні медичні записи, переносні пристрої, телемедицину та персоналізовану медицину. Цифрові технології в сфері охорони здоров'я пов'язані як із підвищенням якості організації обслуговування пацієнтів, так і з діагностикою та моніторингом стану пацієнта [4].

Таким чином, стає зрозумілим, що майбутнє системи охорони здоров'я стає більш цифровим, а впровадження цифрових технологій потребує покращення забезпечення медичних закладів технологічними засобами, що в цілому вплине на якість надання медичних послуг.

Список використаних джерел:

1. Цифрові трансформації в Україні: чи відповідають вітчизняні інституційні умови зовнішнім викликам та європейському порядку денному? URL: http://eap-csf.org.ua/wp-content/uploads/2021/04/Research_DT_PF_WG2_ua-1.pdf
2. Деякі питання електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 № 606. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/606-2016-%D0%BF#Text>.
3. Пироженко А. Електронна медицина – вимога сьогодення. *Практика управління медичним закладом*. 2018. №11. С. 16–20.
4. Корчинський І.О., Фірман Н.А. Цифрова медицина: особливості та проблеми становлення в Україні. URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/-journal/article/view/51/47>.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Карпа Марта Іванівна

доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Актуальні інструменти державного регулювання митною сферою України в умовах євроінтеграції

В умовах економічної глобалізації, євроінтеграційних процесів та зростаючих обсягів торгівлі рішення про фізичний огляд товарів може привести до великих часових втрат і негативно вплине на загальну пропускну спроможність митниці. У Рамкових стандартів безпеки Всесвітньої митної організації (далі – ВМО) визнається корисність технологій неінтрузивного контролю для спрощення процедур торгівлі та дається рекомендація митним адміністраціям, при наявності відповідних можливостей, мати в наявності і використовувати обладнання для неінтрузивного контролю відповідно до результатів оцінки ризиків.

Одна з цілей діяльності ВМО є допомога митним адміністраціям оптимізувати використання неінтрузивних технологій та обладнання для покращення якості заходів контролю. Неінтрузивні технології контролю – це технології перевірки товарів, особистих речей, що переміщуються через митний кордон України у ручній поклажі, супроводжуваному та несупроводжуваному багажу, транспортних засобів особистого користування та транспортних засобів комерційного призначення без зняття засобів забезпечення ідентифікації, накладених на транспортний засіб комерційного призначення, без вивантаження товарів, без розпакування товарів, без розкриття вантажних місць та порушення їх цілісності за допомогою спеціального технічного обладнання та апаратури (наприклад, рентгенівське або гамма обладнання) для отримання можливості здійснення контролю товарів, для отримання інших відомостей про товари та для виявлення товарів, переміщуваних під виглядом інших товарів. Установки, обладнання та апаратура для отримання зображення на основі рентгенівського або гамма випромінювання допомагають швидко перевірити вміст транспортного засобу, контейнера, вантажу або багажу без необхідності їх відкриття або розвантаження вантажу і, таким чином, підтвердити або спростувати результати оцінки ризиків. У поєднанні з іншими факторами цей метод допоможе значно знизити кількість недоцільних оглядів і скоротити часові втрати.

Також необхідно зважати на той факт, що використання скануючих систем, крім прискорення процедури митного контролю, надає можливість мінімізувати людський фактор під час проведення митного контролю.

Основними цілями державного регулювання у цій сфері є:

– зменшення суб'єктивного фактора при проведенні митних формальностей та відповідно мінімізація ризиків за рахунок більш повного застосування

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

можливостей автоматичної системи управління ризиками;

- зменшення часових витрат для суб'єктів господарювання при проходженні кордону за рахунок використання автоматизованого технічного обладнання;

- ефективне використання державних коштів шляхом визначення порядку допуску до роботи із скануючими системами, що надалі знизить можливість пошкодження дорогих в обслуговуванні технічних засобів митного контролю;

- удосконалення системи контролю за рухом вантажів по ланцюгу слідування від пункту пропуску до місця митного оформлення;

- уникнення соціальної напруги на державному кордоні України внаслідок скупчення вантажних та інших транспортних засобів.

Після приєднання до Конвенції (з 01.10.2022), митниці ЄС і України мають в системі один транзитний документ. Це означає, що можна перевірити чи товар, який вивезений підприємством з ЄС, відповідає тому, який було ввезено на митну територію України. Звісно це підвищує і рівень боротьби з шахрайством, пов'язаний з підміною супровідних документів. Таким чином, приєднання до Конвенції про процедуру спільного транзиту, що реалізується за допомогою такого інструменту, як NCTS (Нова комп'ютеризована транзитна система - New Computerized Transit System – далі NCTS), є додатковим заходом боротьби із шахрайством, зі сторони нечесного бізнесу, який ухиляється від сплати митних платежів.

Зараз в Україні діє національна система контролю доставки товарів, в рамках якої для контролю доставки товарів використовуються попередні митні декларації типу EE, транзитні декларації типу TP та експортні декларації типу EK (при вивезенні товарів з митної території України). Перехід на умови, передбачені процедурою спільного транзиту, відбуватиметься не одномоментно, а поступово. У зв'язку з приєднанням України до Конвенції про процедуру спільного транзиту та початком міжнародного застосування NCTS (з жовтня 2022 року) у компаній є можливість використовувати діючу національну систему контролю доставки товарів. Однак за деякий час, оскільки нова система надає більше переваг, а умови для роботи в обох системах будуть вирівняні (зокрема, щодо необхідності гарантування переміщення товарів, скасування з 7 листопада 2023 року можливості оформлення товарів у режимах імпорту або експорту без заїзду у зону митного контролю при звичайній процедурі), бізнес повністю перейде до нової системи (NCTS), після чого «стара» система припинить існування.

Щодо запровадження в Україні NCTS, то нова комп'ютеризована транзитна система – це система, в основі якої лежить Конвенція про процедуру спільного транзиту. NCTS доступна лише для країн-учасниць Конвенції. NCTS пов'язує митні служби в країнах-учасницях Конвенції дозволяти обмін митними даними для контролю за транзитними переміщеннями. NCTS – це система, до якої підприємства (суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності) подають митні

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

декларації в електронному вигляді для поміщення товарів під процедуру спільного транзиту. NCTS з'єднує митні служби в країнах-учасницях Конвенції, дозволяючи обмінюватися митними даними. Це дозволяє забезпечувати належний контроль за транзитними товарами, сприяє запобіганню шахрайству, а також підвищує ефективність використання людських ресурсів. Приєднання до Конвенції дозволяє Україні обмінюватися митною інформацією із 35 країнами. Особливо це корисно для держав-сусідів, адже перехоплення ризиків відбувається в онлайн режимі.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей із застосуванням скануючих систем : Наказ Мінфіну України від 18.10.2021 № 552. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1612-21#Text>. (дата звернення – 15.05.2023).
2. Аналіз регуляторного впливу проекту наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку виконання митних формальностей із застосуванням скануючих систем». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/!4_%D0%90%D0%A0%D0%92_c%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B8.doc (дата звернення – 15.05.2023).

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Кириченко Ганна Володимирівна

кандидат наук з державного управління, науковий співробітник відділу проблем аграрного, земельного, екологічного та космічного права Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України, м. Київ.

Проблеми запровадження цифровізації в систему освіти і науки
України: сучасні реалії

На сьогодні цифрові технології оточують нас у всіх сферах життєдіяльності суспільства та присутні в кожному будинку, школах, лікарнях, закладах вищої освіти, наукових установах, в різних установах, організаціях, підприємствах, і, на думку вчених, вони щороку будуть розвиватися із ще більшою швидкістю. Так, запровадження протиепідемічних обмежень внаслідок розповсюдження пандемії COVID-19, військова агресія росії на території України, окупація деяких регіонів України позбавили розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах життєдіяльності суспільства. Особливо активно інформаційно-комунікаційні технології розвиваються у галузі надання освітніх послуг.

Цифрова трансформація (англ. digital transformation) – це трансформація бізнесу шляхом перегляду бізнес-стратегії або цифрової стратегії, моделей, операцій, продуктів, маркетингового підходу, цілей тощо, шляхом прийняття цифрових технологій. Це прискорить продаж і зростання бізнесу [1].

На нашу думку, цифровізація освіти та науки – це навчальна та виховна діяльність, заснована на переважно цифровій формі подання інформації навчального, наукового та управлінського характеру, а також актуальних технологіях її зберігання та обробки, що дозволяє суттєво підвищити якість освітнього та наукового процесу та управління ним усім рівнях.

В Україні прийнято ряд нормативно-правових документів, які регулюють процеси впровадження цифровізації в життєдіяльність суспільства, зокрема, постанови Кабінету Міністрів України від 30 січня 2019 р. № 56 «Деякі питання цифрового розвитку» [2], від 8 липня 2020 р. № 595 «Про утворення Міжгалузевої ради з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації» [3], розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1467-р «Про схвалення Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації» [4] та ін. Крім того, була утворена Міжгалузева рада з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації, яка є тимчасовим консультативно-дорадчим органом Кабінету Міністрів України, який утворений для вивчення проблемних питань з реалізації державної політики у сферах цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації. Водночас ці нормативно-правові акти не врегульовують впровадження цифровізації у систему освіти та науки України.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Серед основних проблем, що виникли в ході реалізації цифрової освіти та науки на даний час, є наступні:

- проблема відсутності системних досліджень, присвячених питанням та явищам, що стосуються цифровізації освіти та науки;
- проблеми технічного характеру та організаційні труднощі для організаторів та учасників освітнього та наукового процесу;
- проблема академічного шахрайства;
- проблема психолого-педагогічної готовності науково-педагогічних працівників до інноваційної діяльності;
- проблема професіоналізації науково-педагогічних кадрів усіх рівнів.

Зазначені проблеми потребують вирішення у межах нормативно-правового механізму, наприклад, це може бути Концепція цифровізації освіти та науки в Україні.

На нашу думку, дана Концепція може передбачати наступні елементи:

- розвиток засобів прискореної доставки інформації та знань від цифрових джерел здобувачам освіти та науки;
- розробка більш ефективних методик та способів викладання на основі цифрових інструментів та інноваційних технологій;
- створення нових цифрових навчальних матеріалів з різних дисциплін;
- формування єдиного цифрового освітньо-наукового середовища;
- формування та розвиток цифрової педагогіки;
- забезпечення закладів освіти та науки технічними ресурсами для запровадження цифровізації;
- забезпечення закладів освіти та науки освітніми ресурсами, спеціальними програмними інструментами, інформаційно-освітніми порталами, системами дистанційного навчання, електронними бібліотеками тощо;
- відкриття онлайн-лекторіїв за участю українських і зарубіжних закладів освіти та наукових установ;
- формування інформаційної культури в системі цифровізації освіти та науки;
- формування інформаційної безпеки учасників освітньо-наукового процесу, розуміння ролі інформаційної безпеки під час використання інформаційно-комунікаційних технологій, формування критичного мислення тощо.

Список використаних джерел:

1. Цифрова трансформація. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A6%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 січня 2019 р. № 56 «Деякі питання цифрового розвитку». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP190056>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 липня 2020 р. № 595 «Про утворення Міжгалузевої ради з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP200595>.

4. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1467-р «Про схвалення Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-%D1%80#Text>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Кіріяк Аліна Віталіївна

магістрантка кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика, м. Київ

Аспекти формування управлінських рішень
у системі органів публічної влади

У сучасних нестабільних умовах успіх діяльності органів публічної влади залежить не лише від вибору заходів, які дозволяють розробити необхідне управлінське рішення, а також від отримання цього рішення виконавчою ланкою та забезпечення його виконання. Саме тому, проблематика розробки та прийняття управлінських рішень є досить актуальним напрямом дослідження.

Ми підтримуємо думку дослідника Є.О. Кіцели, який зазначає, що на сучасному етапі розвитку суспільства ефективна діяльність будь-яких підприємств та організацій значною мірою залежить від своєчасного вирішення питань, що пов'язані із цілою низкою чинників, які впливають на соціально-економічну систему, тому вирішення даних проблем пов'язане з процесом прийняття управлінських рішень, від яких залежать якість та ефективність управління підприємством у цілому [2].

Зазначимо, що дослідники і практики пропонують досить різноманітні погляди щодо поняття «управлінське рішення», зважаючи на те, що є різні ситуації, є особливості публічного органу, стан соціального середовища, механізми їх вирішення, тощо.

До визначальних особливостей управлінського рішення відносять наступні з них [3]:

– прийняття управлінського рішення пов'язане з переробкою інформації, що відноситься до поставленої задачі, а також вибором на основі її аналізу і синтезу найоптимальнішого варіанту дій;

– план заходів з реалізації рішення розробляється на основі критеріїв, обмежень та встановлених правил;

– система критеріїв та правила прийняття управлінського рішення базуються на знанні закономірностей управління, врахуванні особливостей об'єкта прийняття рішення та конкретної ситуації, в якій воно приймається;

– процес прийняття управлінського рішення охоплює елементи наукового знання, творчості та мистецтва управлінської діяльності;

– конкретні управлінські рішення за специфічним змістом відрізняються одне від одного, при цьому, вони часто можуть мати ряд спільних властивостей. Наприклад, певний клас управлінських (організаційних) рішень зазвичай включає відповіді на наступні запитання: яку встановлено ціль; які необхідні засоби та ресурси для її досягнення; які конкретні задачі встановлено кожному структурному підрозділу; які методи, способи та послідовність дій персоналу слід використати для досягнення визначеної цілі.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Слушною є твердження дослідниці Л.М. Карамушки, яка зазначає, що управлінські рішення повинні бути [1]:

1) науково обґрунтованими, тобто базуватися на використанні законів та закономірностей таких наук, як юриспруденція, теорія управління, педагогіка, психологія; враховувати останні наукові досягнення; ґрунтуватися на всебічному аналізі певної проблеми;

2) своєчасними, тобто прийматися тоді, коли цього вимагає конкретна проблема. Затримка щодо прийняття управлінського рішення може негативно вплинути на результативність організації, породжувати відчуття незадоволення учасників управлінської взаємодії, втрату додаткових можливостей для оптимізації діяльності;

3) чітко сформульованими, тобто стисло і зрозуміло відображати зміст проблеми і способи її розв'язання; називати конкретних осіб, відповідальних за ті чи інші напрями та види діяльності; визначати конкретний термін, протягом якого проблему потрібно розв'язати;

4) бути реальними для виконання, тобто враховувати наявність умов для розв'язання тих чи інших проблем;

5) передбачати механізм контролю виконання, оскільки сам факт прийняття рішення ще не гарантує обов'язковості його виконання.

Відзначимо зростання ролі керівників органів публічної влади, від їх професіоналізму, вмінню швидко приймати ефективні рішення, в нинішніх умовах залежить дуже багато. Уміння розробляти ефективні управлінські рішення вимагає від керівника певного рівня мистецтва, який досягається постійним навчанням, самовдосконаленням і самоосвітою управлінського персоналу.

Як зазначає дослідник С.В. Найдюк, на процес прийняття управлінського рішення впливають такі основні фактори [4]:

1. Ступінь ризику. Мається на увазі, що завжди існує ймовірність прийняття рішення, яке матиме негативний вплив на організацію. Особи, які приймають рішення, враховують свідомо або підсвідомо фактор ризику, оскільки він пов'язаний з підвищенням відповідальності.

2. Тривалість часу для прийняття рішення. У більшості випадків керівник немає достатнього часу для здійснення аналізу всіх можливих варіантів рішень, враховуючи брак часу.

3. Ступінь підтримки колективом. Цей фактор враховує те, що нових керівників колектив сприймає не відразу, що негативно впливає на довіру при їх співпраці. Якщо підтримки і порозуміння колективу не вистачає, то проблему необхідно вирішувати за рахунок власних вмінь, що повинні сприяти успішному виконанню прийнятих рішень.

4. Особисті якості керівника є одним з найбільш значних факторів. Незважаючи на те, як керівник приймає рішення і несе відповідальність за нього, він повинен прагнути до прийняття правильних рішень.

5. Політика організації. При прийнятті рішень враховуються суб'єктивні

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

фактори, а саме: престиж, статус, влада, повноваження, легкість прийняття, воля до прийняття рішень керівника.

Відзначимо, що ухвалення управлінських рішень в системі органів публічної влади потребує вибору з можливих варіантів найбільш реального, враховуючи різні впливи та прорахунки. Звичайно, це було актуальним завжди, але, ми вважаємо, що особливо це необхідно враховувати в умовах сьогодення, коли від результатів рішення залежить вирішення багатьох гострих викликів.

Список використаних джерел:

1. Карамушка Л.М. Психологія управління: навч. посіб. К.: Міленіум, 2003. 344 с.
2. Кіцела Є.О. Удосконалення процесу прийняття та реалізації управлінських рішень на підприємстві. URL: <chromeextension://mhjfbmdgcfjbbpaeojfohoefgiehjai/index.html>
3. Костенко О.М. Обґрунтування управлінських рішень з врахуванням якості інформаційно-аналітичної системи менеджменту. URL: <http://magazine.faa.gov.ua/ob-runtuvannya-upravlinskih-rishen-z-vrahuvannya-myakosti-informaciyno-analitichnoi-sistemi-menedzhmentu.html>
4. Найдюк С.В. Сутність процесу прийняття управлінських рішень у державному управлінні. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 9. С. 12-19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2015_9_4

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Ковальчук Сергій Олександрович

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Зміцнення економічної безпеки через активізацію торгівлі в Україні

Зміцнення економічної безпеки відноситься до комплексу заходів, спрямованих на забезпечення стабільності, стійкості та захищеності економічної системи країни. Це включає прийняття заходів для запобігання, зменшення та врегулювання економічних загроз, ризиків і вразливостей, що можуть негативно вплинути на економіку. Зміцнення економічної безпеки є одним із ключових завдань для розвитку України. Одним із шляхів до досягнення цієї мети є активізація торгівлі в країні. Торгівля в Україні може відігравати важливу роль у залученні інвестицій, створенні робочих місць, підвищенні економічного зростання та забезпеченні стабільності [1, с. 139].

Активізація торгівлі є важливим елементом розвитку економіки країни і має декілька важливих аспектів:

1) Розширення ринків збуту: Збільшення обсягів торгівлі в Україні дозволяє українським компаніям отримати доступ до нових ринків збуту, як внутрішніх, так і зарубіжних. Це розширює можливості підприємств реалізувати свою продукцію, залучити нових клієнтів та збільшити обсяги продажів [2, с. 66].

2) Підвищення експортного потенціалу: Зростання торгівлі сприяє розвитку експорту. Це дозволяє українським підприємствам займати більш активну позицію на міжнародному ринку, просувати свою продукцію та послуги за кордоном і отримувати додаткові доходи.

3) Залучення іноземних інвестицій: Розширення торговельних відносин сприятиме залученню іноземних інвестицій в Україну. Інвестиції допоможуть розвивати внутрішні підприємства, модернізувати інфраструктуру та створювати нові робочі.

4) Диверсифікація економіки: Зміцнення торговельних зв'язків допоможе українській економіці залежати від більш широкого спектру ринків і товарів. Це дозволить зменшити ризики, пов'язані з вузькою спеціалізацією на певних галузях та ринках [3].

Продовжуючи розмову про зміцнення економічної безпеки через активізацію торгівлі в Україні, додамо наступні важливі дії:

1) Підвищення конкурентоспроможності: Розширення торговельних відносин стимулює внутрішній підприємницький розвиток, підвищує конкуренцію на внутрішньому ринку і спонукає компанії до пошуку нових шляхів для покращення якості своїх товарів та послуг. Це сприяє підвищенню якості та конкурентоспроможності українських товарів на міжнародному ринку.

2) Розширення іноземного ринку збуту: Під час активізації торгівлі в Україні відкриваються нові можливості для підприємств збільшити обсяги

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

експорту своїх товарів і послуг. Іноземні ринки збуту дозволяють диверсифікувати ризики та розширити географію збуту, що збільшує стабільність та стійкість економічного розвитку.

3) Створення робочих місць: Активізація торгівлі в Україні сприяє створенню нових робочих місць. Збільшення обсягів торгівлі вимагає залучення більшої кількості працівників у різних галузях, включаючи логістику, виробництво, збут, маркетинг тощо. Це стимулює економічне зростання та сприяє зменшенню безробіття [5, с. 104].

4) Підвищення доходів держави: Зростання обсягів торгівлі приносить більше прибутків до бюджету держави.

Активізація торгівлі допомагає розширити асортимент виробництва і надання послуг, що робить українські підприємства більш конкурентоспроможними. Вона сприяє залученню нових інвестицій, розвитку інноваційного сектора та розбудові інфраструктури. Активна торгівля також сприяє збільшенню робочих місць, підвищенню життєвого рівня населення та зміцненню економічної стабільності [6].

Отже, зміцнення економічної безпеки через активізацію торгівлі в Україні є ключовим фактором для досягнення стійкого економічного зростання, розвитку підприємництва та залучення іноземних інвестицій. Активна торгівля забезпечує розширення ринків збуту для українських товарів і послуг, стимулює розвиток експорту та залучення іноземного капіталу. Вона сприяє поглибленню економічного співробітництва з іншими країнами, обміну досвідом і технологіями, що підвищує конкурентоспроможність української економіки. Активізація торгівлі в Україні відноситься до процесу збільшення обсягів та інтенсивності торговельних операцій як внутрішньо, так і з-за кордону. Це означає підвищення обсягів експорту та імпорту товарів та послуг, розширення мережі торгових партнерів, стимулювання зовнішньоекономічних відносин та залучення іноземних інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Вороненко І.А. Зовнішньоекономічна діяльність та її вплив на економічну безпеку держави. *Маркетинг і менеджмент інновацій*, 2018, (3), С. 138-145.

2. Губіна О.М., & Крисько І.І. Міжнародна торгівля як інструмент зміцнення економічної безпеки України. *Економіка і прогнозування*, 2017, (1), С. 61-73.

3. Державна служба статистики України. Зовнішньоекономічна діяльність України в 2020 році. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/12/zb_zed2020.pdf

4. Колот А.В. Роль торгівлі в економічному розвитку України. *Економічний вісник Національного технічного університету України "КПІ"*, 2019, 5, С. 98-102.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

5. Колісник О.О., & Мацак І. О. Вплив зовнішньої торгівлі на економічну безпеку країни. *Науковий вісник Національного гірничого університету*, 2019, (6), С. 104-110.

6. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-1>.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Коломоєць Юлія Олександрівна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри менеджменту і права, Дніпровський державний аграрно-економічний університет,

Гайдабура Вадим

здобувач вищої освіти 2 рівня (магістерський) МГМТ -1-22 Дніпровського державного аграрно-економічного університету

Аспекти реформування системи публічного управління

Становлення України як європейської держави обумовлює потребу проведення реформ у сфері публічного управління. Невисокий рівень ефективності управління соціально-економічними процесами, незадовільна якість управлінських послуг, неефективне використання коштів платників податків, низький рівень довіри населення до органів державної влади є тими факторами, які визначають необхідність удосконалення системи публічного управління в Україні. При цьому доцільно скористатися досвідом реформування публічного управління в інших країнах, що дозволить як дослідити кращі світові практики в цій сфері та визначити перспективи їх подальшої адаптації до вітчизняних умов, так і дасть можливість уникнути деяких негативних наслідків реорганізації системи управління, з якими стикнулися інші держави [1].

У науковій літературі система управління, одним із елементів якої виступають органи державної влади, розглядається як невід'ємний атрибут суспільства і (або) держави, визначального змісту таких понять, як публічне управління, публічне адміністрування, державне управління, державне адміністрування та ін.

Одним із ключових серед аналізованих категорій є публічне управління, яке має як нормативне, так і науково-теоретичне обґрунтування. При цьому в загальній теорії державного управління склалися неоднозначні уявлення про види принципів публічного управління як вихідних засадах, які відбивають сутність та внутрішню узгодженість елементів системи публічного управління.

Одним із інноваційних аспектів реформування системи публічного управління є запровадження фінансового менеджменту.

Управління фінансами у державному секторі та у приватному підприємстві суттєво відрізнятиметься. У цьому дослідники, зазвичай, вдаються до диференціації різновидів систем фінансового менеджменту, виділяючи (1) корпоративний/комерційний фінансовий менеджмент; (2) фінансовий менеджмент індивідуальних підприємців; (3) державний фінансовий менеджмент [2].

Фінансовий менеджмент можна визначити як мистецтво та науку фінансування комерційної структури, орієнтованого на придбання активів та

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

ефективне управління ними з кінцевою метою реалізації постулатів, які декларуються місією компанії.

Фінансовий менеджмент є: система управління грошовим обігом, фінансовими відносинами, фінансовими ресурсами; система фінансових методів та важелів, що застосовуються в рамках чинних законодавчих обмежень; систематизовані принципи формування алгоритмів управлінських рішень, що зачіпають фінансові плани та їх реалізацію [3].

Дослідники зазначають, що у ряді випадків системи фінансового менеджменту вітчизняних підприємств та державних структур можна вважати недосконалими або навіть відносно неефективними через, по-перше, відсутність цілісного розуміння системи фінансового менеджменту та застосування замість неї розрізнених, точкових заходів фінансового менеджменту, по-друге, через надмірний консерватизм у плані управління фінансами та побоюваннями щодо інновацій існуючих систем фінансового менеджменту.

На сьогодні парадигма фінансового менеджменту у сфері публічного управління набуває сучасних рис і формується на підставі наступних методологічних принципів:

– системність: фінансовий менеджмент у секторі публічного управління представляє собою компонент системи логічно взаємозалежних елементів управління, функціонування яких підпорядковується мети вищого рівня – високотемповий соціально-економічний розвиток держави;

– науковість: фінансовий менеджмент у секторі публічного управління спирається на вироблений дослідниками науковий інструментарій;

– пріоритет довгострокових цілей над короткостроковими: сама специфіка сектора публічного управління передбачає спрямованість до довгострокових стратегій розвитку;

– економічна ефективність: витрати на створення та підтримання системи публічного управління, а також системи акумуляції та витрачання публічних фінансів повинні, перш за все, бути економічно виправданими, що, своєю чергою, дозволяє розглядати державу як бізнес-структуру, яка має при цьому певну специфіку діяльності («принцип бізнес-одиниці»/«орієнтація на підприємницький стиль стратегічного управління»).

Становлення підходу до фінансового менеджменту в галузі публічного управління ще завершено; фінансовий менеджмент у державному секторі молода єдина система, що недавно сформувалася, загальна методологічна платформа якої ще остаточно не оформлена.

Список використаних джерел

1. Бережний В.О. Напрями реформування системи публічного управління в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 18. С. 179–182.
2. Lawson E. Public Financial Management. *Professional Development Reading*. URL: http://gsdrc.org/docs/open/reading-packs/pfm_rp.pdf

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

3. Винниченко Н.В. Публічний фінансовий менеджмент: проблеми визначення сутності та сфери застосування. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 11. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/3.pdf

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Комлик Дмитро Іванович

здобувач магістратури за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

Формування ефективної системи надання послуг населенню
у сфері охорони здоров'я України

В умовах воєнного стану та існуючих до цього карантинних обмежень (Covid-19) більш, ніж будь-коли населення потребує ефективної системи надання послуг у сфері охорони здоров'я. Означені проблеми характеризуються значним впливом стресогенних й психотравмуючих факторів на населення України, що супроводжуються масовим переміщенням людей, зокрема й медичних працівників, загостренням тяжких захворювань, різким падінням рівня й якості життя тощо. За даними World Health Organization, у 2022 р. «понад 18 млн населення залишило країну, 7199 загинули внаслідок воєнних дій, 11 756 отримали поранення, окрім того зафіксовано 769 нападів на медичні заклади» [10]. У таких умовах виникає необхідність у формуванні нових поглядів, інструментів, способів та напрямів удосконалення системи надання послуг населенню у сфері охорони здоров'я.

Значним поштовхом до реформування сфери охорони здоров'я стало прийняття Стратегії сталого розвитку «Україна-2020». Головною метою державної політики у сфері охорони здоров'я було визначено «створення системи, орієнтованої на пацієнта, здатної забезпечити медичне обслуговування для всіх громадян України на рівні розвинутих європейських держав» [6]. Серед напрямів реформування сфери охорони здоров'я виокремлено: «підвищення особистої відповідальності громадян за власне здоров'я; забезпечення вільного вибору постачальників медичних послуг належної якості; надання адресної допомоги найбільш соціально незахищеним верствам населення тощо» [5; 6].

У 2020 р. більшу частину державних видатків на охорону здоров'я було централізовано та об'єднано в Програму медичних гарантій – пакети послуг, у яких визначаються медичні послуги та лікарські засоби, за які сплачує Національної служби здоров'я України (НСЗУ). У закладах, які автономізувались та уклали договори з НСЗУ, відбувся перехід від фінансування постатейних кошторисів закладів охорони здоров'я до оплати результату (тобто фактично пролікованих випадків або приписаного населення). Відповідно, гроші почали «ходити за пацієнтом», а не за інфраструктурою закладів охорони здоров'я [1; 9]. Наразі принцип «гроші за пацієнтом» призупинили, а фактична місячна оплата медичних послуг здійснюється за принципом 1/12.

Подальше удосконалення державної політики у сфері охорони здоров'я пов'язано із затвердженням плану дій на період до 2030 року та розробкою стратегічного плану розвитку системи охорони здоров'я населення до 2030 року,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

яким передбачено забезпечення універсального доступу до послуг у сфері охорони здоров'я. Нажаль, активне обговорення стратегії розпочато лише у 2022 р., основним завданням якої визначено пацієнтоорієнтованість, а пріоритетними напрямками: ефективне врядування; універсальне охоплення медичними послугами; громадське здоров'я та можливість реагування на надзвичайні ситуації; залученість людей та громад у систему; кадрові ресурси [8]. Варто зазначити, що саме у воєнних умовах, зокрема наявності постійних повітряних тривог, вимушеного переміщення до інших країн, втрати близьких, майна, переховування у підвалах й бомбосховищах, на перший план виступає вирішення завдання підвищення ефективності системи охорони здоров'я, що визначає попит на нові методологічні розробки в галузі інноваційних підходів до управління та розвитку галузі охорони здоров'я, раціонального використання ресурсів, формування ринку медичних послуг. Система охорони здоров'я має свою специфіку, яка зумовлена видом діяльності та соціальною спрямованістю. Результатом діяльності медичних закладів є надання населенню медичних послуг, споживачем яких, отже, й активним учасником цього процесу виступає безпосередньо пацієнт. Складність моніторингу та визначення якості результатів роботи медичного персоналу, емоційна напруженість праці, надзвичайна відповідальність, необхідність постійного вдосконалення професійних знань, зміна мотивації лікаря, особливо в умовах війни, визначають особливості організації управління у сфері охорони здоров'я [1; 3].

Діяльність з управління у сфері охорони здоров'я обов'язково включає в себе мету та завдання, функції, форми та методи їх здійснення. Визначення мети – першооснова, якій підпорядковане все функціонування системи управління. Саме тому у сфері охорони здоров'я останнім часом все більше застосовується програмно-цільове управління, орієнтоване на досягнення певних результатів. Являючись складною за своєю структурою, система управління сферою охорони здоров'я має не одну, а декілька взаємопов'язаних між собою цілей, які взаємно доповнюють одна одну, але водночас й мають різну спрямованість. Однак всі вони підпорядковані та відображають головну мету управління сферою охорони здоров'я в Україні.

Для їх досягнення необхідно вирішити завдання, основними з яких, на нашу думку, є: підвищення ефективності управління системою охорони здоров'я за умови мінімізації витрат, підвищення адресності у наданні медичних послуг, подолання проблеми надання неякісної медичної допомоги населенню та захист прав пацієнтів, створення державно-партнерської системи оцінки якості та контролю за діяльністю закладів охорони здоров'я, оптимізація структури медичних закладів та захисту персоналу, необхідність впровадження е-медицини, забезпечення єдиного соціально-правового та інформаційного простору.

На сучасному етапі розвитку економіки країни та в умовах воєнного сану посилюється роль управління на рівні закладів охорони здоров'я для оптимальної організації роботи та отримання необхідних результатів.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Системний підхід до управління у сфері охорони здоров'я передбачає поєднання та єдність економічних, адміністративних, технологічних методів, спрямованих на досягнення головної мети - надання доступної, кваліфікованої та безкоштовної медичної допомоги. Внаслідок застосування сучасних методів управління ми отримуємо оптимальне співвідношення таких показників, як обсяг, якість, собівартість та ефективність медичної допомоги. Ефективне управління також неможливе й без сучасного інформаційного забезпечення, використання інноваційних інформаційних технологій; створення єдиної інформаційної системи. Інформаційне поле має охоплювати всі аспекти системи охорони здоров'я: стан здоров'я населення, медичні технології, обсяг та якість наданої послуг й допомоги, наявність та використання ресурсів. Так, значний поштовх до цифровізації системи охорони здоров'я було зроблено з прийняттям Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання електронної системи охорони здоров'я», у якій окреслено механізм функціонування електронної системи охорони здоров'я та її компонентів [2].

Як зазначають вчені, сучасна цифровізація системи надання послуг населенню у сфері охорони здоров'я має «певні технологічні, інфраструктурні та управлінські виклики, які уповільнюють її розвиток, ускладнюють доступ пацієнта до якісних медичних послуг, обмежують самостійне використання власних медичних даних чи доступ до них усіх ланок медицини, серед яких: відсутність сумісності (інтероперабельності) ІКТ у сфері охорони здоров'я, а також елементів загальнонаціональної інтероперабельності та стандартів поширеного єдиного цифрового ідентифікатора особи, єдиного довідника адрес; недостатність ресурсного забезпечення системи; низька забезпеченість закладів охорони здоров'я швидкісним підключенням до Інтернету, недостатньо розвинена національна медична інфраструктура інформатизації; необхідності розвитку й удосконалення системи та механізмів управління електронною охороною здоров'я; посилення інституційної та кадрової спроможності у процесах розвитку електронної охорони здоров'я» [8].

Ефективність реалізації реформ, що плануються і проводяться в галузі, безпосередньо залежить від рівня підготовки керівного складу медичних та фармацевтичних організацій. Модернізація охорони здоров'я та раціональне розпорядження ресурсами неможливі без компетентних фахівців, які володіють сучасними технологіями управління та здатних вирішувати організаційні та економічні проблеми галузі. Особливо актуальним, в умовах воєнного стану, є програма медичних гарантій, яка містить 38 пакетів послуг, серед яких: «медична допомога породіллям та новонародженим у складних неонатальних випадках, лікування інсульту й інфаркту, мамографія, бронхоскопія, колоноскопія, хірургія одного дня, діагностика та лікування дорослих і дітей із туберкульозом, лікування та супровід пацієнтів з онкологічними захворюваннями й багато іншого» [9].

З огляду на вищезазначене та з метою удосконалення системи охорони здоров'я Всесвітня організація охорони здоров'я окреслила принципи

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

відновлення та трансформації системи охорони здоров'я в Україні, зокрема: «1) орієнтація на людину (посилення первинної медичної допомоги – надання послуг з профілактики та просвітницької роботи у спільнотах, оснащення первинки мультидисциплінарними командами, від лікарів загальної практики до соціальних працівників); 2) рівність та фінансовий захист (інвестиції підтримують реформи, спрямовані на забезпечення наявності та доступності послуг для тих, хто найбільше постраждав від війни, захищеність від фінансових бар'єрів, підвищення доступності лікарських засобів); 3) гнучкість (система охорони здоров'я повинна бути спроможною поглинати потрясіння, адаптуватися та реагувати на нові виклики, керувати та обмежувати вплив потенційних збоїв, підтримувати зв'язки з громадськістю та реагувати на потреби, що виникають, розвиток цифровізацію систем управління охорони здоров'я); 4) ефективність та стійкість (екологічне проектування та інвестиції у багатопрофільні заклади охорони здоров'я мають бути пріоритетним для інвесторів, де вищі початкові витрати призведуть до менших витрат на експлуатацію системи у середньостроковій та довгостроковій перспективі); 5) підзвітність (процес відновлення, система охорони здоров'я та уряд повинні виконувати свої зобов'язання, водночас управління ресурсами повинно залишатися прозорим)» [11].

Сьогодні стає зрозумілим, що в умовах війни наявні інструменти, способи та стратегії реформування системи охорони здоров'я не можуть залишатися незмінними, їх необхідно прилаштовувати до нових реалій. Вони мають бути спрямовані на удосконалення та розвиток системи охорони здоров'я населення України, зокрема покращення їх благополуччя, забезпечення їх допомогою, підтримкою та доступом до якісних послуг охорони здоров'я, налагодження ефективного співробітництва з іншими країнами й міжнародними організаціями.

Представлений матеріал та власний досвід дозволяють стверджувати, що в умовах війни наявні інструменти, способи та стратегії реформування системи охорони здоров'я не можуть залишатися незмінними, їх необхідно прилаштовувати до нових реалій. Відповідно у процесі формування ефективної системи надання послуг населенню у сфері охорони здоров'я необхідним є пошук ефективних напрямів її оптимізації, що передбачає не тільки подальший розвиток Національної служби здоров'я України та Центру громадського здоров'я, електронної системи охорони здоров'я, впровадження системи управління якістю у сфері на національному, регіональному та локальному рівнях, забезпечення доступності населення до якісних та безпечних послуг охорони здоров'я, послуг довготривалого догляду та лікування, але й впровадження досвіду зарубіжних країн, налагодження співробітництва з міжнародними організаціями.

Список використаних джерел

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

1. Височанський В., Мешко Є. Надання медичних послуг під час воєнного стану: на що слід звертати увагу на рівні громад. *Децентралізація*. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/15125>
2. Деякі питання електронної системи охорони здоров'я: постанова Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 р. № 411. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/19>
3. Мельник А. Трансформаційна модель ринку охорони здоров'я в Україні в умовах сучасних викликів. *Вісник економіки*. 2022. №2. С. 111-127.
4. Модернізація менеджменту та публічного управління в системі охорони здоров'я: кол. моногр. / за наук. ред. Шкільняка М.М., Желюк Т.Л. Тернопіль: Крок, 2020. 560 с.
5. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 років. 41 с. URL: <https://uoz.cn.ua/strategiya.pdf>.
6. Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. Офіційний вісник України. 2015. № 4. ст. 67.
7. Стратегічний план розвитку системи охорони здоров'я населення до 2030 року. 2021 URL: <http://khocz.com.ua/strategichnij-plan-ich/>
8. Стратегія розвитку охорони здоров'я до 2030 р.: очікування та пріоритети. 19 січня 2022 року. URL: <https://www.apteka.ua/article/625280>
9. Хуторна К. Медицина в умовах війни: як змінилася система охорони здоров'я. URL: <https://mind.ua/publications/20245779-medicina-v-ya>
10. World Health Organization, 2023. URL: <https://www.who.int-rwho-2023>
11. Principles to guide health system recovery and transformation in Ukraine. World Health Organization. Regional Office for Europe. 2022. URL: <https://apps.who.int/358446>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Король Радомир Миколайович

кандидат технічних наук, директор ДП «НДТІ»

Мироненко Микола Андрійович

кандидат технічних наук, доцент, учений секретар ДП «НДТІ»

Результати роботи окремого підрозділу науково-дослідної установи в умовах воєнного стану

Об'єктом дослідження у пропонованих тезах є державне підприємство «Науково-дослідний та конструкторсько-технологічний інститут трубної промисловості ім. Я.Ю. Осади» (скор. ДП «НДТІ»), засноване 29 грудня 1937 року в м. Дніпропетровську [1].

Станом на 01 січня 2023 року до складу інституту входять:

- адміністративно-управлінські підрозділи;
- три науково-дослідних підрозділи;
- міжрегіональний науково-інженерний центр обґрунтування вимог до якості труб, балонів, іншої металопродукції та забезпечення їх нормативною документацією (скор. НІЦ ДП «НДТІ»).

Науково-дослідний інститут є розробником технологій виробництва усіх видів труб та балонів, що впроваджені на заводах колишнього СРСР та деяких інших країн [2].

Підприємство визначено як:

Головний інститут в Україні за напрямком «Розроблення нових матеріалів, технологій і обладнання для виробництва труб і трубної заготовки».

Спеціалізована галузева матеріалознавча організація в напрямку виробництва металопрокату (труб, дроту, сортового і листового прокату, трубної заготовки), що використовується як напівфабрикат при виготовленні деталей та вузлів в конструкціях АЕС.

Головна організація за напрямком «Матеріалознавство в напрямку виробництва металопрокату (труб, дроту, сортового прокату, трубної заготовки), що використовується як напівфабрикат при виготовленні деталей та вузлів в конструкціях АЕС».

Технічні комітети «Труби сталеві та балони» і «Стандартизація методів контролю механічних, металографічних і корозійних випробувань металопродукції» функціонують при ДП «НДТІ».

Конкурентні переваги ДП «НДТІ» полягають у тому, що це єдиний, такий що не має аналогів інститут галузевої науки, який завдяки комплексній багатопрофільній діяльності, володіє усіма питаннями, пов'язаними з виробництвом різних видів труб для атомної, теплової енергетики, нафтогазового комплексу, приладо- і машинобудування та ін., а саме:

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

- розроблення технологій виробництва труб різноманітного призначення, балонів, іншої металопродукції з вуглецевих, легованих, корозійностійких сталей, кольорових металів і сплавів (титану, цирконію, молібдену, міді та ін.);
- технологічне супроводження їх виробництва, у т.ч. підконтрольної органам державного чи галузевого нагляду продукції, що впливає на безпеку;
- вдосконалення, енерго- та ресурсозбереження технологій;
- дослідження якості, оцінка відповідності труб та іншої металопродукції вимогам нормативної документації і споживачів;
- арбітражні і експертні дослідження з виявлення невідповідностей та причин їх утворення;
- сертифікаційні і контрольні випробування труб та іншої металопродукції, у т.ч. в системі УкрСЕПРО;
- розроблення технологічної, методичної документації на виробництво, труб і балонів;
- розроблення методик контролю та стандартів на методи випробувань труб і балонів;
- розроблення і освоєння нових матеріалів у т.ч. для енергетики;
- стандартизація: розроблення нормативної документації на труби, балони та іншу металопродукцію (ДСТУ, ГОСТ, СОУ, ТУ, ТУ У), гармонізованих стандартів з європейськими та міжнародними;
- метрологічна діяльність: метрологічне забезпечення розроблення, виробництва випробувань труб, балонів, іншої металопродукції, атестація вимірювальних і калібрувальних лабораторій, метрологічний нагляд за забезпеченням єдності вимірювань, сприяння державному метрологічному контролю, виконання завдань з міжнародної науково-технічної співпраці з питань метрології.

Раніше ми вже розглядали питання діяльності ДП «НДТІ» у лютому-березні 2022 року [3]. Нижче більш детально розглянемо особливості господарської діяльності останнього з перерахованих підрозділів інституту – НІЦ, спираючись на «Звіт про стан системи управління НІЦ ДП «НДТІ» за 2022 рік відповідно до вимог ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019».

Вихідними даними для цього внутрішнього документа є первинна інформація щодо господарської та наукової діяльності в інституті у 2021 та 2022 роках. Задля правильного та глибокого дослідження сильних та слабких сторін було проведено SWOT-аналіз діяльності НІЦ ДП «НДТІ» за 2022 рік, результати якого наведено на рис. 1. Цей інструмент стратегічного менеджменту також дозволив окремо сфокусуватися на шансах та загрозах, які виникали у діяльності науково-інженерного центру за підсумками 2022 року (див. рис. 1).

Як впливає з інформації, візуалізованої за допомогою SWOT-аналізу найбільш негативним чинником у 2022 році на діяльність НІЦ ДП «НДТІ» є воєнний стан в Україні. Це підтверджує й інформація, наведена у табл. 1. Згідно з нею кількість виконаних фахівцями НІЦ ДП «НДТІ» звітів, проведених досліджень та наданих замовникам протоколів контрольних і сертифікаційних

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

випробувань у 2022 році становила 491 шт., у той же час, як роком раніше подібної науково-технічної продукції замовникам було надано понад 1700 шт. Таким чином, падіння становило понад 3,5 рази.

Наступним значним за впливовістю чинником є факт наявності податкової заборгованості минулих років, який спричиняє подальше критичне становище на підприємстві з наявністю достатніх обігових коштів для ведення поточної господарської діяльності: закупівлі необхідних витратних матеріалів, оплати праці персоналу на рівні, вищому за мінімально допустиму тощо.

SWOT-аналіз	Шанси (позитивний вплив)	Загрози (негативний вплив)
Фактори зовнішнього середовища	Приоритетність розвитку металургії, енергетики та машинобудування; Обмеженість пропозицій на аналогічні послуги; Наявність достатнього попиту на послуги з випробувань; Зростання підприємств трубно-промислової галузі.	Податкові борги колишніх років; Воєний стан в Україні; Падіння в металургійній промисловості; Зменшення кількості замовлень на послуги випробувань.
Фактори внутрішнього середовища	Сильні сторони (позитивний вплив)	Слабкі сторони (негативний вплив)
	Достатня база інтелектуальної власності НІЦ ДП «НДТІ»; Високий рівень технічного забезпечення лабораторій НІЦ ДП «НДТІ»; Багаторічний досвід; Актуалізований фонд нормативної документації; Налагоджений інформаційний зв'язок із постачальниками і замовниками; Компетентний персонал; Систематичне виконання цілей у сфері якості.	Обмежена участь у семінарах, які проводяться компетентними установами; Недостатність кадрових фахівців (молодих спеціалістів); Відсутність достатніх обігових коштів для розширення сфери діяльності НІЦ ДП «НДТІ»

Рисунок 1. – SWOT-аналіз діяльності НІЦ ДП «НДТІ» станом на грудень 2022 року

Третьою за рахунком, але не за впливом на подальший розвиток підприємства є недостатня кількість відносно молодого (у віці до 40 років) і кваліфікованого персоналу для проведення наукових досліджень. Ця проблема може перетворитися на міну сповільненої дії й у подальшому спричинити колапс всієї господарської діяльності науково-дослідної установи. Причому вона не має

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

простого вирішення, а є комплексною, оскільки потребуватиме років копійки праці.

Таблиця 1. – Результати роботи НІЦ ДП «НДТІ» у 2021 та 2022 роках

Рік	кількість, шт.			
	Протоколів контрольних випробувань	Протоколів сертифікаційних випробувань	Досліджень	Звітів, наданих замовникам
2021	690	75	18	920
2022	284	40	5	162

Залишається сподіватися лиш на те, що воєнний стан в Україні матиме обмежені часові межі, питання з податковим боргом буде вирішено, виходячи зі стратегічних цілей розвитку нашої держави, а молоді фахівці, вперше переступивши поріг науково-дослідного інституту матимуть змогу отримати в його стінах такі знання та навички, які дозволять їм з часом перетворитись на висококласних спеціалістів в галузі трубного виробництва.

Список використаних джерел:

1. Творцы стальных артерий – Г.И. Гуляев, О.А. Семёнов, А.А. Шведченко и др.: Ред. кол.: О.А. Семёнов (отв. ред.) и др. Днепропетровск: «Проминь», 1989. 151 с.
2. Король Р.М., Мироненко М.А., Рябець М.А. Розвиток галузевої науково-дослідної установи державної форми власності в умовах перманентної зовнішньої агресії. *International Partnership and Cooperation of Ukraine in Wartime: Collective monograph / edited by D. Nascimento, G. Starchenko. University of Coimbra, Portugal.* Chernihiv: REICST, 2022. Рр. 159- 174. DOI: <https://doi.org/10.54929/monograph-02-2022-01-12>
3. Мироненко М.А., Король Р.М., Рябець М.А. Трансформація господарської діяльності науково-дослідної установи в умовах введення воєнного стану. *Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Трансформація системи публічного управління в умовах воєнного часу» (3 червня 2022 року) / за заг. ред. О.І. Пархоменко-Куцевіл.* Переяслав, 2022. С. 207 – 212.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Корчинський Вячеслав Андрійович

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Проблеми реформування системи публічної
служби в умовах воєнного часу

Органи державної влади працюють у межах спеціального правового поля – законодавства про державну службу, яке встановлює більш суворі та однакові правила, ніж трудове законодавство. В результаті відділи кадрів державних органів працюють у рамках чітко визначених формальних процедур. Ці процедури надають державній службі власний правовий статус, але вони необхідні для реалізації права громадян на рівний доступ до державну службу.

У кадровій роботі державних органів можна виділити такі тенденції [1]:

1. Останніми роками державні органи впроваджують дедалі більше кадрових технологій. Вони активно запозичували та адаптували практику позабюджетних секторів та зарубіжний досвід до своїх конкретних умов.

Найбільш складним завданням є адаптація методів управління людськими ресурсами, характерних для бізнес-середовища, до природи державних інтересів державної служби. На практиці це вимагає поєднання знань законодавства та прогресивних методів оцінки та управління персоналом. Очевидно, що методи, що використовуються, не повинні порушувати закон, а скоріше сприяти його правильному та ефективного застосування, що і є метою HR-менеджера.

2. Відбір державних службовців здійснюється на посади державної служби в центральних органах виконавчої влади.

Аналіз правозастосовної практики показує, що процвітають ті організації, які приділяють значну увагу кадровій політиці, ті, хто ставить цю роботу на систематичну та фундаментальну основу. В таких організаціях процеси управління персоналом сприяють досягненню цілей та завдань, поставлені перед державним органом. Іншими словами, для ефективної роботи органу державної влади необхідна професійна команда.

Відсутність мотивації, кваліфікації та професіоналізму на державній службі унеможливорює подальший розвиток системи державного управління та досягнення цільових змін. Побудова роботи з кадрами у цілісну взаємопов'язану систему можливо шляхом оновлення кадрової політики та методів роботи зі співробітниками в рамках усього циклу управління персоналом, створення централізованої кадрової служби, найму висококваліфікованих спеціалістів з управління персоналом та застосування сучасних інструментів управління персоналом.

На підставі аналізу наукової літератури з проблематики можна виділити такі проблеми кадрової політики у державних органах [1-3]:

1. Обмежені можливості для якісного розвитку та підбору кадрів на державну службу, що призводить до негативного відбору персоналу. Відсутня

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

єдина база даних перспективних кандидатів з порівнянною інформацією про учасників з різних резервів для прийняття кадрових рішень. Механізм відбору на державну службу оголошується лише на конкурсній основі, на практиці він працює не ефективно.

2. Існуюча система розвитку кар'єри та навчання державних службовців недостатньо ефективна і погано пов'язана з подальшим розвитком кар'єри на державній службі, а навички, здобуті на роботі, не завжди можуть бути застосовані за межами державного сектора.

3. Робота відділів кадрів більшості державних установ має формальний характер. Вони не в змозі впровадити сучасні методи роботи з персоналом, оскільки не мають необхідних для цього навичок та знань. Часто робота відділу кадрів має формальний характер та обмежується виконанням вимог законодавства.

Рішення з управління людськими ресурсами в організаціях зазвичай вимагають від менеджерів особистої участі у відборі персоналу. Більшість комерційних структур знайомі з методами та послугами HR, які рідко або зовсім не використовуються на державній службі (підбір персоналу, оцінка тощо). Там, де їх впроваджено, використання HR-технологій обмежене: рішення приватного завдання, націленість на групу людей у HR-процесі. Інші необхідні зміни в процесі залишаються за рамками проекту впровадження HR-практики (за винятком великих державних підприємств).

Бракує кваліфікованої команди з боку керівників для впровадження сучасних методів управління персоналом. Керівникам часто не вистачає знань та навичок, щоб доручити HR-службі провести зміни, визначити та сформулювати потреби в наймі, оцінці, просуванні, мотивації та інших питаннях, пов'язаних із управлінням персоналу. Крім того, більшість керівників не вміють складати особисті плани розвитку для своїх підлеглих або давати регулярний та правильний зворотний зв'язок про очікування та оцінки кар'єрного зростання співробітників [3].

Держава зацікавлена у тому, щоб в органах влади працювали кращі співробітники, які володіють прагненням і здатністю ефективно працювати, приймати раціональні та ефективні управлінські рішення. На сучасному етапі державна служба зазнає суттєвих змін. Відбувається переоцінка кадрової політики, вибираються найефективніші методи управління персоналом, створюються кадри-професіонали, здатні забезпечити якісний стрибок у розвитку міст та країни.

На перший погляд, залучення та утримання найкращих співробітників може здатися простою справою. Насправді це вимагає ретельного планування та ефективної роботи. При переході від теорії до практики органи державної влади стикаються з цілою низкою проблем і обмежень. Існують проблеми як у плані політики, так і у плані реалізації кадрових технологій.

Пошук рис, характеристик та якостей, що передбачають успіх людини на робочому місці, завжди був непростим завданням. Якщо організаціям у системі

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

державного управління потрібні фахівці та менеджери, необхідно вивчити кандидата та зіставити його знання та навички, його минулий досвід із потребами організації. Потім необхідно зробити прогнози щодо їх успіху та продуктивності в організації.

Таким чином, для оновлення та модернізації системи публічної служби в умовах воєнного часу необхідно залучення сучасних кадрових фахівців та впровадження повного HR-циклу у систему управління персоналом державної служби, а також запровадження цифрових технологій з метою забезпечення принципу об'єктивності відбору, формування та розвитку кадрів публічної служби.

Важливим кроком буде оцінка наявного персоналу, відбір найбільш компетентних та перспективних співробітників та їх подальше навчання сучасним методам роботи із персоналом. Ці зміни мають відбуватися на всіх рівнях, включаючи керівника відділу кадрів. Неможливо впровадити нові елементи управління людськими ресурсами в органах влади та підвищити ефективність існуючих механізмів без зміни нормативно-правової бази.

Список використаних джерел

1. Любимов О.К. Реформування публічної служби крізь призму забезпечення соціальної безпеки професійних публічних службовців. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 5. Т. 2. С. 74-79.

2. Краковська А.Є., Пазевич Т.Р. Види моделей публічної служби. *Матеріали до Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, присвяченої 25-річчю Національного університету «Одеська юридична академія», 18 листопада 2022 року, м. Одеса: збірник матеріалів конференції*. Одеса, 2022. С. 85-92.

3. Новікова О.В., Соколовська Н.І. Публічна служба в Україні: напрямки реформування та модернізації. *Наука і молодь у XXI сторіччі : збірник тез доповідей Всеукраїнської молодіжної науково-практичної інтернетконференції (м. Полтава, 30 листопада 2022 року)*. Полтава : ПУЕТ, 2022. С. 76-78.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Коцур Леся Михайлівна

кандидат історичних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Арсененко Олександр Миколайович

студент групи, спеціальності 281 публічне управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Основні напрямки реалізації державної соціальної політики
України в умовах воєнного стану

Повномасштабне російське вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року спричинило низку деструкцій в системі державного управління, пов'язаних із запровадженням воєнного стану. Не минули зміни й соціальної політики, яка займає центральне місце в житті держави. Реалізуючи державну соціальну політику воєнного часу, на всіх рівнях управління вирішено було екстрено створити єдину державну систему цивільного захисту [6].

Серед ключових сфер, на які була спрямована увага держави – це *масове переміщення громадян*. Адже, з початку повномасштабного вторгнення в пошуках безпеки та захисту залишили свої домівки мільйони людей. Зокрема на початок 2023 року в Україні налічувалося 4,9 млн офіційно зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Саме тому було вжито низку антикризових заходів: запроваджено надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам; збережено виплату державних допомог, пільг, пенсій, інших грошових допомог; оплати житлово-комунальних послуг; надання житлових субсидій; соціальної підтримки найбільш вразливих категорій населення, особливо з малолітніми дітьми та малозабезпечених й багатодітних сімей [1].

З метою спрощення доступу ВПО до соціальних гарантій за підтримки Міністерства цифрової трансформації та міжнародних партнерів, було створено платформу *«Допомога»*. Там громадяни мають змогу отримати також харчові продукти, засоби особистої гігієни, ліки, побутові речі, одяг, пальне, транспортні та інші послуги [4].

Загалом в умовах воєнного стану громадянам України було надано можливість отримувати такі види допомоги:

- *Грошова допомога від держави* – спрямована переважно на постраждалих від війни: внутрішньо переміщених осіб, жителів нещодавно звільнених територій і тих, хто поїхав; українців, які проживають на тимчасово окупованих територіях. До неї увійшли соціальні виплати, пенсії, пільги та субсидії. Окремим пунктом винесено надання допомоги щодо пошкодженого майна та міжнародної допомоги [11].

- *Отримання та надання волонтерської допомоги* – усім, хто цього потребує. Серед запропонованих форматів: «допомога швидко онлайн»,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

спрямована на купівлю соціального сертифіката; «допомога із рук в руки», що передбачає купівлю товару та його безпосередню передачу тому, хто потребує; «отримання допомоги», через реєстрацію заявки на допомогу, яку покриває благодійник [2].

- *Виплати від міжнародних організацій* – для багатодітних родин, осіб з числа внутрішньо переміщених; малозабезпечених сімей; осіб з інвалідністю; тих осіб, хто проживає в районах, які постраждали внаслідок бойових дій; осіб похилого віку. Примітно, що станом на травень 2023 року громадянами України подано понад 10 млн заявок, у зв'язку з чим тимчасово було припинено збір заявок на платформі «Допомога» [3; 12].

Важливо також наголосити, що з 01 січня 2023 року більшість соціальних виплат було автоматично продовжено на весь період дії воєнного стану плюс один місяць після його завершення. Водночас було зафіксовано, що *«в окремих випадках отримувачам допомог необхідно звернутися до органів соцзахисту, щоб підтвердити своє право на подальше отримання допомоги. Зокрема, мова йде про допомогу малозабезпеченим родинам та самотнім матерям, які отримують виплати на дітей, особам, які отримували тимчасову допомогу через досягнення загального пенсійного віку, але не набули права на пенсію, оскільки право на такі виплати пов'язано з оцінкою фінансово-майнового стану родин»* [10].

На додаток 22 лютого 2023 року під час засідання Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів народні депутати прийняли рішення щодо 6 законопроектів, які передбачають: 1) виплати для постраждалих у наслідок агресії держслужбовців; 2) загальнообов'язкове призначення пенсії особам, які проживають на тимчасово окупованій території або на території, де ведуться бойові дії та тих громадян, які проживали на таких територіях й покинули своє місце проживання; 3) мінімальне забезпечення населення культурними послугами; 4) пенсійного забезпечення та страхування працівників Державного бюро розслідувань; 5) впровадження єдиних підходів в оплаті праці державних службовців на основі класифікації посад [5]. Однак, тільки частину цих документів було затверджено, і то, з певними змінами [9; 7; 8].

Отже, повномасштабне російське вторгнення спричинило потужну кризу у соціальній сфері, пов'язану перш за все з переміщенням великої кількості людей із зони бойових дій. Як наслідок, державна соціальна політика набула екстреного (кризового) характеру, спрямованого на подолання цих викликів.

Список використаних джерел:

1. Внутрішньо переміщені особи. *Міністерство соціальної політики в Україні.* <https://www.msp.gov.ua/timeline/Vnutrishno-peremishcheni-osobi.html> (дата звернення, 10.05.2023).

2. Є потреба? Є допомога! <https://social.edopomoga.gov.ua/uk/> (дата звернення, 10.05.2023).

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

3. «Допомога. Міжнародна. <https://aid.edopomoga.gov.ua/> (дата звернення, 10.05.2023).
4. «Допомога. <https://social.edopomoga.gov.ua/> (дата звернення, 10.05.2023).
5. Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів прийняв рішення щодо 6 законопроектів, 3 з них рекомендує ухвалити в цілому як Закони. *Прес-служба Апарату Верховної Ради України*, 24 лютого 2023. https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/233508.html (дата звернення, 10.05.2023).
6. Про введення воєнного стану в Україні. *Указ Президента України №64/2022*, від 24 лютого 2022. <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.
7. Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо визначення категорій осіб, які визнаються особами з інвалідністю внаслідок війни та членами сімей загиблих Захисників і Захисниць України, а також надання їм соціальних гарантій. *Постанова Верховної Ради України*, 03 травня 2023. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3094-IX#Text> (дата звернення, 10.05.2023).
8. Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей» щодо розширення переліку підстав для встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України та приведення окремих його положень у відповідність до чинного законодавства. *Постанова Верховної Ради України*, 03 травня 2023. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3095-IX#Text> (дата звернення, 10.05.2023).
9. Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення зміни до розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» щодо джерел оплати послуг з доставки пенсій та виплати допомоги на поховання. *Постанова Верховної Ради України*, 03 травня 2023. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3093-IX#Text> (дата звернення, 10.05.2023).
10. Соціальні виплати у 2023 році: які з них продовжені автоматично, а в яких випадках треба звертатися до органів соцзахисту. *Міністерство соціальної політики України*, 17 лютого 2023 року. <https://www.kmu.gov.ua/news/sotsialni-vyplaty-u-2023-rotsi-iaki-z-nykh-prodovzheni-avtomatychno-a-v-iakykh-vypadkakh-treba-zvertatysia-do-orhaniv-sotszakhystu> (дата звернення, 10.05.2023).
11. Соціальні допомоги постраждалим від війни. *«Допомога. <https://groshi.edopomoga.gov.ua/#inter> (дата звернення, 10.05.2023).*
12. Умови надання грошової допомоги від міжнародних організацій. *«Допомога. Міжнародна. <https://aid.edopomoga.gov.ua/terms> (дата звернення, 10.05.2023).*

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Кошова Світлана Петрівна

к.держ.упр., доцент, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування, Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Інвестиційна привабливість космічної діяльності в Україні

Інвестиції в космічну галузь можуть допомогти Україні стати більш конкурентоспроможною на міжнародному ринку космічних послуг та технологій. Розвиток космічної галузі дозволить Україні стати виробником та постачальником космічних послуг на рівні світових стандартів, що може привести до збільшення обсягів експорту та залучення іноземних інвесторів.

Отже, інвестиції в космічну галузь мають неабияке значення для забезпечення безпеки та національної оборони України, а також для розвитку країни в цілому. Залучення інвестицій безпосередньо пов'язане з інвестиційною привабливістю космічної діяльності, яка є досить низькою для вітчизняних та іноземних інвесторів. У зв'язку з цим тема дослідження має неабияку актуальність.

Інвестиції є основою розвитку економіки та її основних галузей. Інвестиції сприяють інноваційному розвитку, створюють нові компанії та робочі місця, дають можливість для розширення виробництва, оновлення основних засобів підприємств, впровадження передових технологій, що позитивно позначається на якості і конкурентоспроможності продукції та послуг. Завдяки цьому підвищується рівень життя споживачів і відкриваються нові можливості для виробників та інвесторів.

Розглянемо позитивні фактори, які визначають інвестиційну привабливість космічної діяльності в Україні, більш детально. Україна займає важливе місце на світовому ринку космічних послуг та технологій. Наша країна має значний технічний потенціал у цій галузі завдяки розгалуженій мережі підприємств та науково-дослідних лабораторій, в яких розробляються різноманітні космічні технології.

Стратегічно важливі підприємства космічної галузі, такі як Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля (КБ «Південне») та Південний машинобудівний завод ім. О.М. Макарова («Південмаш»), здійснюють серійне виробництво ракет-носіїв, космічних апаратів та систем керування. На «Південмаші» сконструйовано та виготовлено понад чотири сотні штучних супутників Землі [1].

Україна є членом Moon Village Association та інших міжнародних космічних проєктів, завдяки чому її вчені та підприємства працюють над проєктуванням та розробкою космічних об'єктів. Наносупутники, розроблені в Київському політехнічному інституті ім. І. Сікорського (КПІ), дали можливість українським спеціалістам отримати потужний досвід у проєктуванні, виготовленні,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

підготовці до запуску та обробці даних. Системи теплообміну, спроектовані в Харківському авіаційному інституті (ХАІ) та виготовлені на виробничому машинобудівному об'єднанні (ФЕД), успішно функціонують на геостаціонарних супутниках SES-17. На сьогоднішній день співпраця між ХАІ та ФЕД спрямована на впровадження інноваційних технологій, а саме, на серійне виробництво іонно-плазмових двигунів. Крім того, Харківський авіаційний інститут працює над наносупутником з пасивним радаром, який буде використовуватися для дослідження метеорологічних явищ у надширококутовому діапазоні частот [2]. Українські університети співпрацюють з ключовими підприємствами космічної галузі: «Південне», «Південмаш», «Комунар» та «Хартрон». Попри війну в Україні, вони продовжують розробляти ракетну техніку та інноваційні космічні технології.

Важливу роль у підвищенні інноваційної привабливості космічної діяльності відіграє державна підтримка. Серед основних кроків держави, спрямованих на розвиток космічної галузі в Україні, варто відзначити наступні:

- створення Національного космічного агентства України в 1992 році;
- затвердження шести Державних космічних програм. 4 листопада 2022 року Верховна рада України (ВРУ) підтримала шосту Державну космічну програму на 2021-2025 роки. Даним документом передбачається, що космічна діяльність здійснюється в інтересах безпеки та оборони держави, а створення космічних систем спостереження землі й ракетно-космічної техніки, проведення наукових досліджень спрямовується на розвиток космічної діяльності та підвищення її інвестиційної привабливості [3];

- зміна державного регулювання космічної діяльності. 2 жовтня 2019 року ухвалено закон № 143-IX, згідно з положеннями якого космічною діяльністю можуть займатися підприємства, установи та організації будь-якої форми власності та організаційно-правової форми [4]. Завдяки ухваленню цього закону в українському космічному секторі збільшилася кількість приватних компаній, засновниками яких є українці або компанії, у яких є R&D центри в Україні. Серед найбільших компаній можна відзначити Skyroga, Kurs Orbita, Orbit Boy, Promin Aerospace (Zaarbird) та інші.

Війна з Росією, яка триває в Україні, не сприяє притоку інвестицій в космічну діяльність. Однак інвестори розуміють, що космічна діяльність в Україні в післявоєнний період буде досить перспективною. Саме тому вже сьогодні іноземні компанії вкладають кошти в приватні українські компанії, які здійснюють діяльність в космічній галузі. За даними венчурного фонду «AVentures Capital», оприлюдненими у виданні «DealBook of Ukraine», українські космічні компанії залучили понад 300 млн доларів фінансування, з яких 55% надійшло у 2021 році [5]. У 2021 році обсяг венчурного капіталу та приватних інвестицій в космічні компанії досяг рекордного рівня 832 млн доларів, що на 45% перевищує показник 2020 року. Угоди Seed & Grant зросли на 100% порівняно з минулим роком і склали 84 млн доларів, а угоди серії А

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

збільшилися на більш ніж 30% і склали 158 млн доларів. Більшість коштів була залучена кількома глобальними компаніями з США, які розширюють свої R&D центри, використовуючи можливості України [5].

Попри збільшення кількості приватних космічних компаній, більшість підприємств, які здійснюють діяльність в космічній галузі, залишаються в державній власності. Фінансування таких підприємств є вкрай недостатнім, що є основною причиною зношеності їх основних фондів, неможливості впровадження нових технологій, критичного старіння кадрів. Державною космічною програмою України до 2025 року передбачено фінансування космічної галузі у 40 млрд гривень. Планувалося, що з 2021 по 2025 рік з державного бюджету буде виділено 15,76 млрд гривень.

Зазначені фактори мають негативний вплив на розвиток космічної діяльності в Україні та знижують її інвестиційну привабливість. Для нівелювання цього впливу та підвищення інвестиційної привабливості космічної діяльності в нашій державі запропоновані наступні рішення:

- розвиток партнерства між українськими космічними компаніями та зарубіжними інвесторами для залучення додаткових коштів і технологій. Цьому сприятиме вступ України до Європейського космічного агентства (ЄКА). Російське вторгнення значно пришвидшило процес вступу до Європейського Союзу, тому є підстави розраховувати на подібні зміни під час вступу до ЄКА. Приєднання до агентства дозволить Україні значно прискорити розвиток космічної галузі та зробити її більш привабливою для інвесторів;

- встановлення стимулів для інвесторів, таких як податкові пільги, спрощення відшкодування ПДВ, зменшення митних та податкових бар'єрів;

- встановлення партнерства між приватним та державним сектором для підтримки космічних проектів;

- розвиток кадрового потенціалу в космічній галузі шляхом підвищення кваліфікації, навчання майбутніх фахівців, обміну досвідом з західними колегами;

- впровадження інноваційних рішень, що дозволяють ефективніше використовувати кошти та знижувати витрати на запуски космічних апаратів;

- створення сприятливих умов для розвитку приватного сектору в космічній галузі, що дозволить підвищити конкурентоспроможність українських компаній та привабливість інвестицій до цієї галузі;

- підтримка з боку держави шляхом збільшення фінансування космічної діяльності в Україні.

Підвищення інвестиційної привабливості космічної діяльності в Україні є важливим кроком на шляху до модернізації економіки та забезпечення конкурентоспроможності країни у сучасному світі. Розвиток космічних технологій може мати значний вплив на економіку, забезпечуючи розвиток нових галузей, створення нових робочих місць, підвищення рівня наукового та технічного потенціалу країни. Крім того, космічна галузь може забезпечити реалізацію важливих національних стратегічних завдань, таких як підвищення

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

безпеки в галузі оборони та кібербезпеки, розвиток медичних технологій, транспорту та енергетики. Нарешті, підвищення інвестиційної привабливості космічної діяльності може забезпечити залучення іноземних інвестицій в Україну та підвищення рівня міжнародної співпраці у галузі космічних технологій, що стане важливим фактором в забезпеченні сталого розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Космічна галузь України на всесвітній виставці «Експо-2020»: продовжуємо презентувати світу потенціал нашої держави. КМУ. 2021. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/kosmichna-galuz-ukrayini-na-vsесvitnij-vistavci-ekspo-2020-prodovzhuyemo-prezentuvati-svitu-potencial-nashoyi-derzhavi>
2. У МОН відбулась нарада щодо розвитку космічної галузі в межах програми «Artemis». МОН. 2022. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/u-programi-artemis>
3. Рада підтримала космічну програму України до 2025 року. Укрінформ. 2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rada-pidtrimala-2025-roku.html>
4. Про внесення змін до деяких законів України щодо державного регулювання космічної діяльності: Закон України від 02.10.2019 № 143-IX. Лігакон. 2019. URL: https://ips.ligakon.net/document/view/t190143019_10_02
5. Успіхи українських стартапів у космічній сфері. Ukraineinvest. 2022. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/uk/news/03-06-22-2/>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Кравченко Олексій Олегович

кандидат юридичних наук, доцент кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика

Основи податкової політики держави

Податки є основою забезпечення фінансової стабільності та конкурентоспроможності країни в глобальному середовищі, стимулювання економічної діяльності та реалізації соціальної політики. Доцільно зауважити, що курс податкової реформи змінився в умовах повномасштабного російського вторгнення. У день введення воєнного стану на території України Верховна Рада України активно взялася за перегляд податкового законодавства.

Так, з 24 лютого 2022 року масштабне вторгнення країни-окупанта спричинило запровадження по всій країні воєнного стану, а уряд ухвалив рішення про перегляд механізму бюджетної системи, а саме формування дохідної сфери бюджету для забезпечення ефективного функціонування держави в умовах війни. Поступово Верховна Рада України почала приймати нові нормативно-правові акти, спрямовані на внесення змін до чинного законодавства та налагодження функціонування економіки України в період воєнного стану.

Окремі питання податкової політики України в умовах воєнного стану вивчали А. Галабурда [1], Г. Головань [2], А. Дуб [3], Н. Костишин [4], Т. Мединська [3], С. Шевченко [1], Т. Яковець [4] та інші.

Однак, слід відзначити, що питання податкової політики України в Умовах воєнного стану з позиції практичного аспекту взагалі не є вивченими.

Держава за допомогою податкових важелів і методів регулює економічне зростання, фінансує виконання покладених на неї законом функцій і завдань, піклується про добробут населення та впливає на рівень розвитку соціально-економічних відносин.

З початком повномасштабної війни Україна опинилася в скрутному становищі. Впали податкові надходження, водночас витрати на оборону довелось збільшити в кілька разів. Також зросла кількість людей, які залежать від державної допомоги. Це первинно внутрішньо переміщені особи та безробітні. Водночас зменшилися можливості українського уряду залучати внутрішні та зовнішні кошти. Допомога від міжнародних фінансових інституцій, Європейського Союзу та Сполучених Штатів Америки зросла в рази, але вона непостійна. Тому уряд, знизивши податки та лібералізувавши платіжний контроль у березні та квітні 2022 року, влітку почав повертати частину з них.

Держава пом'якшила наслідки для компаній з початку війни, запровадивши податкові пільги та послабивши вимоги до звітності. 3 березня Верховна Рада України ухвалила два закони про відстрочення сплати податків, запровадження звітності, мораторій на всі види податкових перевірок та звільнення від

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

відповідальності осіб, які не сплатили податки вчасно. Так, було ухвалено наступні документи, які були націлені на пом'якшення бізнес-вимог щодо перевірок та ліцензій та визначення деталей звітності під час воєнного стану, зокрема:

1. Закон України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» № 2115–ІХ від 03.03.2022 р. [5];

2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» № 2118–ІХ від 03.03.2022 р. [6].

Верховна Рада України прийняла Закон України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» [5], яким скасувала перевірку щодо подання звітності під час воєнного стану. Цей закон надає можливість фізичним особам, фізичним особам-підприємцям та юридичним особам подавати податкові, бухгалтерські, фінансові, розрахункові, аудиторські звіти та інші документи, подання яких вимагається відповідно до чинних норм законодавства в письмовій та (або) електронній формі, через 90 календарних днів після припинення або скасування воєнного стану за весь час неподання звіту або за весь період обов'язковості подання документів. Законом передбачено, що на період дії воєнного стану перевірка своєчасності та повноти звітності чи подання звітних документів уповноваженими органами не проводиться.

Водночас Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» № 2118–ІХ від 03.03.2022 р. [6] передбачає: 1) звільнення платника податків від відповідальності у разі неможливості виконання своїх зобов'язань; 2) перевірка звітності не починається, а розпочата перевірка звітності припиняється; 3) не вважаються операціями з продажу з метою оподаткування операції з добровільної передачі або відчуження коштів, товарів, зокрема підакцизних, надання послуг на користь Збройних Сил України та формувань територіальної оборони України, без попереднього або наступного повернення їх вартості; 4) сума компенсації витрат на паливо, використане при наданні транспортних послуг для забезпечення потреб Збройних Сил України і Сил територіальної оборони України, не включається до оподаткованого доходу особи, яка надає ці послуги; 5) продовжено строк дії ліцензії на виробництво підакцизних товарів; 6) визначено подробиці щодо виготовлення та імпорту тютюнових виробів.

Спірною зміною стала можливість переходу на спрощену систему оподаткування, за якої всі компанії з оборотом до 10 млрд. грн. сплачують 2% від обороту замість податку на прибуток (18%) і ПДВ (20%). Водночас ФОПи третьої групи, які перебувають на спрощеній системі оподаткування, отримали можливість сплачувати 2% замість 5% доходу [7].

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

З квітня 2022 року на цю систему перейшли підприємства з річним доходом понад 10 млрд. грн., крім представників грального бізнесу, валютообмінного, акцизного виробництва та торгівлі, видобутку, виробництва та реалізації дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, діяльності, яка надає поштові та телекомунікаційні послуги (відповідно до положень Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану» від 01.04.2022 №2173-IX [8]).

Прийняття Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» [9] внесло багато змін, які торкнулися корпоративної та банківської діяльності в період воєнного стану, але не всі були позитивними.

Так, схвалені зміни згідно Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» [9] передбачають, що з 1 квітня 2022 року і до закінчення воєнного стану встановити особливості оподаткування єдиним податком, зокрема: з 1 квітня 2022 року і до завершення дії воєнного стану платники ФОП 1 та 2 групи не будуть сплачувати єдиний податок по всій країні; розширено коло платників податків, які можуть бути зараховані на спрощену систему оподаткування, тобто третя група за рахунок юридичних осіб – суб'єктів господарювання будь-якої організаційно-правової форми; підвищено граничний дохід платників 3 групи до 10 млрд. грн. на рік та знято обмеження щодо кількості працівників; збільшено кількість платників податків, які не сплачують податок на майно, за рахунок переходу платників із загальної системи оподаткування на спрощену систему оподаткування; знижено ставки єдиного податку для третьої групи платників податку до 2% доходу; Кабінетом Міністрів України отримано право визначати особливості обчислення та сплати єдиного податку без відповідних змін у податковому законодавстві України.

Негативним аспектом таких законодавчих змін є можливість переходу на податок на операції у розмірі 2% для всіх компаній з річним оборотом менше 10 млрд. грн. незалежно від кількості працівників та скасування податку для ФОП. Варто зазначити, що ці зміни негативно вплинуть на державний бюджет.

Список використаних джерел:

1. Галабурда А.С., Шевченко С.О. Податкова політика в умовах воєнного стану. *Економічний вісник університету*. 2022. Випуск № 54. С. 123-130.
2. Головань Т.Г. Податкова політика в умовах воєнного стану. *Виклики правничої професії в умовах воєнного стану: матеріали круглого столу до Дня юриста, Харків, 6 жовт. 2022 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди, Харків. нац. екон. ун-т ім. С. Кузнеця ; [за ред. О. О. Коваленко]. Харків, 2022. С. 31–34.*

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

3. Дуб А.Р., Мединська Т.В. Податкова політика в умовах війни та її вплив на формування доходів місцевих бюджетів. *Проблеми економіки*. 2022. № 4. С. 214-221.

4. Костишин Н., Яковець Т. Обліково-податкова система в умовах воєнного стану: як діяти та, які наслідки. *Вісник Економіки*. 2022. № 2. С. 99-110.

5. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни: Закон України від 03.03.2022 № 2115-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20>

6. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану: Закон України від 03.03.2022 № 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-IX#Text>

7. Питання – відповіді щодо особливостей переходу платників на спрощену систему оподаткування. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr879.html>

8. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 01.04.2022 № 2173-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#n25>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Крилов Максим Сергійович

аспірант кафедри публічного управління і проектного менеджменту ДЗВО
Університет менеджменту освіти, начальник Управління природних монополій
Департаменту житлово-комунальної інфраструктури КМДА

Ринок фасованої питної води

Україна належить до найменш забезпечених власними водними ресурсами країн Європи, до регіонів зі значним антропогенним навантаженням на водні джерела та відсутністю достатньої кількості прісної води. Джерелами водопостачання є поверхневі та підземні води. Майже 80% питної води в країні надходить з поверхневих вод і 20% з підземних вод. Якість води в джерелах водопостачання є фактором, що визначає санітарне та епідеміологічне благополуччя населення. Поверхневі води – річки, канали, озера, лимани, водосховища, болота. Річки відіграють провідну роль у загальному кругообігу вологи, забезпечуючи потреби економіки та населення у прісній воді. В Україні понад 4 тис. річок довжиною понад 10 км, із них 117 – понад 100 км. До поверхневих вод України належать: басейн Вісли, басейн Дніпра, басейн Дністра, басейн Дону, басейн Дунаю, басейн Південного Бугу, басейн Криму, басейн Азова, басейн Чорного моря.

На даний час спостерігається негативна тенденція, пов'язана з погіршенням якості води в місцях питного водозабору. Пріоритетними забруднювачами поверхневих вод, що використовуються для господарсько-питного водопостачання, є органічні сполуки, про що свідчать понаднормативні рівні біохімічного споживання кисню, хімічного споживання кисню та перманганатної окислюваності. Органічні речовини у високих концентраціях не тільки впливають на органолептичні властивості води, але й погіршують дію водоочисних засобів, а при хлоруванні води призводять до утворення токсичних хлорорганічних сполук, які мають канцерогенну та мутагенну дію.

Мікробіологічне забруднення води є властивим елементом усіх річок України, особливо тих, що є джерелами питного водопостачання. Ступінь забруднення води з поверхневих джерел лактозопозитивною кишковою паличкою коливається від середнього до високого і навіть дуже високого. Також у природній воді можуть бути присутніми хвороботворні бактерії, віруси та яйця глистів. Основним джерелом мікробіологічного забруднення води, у тому числі небезпечними бактеріями та вірусами, є господарсько-побутові стоки житлових масивів.

Крім того, внаслідок скидання недостатньо очищених побутових, промислових і сільськогосподарських стічних вод поверхневі джерела можуть бути забруднені синтетичними поверхнево-активними речовинами, пестицидами, отрутохімікатами, нафтопродуктами, фенолами та іншими забруднювачами, небезпечними для водойм і населення. Враховуючи

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

несприятливу ситуацію щодо стану поверхневих водних об'єктів в Україні, підземні води є важливим джерелом виробництва питної води. Вони відіграють значну роль у водогосподарському комплексі України, насамперед як найнадійніші джерела доброякісної питної води. Краща захищеність від поверхневих забруднень (найбільш інтенсивних), більша їх розповсюдженість порівняно з поверхневими водами, якісний склад води найбільш повно відповідає біологічним потребам людини – все це робить цей вид водних ресурсів одним із найцінніших [1].

Добуті в Україні підземні води використовуються для господарсько-питних потреб, виробництва, сільського господарства, зрошення та промислового розливу і потреба в них зростає у зв'язку з тим, що можливості розширення використання поверхневих вод вже майже вичерпані. Основними видами підземних вод, що використовуються для централізованого господарсько-питного водопостачання, є безнапірні міжпластові води та напірні артезіанські води. Міжпластові води, і насамперед артезіанські, більш захищені від антропогенного забруднення, ніж підземні. Однак їх якість більшою мірою залежить від природних умов формування водоносного горизонту і не завжди може задовольнити вимоги до питної води без відповідної очистки.

Загалом в Україні для централізованого господарсько-питного водопостачання використовуються як надійно захищені «чисті» глибокі підземні води, якість яких відповідає вимогам до питної води, так і «умовно чисті» підземні води (до 50%), що мають відхилення величин окремих показників, переважно природних мінеральних солей, від допустимих рівнів. Така картина якості артезіанських підземних вод, що використовуються в централізованому господарсько-питному водопостачанні, зафіксована в багатьох країнах світу [2].

Окремі регіони країни за відсутності джерел якісної питної води вимушені використовувати для централізованого питного водопостачання підземні води, які за окремими показниками мають відхилення від норми. Найчастіше це загальна жорсткість, сухий залишок, сульфати, хлориди, сполуки заліза, марганцю, фтору та ін. Моніторинг води з підземних джерел, що використовується при централізованому водопостачанні, показує, що майже 50% показників якості води не відповідають гігієнічним нормам. Для багатьох міст різних регіонів країни ці води є практично єдиним джерелом питної води. Щоб адаптувати їхню якість до вимог бювету, їх необхідно кондиціонувати. Але, на жаль, економічно прийнятних вітчизняних промислових технологій та обладнання для очищення таких підземних вод в країні немає.

Зараз український ринок питної води знаходиться на стадії формування. Насиченість цим ринком в Україні не перевищує 25-30%, тоді як у розвинених країнах цей показник давно досяг 80-90%. Враховуючи всі передумови для розвитку водопостачання в Україні, можна сказати, що цей ринок має великі перспективи на майбутнє. Крім того, на користь цієї тези є чотири основні аргументи: погіршення якості альтернативних джерел води, охоплення всього

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

вікового діапазону споживачів та підвищення культури споживання, відсутність сезонності діяльності, активність усіх суб'єктів ринку.

Екологічні проблеми та забруднення джерел води роблять системи очищення води все більш необхідними. Вживати воду з-під крана в їжу не тільки неприємно, але іноді й небезпечно для здоров'я, наприклад через високий вміст хлору, який під час приготування їжі створює хімічні сполуки, які можуть навіть викликати рак.

З цієї причини все більше людей, які піклуються про своє здоров'я, вважають за краще використовувати для пиття та приготування їжі вугільну фільтровану або бутильовану воду. Ця вода, очищена і відфільтрована в промислових умовах, як правило, зберігає корисний набір мікроелементів і мінералів, не має характерного водопровідного смаку і корисна для здоров'я. Завдяки своїм позитивним властивостям споживчий попит на бутильовану воду постійно зростає, причому цей процес, безсумнівно, буде прогресувати, завойовуючи різноманітні ніші потенційних споживачів [3].

Попит на фасовані мінеральні води задовольняють переважно регіональні виробники. За рівнем технічного стану вітчизняне виробництво далеке від європейського, що не дозволяє продукції відповідати світовим стандартам якості. За оцінками, втрата виробничих потужностей у галузі становить понад 45 відсотків. Українське машинобудування не може задовольнити потреби постачальників питної води в якісному обладнанні через морально застарілі технології виробництва тари, розливу та відбору води.

Основними факторами, що визначають розвиток ринку бутильованої води в Україні, є: соціально-екологічні фактори (забруднення навколишнього середовища); соціально-біологічні фактори (поширення захворювання); низька якість водопровідної води в багатьох регіонах України, високий вміст у воді важких металів; економічні чинники (зростання цін і господарське використання); зростання популярності здорового способу життя (з метою оздоровлення та профілактики захворювань); зростання культури споживання питної води (зниження попиту на газовані напої з високим вмістом цукру); збільшення офісного споживання бутильованої води [4].

В Україні, як і в усьому світі, багато людей часто не довіряють якості водопровідної води та купують бутильовану воду для щоденного споживання, сподіваючись, що вона безпечна для здоров'я.

Загалом, виходячи з аналізу та оцінки сучасного стану та якості поверхневих і підземних вод, які використовуються в Україні для централізованого господарсько-питного водопостачання, слід підкреслити, що в регіоні існує проблема отримання якісної питної води на водопровідних станціях, тому є нагальна необхідність впровадження ефективних заходів щодо забезпечення населення якісною питною водою. На жаль, проблематичним за якісними показниками залишається питна вода не тільки з річок, а й з індивідуальних артезіанських водопроводів. Значна частина населення постійно і тривалий час змушена вживати неякісну питну воду з підземних джерел, в основному через її

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

мінеральний склад, що в майбутньому може мати різні прямі чи непрямі наслідки, такі як: порушення здоров'я населення та розвиток інфекційних захворювань.

Список використаних джерел:

1. Шебанова О.О. Сучасний стан ринку питної води. *Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції*. 2017. 172 с.
2. Горька А.В., Рябик Г.Є. Сучасний стан ринку мінеральної води України. URL: http://www.confcontact.com/2017-ekonomika-i-menedzhment/10_gorka.htm.
3. Пономаренко І.В. Аналіз ринку мінеральних вод в Україні. *Економіка та управління підприємствами*, 2018. Вип. 25. С. 411-418.
4. Приватизація Води . URL: <http://ecosoft.ua/ua/blog/privatizatsiya-vody>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Крилова Ірина Іванівна

доктор наук з державного управління, доцент кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

Ринок централізованого водопостачання

Зростання населення та урбанізація збільшують кількість користувачів і використання води, що, у свою чергу, робить водні ресурси дедалі дефіцитнішими та більш забрудненими. Зміна кліматичних умов, глобальне потепління та посухи лише загострюють проблему обмеженості водних ресурсів. Дефіцит води, викликаний фізичним дефіцитом і забрудненням навколишнього середовища, став однією з найактуальніших проблем у всьому світі, проблемою людської, економічної та екологічної незахищеності. Стічні води, цінність яких донедавна недооцінювалася, все частіше визнаються потенційним «новим» джерелом чистої питної та непитної води. Потенціал перероблених стічних вод (також відомих як повторно використана вода) має стати значним джерелом безпечної питної води та способом покращення санітарних умов для підтримки цілей сталого розвитку.

Стічні води можуть бути економічно ефективним і стійким джерелом енергії, поживних речовин, органічних речовин та інших корисних побічних продуктів. Для поливу використовуються очищені або частково очищені стічні води. Отримані мінеральні добрива (азотні і фосфорні) також використовують для підтримки родючості ґрунту. Енергію можна отримати у вигляді біогазу для опалення/охолодження, а також для отримання електроенергії. У багатьох випадках, коли виробництво потребує великої кількості води, підходить очищена стічна вода. У деяких країнах стічні води після очищення використовуються як частина питної води.

Вода питна – вода, призначена для споживання людиною (водопровідна, в тарі, з насосів, автозаправних станцій, колодязів і шахтних каптажів), призначена споживачам для задоволення фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових і господарських потреб, а також для виробництва продукції, що потребує її використання, склад якої за органолептичними, мікробіологічними, паразитологічними, хімічними, фізичними та радіаційними показниками відповідає гігієнічним вимогам. У системі питного водопостачання та пунктах контролю якості питної води питна вода не вважається харчовим продуктом.

Розрізняють централізоване питне водопостачання (господарська діяльність, що полягає в забезпеченні споживачів питною водою комплексом об'єктів, споруд, мереж водопостачання, об'єднаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води) та децентралізоване питне водопостачання (забезпечення індивідуальних споживачів питною водою з джерел питного водопостачання, за допомогою пунктів розливу води (зокрема

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

пересувних), застосування установок (пристроїв) підготовки питної води та постачання фасованої питної води).

Система питного водопостачання – це комплекс технічних засобів, що включає мережі, споруди, пристрої (об’єкти), для централізованого та нецентралізованого питного водопостачання. За видами використання природних джерел води розрізняють гідротехнічні споруди (водопроводи), які забирають воду з поверхневих джерел - річок, водосховищ, озер, морів, і гідротехнічні споруди, які забирають воду з підземних (артезіанських) джерел. Є також водопроводи змішаного живлення.

Залежно від технології виробництва розрізняють такі види питної води: вода питна очищена, отримана з води поверхневих джерел питного водопостачання, підземних джерел питного водопостачання шляхом очищення або демінералізації; неочищена (природна) вода, отримана безпосередньо з підземних джерел питного водопостачання, яка за всіма показниками відповідає вимогам санітарних норм без її очищення (крім освітлення) або демінералізації.

Питна вода, призначена для споживання людиною, повинна відповідати таким гігієнічним вимогам: бути безпечною з епідемічної та радіаційної точки зору, мати сприятливі органолептичні властивості та нешкідливий хімічний склад [1].

Для виробництва питної води перевагу слід надавати воді з підземних джерел господарсько-питного водопостачання, надійно захищеній від біологічного, хімічного та радіаційного забруднення.

У 2002 році Комітет ООН з економічних, соціальних і культурних прав визнав право людини на достатню кількість санітарно-гігієнічної води для особистого та домашнього використання як фундаментальне право людини. У загальному коментарі № 15 щодо реалізації ст. 11 і 12 Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права 1966 року члени Комітету заявили, що «право на воду є важливою умовою для гідного життя. Право на воду є передумовою для забезпечення всіх інших прав людини».

Цілі сталого розвитку (ЦСР), також відомі як Глобальні цілі, були прийняті Організацією Об’єднаних Націй у 2015 році як універсальний заклик до дій щодо зменшення бідності, захисту планети та забезпечення того, щоб до 2030 року всі люди жили в мирі та процвітанні. 6 Ціль сталого розвитку – «Чиста вода та санітарія» полягає у забезпеченні наявності та сталого управління водними ресурсами та санітарією. Оголошена ціль включає, серед іншого, покращення якості води шляхом зменшення вдвічі кількості неочищених стічних вод і збільшення частки повторного використання стічних вод у всьому світі. Це призведе до більшої доступності чистої води для всіх потреб, а також до прогресу в санітарії та управлінні стічними водами. Ця мета прояснює тісний зв’язок між чистою водою, санітарією та управлінням стічними водами, надаючи останнім двом те значення, на яке вони заслуговують.

Населений пункт, незалежно від його розміру, будь то мегаполіс, середнє місто, велике чи мале місто, не може забезпечити чистою водою, не подбавши

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

водночас про санітарію та каналізацію. Чиста вода неможлива і ніколи не буде можливою, якщо стічні води не будуть збиратися, очищатися та утилізуватися належним чином. Забезпечення чистою водою всіх є складним процесом і залежить від рішень учасників на всіх рівнях: уряд, приватний сектор, неурядові організації і суспільство [2].

Особливу увагу слід приділити впровадженню інновацій у сфері водопостачання та водовідведення, залученню інвестицій у будівництво очисних споруд, що в перспективі дозволить оптимізувати витрати виробництва, сприятиме регулюванню проблеми обмеженості водних ресурсів та покращувати стан навколишнього природного середовища.

Від дефіциту води страждають понад 40% людей у всьому світі. Прогнозується, що підвищення глобальної температури внаслідок зміни клімату збільшить цю тривожну цифру. Незважаючи на те, що з 1990 року 2,1 мільярда людей отримали доступ до покращеного очищення води, дефіцит чистої питної води є однією з головних проблем кожного континенту.

У 2011 році 41 країна зіткнулася з нестачею води, 10 з яких фактично вичерпали свої запаси відновлюваних ресурсів прісної води і тепер повинні покладатися на альтернативні джерела. Посилення посух і опустелювання посилюють ці тенденції. Згідно з прогнозами, до 2050 року постійна нестача води торкнеться щонайменше кожної четвертої людини.

Забезпечення загального доступу до безпечної та недорогої питної води для всіх до 2030 року вимагає інвестицій у відповідну інфраструктуру, сприяння санітарії та гігієні на всіх рівнях. Захист і відновлення водних екосистем, таких як ліси, гори, водно-болотні угіддя та річки, має важливе значення для подолання дефіциту води. Для стимулювання ефективного використання водних ресурсів і надання очисних технологій у країнах, що розвиваються, необхідна також більш активна міжнародна співпраця [3].

Концепція реформи управління водними ресурсами для сталого розвитку запропонована Міжнародною водною асоціацією (IWA) і представлена в Лісабонській хартії. Концепція встановлює низку керівних принципів ефективною державної політики та регулювання послуг водопостачання та санітарії, надаючи стимули для інновацій у водному секторі. Ці принципи є універсальними і можуть бути застосовані в будь-якій водопровідній компанії, в будь-якій країні світу, незалежно від форми розвитку та регулювання: ефективно водопостачання та водовідведення є частиною сталого розвитку країни; надання послуг має забезпечувати підзвітність та прозорість; економіка надання послуг повинна відповідати довгостроковим інвестиціям в інфраструктуру та інструменти відшкодування витрат; надання послуг має враховувати фінансові, соціальні та екологічні аспекти всіх водних ресурсів; ефективно надання послуг залежить від взаємодії взаємозалежних зацікавлених сторін. Потреба у питній воді задовольняється комплексом заходів щодо постачання водою різних споживачів у необхідній кількості та якості.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Розподіл водних ресурсів на планеті нерівномірний. Є території, які мають природні водні ресурси в десятки разів більші за інші. Наприклад, у США на 1 км² площі припадає 363 тис. м³ води на рік, у Франції – 441 тис. м³, Україні – 83 тис. м³. Водні об'єкти України покривають площу у 24,2 тис. км², що становить 4,0% від її загальної території (603,7 тис. км²). До цих об'єктів належать річки, озера, водосховища, ставки, канали тощо. Територія України має не дуже густу річкову мережу (середнє значення – 0,34 км/ км²), тут немає великих природних водойм і не багаті запаси підземних вод. Болота, які були природним регулятором рівня води в річках, нині наполовину осушені. Тому природні водні ресурси України – це передусім місцеві та транзитні річкові стоки, озерні запаси, штучні водойми та підземні горизонти [4].

Список використаних джерел:

1. Зелена книга. Регулювання ринку водопостачання та водовідведення. URL: <http://regulation.gov.ua/book/176-zelena-kniga-reguluvanna-rinku-vodopostacanna-i-vodovidvedenna>
2. United Nations General Assembly (UNGA). Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development, Seventieth Session Agenda items 15 and 116, https://www.unfpa.org/sites/default/files/Resolution_A_RES_70_1_EN.
3. EIP Water (European Innovation Partnership on Water) (2014). Barriers and bottlenecks for Innovation in the Water Sector, 1st Stage: Identification of nontechnological barriers and definition of priority and intervention measures, Final Report, including comments from the Steering Group, European Commission, DG Environment. URL: https://www.eip-water.eu/sites/default/files/bottlenecks-Final_0.pdf
4. Бuzинний М. Г. Природна радіоактивність питної води свердловин на території України. Гігієнічна наука та практика на рубежі століть: матеріали XIV з'їзду гігієністів України (1921 травня 2004 р., Дніпропетровськ). К., 2004. Т. II. С. 308 – 310.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Куделя Василь Васильович

здобувач магістратури за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

Значення інформатизації в системі охорони здоров'я України

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), зокрема в сфері великих даних, штучного інтелекту, розглядається більшістю країн, як основна відповідь на зазначені виклики. В розвинутих країнах цифрова трансформація вже змінила ряд індустрій та організацій, приносячи істотну вигоду як громадській охороні здоров'я, так й індивідуальному медичному обслуговуванню та адаптуючи способи надання медичних послуг і характер управління системами охорони здоров'я на всіх рівнях. Україна є визнаним лідером у сфері розробки програмного забезпечення, що створює сприятливі передумови для розробки та реалізації технічних рішень у сфері ІКТ і медичної інформатики [6].

Основні установи Організації Об'єднаних Націй (ООН) з питань охорони здоров'я та телекомунікацій, Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) та Міжнародний союз електров'язку (МСЕ) визнали важливість співпраці в питаннях електронної охорони здоров'я, закликаючи країни розробляти національні стратегії [7].

Рівень комп'ютеризації, покриття медичними інформаційними системами надавачів послуг в сфері охорони здоров'я залишається низьким. Зазначена обставина з однієї сторони є викликом, а з іншої сторони – породжує можливості для швидкого розвитку інформатизації, оскільки відсутня необхідність переробляти історично накопичені інформаційні системи, є можливість відразу впроваджувати найновіші ІКТ.

Структурна реформа фінансування охорони здоров'я надає історичне вікно можливостей для швидкої інформатизації оскільки передбачає використання електронних інструментів (подання декларацій про вибір лікарів, що надають первинну медичну допомогу; укладання договорів між закладами охорони здоров'я та НСЗУ; звітність; виписування та погашення електронних рецептів; ведення електронних медичних записів; електронні направлення, тощо), тобто заклади охорони здоров'я мають дієві фінансові заохочення для швидкого впровадження інформаційних систем та інвестицій у ІКТ [1].

Україна має історичний шанс перестрибнути у розвитку інформатизації системи охорони здоров'я багато розвинутих країн.

Проблеми, що підлягають вирішенню за допомогою інформатизації охорони здоров'я: [3]

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

• Відсутність своєчасної та стандартизованої інформації про пацієнта у лікарів призводить до дублювання консультацій, лабораторних досліджень, інших медичних послуг на різних рівнях надання медичної допомоги та до нераціональних витрат ресурсів. Лікарі та заклади охорони здоров'я використовують неефективні процеси, з веденням великої кількості паперових форм медичної документації та збиранням статистичної інформації без подальшої цілі їх аналізу та впливу на ефективність функціонування системи охорони здоров'я.

• Недостатність у лікаря інформації про пацієнта. Інформація про стан здоров'я пацієнта фрагментована, первинна медична інформація зберігається у різних надавачів медичних послуг, як правило, в паперовому вигляді, що має результатом недоступність інформації для медичного персоналу поза закладом, високу вірогідність її втрати, низьку можливість моніторити та контролювати якість надання медичних послуг з боку контролюючих органів. У медичного персоналу екстреної медичної допомоги часто відсутня інформація, що може врятувати життя пацієнта.

• Обмежена доступність медичних послуг. В ряді регіонів України спостерігається нестача кваліфікованого медичного персоналу, непропорційний територіальний розподіл спеціалістів (концентрація в великих містах, недостатність в сільській місцевості) формує запит на дистанційну медичну допомогу за допомогою засобів телемедицини.

• Непрозорість системи охорони здоров'я, недостовірні дані та корупція. Внаслідок того, що практично всі процеси збирання первинних медичних даних та формування медичної статистики пов'язані з паперовим документообігом, в Україні відсутні дієві механізми збору якісної інформації для прийняття рішень органами управління системою охорони здоров'я та належного контролю над цією сферою.

Задачею інформатизації охорони здоров'я є вирішення зазначених вище проблем через створення середовища Е-здоров'я для [4,5]:

• забезпечення інструментів для реалізації реформи фінансування охорони здоров'я та функціонування НСЗУ як єдиного національного замовника та платника за медичні послуги;

• надання достовірної інформації в необхідному обсязі, в потрібному місці, в потрібний час для учасників системи охорони здоров'я;

• використання переваг обробки «великих даних» та інтелектуальних систем для прогнозування потреб охорони здоров'я, планування ресурсів в галузі, підтримки клінічних рішень та підвищення якості медичних послуг;

• залучення пацієнта до піклування про власне здоров'я, контролю якості отриманих послуг за рахунок надання доступу до власних медичних даних та розпорядження ними.

Створення і розвиток середовища Е-здоров'я призведе до значного покращення якості, безпечності, доступності послуг в сфері охорони здоров'я,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

підвищення ефективності системи охорони здоров'я, а економічне зростання суміжних сферах – науці, галузі ІКТ.

Список використаних джерел:

1. Деякі питання електронної системи охорони здоров'я: постанова Кабінету Міністрів України від 25.04.2018 № 411. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-2018-п#Text>
2. Наказ МОЗ України від 30.11.2020 № 2755 Про затвердження Порядку ведення Реєстру пацієнтів в електронній системі охорони здоров'я <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0044-21#Text>
3. Ушиніна Т. Чек-ліст реформ. Заступник міністра охорони здоров'я про те, що робить МОЗ і чого нам чекати. Українська правда. 2016. URL: <http://life.pravda.com.ua/health/2016/01/19/206647/>
4. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні»: Розпорядження КМУ від 15.05.2013 № 386-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-р>
5. Деякі питання договорів медичного обслуговування населення: постанова КМУ від 27 листопада 2019 р. № 1073. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1073-2019-%D0%BF#n36>
6. Про схвалення Концепції розвитку електронної охорони здоров'я: розпорядження КМУ від 28 грудня 2020 р. № 1671-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1671-2020-%D1%80#Text>
7. Муляр Г.В. Адміністративно-правове забезпечення реалізації права на охорону здоров'я: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук: 12.00.07 / Національний авіаційний університет. Київ. 2021. 565 с.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Кульга Майя Володимирівна

магістрантка кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Соціальне страхування як базовий елемент державної політики
щодо працездатного населення

Трансформаційні процеси в Україні пов'язані з багатограними економічними перетвореннями, суттєво впливають на соціальні відносини у суспільстві. Реформування цих відносин в Україні не завжди відбувалося у тому ж самому напрямку, і з тією ж швидкістю, що й економічні реформи, що призвело до значної соціальної диференціації населення, падіння рівня його життя, зниження соціальної захищеності громадян та їхньої невпевненості в майбутньому. Низький рівень системи соціального захисту населення в Україні, є вкрай актуальною та неабияк важливою проблемою сьогодення, що створює передумови для пошуків нових дієвих напрямів реформування та модернізації соціального страхування в нашій країні [1].

Сучасна система соціального захисту населення включає такі основні елементи:

- державне соціальне забезпечення (соціальну допомогу);
- сукупність державних гарантій, включаючи надання соціальних пільг окремим категоріям населення;
- соціальне страхування.

Система соціального захисту покликана покращити статус економічно та соціально незахищених верств населення, створювати їм певну захищеність та безпеку, обмежуючи порушення принципів рівності та рівноправності. Найважливішим пріоритетом системи є підтримка непрацездатних громадян.

Соціальне страхування є складовою соціального забезпечення, оскільки це не якийсь вид забезпечення, а метод акумуляції коштів у потреби соціального забезпечення та його розподілу.

Система соціального забезпечення об'єднує всі форми та методи забезпечення непрацездатних громадян незалежно від того, за рахунок яких коштів вони здійснюються – коштів державного бюджету, коштів бюджету державного соціального страхування, коштів підприємств, організацій. Причому як внески державних підприємств до фонду соціального страхування, так і прями асигнування державного бюджету на соціальне забезпечення мають ту саму економічну природу.

Соціальне страхування – спеціалізоване страхування, пов'язане з конституційним забезпеченням одного з прав людини, – права на працю. В цьому його головне призначення [2].

Соціальне страхування не тільки є окремим елементом соціального захисту населення, але є особливою фінансовою системою. У широкому розумінні як компонент системи фінансів соціальне страхування являє собою сукупність

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

відносин, за допомогою яких здійснюється перерозподіл національного доходу з метою компенсації дії соціальних ризиків Зміст соціального страхування полягає у створенні цільових фондів коштів, які використовуються для соціального захисту населення [3].

У вузькому значенні як елемент фінансової системи соціальне страхування є системою фінансових установ, що здійснюють акумулювання та розподіл грошових коштів, що збираються державою в обов'язковому порядку на компенсацію шкоди від впливу соціальних ризиків. У цій ролі соціальне страхування характеризується певними формами організації фондів і їх взаємодією зі страхувальниками, застрахованими особами та органами державної влади.

Соціальне страхування являє собою систему відносин з розподілу та перерозподілу національного доходу, що полягають у формуванні спеціальних страхових фондів.

Таким чином, в умовах ринкової економіки соціальні права та гарантії населення, закріплені Конституцією та іншими законодавчими актами, можна ефективно забезпечити лише на основі страхового методу фінансування у рамках системи обов'язкового державного соціального страхування, яке відрізняється від державного соціального забезпечення та особистого страхування.

Взяті разом, вони визначають місце і роль соціального страхування у системі управління соціальними ризиками. Державне соціальне забезпечення ґрунтується на принципі солідарності у формуванні та використанні фінансових фондів. Страхування відрізняється від державного соціального забезпечення використанням принципу еквівалентності між індивідуальними внесками у відповідні фонди та виплатами з них. Соціальне страхування має такі відмінності з інших форм соціального захисту, зокрема:

1. Застраховані особи захищаються від втрати заробітної плати, тобто розмір страхових внесків та компенсаційних виплат пов'язаний саме із заробітною платою (для порівняння: соціальне забезпечення та особисте страхування такої залежності не забезпечують).

2. Одержувачами страхових виплат можуть бути лише застраховані (при цьому розмір виплат враховує наявність у них утриманців – членів сім'ї), які своїми особистими страховими внесками та внесками на їх користь роботодавців набули права на цей вид соціального захисту.

Список використаних джерел:

1. Доценко І.О. Проблеми соціального страхування та напрями модернізації його в Україні / І.О. Доценко, І.О. Возовик // Східна Європа: економіка, бізнес та управління : електрон. наук.-практ. журн. – Дніпро, 2019. – Вип. 6 (23).
http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8347/3/%d0%a1%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%8f_%d0%94%d0%be%d1%86%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be.pdf

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

2. Балахонова О.В. Напрямки вдосконалення соціального страхування в Україні. *Економіка: реалії часу*. 2015. №1(17). URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2015/No1/13-18.pdf>

3. Ковалевич Д.А. Проблеми фонду соціального страхування в сучасних умовах. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2020. Вип. I-II (77-78) С. 149-159.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Куртинець Оксана Іванівна

магістрантка кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Сучасні засади формування державної соціальної політики в Україні

Актуалізація питань соціальної політики населення характерна для сучасної вітчизняної науки та управлінської практики. Потреба реформування соціальної сфери перестала бути виключно українською проблемою. Деякі інші країни переживають зараз подібний період, що став наслідком змін у соціальній і демографічній структурі суспільства.

У сучасних умовах метою соціальної політики держави в Україні є забезпечення рівня життя населення відповідно до стандартів Європейського Союзу. Тривалий перехідний період до ринкової економіки, нестабільність в економіці призвели до появи соціальних проблем у суспільстві, таких як диференціація доходів населення, стрімке поширення бідності, поява внутрішньо переміщених осіб, раптова бідність громадян та ін. На вирішення цих проблем повинна бути спрямована соціальна політика України на сучасному етапі ринкової економіки [1].

Сьогодні пріоритети державної соціальної політики дуже тісно пов'язані зі складною політико-економічною ситуацією в нашій державі. Саме тому для подолання соціальної кризи необхідне розроблення єдиної і цілісної соціальної стратегії, зрозумілої населенню, розрахованої на його підтримку, здатної відновити довіру до влади, покращити добробут та соціальну рівність в державі. Соціальна політика має бути довгостроковою, орієнтованою на тривалу перспективу [2].

Вирішення соціальних проблем є одним з актуальних завдань і орієнтиром розвитку цивілізованої держави. Конкретний зміст соціальної політики залежить від політичних, економічних та культурних особливостей розвитку країни. Зазначимо, що тривалий час в Україні існувала патерналістська модель соціальної політики, успадкована від колишнього СРСР. Українська модель соціальної політики, що функціонує та формується нині, в чистому вигляді не належить до жодної моделі світової практики. Особливістю сучасної соціальної політики нашої країни є те, що вона розглядається як одна зі складових частин системи державних пріоритетів, має всеохоплюючий і зрівняльний характер. Водночас у ній відсутні попереджувальні дії, акцент робиться на підтримку непрацевдатних і малозабезпечених, переважно бюджетне фінансування соціальних галузей стикається з нестачею фінансових ресурсів [3].

Україна знаходиться в умовах трансформування усіх сфер суспільного життя та зустрічається з необхідністю реформування фінансового механізму, появи нових важелів впливу на економічний та суспільний розвиток держави,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

перш за все – соціальної сфери. Функціонування соціальної сфери, забезпечення гідного соціального захисту населення неможливе без відповідного фінансування, яке здійснюється за рахунок бюджетних коштів, яких завжди бракує. У зв'язку з цим виникає необхідність удосконалення механізмів фінансування соціальної сфери та її реформування в умовах фінансової та економічної кризи в Україні [4].

Основними напрямками та перспективами соціальної політики України є:

- демографія та міграційна політика;
- ринок праці та кадровий потенціал;
- освіта;
- охорона здоров'я;
- культура;
- соціальне обслуговування людей похилого віку, інвалідів, дітей, що залишилися без піклування батьків, які перебувають у важкій життєвій ситуації;
- підвищення рівня та якості життя населення.

Ефективна соціальна політика може проводитись тільки за тісної взаємодії державної, регіональної та місцевої влади. Подальший розвиток системи соціального захисту населення в Україні має обов'язково включати забезпечення диференційованого підходу до різних груп, які потребують допомоги та адресності у соціальній підтримці, удосконалення державної соціальної політики з метою впровадження політично та фінансово обґрунтованих форм підтримки соціально вразливих громадян (особливо сім'ї та дітей), зміцнення матеріально-технічної та інформаційної бази, кадрового складу установ соціального обслуговування населення, розширення системи та якості соціальних послуг та ін.

Список використаних джерел

1. Бондаренко С.М., Бугас Н.В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 2. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/42.pdf
2. . Цілі та пріоритети соціальної політики. URL: <https://buklib.net/books/25470>.
3. Балтачєєва Н. Напрями системної трансформації соціальної політики в Україні. URL: Users/2106~1/AppData/Local/Temp/econ_2012_8_6.pdf
4. Халецька А.А. Теоретичні засади формування основних напрямів соціальної політики держави. *Економіка та держава*. 2009. № 3. С. 72-73.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Лаба Олена Сергіївна

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Наукові підходи до визначення поняття «менеджмент людських ресурсів публічного управління»

Сутність поняття «людські ресурси» полягає в сукупності різних якостей людей (таких як здібності, досвід, кваліфікація і т.д.), які визначають їх можливості виробляти матеріальні та нематеріальні блага.

На підставі аналізу наукової літератури поняття «людські ресурси» можна розглядати як:

– люди, які складають робочу силу тієї чи іншої організації, бізнес-сектора або економіки [1];

– працівники організації та робочу силу у галузевому або територіальному вимірі разом з їхніми здібностями у контексті сфери діяльності [1]. Однак у даному випадку виникає питання у чому відмінність терміну «людські ресурси» від терміну «трудові ресурси», які представляють собою частину населення країни, яка володіє необхідним фізичним розвитком, знаннями та практичним досвідом для роботи в народному господарстві [2];

– сукупність людей, що здійснювали, здійснюють та можуть здійснювати процеси життєдіяльності та є носіями здатності до існування й суспільної цінності [3].

Таким чином, людські ресурси публічного управління – це сукупність професійно підготовлених фахівців, які працюють в системі публічного управління, та реалізують функції управління, приносять користь державі та суспільству.

Менеджмент людських ресурсів – підхід в управлінні персоналом, при якому співробітники розглядаються як надбання організації в конкурентній боротьбі, як людський потенціал, який необхідно мотивувати та розвивати, щоб досягти стратегічних цілей організації. Менеджмент людських ресурсів пов'язаний з динамікою всіх аспектів діяльності системи публічного управління і потребує інтегрованого підходу. Менеджмент людських ресурсів охоплює всі управлінські рішення, що стосуються взаємовідносини організації та її працівників.

Таким чином, менеджмент людських ресурсів - це сукупність методів та технологій управління, спрямованих на максимально ефективне використання людських навичок, знань та вмінь для досягнення цілей організації та задоволеності самих співробітників.

Найчастіше термін «управління людськими ресурсами» розглядають як синонім «управління персоналом». Однак дана позиція не є коректною, оскільки між ними існує певна різниця. Думки фахівців у цьому питанні різняться. Так,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Х.Т. Грехем та Р. Беннетт вважають, що управління людськими ресурсами – поняття ширше, ніж управління персоналом [4].

На нашу думку, поняття «менеджмент людських ресурсів» – ширше ніж поняття «управління людськими ресурсами». Так, менеджмент людських ресурсів включає: прогнозування у людських ресурсах, розвиток кадрів, формування резерву кадрів, оцінювання персоналу, а також постійний моніторинг потреб у персоналі, здійснення аналізу ринку праці та інноваційних тенденцій розвитку публічного управління з метою прогнозування потреби у фахівцях з певною кваліфікацією, формування нових тенденцій щодо підготовки кадрів з публічного управління тощо.

Враховуючи зазначене, можна сформувані такі відмінності управління персоналом та менеджменту людських ресурсів:

1. Концепція менеджменту людських ресурсів розглядає персонал організації у якості контрольованих витрат і інвестицій, у той час як концепція управління персоналом розглядає працівників лише як витрати.

2. У менеджменті людських ресурсів співробітник – чинник переваги конкурентної боротьби, а управлінні персоналом – чинник виробництва.

3. Для управління персоналом характерні лише короткострокові перспективи, менеджменту людських ресурсів – довгострокові.

4. Завданнями управління персоналом є залучення, збереження, мотивація працівників, а завданнями менеджменту людських ресурсів – конкурентні переваги, рентабельність, гнучкість працівників, їх постійне оновлення.

Таким чином, принциповою відмінністю менеджменту людських ресурсів від управління персоналом є спрямованість саме на людські можливості, а не на конкретних людей.

Крім того, управління персоналом здійснюється всередині підприємства, а менеджмент людських ресурсів – поза організацією, тобто на локальному, регіональному, національному та міжнародному рівнях.

Основною метою менеджменту людських ресурсів є сприяння досягненню успіху організації, а також системи публічного управління. Для реалізації цієї мети можна сформувані такі важливі завдання:

1. залучення нових співробітників;
2. утримання професійних працівників;
3. мотивація персоналу;
4. підвищення кваліфікації співробітників, їх перенавчання;
5. прогнозування у майбутній перспективі щодо залучення людських ресурсів певної кваліфікації;
6. формування резерву з професійних кадрів;
7. ротація кадрів;
8. кар'єрне зростання, розвиток професійності;
9. постійний аналіз розвитку кадрів, їх ефективної розстановки на посадах та формування відповідних досліджень з цього питання.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Водночас, менеджмент людських ресурсів також передбачає турботу про здоров'я кожного співробітника, про його безпеку та особисту задоволеність працею та отриманими результатами.

Список використаних джерел

1. Крушельницька О.В., Мельничук Д.П. Управління персоналом. Навч. посібник. К.: Кондор, 2006. 292с.
2. Никифоренко В.Г. Управління персоналом: Навчально-методичний посібник. Одеса: Пальміра, 2006. 260с.
3. Адміністративне управління трудовим потенціалом. Навчальний посібник / В.М. Гриньова, М.М. Новікова, М.М. Салун, О.М. Красноносова; [За ред. докт. екон. наук, проф. В. М. Гриньової]. Харків: Вид. ХНЕУ, 2004. 428 с.
4. Грэхем Х.Т., Беннетт Р. Управление человеческими ресурсами. М.: ЮНИТИ, 2003. 598 с.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Ляшенко Олексій Олексійович

кандидат історичних наук, науковий співробітник відділу етнополітології Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України

Спроби реалізації угорської автономії
на Закарпатті як виклик стійкості України

Державний устрій визначає принцип адміністративно-територіального поділу держави, способи територіальної організації населення, ступінь врахування інтересів національних меншин (зокрема, надання повноважень стосовно їхнього територіального самоврядування), наявність / відсутність ознак політичної самостійності та державності у складових держави та регулює взаємовідносини між рівнями державних органів влади. Таким чином, державний устрій виступає у якості важливого чинника етнополітичної стабільності та стійкості держави.

Як свідчить досвід формування державного устрою України під час проголошення незалежності й у наступні роки, майже всі здійснювані спроби його зміни мали на меті або створення у складі унітарної держави адміністративно-територіальних одиниць з особливим статусом (впровадження елементів федералізму), або повного перетворення України на федеративну державу. Саме такий державний устрій за справжніми задумами авторів подібних проектів мав максимально послабити стійкість України: найпершими окупованими Росією українськими територіями у 2014 р. стали АР Крим та Севастополь – місто зі спеціальним статусом.

Одним з українських регіонів, де активно здійснювалися такі спроби, є Закарпатська область. Слід зауважити, що автономного статусу в області домагалися відразу дві етнополітичні спільноти: «русини» та угорці Закарпаття. Угорці Закарпаття активно підтримали референдум 1 грудня 1991 р. щодо спеціального статусу області. З метою практичної реалізації його результатів у лютому 1992 р. керівництво Берегівського району розробило проект Закону України «Про Угорський автономний територіальний округ» [9]. Він визначав Угорський автономний територіальний округ (УАТО) як адміністративно-територіальне утворення у складі Закарпатської області України, яке має особливий правовий статус, що ґрунтується на принципах: 1) національно-територіального та культурного самоврядування; 2) господарсько-економічної самостійності та права вибору її реалізації, самофінансування; 3) розмежування компетенції загальнодержавних органів та органів УАТО. УАТО визначався як форма територіального самоврядування в адміністративних межах Берегівського району. Органами місцевого самоврядування визначалися: Народна Рада Округу, народні ради у місті, селищі та селах УАТО. Спеціальна норма проекту була присвячена гарантованому представництву Округу у Верховній Раді України та у Закарпатській обласній раді. Проект Закону був схвалений

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

районною радою у квітні 1992 р. [10]. Однак наприкінці 1992 р. сесія обласної ради відхилила питання утворення автономного округу як таке, що недостатньо підготовлене. Ради Берегівського району наступних скликань до розгляду цього питання не поверталися.

Тим часом правління ТУКЗ у справі створення автономного округу почало діяти через керівні кола Угорської Республіки. Саме тому в українсько-угорських відносинах незмінно поставало питання про становище угорців Закарпаття та опосередковано й про їх вимогу автономного округу.

Після прийняття в 1997 р. нової редакції Закону України «Про вибори народних депутатів України», який встановлював нову пропорційно-мажоритарну виборчу систему, був утворений виборчий округ № 72 з центром у м. Берегове, який включав місця компактного проживання угорців у інших районах області, що підвищило рівень політичної активності угорських територіальних громад. Однак центральна влада Української держави твердо стояла на позиціях неприпустимості утворення автономних територіальних одиниць.

Починаючи з 2000 р. у ЗМІ набула розголосу ідея створення Притисянського району, що була висловлена у листі народного депутата України М. Ковача до Президента України Л. Кучми, радника Президента України В. Литвина, голови обласної Ради І. Іванчо. У ньому йшлося про те, що громадяни України угорської національної меншини представлені в місцевих органах виконавчої влади та на держслужбі у значно меншій кількості, ніж це мало б впливати з їх частки в складі населення Закарпатської області. Більш повна реалізація прав та зберігання традиційного національного середовища громадян України угорської національності стануть можливими лише за умов створення у складі Закарпатської області окремої адміністративно-територіальної одиниці – Притисянського району. Утворення нової адміністративно-територіальної одиниці мало відбутися за рахунок включення до її складу населених пунктів Берегівського району, який припинив би своє існування, і сіл з угорським населенням, розташованих на прилеглих територіях Ужгородського, Мукачівського та Виноградівського районів [4].

Слід зауважити, що створення такого району активно підтримувалося політичними партіями та урядом Угорської Республіки. На X засіданні змішаної українсько-угорської комісії з питань забезпечення прав національних меншин (3-4 квітня 2001 р.) угорська сторона запропонувала записати в протоколі засідання, що «українська сторона в рамках адміністративної реформи повинна підтримати пропозицію Товариства угорської культури Закарпаття щодо створення Притисянського району». Питання створення угорського округу досить бурхливо обговорювалося й в угорському парламенті, зокрема звучали непоодинокі претензії до Президента А. Гьонца та Міністра зовнішніх справ Угорщини Ж. Немета у зв'язку з тим, що вони недостатньо активно на державному рівні підтримують пропозицію ТУКЗ [3, с. 91-92].

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Знов питання угорської автономії помітно актуалізувалося під час реформи з укрупнення районів, проведеної в Україні в 2020 р. Цього разу не йшлося про автономне утворення, але розглядалася можливість створення фактично «угорського району» в Закарпатській області. По суті питання полягало у наступному: відповідно до проекту Міністерства розвитку громад та територій України передбачалося створення укрупненого Берегівського району шляхом приєднання до вже існуючого району з такою назвою сусіднього Виноградівського, а також до них додали два угорських села з Мукачівського району, Серне та Баркасово, оскільки вони ще раніше приєдналися до Батівської ОТГ Берегівського району [8, с. 15; 11]. Тут слід зауважити, що відповідно до результатів перепису 2001 р. та даних станом на 2011 р. Виноградівський район за кількістю населення переважав Берегівський більш ніж удвічі [5, с. 654]. Тобто, у новому «укрупненому» районі частка угорців скоротилася б з 76% до 43%. З критикою такого об'єднання відразу виступила КМКС, яка у своїй заяві вказала, що підтримує створення району з центром у Береговому, але вважає «важливим з точки зору закарпатських угорців, щоб при формуванні нового адміністративного поділу невеликі регіони в історичному ареалі розселення угорців були об'єднані в один район із центром Берегсаш (Берегове)» [6].

Насправді уявний «угорський район» має інші обриси: межі Притисянського району або колишнього ТВО №72, який діяв у 1998-2002 рр. Зусилля з його відновлення тривали з 2012 р. за підтримки Угорщини, коли тодішній Надзвичайний і Повноважний Посол Угорської Республіки в Україні М. Баєр підтвердив, що така ідея обговорювалася на засіданні угорсько-української міжурядової комісії із забезпечення прав нацменшин з ініціативи однієї з угорських партій Закарпаття [12]. У 2013 р. депутат угорської партії «Йоббік» Б. Ковач на форумі у Береговому заявив, що створення Притисянського округу на Закарпатті з включенням до нього населених пунктів з більшістю угорськомовного населення є однією з умов за яких Україна може розраховувати на підтримку в підписанні асоціації з ЄС [2].

Особливо активна інформаційна кампанія стосовно питання угорського виборчого округу припала на час президентської передвиборчої кампанії 2019 р. в Україні. У березні 2019 р. народний депутат України та голова Товариства угорської культури Закарпаття (КМКС / КМКСЗ) В. Брензович подав судовий позов проти Центральної виборчої комісії України за відмову в створенні так званого Притисянського виборчого округу. Але зі 151,5 тис. угорців, зафіксованих переписом 2001 р., тисячі емігрували до більш розвинених країн, де угорський паспорт дозволяє їм офіційно працевлаштуватись чи навчатись. Тому нині ця цифра навряд чи відповідає дійсності й, скоріш за все, є меншою. За «даними документів» мова йде про 57398 угорських громадян лише на території Берегівської територіальної громади, а сукупно кількість осіб, які вважаються резидентами Угорщини в цьому районі, може становити 118,5 тис. осіб [1]. Згідно з чинним законодавством України, для створення окремого виборчого округу, яких на Закарпатті було шість, потрібно мінімум 155-160 тис.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

осіб дорослого віку, які мали б право голосу. Тому до ідеї створення подібного «угорського» округу й постали запитання: як підрахувати кількість угорців на Закарпатті без перепису? хто з них має право голосу? хто володіє подвійним громадянством? [7]. Таким чином, «укрупнений» Берегівський район Закарпатської області зрештою був визначений у межах Берегівського і Виноградівського районів (плюс два вже згаданих угорських села з Мукачівського району).

Отже, й у рамках реформи децентралізації та укрупнення районів ідеї створення угорської автономії не було реалізовані. Найбільш імовірними причинами цього є вже згадане реальне скорочення чисельності угорської етнospільноти (його точні масштаби можна з'ясувати у рамках перепису населення), а також російська агресія в Україні. До речі, до 2013 р. ключовою темою російських інформаційних кампаній про Закарпаття був русинський сепаратизм. З 2014 р. наратив змінився: в центрі зусиль російської пропаганди опинилися угорці. Російські федеральні ЗМІ розповідали про життя угорців у найзахіднішому регіоні України та їхні прагнення до автономії та відокремлення. Мовляв, подивіться, Закарпаття йде слідом Криму та Донбасу, а Україна – це failed state, яка за крок до розпаду, і врятувати її може лише федералізація [11].

Зважаючи на загалом недружню політику угорської влади щодо України, яка включає блокування співпраці України з НАТО і ЄС, позицію Угорщини у російсько-українській війні (від перешкоджання військовій допомозі Україні й закликів до «компромісу» з Росією до накопичення угорських військ на кордоні з Україною у лютому 2022 р. з невідомою метою) є очевидним, що Угорщина й у майбутньому в той чи інший спосіб буде порушувати або підтримувати питання угорської автономії на Закарпатті. Відповідно, в цьому українському регіоні зберігається потенційна загроза унітарному державному устрою країни та її етнополітичній стійкості.

Список використаних джерел:

1. Андрашко А. Угорщина має намір легально відібрати Закарпаття. Інфографіка. *Волинські новини*. URL: <https://www.volynnews.com/news/policy/uhorshchyna-planuye-lehalno-vidibraty-zakarpattia-infohrafika/> (Last accessed: 20.05.2023)
2. Бейла Ковач заявляє, що Україна не буде в ЄС без Притисянського округу на Закарпатті. *Мукачево.net*. URL: <https://www.mukachevo.net/ua/news/view/81604> (Last accessed: 20.05.2023)
3. Берені А. Суспільно-політичне становище та культурний розвиток угорської національної меншини Закарпатської області (1991–2004 рр.): дис... канд. іст. наук. Ужгород, 2007. 20 с.
4. Відкритий лист Президенту України Л. Кучмі від народного депутата України М. Ковача. *Вісник Берегівщини*. 2002. 12 лютого.
5. Закарпаття в етнополітичному вимірі. Київ: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2008. 682 с.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

6. Заява КМКСЗ щодо зміни адміністративного поділу Закарпаття. URL: <https://karpataljalap.net/node/49633> (Last accessed: 20.05.2023)
7. Кубіна В. Угорський виборчий округ на Закарпатті: головні небезпеки. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-elections/2704913-ugorskij-viborcij-okrug-na-zakarpatti-golovni-nebezpeki.html> (Last accessed: 20.05.2023)
8. Об'єднання громад в етноконтактних регіонах: особливості та перспективи. Київ: Асоціація сприяння самоорганізації населення, 2019. 48 с.
9. Проект Закону України «Про Угорський автономний територіальний округ». *Вісник Берегівщини*. 1992. 22 лютого.
10. Рішення XXIII сесії XXI скликання Берегівської районної Ради народних депутатів від 28 квітня 1992 р. «Про проект Закону України «Про Угорський автономний округ». *Вісник Берегівщини*. 1992. 7 травня.
11. Тужанський Д. Непотрібна поступка: справжні та вигадані загрози «угорського району» на Закарпатті. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2020/06/12/7110984/> (Last accessed: 20.05.2023)
12. Угорщина підтримує створення угорської автономії в Закарпатті. *УНІАН*. URL: <https://www.unian.ua/eunews/625781-ugorschina-pidtrimue-stvorennya-ugorskoji-avtonomiji-v-zakarpatti.html> (Last accessed: 20.05.2023)

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Мазурець Віталій Олександрович

здобувач магістратури за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

Роль та особливості роботи Міністерства юстиції України
в умовах війни

У 2022 році Міністерство юстиції України запровадило низку новацій щодо вдосконалення процесу державної реєстрації нормативно-правових актів.

26 лютого 2022 року з метою забезпечення користування громадянами послугами у сфері державної реєстрації актів цивільних прав в умовах воєнного стану Міністерством юстиції України прийнято наказ № 606/5 «Про внесення змін до Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні» [1]. Так, цим документом визначено, що у разі запровадження воєнного стану в Україні або на окремих територіях відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» державна реєстрація актів цивільного стану здійснюється за заявою заявника. З огляду на це був введений в дію принцип екстериторіальності.

З 24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України було тимчасово призупинено роботу Єдиних та Державних реєстрів (в тому числі Державного реєстру прав), створення та забезпечення функціонування яких відноситься до компетенції Міністерства юстиції України. Водночас Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану» № 209 від 06.03.2022 р. [2] було визначено порядок та особливості надання інформації з Державного реєстру прав в умовах воєнного стану.

Згідно з підпунктом 11 пункту 1 зазначено вище Постанови відомості з Державного реєстру прав за зверненнями фізичних та юридичних осіб надаються державним реєстратором, нотаріусом та керівником центру надання адміністративних послуг, місце роботи яких знаходиться у межах адміністративно-територіальних одиниць, які не включені до переліку, затвердженого відповідно до пунктів 1-2 цієї Постанови.

Доцільно відзначити, що в умовах воєнного стану першочерговим завданням країни у сфері держреєстрів є захист інформації, що міститься в реєстрах, від незаконного чи несанкціонованого втручання. З цією метою Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану» № 209 від 06.03.2022 р. [2] встановлено, що в умовах війни державна реєстрація найбільш значущих процесів в

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

життєдіяльності громадян України здійснюються з урахуванням відповідних особливостей.

Так, державна реєстрація здійснюється виключно державними реєстраторами, посадовими особами Міністерства юстиції України та його територіальними органами, включеними до переліку уповноважених посадових осіб та державних реєстраторів, яким надається доступ до державної реєстрації в умовах воєнного стану. Цим переліком можуть бути встановлені окремі обмеження щодо вчинення (прийняття) реєстраційних дій (рішень про державну реєстрацію прав) державними реєстраторами та посадовими особами, включеними до переліку.

Державна реєстрація здійснюється за принципом екстериторіальності. Тобто незалежно від місцезнаходження нерухомого майна, юридичної особи, фізичної особи-підприємця чи органу державної влади, якщо відповідні обмеження (умови) не передбачено окремим переліком.

31 серпня 2022 року були внесені зміни у діяльність Міністерства юстиції України відповідно до Наказу Міністерства юстиції України від 30.08.2022 № 3642/5 [3]. Так, було встановлено чинні правила екстериторіальної юрисдикції державної реєстрації нерухомого майна, юридичних осіб, а також громадських організацій. З огляду на це, надається можливість державної реєстрації прав власності та інших речових прав на нерухоме майно в нинішніх умовах воєнного стану, державної реєстрації юридичних, а також громадських формувань з місцезнаходженням на території Автономної Республіки Крим, Донецької, Запорізької, Луганської, Миколаївської, Харківської, Херсонської областей, а також у м. Севастополі, незалежно від місцезнаходження надавачів державних реєстраційних послуг.

Вимоги закону про необхідність нотаріального посвідчення підписів на документах про державну реєстрацію не поширюються, якщо такий підпис зроблено в присутності державного реєстратора, посадової особи, яка посвідчує особу підписанта. За документами, що посвідчують особу, також значно спрощено процедуру реєстрації громадських формувань та благодійних фондів, які спрямовують свою діяльність на допомогу Збройним Силам України, правоохоронним (спеціальним) органам, органам цивільного захисту, громадським організаціям, територіальним громадам, іншим особам, що забезпечують національну безпеку і оборону. У разі державної реєстрації таких організацій адміністративні збори не стягуються [2].

Враховуючи необхідність забезпечення достовірності інформації в реєстрі в умовах воєнного стану, Міністерство юстиції України реалізувало можливість проведення найневідкладнішої реєстраційної дії, а саме державної реєстрації щодо [4]:

- 1) створення благодійних організацій, а також громадських формувань та внесення змін до відомостей про них;
- 2) зміни керівника юридичної особи у зв'язку зі смертю;
- 3) зміни місцезнаходження юридичної особи;

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

4) органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, державних, спільних підприємств, спільних організацій, державних установ та акціонерних товариств, які є банками;

5) зміни виду економічної діяльності фізичних осіб-підприємців;

6) припинення підприємницької діяльності фізичної особ-підприємця.

Міністерство юстиції України продовжує роботу з розширення сфери державної реєстрації суб'єктів та видів адміністративних послуг, що надаються на вільних від бойових дій територіях України. Для бізнесу та країни дуже важливо функціонувати за будь-яких умов. Обмежуючи доступ до реєстру, але не повністю його закриваючи, Міністерство юстиції України прагне знайти баланс між безпекою та доступністю реєстру і великою кількістю інформації, яка в ньому міститься [5].

Крім того, Міністерство юстиції України затвердило порядок реалізації та моніторингу ефективності державної санкційної політики Наказом Міністерства юстиції України від 30 вересня 2022 року № 4201/5, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 04 жовтня 2022 року за № 1166/38502 [6]. Зокрема, у розділі VI Порядку передбачено порядок здійснення Департаментом державної реєстрації заходів моніторингу/контролю за дотриманням державним реєстратором законодавства про санкції під час проведення реєстраційних дій. Перевірка реєстраційних операцій в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців, а також громадських формувань здійснюється шляхом моніторингу реєстраційних операцій відповідно до Порядку, що регулює діяльність у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та його державну реєстрацію юридичними, фізичними особами-підприємцями та громадськими формуваннями.

Перелік реєстраційних дій щодо об'єктів та/або їх активів надає технічний адміністратор Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань у строки та з періодичністю, що визначаються Міністерством юстиції України відповідно до

Підсумки перевірки реєстраційних дій в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань у разі виявлення державними реєстраторами порушень вимог розділу II Порядку державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, які не мають статусу юридичної особи, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 09.02.2016 р. № 359/5, Департамент державної реєстрації повинен повідомити правоохоронні органи та Департамент санкційної політики.

Варто зауважити, що Порядок надання електронних публічних послуг у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань у автоматичному режимі визначає механізм надання електронних публічних послуг у сфері державної реєстрації без участі державного реєстратора юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань у режимі реального часу за допомогою програмного

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

забезпечення Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань на підставі документів суб'єктів звернення, поданих в електронній формі засобами Єдиного державного веб-порталу електронних послуг.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні: Наказ Міністерства юстиції України від 26.02.2022 № 606/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0255-22#Text>

2. Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2022 № 209. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2022-%D0%BF#Text>

3. Про внесення змін до наказів Міністерства юстиції України від 28 березня 2016 року № 898/5 та від 25 листопада 2016 року № 3359/5: Наказ Міністерства юстиції України від 30.08.2022 № 3642/5. URL: <https://minjust.gov.ua/n/22664>

4. Мін'юст реалізував можливість проведення найбільш важливих реєстраційних дій. URL: https://biz.ligazakon.net/news/210147_mnyust-realzuvav-mozhlivst-provedennya-nayblsh-vazhlivikh-restratsynikh-dy

5. Оновлено перелік суб'єктів, яким в умовах воєнного стану проводиться державна реєстрація юридичних осіб та ФОП. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/onovleno-perelik-subyektiv-yakim-v-umovah-voennogo-stanu-provoditsya-derzhavna-reyestraciya-yuridichnih-osib-ta-fop>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Малімон Віталій Іванович

кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Впровадження еко-інновацій як інструмент досягнення
цілей сталого розвитку

Завдання Глобального порядку – 2030 та Цілі сталого розвитку, прийняті на Саміті з сталого розвитку у вересні 2015 року надали потужний поштовх у бік впровадження моделі ощадливого споживання та виробництва, спрямованої на ефективне використання природних ресурсів, мінімізацію відходів, та водночас оновлення бізнес-моделей на основі продуктивних екологічно безпечних технологій та інновацій.

Україна адаптувала на національному рівні 17 глобальних Цілей сталого розвитку (ЦСР), визначила 86 завдань для їх досягнення та 196 ключових індикаторів для моніторингу процесу до 2030 року. Серед цих 17 ЦСР щонайменше 8 спрямовані на підвищення ефективності використання природних ресурсів та впровадження еко-інновацій [1, с. 5].

Європейська Комісія визначає еко-інновації як будь-яку форму «інновацій, що спрямовані або мають своїм результатом значний та демонстрований прогрес у напрямі досягнення цілей сталого розвитку шляхом зменшення впливу на навколишнє середовище, підвищення стійкості до екологічного навантаження або досягнення більш ефективного та відповідального використання природних ресурсів» [7].

Одним з інструментів, які сприяють впровадженню європейських стандартів у економіку регіонального природокористування, визнано екологічні інновації, як індикатор сталого і зрівноваженого розвитку в умовах конкуренції. Це підтверджують міжнародні програмні документи та статистичні звіти, у яких екологічні інновації трактуються як інновації, що підвищують ефективність використання природних ресурсів з економічної точки зору, зниження негативного впливу діяльності людини на навколишнє середовище або підвищення стійкості екологічної системи до навантаження. Впровадження екологічних інновацій сприяє розвитку і розширенню ринку екологічних товарів і послуг [4].

Внаслідок поширення еко-інновацій виникають екоіндустріальні парки. Еко-індустріальний парк – це спеціальна зона промислового призначення, яка сприяє сталому розвитку, шляхом забезпечення соціальних, економічних, та екологічних параметрів у процесах вибору розташування, планування, управління та повсякденного функціонування. Запорукою ефективності таких парків є тісна співпраця між підприємствами, спільне ефективне використання ресурсів та управління відходами [5].

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Розвиток екоіндустріальних парків сприятиме налагодженню співпраці, виявленню та використанню спільних економічних можливостей, створенню покращених екосистем, пошуку та впровадженню інноваційних шляхів [8].

В Україні є три рівні зацікавлених сторін в розвитку екоіндустріальних парків: макро-рівень (Верховна Рада України – Комітет з питань економічного розвитку, Комітет з питань фінансів, оподаткування та митної політики, Комітет з питань бюджету, Комітет з питань екологічної політики та природокористування; Кабінет Міністрів України – Мінекономіки, Мінрегіон, Міндовкілля, Мінфін, Міненерго, Мінстратегпром, Міністерство соціальної політики, Антимонопольний комітет, Держпраці, Державна митна служба, Державна податкова служба, Державна екологічна інспекція, Національне агентство акредитації, Національний орган стандартизації, Державне агентство енергоефективності та енергозбереження); мезо-рівень (регіональні (обласні) державні адміністрації, місцеві ради та їх виконавчі органи, ініціатори та керуючі компанії індустріальних парків, асоціації, освітні та академічні інституції, фінансові та міжнародні інституції, громадські організації); мікро-рівень (учасники індустріального парку тобто суб'єкти господарювання) [2].

Перед створенням та реалізацією екоіндустріального парку необхідно відповісти на чотири запитання: Чому? Де? Що? Як? Перше питання стосується важливості (актуальності) створення (впровадження) екоіндустріальних парків. І кожен має розуміти, що екоіндустріальні парки передбачають спільне процвітання в захищеному навколишньому середовищі. Друге питання – дозволяє з'ясувати місце конкретної країни в міжнародній практиці впровадження екоіндустріальних практик, і ті екологічні, економічні та соціальні вигоди, які ця імплементація практики привносить в економіку та суспільство. Третє питання надасть розуміння що таке екоіндустріальні парки. Четверте питання дозволяє зрозуміти як на практиці застосувати поради від Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО) щодо створення (впровадження) та розвитку екоіндустріальних парків [8, р. 19].

Відповівши на усі ці чотири запитання, з'явиться єдине розуміння концепції екоіндустріального парку, в якій цілі сталого розвитку (інновації, гідна праця, гендерна рівність, економічне зростання, боротьба зі зміною клімату, інфраструктура) будуть рушійною силою сталої та інклюзивної промисловості, яка використовує екологічно безпечні технології [6, р. 14].

Наведемо *приклад*. В 2022 році для отримання міжнародної технічної підтримки на трансформацію в еко-індустріальні парки в рамках проекту «Глобальна програма еко-індустріальних парків в Україні: впровадження на місцевому рівні» було обрано два індустріальні парки: «Калуш індастріал ХАБ» (м. Калуш, Івано-Франківська область) та «Мольфар» (сmt. Тересва, Закарпатська область). У вересні 2022 року, після офіційного візиту на територію цих двох індустріальних парків, було визначено роль індустріальних парків в розвитку західних областей України і обговорена можливість включити трансформацію індустріальних парків до Стратегії обласного розвитку [3].

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Екологічні стандарти моделі еко-індустріальних парків сприятимуть відповідності української продукції до міжнародних стандартів та підвищенню її конкурентоспроможності на світових ринках. Також, згідно з міжнародними положеннями про еко-індустріальні парки, вони здатні приваблювати прямі закордонні інвестиції. Особливо такі парки популярні серед інвесторів, зацікавлених в сталому та інклюзивному розвитку. Окрім цього, передбачені моделлю ресурсоефективність, чисте виробництво, зменшення викидів вуглецю, не лише захищатимуть зелену екосистему заходу України, але й наблизатимуть державу до відповідності із законодавством Європейського Союзу, що відповідає прагненням України стати повноцінною державою-членом європейської сім'ї.

Зокрема, індустріальний симбіоз, який передбачений концепцією еко-індустріальних парків, чітко зазначений в Європейському зеленому курсі як інструмент досягнення вуглецевої нейтральності.

Завдяки соціальній складовій еко-індустріальні парки змогли б не лише допомогти підприємствам, котрі переїжджають із зони бойових дій відновити свою діяльність швидко та ефективно, а й забезпечити їх працівників з сім'ями якісною соціальною інфраструктурою. Також, як показує європейський досвід, еко-індустріальні парки здатні створити чимало нових робочих місць з високими стандартами праці. В Україні ці питання вкрай важливі, адже у працевлаштуванні будуть зацікавлені не лише місцеві громади, але й внутрішньо переміщені люди, та ті, хто повертатиметься з-за кордону після евакуації [5].

Таким чином, впровадження еко-інновацій дозволяє впровадити європейські стандарти екологічної політики, узгодити соціальні, економічні та екологічні показники розвитку, та є важливим інструментом для розв'язання проблем регіонального та секторального розвитку і досягнення цілей сталого розвитку на національному рівні.

Список використаних джерел:

1. Еко-інновації в ресурсоефективній економіці. Сучасні концепції, рушії розвитку та бар'єри, рекомендації щодо політики поширення в Україні. Жовтень. 2017. URL: <http://www.uitei.kiev.ua/sites/default/files/eko-innovacii.pdf>.
2. Звіт з оцінки стейкхолдерів. Проект документу. Global eco-industrial parks programme. GEIPP. 2021. United Nations Industrial Development Organization. URL: https://geipp-ukraine.org/wp-content/uploads/2022/01/Stakeholders_Report_GEIPP_Ukraine_ua.pdf.
3. Індустріальний парк «Калуш індастріал ХАБ» та Індустріальний парк «Мольфар» отримують підтримку. В рамках проекту. Від 13.10.2022. Глобальна програма еко-індустріальних парків в Україні : реалізація на місцевому рівні. GEIPP (Global Eco-Industrial Parks Programme) Ukraine. URL: <https://geipp-ukraine.org/industrialnyj-park-kalush-industrial-khab-ta-industrialnyj-park-molfar-otrymaiut-pidtrymku-v-ramkakh-proektu/>.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

4. Мартієнко А.І., Бондаренко С.А. Екологічні інновації в регіональній інноваційній системі. *Ефективна економіка*. 2015. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4232>.

5. Навіщо Україні еко-індустріальні парки. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/14/689172/>.

6. An International Framework For Eco-Industrial Parks. Version 2.0. United Nations Industrial Development organization. 2021. URL: <https://www.unido.org/sites/default/files/files/2021-04/An%20international%20framework%20for%20eco-industrial%20parks%20v2.0.pdf>.

7. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Innovation for a sustainable Future. The Eco-innovation Action Plan (Eco-AP). Brussels, 15.12.2011. COM (2011) 899 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A52011DC0899>.

8. Eco-Industrial parks : achievements and key insights from the global recp programme 2012-2018. United Nations Industrial Development Organization. URL: https://www.unido.org/sites/default/files/files/2019-02/UNIDO_EIP_Achievements_Publication_Final_0.pdf.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Москаленко Василь Вікторович

магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Контроль управлінської діяльності в сфері публічного управління

Поняття «контроль» стосовно публічного управління має кілька значень. Насамперед контроль – це перевірка виконання поставлених завдань. Завдання зазвичай визначаються нормами права, а у деяких випадках є їх складовою. Контроль означає особливе застосування цих норм і з такої точки зору є нормативним поняттям. У загальному визначенні контроль є серією дій, які встановлюють відповідність здійснюваних кроків до вимог права, прийнятність, адекватність, точність виконання владними органами прийнятих рішень.

У принципі будь-які організації не можуть здійснювати свою діяльність без проведення контролю, оскільки контроль невіддільний від управління, а управлінці наділені відповідними контрольними повноваженнями. Чи здійснюється контроль самостійно менеджером або спеціально створеним підрозділом – це питання організації роботи компанії.

У сферах публічного управління та у приватному секторі контроль різниться. Державна адміністрація, що представляє сукупність організацій, в ідеальному варіанті функціонує відповідно із загальноприйнятими ціннісними орієнтирами, виконує державні завдання та служить державним інтересам. Управління, орієнтоване на результат, та контрольні заходи враховують наявні суспільні інтереси. Державна адміністрація контролює діяльність своїх власних організаційних підрозділів, а також діяльність приватного сектору та адміністрацій приватних організацій у межах, що визначаються законом. Будучи органом влади, державна адміністрація діє відповідно до правових норм і забезпечує їх дотримання. Контроль, здійснюваний у межах управління, є нормативною категорією.

Контроль – невід’ємний складник управлінської діяльності, чинник підвищення її ефективності й подальшого вдосконалення [1].

Фахівці з теорії управління виокремлюють три стадії управлінської діяльності (планування й визначення цілей; організація виконання прийнятого рішення; контроль виконання), тлумачать контроль як особливу стадію управлінського циклу. На нашу думку, подібний підхід, відображаючи тільки одну грань аналізованого явища, не може претендувати на наукову повноту. Поняття «контроль» пов’язане з усіма сферами людської діяльності й тому розглядається в механізмі управління як багатоланкова, багаторівнева система [2-3].

Методи реалізації контролю у державних адміністративних установах різноманітні, різнобічні і чіткіше класифіковані проти методами контролю, застосовуваними у приватних адміністраціях. Зазвичай це не означає, що

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

контроль, здійснюваний приватними організаціями буде менш ефективним. Швидше, ці два види контролю можуть бути розмежовані між собою за принципом їхнього ставлення до державності. Загалом слід сказати: контроль, здійснюваний державними адміністраціями, або контроль відповідно до норм публічного права, є державним і може означати дослідження, ревізію, оцінку, нагляд.

Процедура контролю законодавчо обумовлюється, як і коло повноважень контролюючих органів. Правові норми визначають суб'єкти та об'єкти перевірок, час їх проведення та методи, що використовуються, а результати перевірки повинні відповідати нормам закону.

У будь-якій державі контроль є ефективним лише в тому випадку, якщо в його основі лежать правові норми, які визначають права та обов'язки контролюючої інстанції та підконтрольного суб'єкта. У кожній європейській країні існує своя власна система публічного управління та публічного контролю. Один із компонентів ефективності закону – юридична концепція контролю, яка потребує стандартизації, у її основі мають лежати принципи догматизму [4-5].

Регулювання діяльності держави та її установ стає соціальним завданням, що регламентується правовими нормами. Це відповідає принципам функціонування правової держави, насамперед всього – верховенству закону. У такій державі суть закону виражається в різного роду нормативних актах.

Отже, контроль у системі публічного управління відіграє значну роль у діяльності держави, тому він повинен здійснюватися в рамках організаційного, процесуального та матеріального права.

Список використаних джерел

1. Татарова Т. Поняття та зміст контролю в державному управлінні фінансами. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 6. <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/6/34.pdf>
2. Ісаков М.Г. Поняття, публічно-правові засади та значення державного контролю у економічній сфері. *Вісник Одеського національного університету*. 2012. № 7. URL: http://www.globus.ua/ua/publ/publ_one/36.html?print=1 (дата звернення: 04.03.2020).
3. Андрійко О.Ф. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи. Київ : Оріяни, 1998. 222 с
4. Pollitt Ch., Bouckaert G. *Public Management Reform: A Comparative Analysis*. Oxford Univ. Press, 2000.
5. Naschold F. *Modernisierung der Staates, zur Ordnungs- und Innovationspolitik des öffentlichen Sektors*. Berlin, 1995

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Олексієнко Олександра Миколаївна

доктор філософії, доцент кафедри публічного адміністрування
Міжрегіональної Академії управління персоналом

**Управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій у
підготовці педагогічних працівників**

Збереження здоров'я в цивілізованому світі вважається інноваційною технологією. Суспільне замовлення на формування фахівця з відповідними особистісними і професійними якостями, здатних створювати здоров'язбережувальне освітнє середовище, готового до запровадження нових педагогічних та інформаційних технологій є актуальним.

Здоров'язбереження стає інтегральним показником благополуччя та якості життя. Тож нині проблеми якості життя та якості здоров'язбереження населення є предметом посиленої уваги багатьох дослідників і громадських діячів. За твердженням сучасних учених, людство прийшло до початку двадцять першого століття в дуже хворому стані, про що свідчать представлені в Державній доповіді про стан здоров'я населення України дані щодо скорочення чисельності населення, тривалості життя, посиленого розповсюдження різних захворювань [1, с. 167-199].

Центральною причиною цих процесів є різке погіршення умов життя українців і нездатність адаптуватися до них. Зазначене значною мірою спричинено негативними чинниками навколишнього середовища – природними, соціальними і техногенними. У зв'язку з цим, важливим вбачаємо посилення державних механізмів підвищення якості підготовки педагогічних кадрів до впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній простір України. Здоров'язбереження розглядається як окремий важливий, але тільки компонент суспільної охорони здоров'я, питома вага якого у формуванні громадського здоров'я може становити значний відсоток.

Досвід розвинених країн засвідчує, що освітня галузь завжди прогресувала синхронно з політичними змінами в системі управління освітою. Встановлено також, що в умовах суттєвого розширення та уточнення меж правового регулювання права на освіту в оновленому нормативному забезпеченні галузі, зростає і відповідальність органів влади щодо забезпечення якості освіти [2, с. 195].

Метою публікації визначаємо наукове обґрунтування теоретичних засад управління освітніми змінами в Україні та розробка рекомендацій щодо перспектив застосування отриманих наукових результатів у сучасній практиці модернізованого управління освітою.

Неврахування складності процесу змін, в тому числі через теоретичну недоопрацьованість проблеми, можна визначити однією з причин низької результативності інноваційного наповнення освіти України.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

У контексті дослідження зазначимо, що вітчизняні науковці вважають, що громадська здоров'язбережувальна активність – це свого роду якість особистості (або групи), яка виявляється в її здатності впливати на рівень життя і здоров'я мікросоціуму; задовольняти особисті потреби та інтереси, реалізовувати інтереси та цілі колективів та об'єднань, до яких належить, та вирішувати важливі для них завдання; у прагненні діяти на користь збереження громадського здоров'я; поважати й реалізовувати відповідно до морально-етичних принципів і вікових можливостей свої здоров'язбережні права та обов'язки [2, с. 185; 4, с. 152-156].

З огляду на важливість реалізації нових управлінських підходів у сфері освіти на основі змін, актуалізується питання підвищення рівня професійної компетентності управлінських кадрів, які ініціюватимуть і координуватимуть процес перетворень, нести відповідальність за систематичність громадського дискурсу навколо теми освітніх змін. Міжнародний досвід засвідчує, що найбільші перспективи формування ефективної системи підготовки педагогічних кадрів на різних етапах підготовки, вдосконалення професійної компетентності, злягоджено співпрацювати на наддисциплінарному та міждисциплінарному рівнях [3].

Аналіз понятійно-категоріального апарату теорії управління освітніми змінами, зокрема уточнено розуміння змісту дефініцій «управління змінами», «організаційний розвиток», «організаційне навчання», «управління інноваціями», «управління проектами», «стратегічне управління», «планування в освіті», «прогнозування в освіті», «моделювання в освіті», «програмування в освіті», що посилюють значущість управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій в освітній простір України. Зазначимо за результатами експертного інтерв'ювання, що матриця визначення готовності педагогічних кадрів до впровадження змін (приклад – реалізація Концепції Нова українська школа станом на 2019 р., засвідчила тільки 30 % готовності до впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній простір закладів освіти.

Таким чином, на основі міждисциплінарного підходу концептуалізацію в теорії управління освітніх змін як виду змін мезо-рівня, що обґрунтовує активний та раціональний тип організаційних змін, якими можна успішно управляти за умови дотримання правильності та послідовності організаційних процедур управління впровадженням і використанням здоров'язбережувальних технологій, застосування відповідних механізмів перетворень на різних етапах життєвого циклу змін у суспільстві. Важливість підготовки управлінських кадрів до створення здоров'язбережувального освітнього простору довели останні події – поява і розповсюдження COVID-19, що засвідчила всебічну невідповідність до такого роду явищ.

Список використаних джерел:

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

1. Горяна Л.Г., Інтеграція підготовки педагогічних працівників до управління створенням здоров'язберезувального середовища в системі післядипломної освіти. *Вища освіта України: ризики, сподівання, успіхи* : монограф. / редкол. : Євтух М.Б., Горяна Л.Г., Терентьева Н.О. Київ: Інтерсервіс, 2015. С. 167-199
2. Пархоменко-Куцевіл О. Формування, розвиток та модернізація державних посад: концептуально-методологічні засади : монографія. К. : ФАДА, ЛТД, 2010. 295 с.
3. Семенець-Орлова І. Державне управління освітніми змінами в Україні : теоретичні засади : монографія. К. : ЮСТОН, 2018. 420 с.
4. Співак М.В. Державна інноваційна політика у запровадженні здоров'я збереженого напряму. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія. Філософія. Політологія*: зб. наук. праць, 2016, № 12. С. 152-156.
5. Терентьева Н. Контент Цілей розвитку тисячоліття: проблема збереження репродуктивного здоров'я в освітньому середовищі. *Актуальні проблеми здоров'язбереження в Україні: педагогічні та медичні проблеми репродуктивного здоров'я: матеріали Міжнародного науково-практичного семінару (24 квітня 2014 р.)*. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю.А., 2014. С. 24-27.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Оліфіренко Дмитро Олександрович

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Класичного приватного університету в Запоріжжі

Діджиталізація закладу освіти як ефективна модель управління
якістю надання освітніх послуг

Діджиталізація стає головним трендом сучасності та радикальним чином перетворює сутнісні характеристики процесів усіх сфер суспільного життя.

Діджиталізація являє собою усвідомлений підхід докорінного перетворення будь-яких процесів на основі використання цифрових технологій. Ефективність реалізації розвитку сучасної особистості передбачає оновлення способів взаємодії з використанням можливостей цифрових технологій.

В сучасній науковій літературі діджиталізація визнається невід'ємною складовою сучасної глобалізованої економіки, адже вважається, що, саме за допомоги цифровізації, здійснюється раціоналізація управління ресурсами [1], оптимізація моделей управління бізнесом [2] та відбуваються структурні зміни [3].

Діджиталізація кардинально змінила й освіту. У розвинених країнах типовий шкільний курс поєднує в собі усі форми електронного викладання та вивчення [4]. Сьогодні передача та засвоєння знань, формування умінь та навичок значною мірою відбувається через комп'ютер та мережу, тобто навчальний матеріал подається цілком інакше, ніж раніш, методи, форми та засоби формування знань, умінь та навичок кардинально змінилися. Відтак діджиталізація призводить до зростання попиту на добуття освіти незалежно від віку. Система управління освітою розглядається як один з найкорисніших інструментів діджиталізації [5].

Діджиталізація докорінно змінює принципи організації та структуру навчального процесу. Це вимагає від адміністрації закладу освіти розробки нових курсів та навчально-методичних матеріалів. Попри те, що оцифрування навчального матеріалу є сучасним трендом освіти, цього замало, оскільки швидкі темпи глобальної цифровізації спричиняють постійне вдосконалення та модернізацію шляхів передачі знань та досвіду.

Цифрові технології дозволяють проводити збір та статистичне оцінювання результатів навчання учнів та даних про успішність викладання, що умовно можна назвати академічною аналітикою. Завдяки їй, з'являються нові можливості, що виходять за межі традиційного навчання, а також утворюються зв'язок між ЗНЗ та органами управління освітою. Систематичний збір та аналіз накопичених даних робить освіту більш прозорою. Поглиблені знання про процеси викладання та навчання можуть сприяти покращенню якості викладання та умов навчання. Подальше використання складного аналізу даних може забезпечити динамічне та миттєве оцінювання рівня успішності навчання, що дозволить швидко реагувати на виникнення проблем.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Пріоритетним напрямом модернізації вітчизняної освітньої системи є діджиталізація та застосування в управлінні освітою інформаційно-комунікаційних технологій, послідовне реформування всієї освітньої галузі, підвищення її якості й конкурентоздатності відповідно до сучасних суспільно-економічних викликів та забезпечення громадянам рівного доступу до якісної освіти. Із метою адекватного реагування на зміни ринку освітніх послуг необхідна система управління їх якістю, основною метою якої є орієнтація на кінцевих споживачів: виявлення їхніх вимог, оцінка ступеня відповідності якості освітніх послуг потребам ринку. Система менеджменту (за критерієм якості) повинна стати невід'ємною частиною системи управління загальноосвітніми навчальними закладами, адже, ґрунтуючись на комплексному підході до управління, вона сприятиме постійному вдосконаленню процесу надання освітніх послуг.

Одним з викликів діджиталізованого суспільства є готовність педагога до цифрової трансформації процесу навчання, проектування індивідуальної освітньої траєкторії та організації сучасного процесу педагогіки партнерства між учнями та вчителем, педагогами та батьками.

Основними векторами розвитку цифрової освіти є: швидкість, ентузіазм і мотивація, доступність матеріалів, міждисциплінарний контент.

Необхідною умовою інтеграції національної системи освіти у міжнародний освітній простір є якість надання освітніх послуг. Будь-який заклад загальної середньої освіти має позиціонувати себе на ринку освітніх послуг шляхом підвищення якості освіти інформування у споживачів уміння самостійно здобувати знання впродовж життя. Саме це забезпечить становлення освіти як соціальної цінності [6].

Якісна освіта розглядається як один з індикаторів високої якості життя, інструмент соціальної та культурної злагоди й економічного зростання. Якість освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг [7].

Якісний рівень освіти забезпечується у світі з допомогою відповідних механізмів, що отримали назву моніторингу, який трактується як спосіб збирання, оприлюднення та розповсюдження інформації про діяльність освітньої системи, забезпечує безперервне відстеження її стану і прогноз розвитку [8].

Управління якістю освіти є глобальною проблемою, що потребує наукового та практичного розв'язання. Якість освіти треба оцінювати не тільки за допомогою педагогічних, освітніх параметрів, а й за допомогою критеріїв, що перебувають поза сферою освіти та коригуються за такими глобальними категоріями, як життєвий рівень, якість життя та ін. Управління якістю освіти – це цілеспрямований, комплексний, скоординований вплив на стан освітнього процесу та його основні елементи через визначення певних стандартів його перебігу шляхом планування, контролю, забезпечення та поліпшення його якості з метою досягнення найбільшої відповідності сукупності властивостей і

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

характеристик його функціонування й результатів вимогам безпосередніх споживачів послуг. Управління якістю надання освітніх послуг шляхом діджиталізації – це здійснення цілеспрямованих впливів суб'єкта управління на об'єкт управління засобами ІТ з метою забезпечення якості надання освітніх послуг ЗНЗ. Процес управління якістю надання освітніх послуг у ЗНЗ, який реалізується через створення системи моніторингу якості у закладі, що ґрунтується на відповідних індикаторах, які визначають стан надання якісних освітніх послуг на основі ІТ. Зазначена система охоплює усі аспекти управління якістю надання освітніх послуг ЗНЗ: адміністративний, навчальний, виховний, позакласний, методичний, фінансово-господарчий, медичний тощо.

Забезпечення якості надання освітніх послуг в закладі освіти на сьогодні є найактуальнішим питанням. Це пов'язано із тим, що умови, в яких функціонують та розвиваються заклади освіти – це непрості умови ринкових відносин, в яких кожний заклад має зайняти певне місце на ринку освітніх послуг. Розвиток закладу освіти в таких умовах відбувається через конкурентоспроможність і успішне позиціонування на ринку [6].

Список використаних джерел:

1. Antikainen, M., Uusitalo, T., & Kivikytö-Reponen, P. (2018). *Digitalisation as an enabler of circular economy*. Procedia CIRP.
2. Rachinger, M., Rauter, R., Müller, C., Vorraber, W., & Eva, S. (2019). Digitalization and its influence on business model innovation. *Journal of Manufacturing Technology Management*. Вилучено з <https://doi.org/10.1108/JMTM-01-2018-0020>
3. Heavin, C., & Power, D.J. (2018). Challenges for digital transformation – towards a conceptual decision support guide for managers. *Journal of Decision Systems*, (27), 38-45.
4. Mashhadi, V.Z., & Kargozari, M.R. (2011). Influences of digital classrooms on education. *Procedia Computer Science*, (3), 1178-1183.
5. *Сучасні інформаційно-комунікаційні технології* (2017). Дніпро: НМЕТАУ.
6. З.Рябова (2020). Професійне зростання педагогів в умовах цифрової освіти. *Професійне зростання педагогів в умовах цифрової освіти*, (6), 369-385. Вилучено з http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2020_80_6_23
7. *Про освіту* (Закон України). № 2145-VIII (2017). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
8. В. Бусел. (ред.) (2001). *Великий тлумачний словник сучасної української мови*. Ірпінь: ВТФ«Перун».

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Панчук Юрій Павлович

викладач кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяслав

Нормативно-правове забезпечення системи державного управління
національною безпекою в Україні

Сучасні виклики, які перед собою має Україна, а саме повно масштабна війна росії проти нашої держави стала загрозою сучасній системі національної безпеки та вимагають формування нових механізмів забезпечення національної безпеки в Україні. На жаль, законодавча база щодо розвитку системи національної безпеки України розвивається занадто повільно, не враховуючи загрози які могли постати перед нашою державою.

Основою нормативно-правового забезпечення національної безпеки пов'язані розвиток нормативно-правової бази як юридичного засобу досягнення реальної впорядкованості її системи.

Складовою функціонування системи національної безпеки є Конституція України, а також закони та підзаконні нормативні акти, що визначають функції та завдання державних і недержавних суб'єктів сил забезпечення національної безпеки як загалом, так і за конкретними напрямками їх діяльності, підсистемами й рівнями управління.

У Конституції України встановлено головні засади публічно-правового механізму забезпечення національної безпеки. Особливу увагу заслуговує стаття 17, в якій визначена провідна функція держави в захисті суверенітету і територіальної цілісності України, національної безпеки [1].

14 березня 2016 року була прийнята Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України, яка визначає систему поглядів на розвиток безпекових та оборонних можливостей України у середньостроковій перспективі, сформованих на основі оцінки безпекового середовища та фінансово-економічних можливостей держави, здійснених у рамках комплексного огляду сектору безпеки і оборони України [2].

Відповідно до Стратегії національної безпеки України від 26.05.2015 р. було ухвалено Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. [4]. Саме даний закон став покращеною формою Закону України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 р., що мав помітні недоліки змістовного характеру, невиправдану складність, термінологічну неточність, низку прогалин, був віддаленим від практики і стандартів міжнародного спільноти [4].

Особливістю Закону України «Про національну безпеку України» [4] є те, що його створено і прийнято в умовах реального військового конфлікту, що сприяло глибинному розумінню векторів розвитку безпекової політики України як в умовах конфлікту, так і в постконфліктний період [7, С. 22].

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

14 вересня 2020 року № 392/2020 прийнята Стратегія національної безпеки України, яка визначає, що зовнішньополітична діяльність держави полягає в забезпеченні незалежності, державного суверенітету та відновленні територіальної цілісності України [3].

В умовах повномасштабної війни та дії воєнного стану, потрібно приділити вагомому значення змісту Закону України «Про правовий режим воєнного стану», а саме: правовий режим воєнного стану, порядок його введення та скасування, правові засади діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного стану, гарантії прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб [5].

Воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини й громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [5].

Пропозиції щодо введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях на розгляд Президентів України подає Рада національної безпеки і оборони України. У разі прийняття рішення щодо необхідності введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях Президент України видає указ про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях і негайно звертається до Верховної Ради України щодо його затвердження та подає одночасно відповідний проєкт закону [7, С.25-26].

Указ Президента України про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях, затверджений Верховною Радою України, підлягає негайному оголошенню через засоби масової інформації або оприлюдненню в інший спосіб [5].

Відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [6], на всій території нашої держави введений воєнний стан, який діє по даний час.

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що на сьогодні відсутні нормативно-правові засади здійснення прогнозування процесів національної безпеки, визначення пріоритетів системи національної безпеки України в умовах надзвичайних ситуацій та воєнного часу. Водночас, нормативно-правові документи носять декларативний характер і не визначають реальних механізмів забезпечення національної безпеки. У зв'язку з цим, виникла потреба у оновленні нормативно-правових документів з урахуванням глобальних

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

тенденцій, сучасних умов розвитку світового суспільства та зважаючи на воєнні загрози й міжнародний тероризм.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Концепція (основи) національної безпеки України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/922016-19832>.
3. Указ Президента України від 14.09.2020 р. №392/2020 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.
4. Закон України про національну безпеку України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>.
5. Закон України про правовий режим воєнного стану. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.
6. Указ Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397/>.
7. Альван А. Нормативно-правові механізми забезпечення системи державного управління національною безпекою в Україні. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*. 2022. №1. С. 17-33. <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2022-1-17-33>.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Пархоменко Наталія Іванівна
Вчитель КЗО СЗШ № 76 м. Дніпро

Сучасні аспекти стратегічного управління системою освіти:
управлінський аспект

Зацікавленість держави у реформуванні освіти пояснюється насамперед потребами суспільства, яке все частіше виражає невдоволення якістю освіти. Саме тому основою сучасних реформ виступає підвищення ефективності всіх ланок освіти. Реформування освітньої системи в Україні відповідає світовим тенденціям цього процесу.

Освіта є пріоритетним напрямом державної політики України. Держава виходить з того, що освіта – це стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й іміджу нашої держави, створення умов для самореалізації кожної особистості [1]

Сутність стратегічного управління полягає у визначенні перспектив, цілей та шляхів їх досягнення. Стратегічне управління в освіті - це сукупність рішень і дій щодо визначення пріоритетних напрямів розвитку закладу освіти. В іноземній літературі термін стратегія містить «5 Г»:

- plan (план) – свідомо обрана послідовність;
- ploy (хитрість) – «маневр» (з метою "обійти" конкурента);
- position (позиція) – місцезнаходження у середовищі;
- perspective (світогляд) - особистий спосіб світосприйняття;
- preference (перевага) – забезпечення конкурентної переваги [2].

Стратегія – це довгостроковий, якісно обраний напрямок розвитку організації, що інтегрує місію, цілі організації, норми та дії в єдине ціле; визначає ресурсне забезпечення організації з урахуванням її внутрішніх переваг та недоліків, очікуваних змін та пов'язаних з ними дій конкурентів.

Стратегія – це загальний комплексний план досягнення цілей організації. Вона характеризується довгостроковістю та впровадженням інновацій у діяльність організації. За допомогою стратегій забезпечується інноваційний розвиток будь-якої організації, у т. ч. закладів освіти.

Важливою складовою стратегічного управління освітою є стратегічне планування.

Стратегічне планування розглядається крізь призму упровадження в освіті сучасних форм менеджеріального управління, яке неможливе без стратегічного планування як репрезентації стратегічного мислення. Вважається, що його упровадження дасть змогу виправити наявні проблеми освітянських реформ, які пов'язані з відсутністю запланованих у межах традиційного управління результатів, неправильним використанням ресурсів, ускладненням планування, прийняття оптимальних рішень, знаходження компромісів в умовах

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

невизначеності та динамічних змін. Широкомасштабне застосування стратегічного планування в освіті реалізується в конкретних планах та проектах, які доволі чітко описуються в документах ЮНЕСКО як на рівні загальних принципів стратегічного управління, так і на рівні конкретних рекомендацій та обмежень. Технології ефективного використання стратегічного планування в освіті є доволі добре розробленими на рівні загального цілепокладання [3].

Стратегічне управління обумовлено прогнозуванням майбутнього, спрямованого на зміну та розвиток системи освіти. Елементами стратегічного управління у цьому випадку є:

- докладний аналіз усіх сторін системи освіти (зовнішнього та внутрішнього середовища) і на основі цього здійснення пошуку найбільш ефективного рішення для трансформації слабких сторін у сильні;
- розробка можливих стратегій розвитку системи освіти, їхній аналіз, компетентна оцінка за певними критеріями, обґрунтування робочої стратегії;
- підбір заходів, націлених на ефективну реалізацію обраної робочої стратегії.

Реформування системи сучасної освіти передбачає використання інноваційних та ефективних технологій управління. Ефективність управління освітою передбачає формування спільної комунікації держави, інститутів громадянського суспільства, органів місцевого самоврядування з допомогою формування інноваційних технологічних механізмів управління освітою та врахування інтересів всіх стейкхолдерів освітньої діяльності. Крім того, враховуючи впровадження цифровізації у всі сфери життєдіяльності суспільства потребує розробка та реалізацій Стратегії розвитку та модернізації системи освіти України в умовах інформаційного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Халимоник О.П. Стратегічне управління системою освіти в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 5. С. 109-113.
2. Натрошвілі С.Г. Стратегічне управління вищим навчальним закладом: теорія, методологія, практика : монографія. К.: КНУТД, 2015. 320 с.
3. Кульчицька Н.Є. Стратегічне планування та процес розбудови муніципальної освіти в Україні. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2019. № 15 (2). С. 166–180.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Пархоменко-Куцевіл Оксана Ігорівна

доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Управлінський аспект діяльності Уповноваженого у справах європейського суду з прав людини

Одним з основних аспектів забезпечення виконання рішень Європейського суду з прав людини, професійного представництва у питання роз'яснення та аналізу проблем забезпечення виконання рішень Європейського суду з прав людини відіграє Міністерство юстиції України через діяльність Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини. Від професійності, компетентності, обізнаності, комунікативних здібностей, якості діяльності цієї державної інституції залежить не лише швидке та ефективне виконання рішень Європейського суду, а й формування позитивного міжнародного іміджу нашої держави щодо забезпечення прав людини, адже це основні та важливі права, які гарантують всі демократичні суспільства.

Тому, на сьогодні виникла обґрунтована необхідність проаналізувати сучасні засади діяльності та роль Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, визначити пріоритети удосконалення даної інституції з урахуванням сучасних викликів та небезпек.

Інститут Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини на сучасному етапі становлення демократичних інститутів у всьому світі є невід'ємною частиною системи захисту прав людини. Україна відноситься до тих країн, в яких відбувається посилення дієздатності цього інституту, вживаються заходи до підвищення його ефективності, при цьому враховується як досвід інших країн, так і думки фахівців правозахисників, науковців, громадських та профспілкових організацій та інших зацікавлених суб'єктів.

Функції органу, відповідального за забезпечення представництва України в Європейському суді з прав людини та виконання його рішень відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 31 травня 2006 р. № 784 «Про заходи щодо реалізації Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», покладено на Міністерство юстиції. Відповідно до зазначеної постанови представництво України в Європейському суді з прав людини в разі розгляду питань дотримання нею Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та звітування про хід виконання рішень Європейського суду з прав людини в справах проти України здійснюється в установленому порядку Міністерством юстиції через Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, якого призначає на посаду та звільняє з посади Кабінет Міністрів України за поданням Міністра юстиції [1].

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Уповноважений у справах Європейського суду з прав людини є посадовою особою Міністерства юстиції, на яку покладено повноваження щодо здійснення представництва України в Європейському суді з прав людини під час розгляду справ про порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, координації виконання його рішень, а також інформування Комітету міністрів Ради Європи про хід виконання рішень Суду [1].

Таким чином, Уповноважений у справах Європейського суду з прав людини перебуває у складі Міністерства юстиції України і на нього поширюється чинність нормативно-правових документів, які врегульовують діяльність працівників Міністерства юстиції України, тобто державних службовців.

Важливою складовою виконання рішень Європейського суду з прав людини є застосування заходів загального характеру, під якими слід розуміти заходи, що вживаються з метою забезпечення додержання державою положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, порушення яких встановлене Рішенням, забезпечення усунення недоліків системного характеру, що лежать в основі виявленого Судом порушення, а також усунення підстави для надходження до Суду заяв проти України, спричинених проблемою, яка вже була предметом розгляду в Суді. Важливість реалізації цих заходів обумовлена тим, що більш ніж у 60 відсотків заяв, що надходять до Європейського суду з прав людини йдеться про порушення, що повторюються систематично. Такими порушеннями найчастіше залишаються невиконання або тривале виконання рішень національних судів; надмірна тривалість проваджень у справах, що розглядаються судом; тривале та неефективне розслідування обставин смерті осіб; жорстоке поводження з особами, які перебувають у місцях досудового тримання осіб під вартою або в місцях виконання покарань тощо [2].

Виконання заходів загального характеру розпочинається із щоквартального подання Уповноваженим у справах Європейського суду з прав людини щодо вжиття заходів загального характеру, яке полягає у дослідженні нормативної бази та обставин що спричинили порушення конвенційних норм, а також у наданні пропозицій щодо усунення відповідних нормативних недоліків [3].

Тому виникає природне запитання, що роль Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини полягає не лише у представницькій функції та функції виконання рішень Європейського суду, а й у формуванні аналітичних документів, спрямованих на виокремлення та систематизацію проблем, які виникають у практиці реалізації рішень Європейського суду та формувати пропозиції щодо удосконалення національного механізму виконання рішень, удосконалення системи прийняття рішень, питань виконання рішень національних судів тощо. Цей документ має формуватися раз на місяць, оприлюднюватися та братися до виконання органами державної влади. Таким чином, ще однією важливою функцією Уповноваженого є інформаційно-комунікаційна функція щодо формування дієвої та злагодженої співпраці з органами державної влади, у тому числі з Парламентом України.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Однією з важливих функцій Уповноваженого у справах Європейського суду є формування пропозицій щодо забезпечення професійної підготовки з питань вивчення Конвенції та практики Європейського суду з прав людини для осіб, професійна діяльність яких пов'язана із зазначеними документами. Водночас, на нашу думку, доцільно ввести відповідну освітню складову до всіх освітньо-професійних програм підготовки юристів щодо практики Європейського суду з прав людини, основних положень Конвенції з прав людини, а також формування правової культури з метою дотримання Конвенції. Зазначена освітня складова має містити як теоретичні знання так і практичні пропозиції, розуміння молоді ролі Європейського суду з прав людини.

Водночас, функції щодо комунікації Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини здійснюється через Міністра юстиції України, це логічно, якщо брати до уваги те, що ця інституція створена та курується Міністерством юстиції України. Однак, як пропозиція може бути створений інститут уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини при Верховній Раді України, що надасть можливості збільшити вагу аналітичних документів та подання певних пропозицій органам державної влади, крім того, це скоротить термін подання певних пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства до Парламенту України, можливо покращить співпрацю з міжнародними організаціями, продемонструє міжнародним партнерам важливість та пріоритетність прав людини у нашій країні.

Разом з тим, можливо переглянути функції Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та запропонували створення такої інституції, яка б не лише здійснювала парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, а й охоплювала функції з представництва та виконання рішень Європейського суду з прав людини.

Зазначені функції Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини важливі, особливо під час підготовки звернень громадян України до Європейського суду з прав людини щодо порушення Конвенції росією, її військовослужбовцями та керівниками російської держави. Водночас, виникає природне запитання щодо професійної підготовки зазначеної Уповноваженої особи у *справах Європейського суду з прав людини*. Адже для того, щоб були ключовою інституцією для підготовки судових справ необхідні спеціальні знання Європейського законодавства, досвід підготовки позовних заяв із формуванням відповідної доказом бази, яка не викликає сумнівів тощо.

У зв'язку з наведеним вище слід проаналізувати професійний відбір Уповноваженого у справах Європейського суду, основні вимоги, які пред'являються до цієї посадовою особи.

Відповідно до пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 31 травня 2006 р. № 784 «Про заходи щодо реалізації Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини призначає на

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

посаду та звільняє з посади Кабінет Міністрів України за поданням Міністра юстиції [1].

Кваліфікаційні вимоги до кандидата на посаду Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини є мінімальні, зокрема, Уповноваженою особою призначається особа, яка є громадянином України, має вищу юридичну освіту, стаж роботи в галузі права не менш як три роки, володіє однією з офіційних мов Ради Європи [1]. На нашу думку, зазначені вимоги не дають можливості професійно підійти до відбору Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини.

Так, доцільно серед основних вимог передбачити, зокрема: не лише роботу у галузі права, а й роботу у системі судової влади, у тому числі на посадах суддів або в системі виконання судових рішень на посадах виконавців, що надає можливість Уповноваженому розуміти механізми прийняття та виконання судових рішень, проблеми, з якими зіштовхуються особи під час судового засідання та виконання судових рішень. Водночас, слід передбачити комп'ютерне тестування на знання Європейського законодавства, етапів та механізмів діяльності Європейського суду з прав людини, основних засад механізму забезпечення Конвенції з прав людини, а також практики виконання Україною протягом певного часу рішень Європейського суду з прав людини.

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що чинними нормативно-правовими документами визначені основні функції, завдання Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, водночас дуже обмежено визначений порядок призначення цієї посадовою особи, а також визначені загальні професійні вимоги до кандидатів на призначення на цю посаду.

Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 31 травня 2006 р. № 784 «Про заходи щодо реалізації Закону України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784-2006-%D0%BF#Text>
2. Зубенко Г.В. Заходи загального характеру як складова виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини: деякі питання застосування. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Серія «ПРАВО»*. 2018. Випуск 25. URL: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/download/11907/11275/>
3. Власенко В. Резолюція ПАРС: За невиконання рішень Європейського суду можуть виключити з Ради Європи. URL:<http://surl.li/nqix>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Пастущенко Ірина Петрівна

аспірантка кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування НУОЗУ імені П.Л. Шупика, м. Київ, Україна

Сучасні тенденції публічного управління медичним обслуговуванням населення України

Сучасний етап розвитку України як незалежної та соціальної держави детермінований значною мірою її протистоянням повномасштабній жорстокій збройній агресії, розгорнутої Російською Федерацією. Разом з тим, стратегічним курсом державної політики залишається незмінно євроатлантична інтеграція, який Українська держава намагається реалізувати синхронно в умовах війни. Імплементация державної політики з питань європейської інтеграції, визначеної положеннями Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, передбачає приведення законодавства України у відповідність до вимог, норм і стандартів Євросоюзу, реформування сфер суспільного життя, зокрема сфери медичного обслуговування населення. Медичне обслуговування це діяльність закладів охорони здоров'я, реабілітаційних закладів, відділень, підрозділів та фізичних осіб-підприємців, які зареєстровані та одержали відповідну ліцензію у встановленому законом порядку, у сфері охорони здоров'я[1].

Якісне медичне обслуговування – це обслуговування, при якому ресурси організуються таким чином, щоб з максимальною ефективністю і безпечністю задовольняти медико-санітарні потреби тих, хто найбільш усього потребує допомоги [3].

Сучасна ситуація в системі охорони здоров'я України, попри здійснювані в ній трансформації, залишається недостатньо реформованою та непозбавленою анахронізмів, успадкованих від колишнього Радянського Союзу, зокрема радянської моделі охорони здоров'я, відомої як система Миколи Семашка. Ці та інші недоліки в системі охорони здоров'я України в поєднанні з перманентними економічними кризами, бюджетними дефіцитами, є причинами її неефективності, що призводить до низьких рівнів якості медичного обслуговування населення, доступності медичної допомоги для широких верств населення України, порушення прав людини та погіршення стану здоров'я нації.

Слабкою стороною вітчизняної сфери медичного обслуговування населення є її організаційне та нормативно-правове забезпечення, що спонукає органи державного управління до пошуку шляхів його удосконалення як важливої складової підвищення ефективності публічного управління в цій сфері. Назрілою є необхідністю в розробці науково обґрунтованих теоретико-методологічних засад та конкретних практичних рекомендацій щодо вдосконалення організаційного та правового забезпечення публічного управління в сфері медичного обслуговування населення в Україні[3].

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Провідними науковцями щодо удосконалення сфери медичного обслуговування в Україні стали такі науковці, як Н. Авраменко, М. Білинська, С. Бугайцов, Ю. Вороненко, З. Гладун, Т. Грузєва, К. Дубич, Д. Карамішев, Ю. Котляревський, Н. Кризіна, В. Москаленко, З. Надюк, В. Пашков, М. Поліщук, Я. Радиш, Н. Рингач, І. Хожило, В. Черномаз, Н. Ярош та ін.

На підставі проаналізованих наукових джерел маємо підстави стверджувати, що сьогодні відбувається теоретичне переосмислення місця сфери медичного обслуговування у вітчизняній системі охорони здоров'я, її модернізація в контексті державної політики європейської інтеграції. У сучасних реаліях, що кидають все нові, і нові виклики розвитку українського суспільства, витребувані часом постають питання формування адекватних, дієвих та ефективних механізмів публічного управління такою сферою.

Беручи до уваги той факт, що в повоєнний період соціально-економічного розвитку України, постане гостро питання якісного медичного обслуговування військовослужбовців та населення які винесли тяготи війни з усіма їх наслідками, а тому органами публічної влади в сфері медичного обслуговування вже на даний час приймаються відповідні управлінські рішення для його вдосконалення відповідно до міжнародних стандартів.

Дослідивши сучасні тенденції медичного обслуговування населення України можна зробити наступні висновки.

1. Євроінтеграційні процеси, що відбуваються в Україні передбачають приведення законодавства України у відповідність до вимог, норм і стандартів Євросоюзу, реформування всіх сфер суспільного життя, зокрема сфери медичного обслуговування населення.

2. З'ясовано, що медичне обслуговування це діяльність закладів охорони здоров'я, реабілітаційних закладів, відділень, підрозділів та фізичних осіб-підприємців, які зареєстровані та одержали відповідну ліцензію у встановленому законом порядку, у сфері охорони здоров'я.

3. Визнано необхідність в розробці науково обґрунтованих теоретико-методологічних засад та конкретних практичних рекомендацій щодо вдосконалення організаційного та правового забезпечення публічного управління в сфері медичного обслуговування населення в Україні.

Список використаних джерел:

1. Графський В., Коркунова О. Медична реформа як чинник контролю використання бюджетних коштів України. *Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності*. 2019. С. 11-14

2. Зима О.Т. Компетенція Національної служби здоров'я України: загальний огляд. *Реформування системи охорони здоров'я: корупційні ризики та способи їх усунення : матеріали «круглого столу» (м. Харків, 5 груд. 2019 р.) / ред. кол. : Н.О. Гуторова, В.М. Пашков, В.С. Батиргарєєва*. Харків : Право, 2019. 124 с.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

3. Петрик С. Аналіз передумов розвитку державно-приватного партнерства як інструменту вдосконалення державної політики в сфері охорони здоров'я. *Галицький економічний вісник*. 2020. Том 64. № 3. С. 198–209. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.03.198

4. Чала Н. Д. Зміни механізмів фінансування закладів охорони здоров'я в умовах реформування галузі. *Науковий вісник ІФНТУНГ. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2016. № 1(13). С. 84–87.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Подоляк Андрій Володимирович

магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Тенденції реформування публічного управління в сучасних умовах

У сучасних умовах державотворення головний акцент переноситься на створення ефективної системи публічного управління держави, яка б сприяла становленню України як правової європейської держави з високим рівнем життя населення, демократії, політичної та соціальної стабільності, розроблення оптимального механізму функціонування органів публічної влади, що ґрунтується на відповідності сучасним умовам розвитку ринкової економіки, демократичним перетворенням в суспільстві та взаємодії з громадськістю. Адже створення ефективного публічного управління в Україні можливе лише за умови поєднання сучасних наукових досліджень у сфері державного будівництва, законотворчої та нормативної діяльності, організаційноуправлінської практики, удосконалення державного апарату, матеріально-технічного забезпечення його функціонування. Приведення вітчизняної управлінської практики у відповідність із сучасними тенденціями світових трансформаційних процесів європейських держав дасть змогу одержати позитивний результат для функціонування публічного управління в Україні [1].

Ефективна взаємодія влади та суспільства – необхідна умова політичної стабільності та процвітання будь-якої країни. Ключові питання, що виникають у процесі цих взаємовідносин, не в змозі вирішити без підтримки суспільства, а суспільство не може вирішити їх без підтримки влади. Жодну реформу не можна здійснити лише силами бюрократії. У той же час, без участі держави суспільство не здатне провести необхідні йому реформи: для цього потрібні адміністративні, владний ресурс, а також матеріальні кошти, які одержуються від податків, якими розпоряджається держава.

На сьогоднішній день реформування публічного управління визначено вимогами самого життя, оскільки цифровізація суспільства призводить до виникнення інноваційних відносин між владою та громадянами, воєнні дії на території України продемонстрували негнучкість системи управління та відсутність відповідних фахівців. Зміни у системі управління, які стали такими необхідними в умовах проголошення демократичних принципів у всіх сферах життєдіяльності суспільства, зміцнення економічної стабільності держави є одним із пріоритетних завдань нашої країни. Суть реформування полягає у реорганізації влади та створенні умов для вільного суспільно-політичного розвитку.

Передумовою забезпечення демократичного врядування в державі на принципах верховенства права є функціонування ефективної системи

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

державного управління. Важливими складниками підвищення ефективності державного управління в Україні є забезпечення :

- стратегічного планування державної політики із залученням громадськості;

- модернізації державної служби з визначенням оптимальних масштабів, структури, складу управлінь, людських ресурсів із дотриманням правової компетентності, організованості, дисципліни, законності, ефективності та інших факторів;

- формування єдиних правил надання якісних адміністративних послуг із організацією роботи державних електронних реєстрів публічної інформації;

- управління державними фінансами з використанням дієвих механізмів щодо адміністрування дохідної частини державного бюджету його використання, проведення внутрішнього та зовнішнього аудиту, прозорості системи державних закупівель, обліку та звітності [2].

З метою створення ефективної системи публічного управління, яка побудована на нових засадах інформаційного суспільства, на практиці концепція цифрової держави має бути тісно пов'язана з впровадженням як нових інформаційних, так і нових соціальних технологій, перед її реалізацією мають бути переглянуті та змінені базові компоненти життєдіяльності суспільства, зокрема:

- правова основа функціонування,

- принципи бюджетного планування,

- освітні орієнтири,

- компетенції державних структур та громадських організацій,

- екологічні пріоритети,

- акценти в економічній діяльності,

- посилена децентралізація влади,

- покращені цифрові компетенції як державних службовців, так і населення в цілому.

Все це разом із багатьма іншими компонентами є основою для реінжинірингу публічного управління шляхом розмежування управлінського процесу на прості операції та оптимізації інформаційних потоків, необхідних для створення та функціонування цифрової держави.

Список використаних джерел

1. Решота О.А. Особливості розвитку публічного управління в Україні: сучасні тенденції та проблеми. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 3. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/39.pdf

2. Мовчанюк А.В. Концептуальні основи реформування системи державного управління в Україні. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 2 (25). URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2020/2/5.pdf>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Пожарський Юрій Анатолійович

магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Тенденції формування іміджу державних службовців

Останні події у світі показали архіважливе значення реформування інституту державної служби з особливим акцентом на формування нормативності поведінки та підвищення іміджу державних службовців. Актуальність посилення саме цих двох елементів образу держслужбовця була зумовлена неадекватністю, половинчастістю, непослідовністю та неузгодженістю між різними рівнями державного управління організаційних рішень щодо протидії поширенню епідемії коронавірусу, воєнних дій, висвітлення воєнних дій тощо. Саме ці події продемонстрували рівень розуміння ситуації державними службовцями і вибір усвідомлених дій, ступінь управління своїми емоціями та своєю волею, розвиненість почуття обов'язку та відповідальності.

Єдине трактування поняття «імідж» до державної служби поки що не сформоване. Найбільш консенсусним визначенням є розуміння під іміджем образу, сформованого за результатами дій та роботи. Необхідно уточнити, що цей образ конструюється з метою дію навколишнього середовища на акторів. Важливість іміджу держслужбовця для виконання його професійних обов'язків визначається трьома його соціальними функціями:

- а) ідентифікація, що забезпечує легку впізнаваність образу;
- б) ідеалізація, що створює образ державного службовця для зовнішніх акторів, який часто дуже далекий від реальних характеристик індивіда;
- в) протиставлення, що дозволяє дистанціюватися (виділити особливості та відмінності державного службовця) від інших образів та соціальних ролей [1].

В основі іміджу державної служби лежить філософія цього явища. Під філософією державної служби розуміється сенс існування цієї системи, її призначення та непорушні принципи її функціонування. Вони визначають відмінності державної служби від інших видів діяльності, призначення державного службовця.

Складне філософське трактування іміджу державного службовця зумовлене тріадою його образу: в іміджі держслужбовця одночасно закладено персональний імідж конкретної особи (не варто ототожнювати з індивідуальністю, під якою розуміються особистісні психо-емоційні характеристики), імідж влади в цілому (образ середовища, в якому перебуває держслужбовець, значною мірою визначає ставлення до нього з боку членів суспільства) та наділення його образу очікуваннями та цінностями з боку різних груп соціуму (надання людьми держслужбовцю рис і показників, які можуть бути реальними) [2].

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Імідж явище не статичне, а динамічне, що активно використовує принципи експертної влади, коли підпорядкування керованого об'єкта відбувається через розумну віру. Керований вірить, що керуючий суб'єкт (у нашому випадку державний службовець) має спеціальні знання, які дозволяють йому приймати ефективні та правильні рішення. Цей тип влади досить крихкий, оскільки її рівень визначається рівнем, на якому держслужбовець демонструє свою компетентність в аналізі, оцінці та контролі відповідальної ділянки роботи. Розумна віра не стійка і, якщо держслужбовець починає приймати невірні управлінські рішення, то керований прямо пропорційно буде втрачати віру у правильності та ефективності його рішень. І чим більше таких неправильних рішень прийматиметься, тим слабше ставатиме управлінський вплив на керованого.

Імідж держслужбовця визначається корпоративними правилами органу, де він служить. На відміну від політиків, переважна кількість держслужбовців однієї організації – це неіндивідуалізовані особи. Якщо політик може собі дозволити підкреслити свою індивідуальність як зовнішніми ознаками (стиль одягу, аксесуари) та особливостями вербальної та невербальної комунікації (мова, підбір слів, манера триматися), то держслужбовець – це знеособлений суб'єкт [3].

Заходи щодо формування позитивного іміджу державних службовців можна поділити на дві групи. Одна група заходів пов'язана з підвищенням ефективності діяльності державних службовців та реалізується за рахунок удосконалення виробничих процесів та методів роботи. Друга – пов'язана із запровадженням суворих морально-етичних норм професійної діяльності державних службовців, спрямованих на зміцнення дисципліни, підвищення компетентності та емоційної залученості при виконанні службових обов'язків.

Необхідно зауважити, що як би не класифікували заходи щодо формування позитивного іміджу держслужбовця, в їх основі завжди лежить один принцип – деклароване практично не повинно розходитися з реалізованим. Заявлені та затверджені в нормативному полі правила та процедури повинні виконуватись усіма суб'єктами державної системи, а відповідальність за їх невиконання повинна бути персоналізована та невідворотна незалежно від посади чи статусу державного службовця.

Формування позитивного іміджу державного службовця вимагає вирішення трьох основних завдань:

- 1) максимізація доступності інформації про державну службу та її сприйняття суспільством;
- 2) створення системи стимулювання дотримання державними службовцями встановлених норм і правил, що включає механізми заохочення та невідворотність покарання за їх невиконання (ігнорування);
- 3) забезпечення жорсткого професійного відбору під час вступу на державну службу та її проходження, з обов'язковим забезпеченням гідних

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

соціальних гарантій державним службовцям як у процесі проходження державної служби, і після її закінчення.

Список використаних джерел

1. Білоус В. М., Щербіна О. С. Імідж державного службовця як підґрунтя формування іміджу державного органу влади. *Прикладні аспекти сучасних міждисциплінарних досліджень: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Вінниця, 18 листопада 2022 р.)*. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса. 2022. URL: <https://jpasmd.donnu.edu.ua/issue/view/441>

2. Волотко Е.В. Вплив засобів масової інформації на формування іміджу державного службовця. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2019. Випуск 14. С. 103-106.

3. Пантелейчук І. В. Формування позитивного іміджу органів державної влади: теорія, методологія, практика: монографія. К.: Альтерпрес, 2011. 316 с.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Половіна Анастасія Олегівна

старший викладач кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

Правові наслідки притягнення працівників закладу охорони здоров'я до кримінальної відповідальності та погашення судимості

Притягнення до кримінальної відповідальності спричиняє для працівників закладів охорони здоров'я певні правові наслідки. Такі наслідки можна умовно поділити на кримінально-правові та загально-правові.

Відповідно до статті 88 ККУ особа визнається такою, що має судимість, з дня набрання законної сили обвинувальним вироком і до погашення або зняття судимості. Судимість має правове значення у разі вчинення нового кримінального правопорушення, а також в інших випадках, передбачених законами України.

Особи, засуджені за вироком суду без призначення покарання або із звільненням від покарання чи такі, що відбули покарання за діяння, кримінальна протиправність і караність якого усунута законом, визнаються такими, що не мають судимості. Особи, які були реабілітовані, визнаються такими, що не мають судимості.

Термін «судимість» можна визначити, як передбачувані законом правові наслідки засудження особи за вчинений нею злочин, що виражається у спеціальному правовому статусі особи, яка має судимість. З дня набрання законної сили обвинувальним вироком суду і до моменту погашення або зняття судимості особа визнається такою, що має судимість. Строки і правові наслідки судимості визначаються окремо щодо кожного злочину. При вчиненні декількох злочинів судимість виникає щодо кожного із них, тобто особа може мати одночасно кілька судимостей. При цьому судимості можуть відрізнятися за тривалістю і правовим змістом. Притягнення до кримінальної відповідальності призводить до накладення на працівника медичного закладу, правового статусу судимості. Моментом погашення судимості є сплив останнього дня, доки триває судимість, а моментом зняття судимості є момент набрання чинності постанови суду про дострокове зняття судимості чи застосування акта амністії, відповідно до якого особа вважається несудимою. Погашення або зняття судимості означає припинення всіх її негативних правових наслідків.

Про кримінально-правові наслідки можна говорити тоді, коли особа, що притягнута до кримінальної відповідальності, тобто має судимість, скоює новий злочин. Зокрема:

➤ наявність незнятої і непогашеної судимості за раніше вчинений злочин визнається обов'язковою ознакою повторності злочинів. Відповідно до статті 32 ККУ повторністю кримінальних правопорушень визнається вчинення двох або

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

більше кримінальних правопорушень, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини ККУ;

➤ наявність судимості за раніше вчинений злочин може кваліфікуватися як рецидив. Відповідно до статті 34 ККУ рецидивом кримінальних правопорушень визнається вчинення нового умисного кримінального правопорушення особою, яка має судимість за умисне кримінальне правопорушення;

➤ наявність судимості за раніше вчинений злочин впливає на призначення покарання у разі вчинення нового кримінального правопорушення. Зокрема, відповідно до статті 67 ККУ вчинення злочину особою повторно та рецидив злочинів є обставиною, що обтяжує покарання;

➤ наявність у особи судимості за раніше вчинений злочин у певних випадках виступає перешкодою для звільнення від кримінальної відповідальності. Так, статтями 45-48 ККУ визначено правові підстави для звільнення особи від кримінальної відповідальності. Зокрема, цими нормами передбачена можливість звільнення від кримінальної відповідальності:

- у зв'язку з дійовим каяттям;
- у зв'язку з примиренням винного з потерпілим;
- у зв'язку з передачею особи на поруки;
- у зв'язку із зміною обстановки.

У гіпотезі статей 45-48 ККУ визначено, що можливість звільнення від кримінальної відповідальності має «особа, яка вперше вчинила злочин». Отже, наявність судимості за вчинення кримінального правопорушення у працівника закладу охорони здоров'я позбавляє його можливості бути звільненим від кримінальної відповідальності за статтями 45-48 ККУ;

➤ наявність у працівника закладу охорони здоров'я судимості за раніше вчинений злочин у певному випадку виступає перешкодою для застосування до нього звільнення від відбування покарання. Зокрема, статтею 75 ККУ передбачено, що суд приймає рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням у випадку затвердження угоди про примирення або про визнання вини, якщо сторонами угоди узгоджено покарання у виді виправних робіт, обмеження волі, позбавлення волі на строк не більше п'яти років, а також узгоджено звільнення від відбування покарання з випробуванням. При цьому, суд ухвалює звільнити засудженого від відбування призначеного покарання, якщо він протягом визначеного іспитового строку не вчинить нового кримінального правопорушення і виконає покладені на нього обов'язки. Тривалість іспитового строку та обов'язки, які покладаються на особу, звільнену від відбування покарання з випробуванням, визначаються судом.

Зміст загально-правових наслідків судимості полягає у тому, що судимість виступає перешкодою для обіймання особою певних посад, зайняття певними видами професійної діяльності, а також враховується при встановленні інших обмежень.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Слід наголосити, що судимість обмежена у часі. Строки погашення судимості визначені статтею 88 ККУ. Зокрема, відповідно до названої норми, працівники закладів охорони здоров'я визнаються такими, що не мають судимості, якщо вони:

➤ засуджені відповідно до статті 75 ККУ (звільнені від відбування покарання з випробуванням), якщо протягом іспитового строку вони не вчинять нового кримінального правопорушення і якщо протягом зазначеного строку рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням не буде скасоване з інших підстав, передбачених законом. Якщо строк додаткового покарання перевищує тривалість іспитового строку, особа визнається такою, що не має судимості, після відбуття цього додаткового покарання;

➤ жінки, засуджені відповідно до статті 79 ККУ, якщо протягом іспитового строку вони не вчинять нового кримінального правопорушення і якщо після закінчення цього строку не буде прийняте рішення про направлення для відбування покарання, призначеного вироком суду. Якщо засуджена не була звільнена від додаткового покарання і його строк перевищує тривалість іспитового строку, то жінка визнається такою, що не має судимості, після відбуття цього додаткового покарання;

➤ засуджені за вчинення кримінального проступку, після відбуття покарання;

➤ засуджені за вчинення злочину до основного покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт або арешту, якщо вони протягом року з дня відбуття покарання (основного та додаткового) не вчинять нового кримінального правопорушення;

➤ засуджені за вчинення злочину до обмеження волі, якщо вони протягом двох років з дня відбуття покарання (основного та додаткового) не вчинять нового кримінального правопорушення;

➤ засуджені до позбавлення волі або основного покарання у виді штрафу за нетяжкий злочин, якщо вони протягом трьох років з дня відбуття покарання (основного та додаткового) не вчинять нового кримінального правопорушення;

➤ засуджені до позбавлення волі або основного покарання у виді штрафу за тяжкий злочин, якщо вони протягом шести років з дня відбуття покарання (основного та додаткового) не вчинять нового кримінального правопорушення.

Строки погашення судимості обчислюються з дня відбуття основного і додаткового покарання. До строку погашення судимості зараховується час, протягом якого вирок не було виконано, якщо при цьому давність виконання вироку не переривалася. Якщо вирок не було виконано, судимість погашається по закінченні строків давності виконання вироку.

Якщо особу було достроково звільнено від відбування покарання, то строк погашення судимості обчислюється з дня дострокового звільнення її від відбування покарання (основного та додаткового).

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

У разі якщо невідбуту частину покарання було замінено більш м'яким покаранням, то строк погашення судимості обчислюється з дня відбуття більш м'якого покарання (основного та додаткового).

Якщо особа, що відбула покарання, до закінчення строку погашення судимості знову вчинить кримінальне правопорушення, перебіг строку погашення судимості переривається і обчислюється заново. У цих випадках строки погашення судимості обчислюються окремо за кожне кримінальне правопорушення після фактичного відбуття покарання (основного та додаткового) за останнє кримінальне правопорушення.

При вирішенні питання про погашення судимості правове значення має не тільки наявність вироку суду, яким особу визнано винною у вчиненні злочину, а й підстави та час її звільнення від відбування покарання, оскільки саме з цього часу в передбачених законом випадках особа вважається такою, що не має судимості, або починає обчислюватися строк, протягом якого вона вважатиметься такою, що має судимість.

Отже, погашення судимості для працівника закладу охорони здоров'я означає, що його судимість втрачає своє правове значення і в подальшому такий працівник не може зазнавати певних правових обмежень. Погашення судимості відбувається автоматично, коли збігли визначені законом строки після фактичного відбування покарання і якщо протягом такого строку цей працівник не вчинив нового злочину.

Слід зазначити, що погашення і зняття судимості є різними формами припинення стану судимості.

Стаття 91 ККУ передбачає можливість дострокового, а саме до закінчення строків погашення судимості, зняття судимості.

Якщо особа після відбуття покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі зразковою поведінкою і сумлінним ставленням до праці довела своє виправлення, то суд може зняти з неї судимість до закінчення строків погашення судимості. Зняття судимості до закінчення строків погашення судимості, не допускається у випадках засудження за умисні тяжкі та особливо тяжкі, а також корупційні кримінальні правопорушення.

Зняття судимості допускається лише після закінчення не менш як половини строку погашення судимості. Порядок зняття судимості встановлюється Кримінальним процесуальним кодексом України.

Отже, зняття судимості здійснюється виключно за рішенням суду, стосовно особи:

- яка відбула покарання у вигляді у виді обмеження волі або позбавлення волі;
- якщо вона своєю зразковою поведінкою і сумлінним ставленням до праці довела своє виправлення.

Слід наголосити, що зняття судимості є правом, а не обов'язком суду. Тому, якщо з урахуванням обставин справи суд дійде висновку, що особа не довела свого виправлення, він вправі відмовити у достроковому знятті судимості.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

З моменту зняття судимості особа визнається несудимою, і всі правові наслідки пов'язані з судимістю анулюються.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *ВВРУ*. 1996. № 30
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (28.04.2023)
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (28.04.2023).
4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
5. Кримінальна відповідальність працівників закладу охорони здоров'я: сучасні тенденції. Навчальний посібник / А. О. Половіна, С. П. Кошова, З. В. Гбур, О. І. Пархоменко-Куцевіл. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута»», 2021. 104 с. ISBN 978-617-8021-04-7
6. Кримінальне право України: Загальна частина // Навч.посіб. для студент юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006.
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Атіка, 2005.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Пронь Леся Михайлівна

аспірантка кафедри управління та бізнес-адміністрування Інституту післядипломної освіти та довузівської підготовки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Інноваційна культура як елемент політики та інструмент економічної безпеки в умовах воєнного часу

Інноваційна культура, як елемент політики, є необхідною умовою розвитку регіонів, який створює позитивну атмосферу, що дозволяє успішно реалізовувати інноваційну та інвестиційну політику.

Інноваційна культура – поняття більше широке, ніж здається на перший погляд. В сучасному світі інноваційні процеси допомагають генерувати нове знання. Можемо спостерігати перехід до «інтелектуальної» економіки, яка потребує впровадження інноваційної культури (особистості та суспільства загалом). А. Стояновський та Т. Лежанська вбачають в інноваційній культурі «систему сприйняття і поведінки в навколишньому середовищі не лише особистості, а й підприємства, організації, держави і суспільства в цілому» [5, с. 221-222]. Але ця система має взаємодіяти в співпраці всіх її компонентів: держави, бізнесу, споживачів і науки. Отже, науковці вважають інноваційну культуру соціальним феноменом, який в різних сферах (управління, освіти, економіці, культурі) поєднує питання освіти, науки та культури [5, с. 222].

О. Вікарчук вважає, що інноваційна культура є фільтром, який дозволяє відсіяти новації, які не дадуть позитивний ефект. Науковець підкреслює, що «інноваційна культура спонукає підприємства до вибору простих, чітких цілей та розвиває прагнення всього персоналу до інноваційного розвитку». Якщо говорити про особистість, то «інноваційна культура відображає цілісну орієнтацію людини, закріплену в мотивах, знаннях, вміннях і навичках, а також в стилях і нормах поведінки» [1, с. 56].

Н. Пахота стверджує, що інноваційна культура є результатом «соціально-економічної взаємодії суб'єктів інноваційної діяльності, тобто вона відображає рівень розвитку інноваційних процесів за участю персоналу» [3]. В. Семенова та Д. Кириченко вважають, що підготовка кадрів нерозривно пов'язана із активізацією інноваційної діяльності на підприємстві [4, с. 102].

К. Куркова визначає основні фактори, які впливають на розвиток інноваційної культури в суспільстві, а саме: інтелектуальний потенціал нації, рівень економічної свободи, розвиток політичних інститутів, рівень довіри громадян до держави, відкритість та гласність суспільних процесів, соціокультурне середовище, престижність наукової праці, рівень дотримання прав інтелектуальної власності, якість інституційного середовища, рівень корупції в суспільстві. Науковець зазначає, що «головними ініціаторами формування й джерелом інноваційної культури, перш за все, мають бути представники держави, на яких має бути покладено обов'язок формування,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

підтримки та розвитку інноваційної культури як пріоритетного завдання держави й громадянського суспільства, а також обов'язкової складової частини та об'єктивного критерію якісного інноваційного вектору розвитку суспільства [2, с. 126-127].

Якщо брати до уваги інноваційну культуру на прикладі підприємства, тоді можна говорити про потенціал підприємства і про потенціал працівників. Для вияву потенціалу працівника необхідна ефективна система стимулювання, чітке роз'яснення принципів інноваційної культури. Інноваційна культура людини відображає його вміння, навички, знання і здатність реалізовувати нововведення в житті [5, с. 221-222].

Отже, інноваційна культура як елемент політики та як інструмент економічної безпеки в умовах воєнного часу дозволяє територіальним громадам ставати стійкими, ресурсоефективними та спроможними.

Список використаних джерел:

1. Вікарчук О.І. Особливості формування інноваційної культури підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Випуск 1 (48). С. 52-56. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/147038005.pdf> (дата звернення: 11.05.2023).

2. Куркова К.М. Інноваційна культура як чинник підвищення ефективності адміністративно-правового забезпечення науково-технологічного розвитку в Україні. *Київський часопис права*. 2021. № 3. С. 123-128. URL: <http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/48/46> (дата звернення : 11.05.2023).

3. Пахота Н.В. Інноваційна культура як елемент організаційної культури підприємства. Київська державна академія водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного (Україна). URL: http://www.confcontact.com/2017-ekonomika-i-menedzhment/2_pahota.htm (дата звернення: 11.05.2023).

4. Семенова В.Г., Кириченко Д. Роль інноваційної діяльності підприємства у забезпеченні його конкурентоспроможності. *Економіка підприємства : сучасні проблеми теорії та практики* : матеріали одинадцятої міжнар. наук-практ. конф. (09-10 вересня 2022, м. Одеса). Одеса : ОНЕУ, 2022. С. 101-102. URL: https://www.researchgate.net/profile/Vadym-Polishchuk/publication/365609891_Innovacijnij_potencial_rozvitku_biznesu_v_Ukraini_v_umovah_vijni/links/637a72a51766b34c543f3306/Innovacijnij-potencial-rozvitku-biznesu-v-Ukraini-v-umovah-vijni.pdf#page=101 (дата звернення: 11.11.2022).

5. Стояновський А.Р., Лежанська Т.В. Інноваційна культура як чинник розвитку вітчизняного інноваційного підприємництва. *Управління інноваційним процесом в Україні : проблеми комерціалізації науково-технічних розробок* : тези доповідей IV Міжнародної науково-практичної відео-конференції (Львів, 23-24 травня 2012 р., м. Львів). Львів : Видавництво Львівської політехніки», 2012 С.221-222. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/d399bdf9-e6b8-43c8-b0d1-157d3c16be9a/content> (дата звернення: 11.05.2023).

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Пустовіт Олексій Борисович

аспірант кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

Проекти «Безпечне місто»: запровадження на державному рівні в Україні

Сьогодні у зв'язку з впливом соціальних, економічних, політичних та інших факторів в Україні питання зниження показників криміногенної ситуації є дуже актуальним. Додатковими факторами, що впливають на якісні та кількісні характеристики злочинності, є розвиток нових способів, форм і засобів вчинення злочинів. Така ситуація спонукає як владні структури, так і всю державу до пошуку та впровадження нових технологій, які забезпечуватимуть громадський порядок і безпеку громадян, їх захист від протиправного посягання.

З метою вирішення цих проблем Кабінет Міністрів України у 2013 році ухвалив розпорядження «Про схвалення Концепції Державної цільової правоохоронної програми встановлення сучасних систем безпеки, застосування засобів зовнішнього контролю (спостереження) та швидкого реагування на період до 2016 року». Одним із таких інструментів є впровадження та розвиток регіональних комплексних систем відеоспостереження з широкими аналітичними функціями, які отримали назву «Безпечне місто» [1].

Комплексна система «Безпечне місто» призначена для автоматизації та вирішення найважливіших завдань сучасних міст. Перш за все, це технічне забезпечення громадської безпеки та екстрених служб.

Програма «Безпечне місто» – це: цілодобовий оперативний контроль ситуації на вулицях та об'єктах міста в режимі реального часу; ведення відео та аудіо архіву; автоматичне оповіщення про надзвичайні ситуації відповідних служб і організацій, надання візуальної інформації з місця розташування телекамер; відновлення перебігу подій за записаними відеоматеріалами; інтеграція відеоінформації з інформацією інших автоматизованих систем міської інфраструктури.

Реалізація програми «Безпечне місто» дозволяє: максимально забезпечити безпеку на вулицях і дорогах міста; охопити основні магістралі міста, перехрестя, місця масових заходів; покращити організацію дорожнього руху в місті; оперативне та обґрунтоване вирішення спорів у разі ДТП; ефективно протидіяти кримінальним та терористичним загрозам; моніторинг обстановки та контроль у дворах житлових будинків, під'їздах та ліфтах.

Комплексна система безпеки нового покоління з використанням інтелектуальних технологій аналізу даних забезпечить підвищену безпеку на об'єктах і вулицях міста завдяки безперервному моніторингу ситуації в режимі реального часу, своєчасному автоматичному сповіщенню про тривожні, загрозливі та надзвичайні події з метою їх запобігання або негайної ліквідації,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

наявності екстрених засобів зв'язку, а також злагодженій взаємодії всіх учасників і служб, відповідальних за безпеку міста.

На сьогодні в Україні в рамках програми «Безпечне місто» встановлено та використовується понад 11,5 тис. відеокамер. Тенденція встановлення сучасних камер відеоспостереження не лише не припиняється, а навіть посилюється, що позитивно впливає на розкриття та попередження злочинів, забезпечення прав і свобод людини. Для України тема безпеки в містах є досить актуальною, тому існує багато компаній, які створюють високотехнологічні рішення для забезпечення безпеки. Такі рішення становлять собою повний комплекс апаратно-програмних продуктів, які адаптовані виключно до потреб замовника.

Сучасні системи відеоспостереження та інтелектуальні платформи аналізу інформації дозволяють в режимі реального часу відстежувати стан міста, регіону та навіть усієї країни, значно скорочуючи час реагування на тривожні події.

Використання високотехнологічних продуктів при реалізації проєктів «Безпечне місто» дозволяє знизити рівень злочинності: підвищити безпеку дорожнього руху, мінімізувати крадіжки автомобілів, кишенькові крадіжки, пограбування, забезпечити своєчасну фіксацію порушень ПДР. Усе це дає змогу підвищити розкриття злочинів і ДТП, підвищити ефективність розкриття нестандартних ситуацій, забезпечити дотримання порядку на вулицях і в місцях масового скупчення людей, попередити крадіжки в магазинах і банках, гарантувати безпеку стратегічно важливих об'єктів міста, таких як аеропорти, вокзали, метро, мости, державні підприємства, пам'ятки архітектури та сприятиме боротьбі з терористичною діяльністю.

«Безпечне місто» – це насамперед безпека населення, це системи, які допомагають правоохоронцям шукати злочинців. Проте потенціал технології «Безпечне місто» величезний. В ідеалі можна об'єднати всі системи безпеки в одну і скоординувати роботу правоохоронців, рятувальників, пожежників і швидкої допомоги.

За наявності єдиної системи інформація про подію може відображатися на приладах фахівців різних рятувальних служб і правоохоронних органів, наприклад, план будівлі, де сталася пожежа, розташування гідрантів, електрощитів. Бригади можуть виїхати на місце події краще підготовленими та виконувати свою роботу ефективніше. Сьогодні наші служби порятунку часто не мають інформації про подію, що безумовно впливає на кількість постраждалих та ступінь матеріальних збитків.

Основним завданням концепції «Безпечне місто» є автоматизація процесів та максимальне усунення людського фактору у сфері моніторингу подій. Нещодавно в Україні запрацювала система автоматичної відеофіксації перевищення швидкості на дорогах. Так само можна розробити інші технології, які фіксуватимуть злочини та допомагатимуть людям без втручання людини.

Основною проблемою впровадження технології «Безпечне місто» є відсутність єдиної концепції, яка б регламентувала розвиток таких систем на державному рівні. В Україні є структура МВС, структура СБУ, структура ДСНС

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

і т. д. Кожна з цих структур має свою вертикаль влади, і вони не підкоряються міським структурам, тому об'єднати їх в один ситуаційний центр міста досить складно. Зробити це простіше на прикладі США чи європейських країн і міст, адже там є муніципальна варта, пожежна служба, медична допомога та інші муніципальні служби, які легше обмінюються даними між собою [2].

Наразі українська влада планує розробити єдину концепцію «Безпечної країни», яка регламентує основні положення та принципи побудови системи «Безпечного міста». Метою цієї концепції є створення такої інфраструктури, яка дозволить відстежувати практично всі події в будь-якому куточку України одночасно. Наприкінці лютого 2023 року підкомітет у справах сім'ї та дітей Комітету ВР із питань гуманітарної та інформаційної політики розглянув доцільність запровадження відеоспостереження та відеозапису у школах.

Серед переваг відеокамер можна відзначити запобігання булінгу та мобінгу, захист від неправдивих звинувачень, фіксацію та розкриття крадіжок, повідомлення про інциденти між учнями та викладачами. Під час воєнного стану з'явилися й інші виклики, вирішувати які допомагає відеозапис. Зокрема, завдяки камерам, можна стежити та не допускати сторонніх осіб до приміщення навчального закладу. До недоліків можна віднести захист складних процедур захисту персональних даних, високу вартість обладнання, недосконалість законодавства, наприклад, необхідність згоди всіх без присутності учасників навчального процесу.

За даними Департаменту інформаційно-комунікаційних технологій КМДА, станом на 2 березня 2023 року 374 школи столиці мають фіксуючі засоби зовнішнього та внутрішнього відеоспостереження. Вони підключені до комплексної системи відеоспостереження Києва. У деяких навчальних закладах в рамках програми «Електронна столиця» за кошти міського бюджету встановили камери. Захист інформації, зафіксованої камерами, покладається на спеціального адміністратора системи відеоспостереження Києва. Він також може надавати, обмежувати або припиняти доступ до інформації.

Всі дані зберігаються в системі до 30 календарних днів, після чого автоматично знищуються. Така система відеоспостереження в Києві допомагає: створити безпечні умови для дітей, учнівської та студентської молоді в навчальних закладах; зберегти майно та інші об'єкти власності територіальної громади міста; сприяти публічній безпеці та громадському порядку в громадських місцях; вживати заходи щодо надання невідкладної допомоги, зокрема долікарської, медичної тощо.

Окрім відеокамер в школах Києва також працює технологія розпізнавання облич за допомогою трекерів. Їх встановили у 2021 році в рамках обласної програми «Безпечна школа». Для того, щоб трекери працювали, в систему потрібно було ввести ім'я, прізвище та фотографію кожного учня та співробітника, а також для учнів зазначити відповідний клас. Збір персональної інформації про учнів вимагає дозволу батьків.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Система відеозапису та дані, зібрані трекерами, надійно захищені. Доступ до неї має обмежене коло осіб: директор, його заступник та системний адміністратор відповідного сервісного відділу, які за потреби переглядають записи. Також упродовж дня охоронці можуть переглядати записи наживо. Записи можуть вимагати правоохоронні органи та батьки, які пишуть цю заяву [3].

Застосування комплексного підходу до реалізації проєктів «Безпечне місто» у співпраці з такими органами як: Національна поліція України, СБУ, ДСНС України, органи місцевого самоврядування дозволить підвищити рівень запобігання та розкриття злочинів, забезпечення громадської безпеки, запобігання терористичним актам, оперативного реагування на техногенні катастрофи та всі надзвичайні ситуації, пом'якшення їх негативних наслідків, контролю за їх запобіганням та ліквідацією, моніторингу та прийняття оперативних рішень в управлінні міським транспортом та інших об'єктів міської інфраструктури, а також забезпечення безпеки міста в цілому.

Список використаних джерел:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 лютого 2013 р. №51-р «Про схвалення Концепції Державної цільової правоохоронної програми встановлення сучасних систем безпеки, застосування засобів зовнішнього контролю (спостереження) та швидкого реагування на період до 2016 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51-2013-%D1%80#Text>
2. Цифрова варта. Як IT-технології роблять українські міста безпечнішими. URL: <https://techno.nv.ua/ukr/it-industry/cisco-ta-it-integrator-stvoryuyut-bezpechne-misto-shcho-ce-take-50137653.html>
3. Відеофіксація в закладах освіти: досвід шкіл, плюси та мінуси від директорів, юридичні нюанси. URL: <https://nus.org.ua/articles/videofiksatsiya-v-zakladah-osvity-dosvid-shkil-plyusy-ta-minusy-vid-dyrektoziv-yurydychni-nyuansy/>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Пустовіт Ярослав Борисович

аспірант кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

Аспект публічного управління: використання штучного інтелекту в обороноздатності України

Практика засвідчує, що питання використання штучного інтелекту у підвищення обороноздатності України є важливими аспектами діяльності органів публічного управління. Важливі кроки такої діяльності розкриваються у наступному. Так, у серпні 2021 року Міністерством цифрової трансформації України та Державним концерном «Укроборонпром» було підписано меморандум про наміри щодо консолідації зусиль для розвитку цифрової економіки, цифрових інновацій, зокрема сфери технологій штучного інтелекту [1].

Зазначається, що штучний інтелект є однією з ключових інновацій у бізнесі, обороні та публічному управлінні. Успіх України значною мірою залежатиме від їх здатності використовувати та примножувати існуючий потенціал у сфері штучного інтелекту. Впровадження технології штучного інтелекту в оборонно-промисловий комплекс є важливою складовою реформи всієї оборонної промисловості. Сьогодні ці технології цікаві Збройним Силам України як з точки зору захисту власного кіберпростору, так і з точки зору інноваційних розробок та створення нових надсучасних видів озброєння та техніки, зокрема для охоплення бойових середовищ. Меморандумом передбачено співпрацю за такими напрямками:

- 1) розвиток штучного інтелекту в національній безпеці та обороні;
- 2) створення дослідницьких проєктів зі штучного інтелекту у сфері національної безпеки (НДДКР, освітні програми тощо).

Наразі в Україні прийнято шість програмних довгострокових документів у напрямку безпеки, що стосуються (прямо чи опосередковано) питань національної безпеки та обороноздатності України та вирішують питання використання штучного інтелекту, великих даних та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у напрямку забезпечення обороноздатності України.

Одним із таких документів є Стратегія забезпечення державної безпеки [2], якою передбачено, що основними завданнями державної політики у сфері забезпечення національної безпеки є:

- 1) завершення створення національної системи кібербезпеки, подальший розвиток і зміцнення спроможностей такої системи;
- 2) оптимізація професійної координації з метою ефективного реагування на сучасні кіберзагрози в безпековому середовищі;

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

3) створення ефективної системи обміну інформацією між органами державної безпеки та впровадження ефективних механізмів доступу органів державної безпеки до державних електронних інформаційних ресурсів та автоматизованих інформаційно-довідкових систем, реєстрів, баз даних.

Важливим документом також є Стратегія національної безпеки України [3], згідно якої передбачено вирішити:

1) поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України, враховуючи зовнішню політику та внутрішні умови, це насамперед стрімкі технологічні зміни у сферах енергетики та біотехнологій, а також розробки у сфері штучного інтелекту, які докорінно змінюють економіку та суспільство;

2) розроблення системи зброї на основі нових фізичних принципів із використанням квантових, інформаційних, космічних, гіперзвукових, біотехнологій, а також технологій у сфері штучного інтелекту, створення нових матеріалів, робототехніки та автономних дронів.

У Стратегії національної безпеки України вказано, що основним завданням розвитку систем кібербезпеки є забезпечення кіберстійкості та кібербезпеки національних інформаційних інфраструктур, особливо в умовах цифрової трансформації. Таким чином посилюватиметься бойовий потенціал Збройних Сил України та інших сил національної оборони шляхом удосконалення та розвитку систем управління, зв'язку, інформації та матеріально-технічного забезпечення на основі сучасних технологій.

У контексті вивчення документів, якими підвищується рівень обороноздатності України, особливу увагу слід звернути на Стратегію інформаційної безпеки [4], яка передбачає те, що основним напрямком забезпечення інформаційної безпеки в Україні є: 1) протидія дезінформації та інформаційним операціям держав-агресорів; 2) створення систем раннього виявлення, прогнозування та запобігання гібридним загрозам, зокрема встановлення заходів протидії дезінформації та інформаційних заходів запобігання для якнайшвидшого досягнення визначених цілей; 3) національне та громадське виявлення і реагування на інформаційні загрози; 4) розвиток спроможностей сил оборони щодо протидії загрозам в інформаційному просторі.

Серед документів також доцільно відзначити Стратегію кібербезпеки України [5], якою передбачено те, що: 1) забезпечення кібербезпеки є одним із пріоритетів системи національної безпеки України; 2) слід наслідувати принцип розширення охоплення країн, які хочуть побудувати власну кіберрозвідку, придбання сучасних технологій для проведення розвідувально-диверсійних операцій у кіберпросторі та посилення державного контролю над національним сектором Інтернету; 3) потрібно сприяти забезпеченню національної безпеки і обороноздатності України.

Стрімко мінливий цифровий світ вимагає формування більш збалансованої та ефективної національної системи кібербезпеки, здатної гнучко адаптуватися до змін безпекового середовища, гарантувати громадянам України безпечне

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

функціонування національного сектору кіберпростору та передбачати нові прогнози щодо можливості цифровізації в усіх сферах суспільного життя.

Таким чином, за результатами проведених досліджень визначено, що наразі в Україні прийнято шість програмних довгострокових документів у напрямку безпеки, що стосуються (прямо чи опосередковано) питань національної безпеки та обороноздатності України та вирішують питання використання штучного інтелекту, зокрема це Стратегія забезпечення державної безпеки, Стратегія національної безпеки України, Стратегія інформаційної безпеки, Стратегія кібербезпеки України, Стратегія воєнної безпеки України та Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України. Окрім того, затверджено План заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021-2024 роки та продовжено термін дії Програми підвищення обороноздатності і безпеки держави в частині матеріально-технічного забезпечення побудови загальнонаціональної цифрової багатоканальної телемережі МХ-7. Визначено, що цілісного стратегічного документа, наприклад, стратегії розвитку штучного інтелекту, у сфері забезпечення національної безпеки та обороноздатності України наразі немає, тому для розроблення такого документу, що забезпечуватиме національну безпеку та обороноздатності України необхідно розвивати та впроваджувати в національне законодавство найкращі світові практики.

Список використаних джерел:

1. Мінцифра та Укроборонпром розвиватимуть сферу штучного інтелекту в Україні. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-ta-ukrobintelektu-v-ukraini>
2. Про Стратегію забезпечення державної безпеки: Указ Президент України від 16 лютого 2022 року № 56/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/lan5>.
3. Стратегія національної безпеки України: Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>.
4. Про Стратегію інформаційної безпеки: Указ Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents1069>.
5. Про Стратегію кібербезпеки України: Указ Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/13>.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Пучков Дмитро Ігорович

аспірант кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу,
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

Сучасні механізми державного управління умовах діджиталізації

У ХХІ ст. цифрові технології активно застосовуються практично у всіх сферах життя суспільства. Спочатку багато інноваційних технологій розроблялися для приватного сектору економіки з метою максимізувати прибуток, удосконалити поточні виробничі процеси, оптимізувати систему управління. З часом цифрові технології знайшли застосування і за рамками виробництв та приватних компаній. Так, згідно з одним з найважливіших міжнародних документів у цій сфері «Окінавської Хартії», інформаційно-комунікаційні технології сьогодні є найважливішим інструментом, що сприяє налагодженню взаємодії між громадянським суспільством і урядом [1].

Сучасні інформаційно-комунікативні технології змінюють повсякденне життя суспільства, удосконалюють процеси управління, розвивають сучасні інформаційні навички, формують нові знання та нові виклики. І, звичайно, такі зміни відбуваються в системі державного управління.

В американській літературі вперше поняття «діджиталізація» було вжито у 1971 р. професором Вачалом, який у своїй роботі розглядав соціальні наслідки «діджиталізації суспільства» та недоліки переходу до електронно-обчислювальних систем [2].

Термін діджиталізація, як, і явище діджиталізації більшою мірою властиві економічним та виробничим процесам, проте зараз ми можемо спостерігати певні елементи діджиталізації в суспільних процесах, що змінюють соціальний простір, механізми громадського управління та реалізації громадської влади.

Термін «діджиталізація» походить від англійського «digitalization» і в перекладі означає «оцифрування», «цифровізація» або ж «приведення в цифрову форму». У широкому змісті цей термін означає перехід інформаційного поля на цифрові технології, тобто те, що відбувається нині, іноді вживається на позначення конкретного акта переведення певної інформації з аналогового у цифровий формат для її більш легкого подальшого використання на сучасних електронних дівайсах [3, с. 70].

Таким чином, термін «діджиталізація» має універсальний характер. При цьому особливістю діджиталізації є те, що цей процес характеризує не стільки взаємини людини та комп'ютера, скільки має більш глобальний характер, впливаючи на різні сторони суспільного життя, у тому числі на процеси виробництва та споживання, соціальної взаємодії, реалізацію публічного управління.

Етап переходу державного управління на якісно новий рівень уже пройдено у більшості європейських країн. Так можна розглянути та порівняти

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

департаменти та посади у структурі державного муніципального управління таких країн як Канада та Австралія. На території Канади управління у сфері розвитку інформаційних технологій, що транслюються на економічні процеси, здійснює Департамент інноваційного, наукового та економічного розвитку (Innovation, Science and Economic Development Canada) [4]. Таку ж функцію здійснює Департамент фінансів Австралії, де представлений повний перелік урядових інформаційних та комунікаційних технологій (Government Information and Communications Technology Services). Усього представлено 9 сервісів, які забезпечують взаємозв'язок усіх елементів державного управління: внутрішньодержавна мережа зв'язку (ICON), управління контентом та хостинг веб-сайтів уряду (govCMS), канал онлайн-співробітництва департаментів (govdex), міністерська мережа зв'язку (MCN), служба передачі даних (Data Carriage Service), національна система телеприсутності (NTS), канал зв'язку між державними органами (GovLink), гід щодо організаційної структури управління уряду (directory.gov.au), парламентське телебачення (ParlTV) [5].

У цих країн із розвиненою цифровою економікою можна виділити підвищений попит на фахівців державного сектора в галузі управління змінами та комунікаціями, що свідчить про трансформації, які відбулися в організаційній структурі органів державної влади.

Слід зауважити, що модернізація державного управління в умовах діджиталізації може ускладнити ряд таких факторів: дефіцит кадрів, недостатній рівень підготовки фахівців, недостатня кількість досліджень світового рівня, сприйняття змін на державному рівні ускладнюється відсутністю достатньої гнучкості для швидкого впливу на зміни навколишнього соціально-економічного середовища, відсутності системності у діях органів державної влади, воєнні дії, економічна криза, відсутність дієвого кіберзахисту даних, відсутність спеціально розробленого програмного забезпечення для органів державної влади та місцевого самоврядування, централізація процесів управління.

Крім того, окремо стоїть питання запровадження у діяльність органів державної влади штучного інтелекту.

Німецький Центр громадських інформаційних технологій провів дев'ятиступеневе Форсайт-дослідження, у якому визначено чотири варіанти того, як штучний інтелект може бути вбудований в публічне управління [6].

По-перше, штучний інтелект широко використовується в усіх областях публічного управління і це призводить до підвищення ефективності останнього. Штучний інтелект сам приймає основні рішення, але існує процедура їхнього перегляду високо компетентним професійним чиновником, який отримав спеціальну освіту. По-друге, штучний інтелект запроваджують в умовах, коли країна знаходиться в кризі, і потрібно економити. По-третє, штучні інтелект-системи будуються урядом як з огляду на необхідність зростання продуктивності, так і з урахуванням соціального фактору. Залежно від сфери, рішення може приймати як людина, так і машина. По-четверте, передумови для

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

впровадження штучного інтелекту існують, але впроваджується він повільно і тільки для вирішення конкретних завдань [7].

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що діджиталізація у публічному управлінні є прогресивним напрямом розвитку та модернізації сучасної моделі державного управління, яка спрямована на якісне надання адміністративних та державних послуг, прозорість в діяльності органів державної влади, раціональне використання коштів державного та місцевих бюджетів, оптимізацію органів державної влади, спрощення процедур отримання будь-яких державних документів. На сьогодні розвиваються інноваційні технології діджиталізації державного управління серед яких є запровадження у діяльність органів влади штучного інтелекту, що в умовах війни, оптимізує видатки з державного бюджетів, наблизить систему отримання документів, послуг, дозволів до населення, покращить аналіз сучасних державно-управлінських рішень, збільшить довіру до органів державної влади, забезпечить безпекові умови життєдіяльності сучасного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства. URL: <https://studies.in.ua/inform-pravo-shporu/2201-oknavska-hartya-globalnogo-nformacynogo-susplstva.html>.
2. Туль С.І. Трансформація світового ринку праці в умовах діджиталізації : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02. Вінниця, 2019. 20 с.
3. Литвин Н.А., Крупнова Л.В. Діджиталізація як засіб підвищення відкритості, прозорості та ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо надання електронних послуг. *Ірпінський юридичний часопис*. 2020. Вип. 3. С. 69-76.
4. Government of Canada – офіційний сайт. URL: <https://www.canada.ca/> (дата обращения 15.10.2018)
5. Australian Government – офіційний сайт. URL: <https://www.australia.gov.au/>.
6. Executive AI 2030. (2020) URL: <https://www.oeffentlichkeit.de/publikationen?doc=84404&title=Exekutive+KI+2030+Vier+Zukunftsszenarien+für+Künstliche+Intelligenz+in+der+öffentlichen+Verwaltung>.
7. Квітка С., Новіченко Н., Бардах О. Штучний інтелект у муніципальному управлінні: вектори розвитку. *Аспекти публічного управління*. 2021. Том 9. № 4. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/download/891/860/>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Редзюк Вячеслав Володимирович

кандидат історичних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Редзюк Наталія Павлівна

викладач кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Цифрові технології та їх вплив на ефективність
публічного управління

Впровадження та інтеграція цифрових технологій мають значний вплив на ефективність державного управління, дозволяючи пришвидшити комунікацію, оптимізувати адміністративні процеси, приймати рішення на основі даних, а також підвищити прозорість та підзвітність.

В останні роки широке впровадження цифрових технологій трансформувало багато аспектів нашого життя, в тому числі спосіб взаємодії з державними установами. У міру того, як уряди все більше рухаються в напрямку цифровізації, зростає визнання потенційних переваг цих технологій для державного управління.

Цифрові технології пропонують численні можливості для підвищення ефективності державного управління. По-перше, вони уможливають швидший та ефективніший зв'язок між державними установами та громадянами, що дозволяє більш оперативно та ефективно надавати послуги [3]. По-друге, вони можуть допомогти впорядкувати адміністративні процеси, роблячи їх більш ефективними та економічно вигідними. Це може допомогти зменшити бюрократію та тяганину, що дасть змогу урядам надавати послуги громадянам швидше та ефективніше. По-третє, цифрові технології можуть допомогти урядам краще використовувати дані, уможливаючи прийняття рішень на основі даних, що може покращити формування політики та надання послуг [1]. Нарешті, цифрові технології можуть підвищити прозорість та підзвітність у державному управлінні, роблячи урядову інформацію та процеси більш доступними для громадян.

Однак, попри ці потенційні переваги, з впровадженням та інтеграцією цифрових технологій у державне управління пов'язані й певні виклики. Ці виклики включають питання конфіденційності та безпеки даних, необхідність підвищення кваліфікації та перекваліфікації державних службовців, а також ризик поглиблення цифрового розриву [3].

Впровадження та інтеграція цифрових технологій мають значний вплив на ефективність державного управління в декількох напрямках [2]:

Покращення доступу до інформації: Цифрові технології дозволяють швидше та ефективніше обмінюватися інформацією всередині та між організаціями державного управління, а також між урядом і громадянами. Це

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

призводить до більшої прозорості та підзвітності, а також до більшої поінформованості та залученості громадян.

Оптимізація процесів: Цифрові технології дозволяють автоматизувати багато адміністративних процесів, таких як управління документами, ведення обліку та аналіз даних. Це може заощадити час і ресурси, зменшити кількість помилок, підвищити швидкість і точність прийняття рішень.

Посилення співпраці: Цифрові технології сприяють співпраці між різними департаментами та відомствами в рамках державного управління, а також із зовнішніми зацікавленими сторонами, такими як бізнес та організації громадянського суспільства. Це може покращити координацію, комунікацію та обмін найкращими практиками.

Краще надання послуг: Цифрові технології дозволяють надавати громадянам більш ефективні та дієві послуги, такі як онлайн-портали для доступу до інформації, подання заявок та сплати платежів. Це може покращити загальний досвід користувачів та їхню задоволеність державними послугами.

Заощадження коштів: Цифрові технології можуть допомогти організаціям державного управління заощадити кошти шляхом зменшення паперового документообігу, підвищення ефективності та усунення потреби у фізичній інфраструктурі, такий як офісні приміщення та сховища.

Загалом, впровадження та інтеграція цифрових технологій може значно підвищити ефективність, результативність та підзвітність державного управління, що призведе до кращих результатів для громадян та суспільства в цілому.

Загалом, впровадження та інтеграція цифрових технологій мають значний вплив на ефективність державного управління, пропонуючи можливості для покращення комунікації, оптимізації адміністративних процесів, уможливлення прийняття рішень на основі даних, а також підвищення прозорості та підзвітності. Оскільки уряди продовжують впроваджувати цифрові технології, важливо, щоб вони робили це таким чином, щоб максимізувати потенційні вигоди, одночасно розв'язувати проблеми, пов'язані з цією трансформацією.

Список використаних джерел:

1. Відділ державного управління та адміністративної реформи Національної академії державного управління при Президентіві України. Електронні послуги в Україні: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення. 2018.

2. Гуржій М.О., Гуржій О.О. Цифрові технології в державному управлінні: сучасний стан та перспективи розвитку. 2019.

3. Кононенко В.О., Мінаєва І.І., Кононенко О.В. Державне управління та інформаційно-комунікаційні технології: виклики та перспективи розвитку. 2019.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Родін Владислав Сергійович

кандидат економічних наук, ННЦ «Інститут аграрної економіки», м. Київ, Україна

**Активізація інвестиційної привабливості виробництва біопалива
за умов забезпечення продовольчої безпеки України**

Активізація інвестиційної діяльності у виробництво біопалива є однією з вирішальних передумов продовольчої і національної безпеки України. Розвиток власної нафтовидобувної промисловості в державі вважається малоперспективним. «Проблема видобутку національної нафти пов'язана з тим, що більше 70% ресурсів, майже всі запаси родовищ Прикарпаття, знаходяться за критеріями рівня виснаження запасів, обводнення продукції та в'язкості. Колекторські характеристики нафти в Україні належать до категорії важко видобувних розрізів» [2, с. 32]. «Запаси нафти сконцентровані з високою літологічною неоднорідністю як за площею, так і за товщиною продуктивних розрізів» [2, с. 32]. «Україна на 90-95% залежить від зовнішніх поставок нафти та на 75% природного газу» [1, с. 67]. Паливна, зокрема нафтова імпортозалежність, постає гострою перешкодою на шляху забезпечення продовольчої безпеки держави.

С. Подолинський ще у другій половині ХІХ ст. доводив, що людина своєю інтелектуальною працею створює інновації, які підвищують продуктивність виробництва і збереження сонячної енергії [5, с. 76]. Однією з таких інноваційних розробок є отримання енергії шляхом переробки біомаси.

У 2019-2021 роках частка України у світовому експорті сільськогосподарської продукції становила: майже 10% пшениці, 15% ячменю, 15% кукурудзи, 50% соняшникової олії, тощо [7]. При цьому у Великобританії, наприклад, з української сировини було вироблено 99,8 млн. літрів біоетанолу. Починаючи з 2022 року в нашій державі спостерігається негативна тенденція розвитку зовнішньої торгівлі даного напрямку. Це спричинено низкою форс-мажорних обставин, а саме: блокований вітчизняний експорт агропродукції, різке подорожчання нафтопродуктів, зріст інфляції тощо. За таких ринкових умов, уряд має як можна швидше розробити стратегію для створення вітчизняної біопаливної промисловості. Її наявність у значній мірі зменшила б імпортозалежність від нафтотрейдерів та сприяла б забезпеченню продовольчої безпеки держави. Тим більше, що країни, які недостатньо приділяють увагу для збереження власної продовольчої безпеки, завжди становляться сировинним додатком більш економічно-потужних держав. В результаті будь-яких геополітичних коливань на світовому ринку, такі країни опиняються у вкрай не вигідному становищі, а їх економіки опиняються у глибокому кризовому стані, який взагалі може призвести до дефолту. Недорозвиненість власної промисловості та відповідно високий рівень імпортозалежності від постачання товарів першої необхідності ззовні, спричинює в країні порушення не тільки

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

економічний балансу, але й повну руйнацію соціальної сфери. Приклади розглянутих негативних наслідків від неефективної реалізації стратегії державної продовольчої безпеки, можна спостерігати в деяких країнах Африки, Азії та Латинської Америки.

Стимулювання розвитку будь-яких новітніх технологій потребує суттєвих капіталовкладень. Але «обсяги довгострокових кредитів комерційних банків та інших видів іноземних інвестицій в цю вирішальну альтернативну сферу поки що залишаються мізерними» [1, с. 271]. Одним із стимулів поживлення інвестиційного процесу у виробництво біопалива, є стрімке зростання цін на енергоресурси, а також обмежені можливості експорту, зокрема зернових культур і олії. За таких економічних обставин, інвестиційні проекти мають швидку окупність вкладеного капіталу. В своїх працях акад. Лукінов І.І. зазначає, що є достатньо вагомий сенс спрямовувати на перших порах саме сюди навіть вкрай обмеженні інвестиційні ресурси та новітні технології. Вони окуповуються достатньо швидко не перебільшуючи, при нормальних економічних і ринкових умовах, одного-двох років в залежності від масштабів виробництва, обсягів і строків вкладень, технологічної досконалості, відтворювальних циклів, а також платоспроможного ринкового попиту [1, с. 310].

З метою заохочення капітальних вкладень в дану переробну галузь Верховною Радою було ухвалено Закон України № 2384-IX від 31.05.2022 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання виробництв спирту етилового денатурованого». У законі визначаються нові умови державної податкової політики не тільки відносно виробництва спирту етилового, а й біоетанолу. Наприклад у змінах до ряду підпунктів статті 230 Податкового кодексу України даний законодавчий акт доповнюється словами «у тому числі біоетанолу». Введення цієї понятійної категорії надає можливості подальших позитивних зрушень у напрямку організації та збільшення потужностей власного вітчизняного виробництва біопалива. Нововведення дозволяють підвищити рівень ефективності даної підгалузі та, не лише активніше виробляти технічні та харчові спирти, а й біоетанол. В цьому законі надаються інструменти податкового механізму, які спрямовані на стимулювання господарської діяльності саме у сфері з переробки сільськогосподарської сировини у паливо.

Одним з обмежувальних чинників виробництва палива з біомаси є його виробництво з продовольчої сільськогосподарської продукції. «Навіть 20 або 30%, заміни бензину вимагає задіяти на енергетичні цілі великих площ зернових культур, частка яких склала 25,6 чи 38,5% земель в обробітку в світі» [2, с. 157].

Таким чином за умов значної імпортозалежності вітчизняного енергетичного ринку та стрімкого зростання цін на традиційні енергоносії, особливо гостро постає проблема продовольчої безпеки держави. Долучення до світової тенденції виробництва біопалива шляхом активізації інвестиційної діяльності у власні переробні потужності є важливою передумовою її вирішення в Україні.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел:

1. Лукинов И.И. Эволюция экономических систем. М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2002. 567 с.
2. Економіко-організаційні засади виробництва біопалива як напрям оптимального вирішення енергетичних та продовольчих проблем в Україні. / [Шпичак О.М., Стасіневич С.А., Куць Т.В.] за ред. академіка НААН України О.М. Шпичака. К.:ЗАТ «Нічлава», 2011. 410 с.
3. Економічна ефективність виробництва біопалива в контексті продовольчої та енергетичної безпеки України / О.М. Шпичак, С.А. Стасіневич, Т.В. Куць, Є.А. Михайлов та ін.. Київ : ЗАТ «Нічлава», 2010. 294 с.
4. Шпичак О.М., Боднар О.В. «Теоретичні основи біоенергетики в контексті закону збереження енергії» Економіка АПК, 2019, № 8. С. 6-13.
5. Теоретико-методологічні та практичні основи ціноутворення / О.М. Шпичак, О. Боднар, О.О. Шпичак. К.: ЦП «Компринт», 2017. 545 с.
6. Закон України № 2384-IX від 31.05.2022 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання виробництв спирту етилового денатурованого». Верховна Рада України. URL: zakon.rada.gov.ua.
7. Центр досліджень продовольства землекористування (KSE Агроцентр). URL: www.kse.ua.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Рубан Дмитро Олександрович

аспірант кафедри парламентаризму Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Виклики розвитку місцевої демократії в Україні у період війни

Розвиток місцевої демократії в Україні у довоєнний час відбувався відповідно реалізації прийнятої Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (01.04.2014 р.) та передбачав поетапний процес передачі певних повноважень та ресурсів на рівень територіальних громад. В громадах, при цьому, активно розвивались й інструменти місцевої демократії через процеси самоорганізації, колективного прийняття рішень, активної співпраці між органами місцевого самоврядування та громадськості.

Досить активно відбувалось залучення представників органів місцевого самоврядування до процесу прийняття рішень місцевого рівня та напрацювання досвіду спільної розробки та реалізації місцевих політик.

Війна суттєво вплинула на функціонування окремих територіальних громад, стала викликом та загрозою для розвитку місцевої демократії. І якщо раніше акценти стояли на впровадженні інноваційних інструментів місцевої демократії [2], то в даний час актуалізувалось завдання аналізу викликів розвитку місцевої демократії. Серед основних викликів розвитку місцевої демократії слід вказати: міграційні, фінансові, функціональні, адаптаційні.

1. *Виклики адаптації* перших місяців війни стали певним чином несподіваними для багатьох територіальних громад та актуалізували завдання включення безпекових питань в перелік пріоритетних. У перші ж дні та тижні органи місцевого самоврядування активно здійснювали заходи щодо формування сил територіальної оборони, підтримки ЗСУ та створення умов для внутрішньо-переміщених осіб. Іспит самоорганізації як форми місцевої демократії склали значна частина жителів та представників органів місцевого самоврядування.

2. *Міграційні виклики та виклики, пов'язані з переміщенням підприємств* набули, залишаються актуальними та являють собою навіть загрози для майбутнього розвитку окремих територіальних громад. Задля збереження життів та економічних ресурсів на основі організаційного забезпечення чи самостійно у перші місяці війни відбуло масове переміщення населення та підприємств у безпечніші регіони. Це призвело до скорочення економічного потенціалу великої кількості територіальних громад, порушило логістичні потоки та, саме головне, призвело до втрат активних представників місцевого громадянського суспільства.

3. *Фінансові виклики* громад пов'язані з зменшенням економічного ресурсу громади через масову міграцію, переміщення підприємств, тобто зменшення

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

ресурсної бази для формування доходів громад, зменшення платежів ПДФО тощо. Місцева влада, крім того, не має доступу до позикового ресурсу.

За даними [3] переважна більшість ОТГ і ті, які постраждали від російської окупації чи перебувають у зоні бойових дій, і ті, які поза зоною бойових дій зіткнулись з падінням бюджетних доходів, а тому змушені були ухвалювати скорочення видатків (51% громад). Незважаючи ні на що, частка місцевих бюджетів у доходах зведеного бюджету за 2022 рік зросла до 24,4% (порівняно з 22,8% в 2021 році) [1].

4. *Функціональні виклики* пов'язані з функціонуванням освіти, медицини, житлово-комунального господарства. Саме громади в 2022 році за рахунок бюджетів місцевого самоврядування забезпечували виконання як власних, так і делегованих повноважень, а отже підтримували розвиток вказаних секторів. Тобто відбулась переорієнтація уваги місцевого самоврядування з стратегічних цілей, наприклад, розвитку інфраструктурних проєктів, на цілі виживання.

5. *Бюрократичні виклики*, які пов'язані з тим, що реформи з децентралізації в Україні ще не набули характеристик незворотності, а отже як на загальнодержавному рівні, так і на рівні територіальних громад виникає протидія розвитку місцевої демократії та продовжує зберігатись корупція.

6. *Виклики сталого розвитку* у період повоєнного відновлення. Це новий виклик для територіальних громад і для місцевої демократії в цілому. Перед місцевим самоврядуванням, як і перед усією країною, постало завдання розробити та впровадити в життя стратегію відновлення України, її громад. Перед громадами постануть різні завдання відповідно до завданих війною збитків та економічних втрат. Це завдання потребуватиме і стратегічних планів відновлення та розбудови, ресурсного забезпечення та, власне, відродження самих громад на принципово новій базі вимог до місцевої демократії. Адже відродження громад буде передбачати реалізацію масштабних інфраструктурних проєктів, контроль за прозорістю реалізації яких, в тому числі, буде лежати на громадянському суспільстві.

Таким чином, місцева демократія в Україні через війну зіткнулась з подіями та процесами, які стали викликами та, певною мірою, загрозами подальшого розвитку. Однак високий рівень адаптивності громад вже на даному етапі реформ з децентралізації продемонстрував їх стійкість та переваги місцевої демократії, у напрямі якої рухається Україна в останні роки.

Список використаних джерел:

1. Аналіз виконання місцевих бюджетів за 2022 рік. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16105>

2. Леоненко Б.В. Інструменти демократії в Україні. Кращі практики децентралізації: досвід країн ЄС для України : матер. К 77 науково-практичного круглого столу (Суми, 27 травня 2022 р.). – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 95 с.

3. Піддубний І. Як змінилися бюджети громад під час війни. 07.11.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/7/693539/>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Руднєв С.І.

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

**Цифрова трансформація управління охороною здоров'я:
децентралізований підхід на основі технології блокчейн**

У сучасну епоху технологічного прогресу природа державного управління швидко трансформується. Однією зі сфер, де така трансформація є найбільш помітною, є управління охороною здоров'я. У цій статті досліджується потенціал цифровізації та технології блокчейн у децентралізації управління охороною здоров'я.

Децентралізація є засобом для місцевого самоврядування, підвищуючи ефективність і оперативність надання державних послуг. Водночас цифрова трансформація революціонізувала різні галузі, включно з охороною здоров'я. Разом вони можуть створити синергетичний ефект, покращуючи надання послуг громадської охорони здоров'я на місцевому рівні. Цифрові технології можуть оптимізувати процеси, покращити якість надання послуг, сприяти прозорості та підзвітності в системі, таким чином підвищуючи довіру суспільства.

Технологія блокчейн, яка характеризується своєю децентралізацією, незмінністю та прозорістю, є цінним інструментом у прагненні до децентралізованого управління охороною здоров'я. Її потенційні переваги включають покращену безпеку даних та взаємодію, зменшення шахрайства та зловживань, а також підвищення ефективності. Технологія блокчейн може створити безпечну, захищену від несанкціонованого втручання систему для записів пацієнтів, забезпечуючи цілісність даних, одночасно забезпечуючи повне уявлення про історію хвороби пацієнта. Він також забезпечує безпечну децентралізовану платформу для транзакцій, зменшуючи ризик шахрайства та забезпечуючи більш ефективний розподіл ресурсів.

Завдяки цифровізації система охорони здоров'я України змогла швидше реагувати на виклики, пов'язані з COVID-19. У період пандемії коронавірусу система охорони здоров'я України була більш підготовленою, оскільки в цій сфері вже чотири роки поетапно розвивається діджиталізація[1]. У всьому світі з'явилося кілька успішних застосувань технології блокчейн в системі охорони здоров'я. Естонія, наприклад, інтегрувала технологію блокчейн у свою систему електронних медичних записів, захищаючи дані пацієнтів і дозволяючи безперебійний обмін інформацією між авторизованими постачальниками медичних послуг[2]. У Сполучених Штатах Управління з контролю за якістю харчових продуктів і медикаментів (FDA) і IBM співпрацюють над проектом на основі блокчейну, спрямованим на покращення відстеження ліків, що відпускаються за рецептом, з метою приборкання опіоїдної кризи[3].

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Незважаючи на багатообіцяючий потенціал блокчейну, слід визнати кілька проблем і обмежень. Такі проблеми, як масштабованість, зберігання даних, дотримання нормативних вимог і цифровий розрив, можуть стати перешкодою для його широкого впровадження. Наприклад, хоча блокчейн може захищати дані, він також повинен відповідати нормам щодо медичних даних, таким як Закон про перенесення та підзвітність медичного страхування (HIPAA) у Сполучених Штатах або Загальний регламент захисту даних (GDPR) у Європі. Крім того, цифровий розрив може посилити диспропорції в охороні здоров'я, якщо цифрові рішення в галузі охорони здоров'я не будуть доступні для всіх.

Для впровадження цифрової трансформації в систему охорони здоров'я важливими кроками з боку органів місцевого самоврядування та владних органів можуть бути:

1. Визначення зацікавлених сторін і співпраця

Першим кроком до здійснення цифрової трансформації є визначення ключових зацікавлених сторін. До них належать органи місцевого самоврядування, постачальники медичних послуг, пацієнти, постачальники технологій і регуляторні органи. Кожна зацікавлена сторона відіграє унікальну роль, і їхній внесок є життєво важливим для успішного впровадження технології блокчейн в системі охорони здоров'я. Співпраця між зацікавленими сторонами може призвести до спільного розуміння, прийняття та прийняття технології.

2. Розбудова потенціалу та навчання

Успішне впровадження технології блокчейн вимагає технічної компетентності. Таким чином, розвиток потенціалу та навчання є важливими компонентами структури. Це може включати практикуми, семінари або курси, які надають необхідні знання про технологію блокчейн та її потенційне застосування в охороні здоров'я. Він також включає навчання для постачальників медичних послуг та адміністраторів щодо того, як використовувати нові системи та розуміти переваги та ризики.

3. Пілотні проекти та тестування

Перед повномасштабним впровадженням слід провести пілотні проекти для перевірки ефективності та ефективності систем на основі блокчейну в контрольованому середовищі. Ці пілотні проекти можуть виявити практичні проблеми та обмеження, які можуть бути неочевидними в теоретичних обговореннях. Уроки, отримані в ході цих проектів, можна використати для вдосконалення системи перед її розгортанням у більшому масштабі.

4. Дотримання нормативних вимог і безпека даних

Забезпечення дотримання нормативних вимог і безпеки даних є критично важливим компонентом структури. Системи охорони здоров'я, засновані на блокчейні, повинні відповідати чинним нормам захисту даних у сфері охорони здоров'я, таким як Загальний регламент захисту даних (GDPR) у Європейському Союзі. Крім того, системи повинні бути безпечними та стійкими до кіберзагроз.

5. Оцінка та відгук

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Нарешті, безперервне оцінювання та зворотній зв'язок важливі для забезпечення ефективності системи та внесення необхідних коригувань. Це може включати регулярні аудити, дослідження задоволеності користувачів і аналіз продуктивності системи. Відгуки цих оцінок можна використовувати для постійного вдосконалення системи, роблячи її ефективнішою, зручнішою та безпечнішою.

Поява цифрової трансформації та технології блокчейн пропонує багатообіцяючий шлях для децентралізації управління охороною здоров'я та покращення надання державних послуг на місцевому рівні. Підсумовуючи, запропоновані кроки для впровадження цифрової трансформації в управлінні охороною здоров'я місцевого самоврядування забезпечує структурований підхід для використання технології блокчейн в охороні здоров'я. Він наголошує на співпраці, нарощуванні потенціалу, тестуванні, відповідності, безпеці та постійному вдосконаленні, щоб забезпечити успішне впровадження та отримати максимальну користь від цифрової трансформації.

Список використаних джерел:

1. Завдяки цифровізації система охорони здоров'я України змогла швидше реагувати на виклики, пов'язані з COVID-19 URL: <https://www.president.gov.ua/news/zavdyaki-cifrovizaciyi-sistema-ohoroni-zdorovya-ukrayini-zmo-68521>
2. Estonia to protect patient records with Guardtime blockchain technology URL: <https://estonianworld.com/technology/estonia-to-protect-patient-records-with-guardtime-blockchain-technology/>
3. FDA DSCSA Blockchain Interoperability Pilot Project Report February, 2020

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Савельян Дарія Русланівна

здобувачка магістратури кафедри теорії та практики управління Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Визначення понять державна політика та охорона праці

Політика є однією із сфер діяльності суспільства і держави. У Конституції України зазначено, що Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Саме утвердження і забезпечення прав і свобод людини і громадянина здійснюється шляхом прийняття і реалізації певних рішень, тобто шляхом реалізації певної політики, від ефективності якої залежить благополуччя суспільства та гідне життя кожної людини зокрема та успішність держави в цілому. Тобто, реалізуючи свою політичну функцію, держава тим самим здійснює забезпечення та утвердження прав людини і громадянина.

Як зазначає Дегтярьова І.О. політика це курс або система цілей, заходів, засобів та узгоджених дій; певним чином скерована діяльність для досягнення цілей у певній сфері або галузі [2, с.116]. Політику яка реалізується державою через діяльність органів державної влади можна охарактеризувати як державну політику.

Як зазначає Ю.В.Ковбасюк під державною політикою слід розуміти сукупність ціннісних цілей, державно-управлінських заходів, рішень і дій, порядок реалізації державно-політичних рішень (поставлених державною владою цілей) і системи державного управління розвитком країни [1, с.8]. І визначальним для державної політики є її результат. Оцінюються результати політики в кількох аспектах - результативності та ефективності [1, с.11]:

– результативність політики (effectiveness) – це ступінь досягнення проголошених цілей політики. Результативність показує, наскільки результати наблизилися до задекларованих цілей;

– ефективність політики (efficiency) – це співвідношення між витратами на проведення політики та досягнутими результатами (інколи – продуктом політики, інколи – її наслідками). Ефективність може вимірюватися як у натуральних показниках (продуктивність праці), так і у вартісних (якщо можлива грошова оцінка всіх витрат і результатів).

Провідну роль у підготовці та виконанні державної політики відіграють органи державної влади. Саме органи державної виконавчої влади спільно з органом законодавчої влади безпосередньо ініціюють і формують основні пропозиції щодо методів, норм, пріоритетів, а також стратегічних напрямів

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

здійснення державної політики. Виходячи з повноважень та компетенції органів законодавчої виконавчої, та судової влади, законодавча влада визначає політичний курс держави, а виконавча влада, в свою чергу, на основі виробленого політичного курсу розробляє та реалізує державну політику; судова влада виносить рішення щодо спорів, які виникають у процесі цієї діяльності.

Виходячи з цього система державної політики – це сукупність людських, інституціональних, процесуальних і духовних складових (соціальні суб'єкти, інститути, цілі, принципи, методи, інтереси, потреби та ін.), які консолідовані на основі імперативної державної влади для політичного управління економічною, соціальною та іншими сферами суспільства з метою реалізації суспільно визначених цінностей та досягнення суспільно значущих цілей [1, с.12].

Як і будь який вид діяльності державна політика має свої об'єкти та суб'єктів. Суб'єкт і об'єкт державної політики розглядаються в єдності, взаємозв'язку і взаємозалежності, оскільки відсутність одного з них унеможлиблює здійснення самої державної політики.

Як зазначає Ю.В. Ковбасюк суб'єкти політики – це соціуми, а також створені ними установи, організації, активна практична діяльність яких спрямована на перетворення політичної та інших сфер життєдіяльності людини як відповідних об'єктів політики. Таким чином, суб'єкт політики передбачає: наявність самих соціумів та їх організацій, здатних до політичної діяльності і створених з цією метою; певні цілі їх діяльності; цілеспрямовану активність; виявлений інтерес; взаємозв'язок, взаємодію з об'єктом політики [1, с.18]. Суб'єктом державної політики може бути кожний активний соціум, здатний творити політику. Головним об'єктом державної політики є держава, в особі її інституцій таких як Президент України, органи виконавчої та законодавчої влади.

Варто зазначити, що органи виконавчої влади створюються насамперед задля реалізації державної політики. Реалізація державної політики це постійний, динамічний процес досягнення поставлених цілей, у якому беруть участь різні органи державної влади та інститути громадянського суспільства. Реалізація починається відразу після ухвалення та легітимації державної політики або окремої програми і є основним видом діяльності державного апарату. Метою реалізації державної політики є практична організація життя громадян, розподіл та перерозподіл ресурсів, підтримання порядку, збереження внутрішнього та зовнішнього миру шляхом соціально-економічного та суспільно-політичного розвитку [1, с.31].

Реалізація державної політики передбачає наявність певних умов для її успішного виконання. Такими умовами повинні бути:

- зрозумілі цілі діяльності та стандарти виконання функцій;
- забезпеченість необхідними ресурсами (фінансовими, матеріальними, інформаційними, людськими тощо);
- ефективні організаційні структури;

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

- розроблені правила, процедури та інструкції, що координують і регламентують діяльність організацій та їх відносини із владними структурами;
- розвинуті комунікації та система координації діяльності різних структур, залучених до процесу здійснення політики, в тому числі: виконавчої та законодавчої влад; центральної, регіональної та місцевої влад; мотивованого та кваліфікованого персоналу.

Тому, саме суб'єкти державної політики для її реалізації мають визначити, які саме органи державної влади будуть задіяні в реалізації державної політики, джерела ресурсів для реалізації державної політики, наявність нормативно-правової бази, та шляхи комунікації між суб'єктами реалізації державної політики.

Об'єкти політики це явища політичної сфери в їх різноманітних проявах і зв'язках з усім громадянським суспільством. На них спрямована діяльність суб'єктів політики [1, с.12]. Тобто, об'єктом державної політики є певні суспільні відносини, на які здійснюють свій вплив суб'єкти державної політики, з метою зміни такого суб'єкта. Такими суспільними відносинами є відносини у сферах праці, охорони праці та у сфері відшкодування шкоди заподіяної працівникам ушкодженням здоров'я пов'язаним з виконанням трудових обов'язків.

Варто зазначити, що одним із конституційних прав людини є право на працю. Відповідно до статті 43 Конституції України кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб.

Одним із складників права на працю, є право на належні, безпечні і здорові умови праці. Таке право забезпечується держаною шляхом реалізації політики охорони праці. Охорона праці - це правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

У принципах державної політики у сфері охорони праці закладено як один з принципів такої політики як принцип повного відшкодування шкоди особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Тобто відшкодування шкоди заподіяної працівникам ушкодженням здоров'я пов'язаним з виконанням трудових обов'язків.

Система відшкодування шкоди заподіяної працівникам ушкодженням здоров'я пов'язаним з виконанням трудових обов'язків має відповідати універсальним критеріям: ієрархічна структура, налагоджені управлінські зв'язки між суб'єктами й об'єктами управління, ресурси за рахунок яких відбувається відшкодування такої шкоди.

Організаційна інфраструктура системи відшкодування шкоди заподіяної працівникам ушкодженням здоров'я пов'язаним з виконанням трудових

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

обов'язків України включає всі гілки владних структур. Так, органом законодавчої влади створюється законодавча база для визначення державної політики у сфері відшкодування шкоди заподіяної працівникам ушкодженням здоров'я пов'язаним з виконанням трудових обов'язків; органи виконавчої влади визначають практичні шляхи реалізації такої політики, а органи судової влади розглядають і вирішують спори, що виникають між суб'єктами, що реалізують державну політику у сфері відшкодування шкоди заподіяної працівникам ушкодженням здоров'я пов'язаним з виконанням трудових обов'язків та отримувачами такого відшкодування.

Варто наголосити, що для реалізації державної політики, у т.ч. і у сфері відшкодування шкоди заподіяної працівникам ушкодженням здоров'я пов'язаним з виконанням трудових обов'язків необхідне кадрове забезпечення. І завданнями держави є: удосконалення системи планування потреби в професійних працівниках які б реалізовували державну політику у сфері відшкодування шкоди заподіяної працівникам ушкодженням здоров'я пов'язаним з виконанням трудових обов'язків як на загальнодержавному рівні так і на регіональному та місцевому рівнях; підготовка управлінських кадрів, здатних працювати в умовах ринкової економіки; підвищення престижності професій, пов'язаних з наданням послуг у сфері відшкодування шкоди заподіяної працівникам ушкодженням здоров'я пов'язаним з виконанням трудових обов'язків, удосконалення системи їх оплати праці та соціального захисту.

Отже, для розробки та запровадження ефективної державної політики у сфері відшкодування шкоди необхідно пройти три наступні стадії: прийняття політичних і управлінських рішень, їх реалізація та оцінка результатів таких дій. Тому, саме суб'єкти державної політики для її реалізації мають визначити, які саме органи державної влади будуть задіяні в реалізації державної політики у сфері відшкодування шкоди заподіяної працівникам ушкодженням здоров'я пов'язаним з виконанням трудових обов'язків, їх кадрове забезпечення, джерела ресурсів для реалізації державної політики, наявність нормативно-правової бази, та шляхи комунікації між суб'єктами реалізації державної політики. Ефективність державної політики у сфері відшкодування шкоди напрямую залежить від чіткої та злагодженої діяльності органів державної влади та інших суб'єктів реалізації державної політики у сфері відшкодування шкоди.

Список використаних джерел:

1. Державна політика: підручник. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. ред. кол.: Ю.В.Ковбасюк (голова), К.О.Ващенко (заст. голови), Ю.П.Сурмін (заст. голови) [та ін.]. Київ. НАДУ, 2014. <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/DERZHAVNA-POLITIKA.pdf>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

2. Публічне управління: термінол. слов. уклад.: В.С.Куйбіда, М.М.Білинська, О.М.Петрос та ін. за заг. ред. В.С.Куйбіди, М.М.Білинської, О.М.Петрос. Київ. НАДУ. 2018 https://dut.edu.ua/uploads/1_888_37081450.pdf

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Савченко Максим Анатолійович

здобувач магістратури за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

Конституційне право на працю та трудові права

Проголошення України суверенною державою спричинило розвиток суспільного і державного ладу в Україні на нових демократичних засадах. Як зазначено у статті 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Отже, Конституція України, проголошуючи права людини найвищою цінністю, закріплює демократичний режим та виступає гарантом для людей від посягань на їхні конституційні права.

Права людини в загальному значенні – це низка благ, які є суттєвими й потрібними для забезпечення нормальних умов життєдіяльності людини. До того ж здатність людини користуватися своїми правами залежить від інших людей, які повинні поважати ці права. Відповідно людина реалізує свої права з урахуванням прав й інтересів інших людей, що накладає на неї обов'язки й відповідальність перед іншими людьми та суспільством загалом. Однак, зважаючи на те, що люди відрізняються за рівнем свідомості, зокрема моральності, усвідомлення ступеня відповідальності за свої вчинки, обов'язок визначити такі правила й ухвалити такі закони, які б сприяли реалізації людиною своїх прав, створювали комфортні умови її життя, поєднуючи інтереси всіх членів суспільства, покладають на державу. Держава за допомогою правових норм повинна забезпечувати узгодження інтересів конкретної людини з інтересами інших людей та суспільства загалом [4, с.134].

За твердженням В.В. Кравченко права людини це її соціальна спроможність вільно діяти, самостійно вибрати вид та міру своєї поведінки з метою задоволення різнобічних матеріальних та духовних потреб людини шляхом користування певними соціальними благами в межах, визначених законодавчими актами [3, с.120]. Конституційні права і свободи людини і громадянина це закріплені в Конституції України невід'ємні права і свободи людини і громадянина, що належать їм від народження чи в силу наявності у них громадянства України, гарантуються Українською державою і становлять ядро правового статусу особи в Україні [3, с.122].

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Як зазначає О.Ф. Фрицький, права людини це певним чином внормована її свобода; певні її потреби чи інтереси; вимоги про надання благ, адресовані суспільству, державі, законодавству; це певний вид, форма існування, спосіб прояву моралі. У свою чергу конституційне право людини це певні юридичні можливості суб'єкта конституційно-правових відносин, необхідні для задоволення особистих інтересів і потреб, обумовлених рівнем розвитку в сучасний період розбудови Української держави, які мають бути загальними і рівними для всіх людей [2, с.162].

Рівність прав людини відображена і закріплена у статті 24 Конституції України. Відповідно до зазначеної норми Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям.

Отже держава, не лише в Основному законі закріплює рівність прав своїх громадян, а й надає певний спеціальний захист з боку держави окремих категорій осіб, які потребують такого захисту.

Визначений в Конституції України комплекс прав і свобод забезпечує кожній людині можливість виступати самостійним суб'єктом суспільного життя. Держава не повинна втручатися у реалізацію людиною її прав і свобод. Вона, згідно із Конституцією, зобов'язана лише створити для кожної людини умови їх реалізації та забезпечити їх захист [1, с.150].

Отже, до основних характеристик прав людини можна віднести наступні характеристики [4, с.136]: права людини це морально обґрунтовані потреби людини, що зумовлені її природою; права людини втілюють систему цінностей, притаманних людству, через що деякі автори їх небезпідставно іменують громадською релігією сучасності; права людини охоплюють всі сфери життєдіяльності людини: економічну, соціальну, політичну, духовну, мають задовольняти її базові фізичні, біологічні й інші потреби; права людини мають різні форми й механізми їхнього гарантування та забезпечення; права людини є кінцевою метою діяльності всіх органів держави; одночасно права людини є засобом обмеження державної влади. Це той бар'єр, який не може переходити на власний розсуд будь-яка гілка влади – законодавча, виконавча чи судова; права людини належать кожній особі, оскільки зумовлені самою людською природою, є однаковими для всіх, поширюються на всіх та всюди. Лише у своїй сукупності

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

вони забезпечують гідне життя людини, тому їх вважають невідчужуваними й невіддільними, рівнозначними й взаємопов'язаними, невичерпними й універсальними.

Конституція України, проголошуючи права людини і громадянина основною соціальною цінністю, визначає систему прав і свобод особи. До цієї системи належать: громадянські (особисті), політичні, економічні, соціальні, культурні, екологічні [5, с.146].

Саме до групи соціальних та економічних прав і свобод людини і громадянина належить право на працю. Відповідно до статті 43 Конституції України кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується.

Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб.

Варто наголосити, що Конституція України визначає добровільність праці. Тобто, людини може скористатися своїм правом на працю, і право працю на працю не є обов'язком людини. Саме таке правило знайшло своє відображення у частині 3 Конституції України відповідно до якої використання примусової праці забороняється. При цьому, не вважається примусовою працею військова або альтернативна (невійськова) служба, а також робота чи служба, яка виконується особою за вироком чи іншим рішенням суду або відповідно до законів про воєнний і про надзвичайний стан.

Держава гарантує право кожного на належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом. Також, держава забороняє використання праці жінок і неповнолітніх на небезпечних для їхнього здоров'я роботах. Громадянам гарантується захист від незаконного звільнення. Право на своєчасне одержання винагороди за працю захищається законом.

Варто зазначити, що Законом України «Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої)» від 14 вересня 2006 р. ратифіковано Європейську соціальну хартію (переглянуту), (далі – Хартія) вчинену 3 травня 1996 року у м. Страсбурзі та підписану від імені України 7 травня 1999 року у м. Страсбурзі. Ратифікувавши цей документ Україна взяла на себе зобов'язання, зокрема вважати частину I Хартії декларацією цілей, до здійснення яких вона прагнучиме всіма відповідними засобами. Також, Україна взяла на себе зобов'язання вважати обов'язковими для України такі статті та пункти частини II Хартії.

Слід наголосити, що Європейська соціальна хартія це один із базових документів для визначення і гарантування стандартів соціальних та економічних прав, зокрема права на працю. Однак, на сьогодні Україна приєдналася не до всіх статей Хартії, ратифікувавши її у 2006 році з певними зауваженнями. Зокрема, залишено поза увагою зобов'язання визнати право працівників на таку винагороду, яка забезпечує їм і їхнім сім'ям достатній життєвий рівень.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел:

1. Конституційне право України: Навч. посіб. О.О. Майданник. Київ. Алерта. 2011 https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Maid_2011_1.pdf
2. Конституційне право України: підручник. О.Ф. Фрицький. Київ. Юрінком Інтер. 2003
3. Конституційне право України: навчальний посібник. В.В. Кравченко. Київ. Атіка. 2002
4. Конституційне право: підручник. за загальною редакцією М.І. Козюбри. Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич. Київ. Ваіте. 2021. https://www.osce.org/files/f/documents/9/d/489959_0.pdf (26.03.2023)
5. Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15 березня 2022 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20/ed20220315#Text>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Савченко Олександр Сергійович

аспірант кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу,
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Київ

**Запровадження цифровізації в систему публічного управління:
досвід Японії та перспективи для України**

Японія є одним із абсолютних світових лідерів за рівнем розвитку інформаційних технологій. Програма електронного урядування є одним із напрямків реалізації урядової стратегії забезпечення Японії безроздільного панування на світовому ринку розробки та виробництва ІТ-продукції та високотехнологічних послуг. Головні внутрішні цілі проекту, відповідно до стратегій Міністерства економіки, торгівлі та промисловості, Міністерства фінансів та секретаріату кабінету міністрів, можуть бути сформульовані наступним чином:

- системне (насамперед структурне) реформування сфери виробництва та продажу інформаційних технологій;
- реклама та стимулювання попиту на продукцію ІТ-промисловості;
- збільшення доступності державних послуг для населення;
- забезпечення економії у сфері публічного управління;
- підвищення ефективності роботи органів публічного управління;
- зняття значної частини бюрократичних бар'єрів та спрощення адміністративних процедур для громадян та бізнесу;
- реформування органів місцевого самоврядування; побудова єдиної державно-муніципальної системи надання послуг для зниження їх вартості, зростання ефективності та забезпечення сполучуваності [1].

Привертає увагу та обставина, що пріоритет при впровадженні електронного урядування та цифровізації публічного управління в Японії віддається цілям та завданням макрорівня, тоді як компоненти цілей, пов'язані з підвищенням якості, швидкості та ефективності взаємодії держави з громадянами майже не акцентуються.

У сфері публічного управління найважливішою японською інновацією стала ідеологія відкритого уряду: сьогодні у країні створюється адміністративний канал, де концентрується вся інформація про роботу органів публічного управління, доступ до якої не заборонено законодавчо, щоб усі громадяни могли стежити за роботою чиновників та контролювати їх дії та рішення. Ідеологія відкритого уряду має сувору законодавчу основу. Вона була закладена вже у 2001 р., коли парламент ухвалив закон «Про розкриття інформації», який зобов'язав органи державної влади відкривати громадянам та будь-якому зацікавленому користувачеві офіційну інформацію про роботу посадових осіб та установ. Технологічний стрибок зробив можливим повноцінну реалізацію цього закону, відповідно до якого органи державної влади несуть відповідальність перед громадянами за своєчасне забезпечення доступу до інформації. Якщо громадянин вважає себе ущемленим у праві, передбаченому законом, він може подати апеляцію до Ради з контролю за розкриттям

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

інформації. В Японії законодавчо врегульовано формування та оновлення реєстру (також фактично відкритого всім громадян) посадових осіб та державних службовців, причетних до корупційних злочинів, причетних до корупційних скандалів і навіть просто підозрюваних у фактах корупції. Це надало можливість мінімізувати прояви корупції в органах державної влади [2].

Ця норма та її адміністративне та технологічне забезпечення дозволяють громадянам майже в реальному часі контролювати дії та поведінку конкретних чиновників.

Перетворення паперового документообігу в онлайн-форму – одне із завдань, яке вдалося вирішити упродовж років формування електронного урядування та цифровізації системи публічного управління. На цьому шляху були подолані значні технологічні та правові труднощі, пов'язані з необхідністю створення законодавчої та надійної технічної бази для здійснення процедур ідентифікації фізичних та юридичних осіб, підтвердження особи фізичних осіб та правового статусу юридичних через розпізнавання електронного підпису. Сьогодні цю правову та технологічну процедуру застосовують у Японії дуже широко, причому не лише у взаєминах громадян та держави, а й у сферах приватної та комерційної взаємодії. Набули суттєвого розвитку і такі галузі, як електронна сертифікація та електронна торгівля. У сфері електронної торгівлі виник, оформився та значно поширився феномен віртуальних грошей. Основою йому послужило стрибкоподібне зростання (супутній розвиток електронного урядування та мережевих технологій загалом) ринку електронних платежів.

Одна з найважливіших соціальних завдань, які вирішуються в рамках програми розвитку електронного уряду, – опіка над людьми похилого віку. Старіння населення на фоні зростання тривалості життя та скорочення народжуваності – одна з насущних соціальних проблем Японії (має також економічний вимір, пов'язаний зі зниженням чисельності працездатного населення при зростанні кількості пенсіонерів, які потребують державного соціального захисту та опіки). Збільшення частки людей похилого віку в загальній чисельності населення також призводить до зростання навантаження на системи охорони здоров'я, медичного та побутового обслуговування, служб соціальної опіки. Досвід Японії щодо вторинної соціалізації представників старшого покоління за допомогою нових комп'ютерних технологій цінний і для України, та для всього світу. Літніх людей стає все більше і в нашій країні, причому як на тлі падіння народжуваності, так і за відсутності необхідних ресурсів для оптимізації соціальної політики щодо людей похилого віку. З огляду на це держава має проявити політичну волю запровадження системи термінових заходів, які забезпечать потреби людей похилого віку.

Впровадження напряму «електронне урядування для літніх людей» в Японії спирався на тривалі соціологічні дослідження та аналіз статистичних даних. У результаті їх обробки Уряд констатував невтішні факти про справжнє літнє населення і зіткнувся з ще менш втішним прогнозом. За даними статистики, близько 80% літніх японців прагнуть збереження соціальної та економічної активності, тому проект «електронне урядування для літніх» не тільки вирішує завдання, пов'язані з соціальним піклуванням, але і, пріоритетно націлений на

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

сприяння людям похилого віку максимально можливу реалізацію активного способу життя. Для японського суспільства це особливо важливо, оскільки згідно з прогнозами до 2050 р. літніми людьми (старше 65 років) буде щонайменше 40 % від населення країни.

Робота із забезпечення доступності Інтернету для всіх громадян та пропаганда онлайн-сервісів виявилися плідними щодо людей похилого покоління. Більшість літніх японців користуються не лише Інтернетом, а й мобільними пристроями доступу до нього, а серед тих, хто поки не є користувачем онлайн-сервісів, переважна більшість висловлює бажання отримати можливість доступу та отримати достатні знання та навички для цього [2].

Відповідно будь-який бізнес, спрямований на задоволення соціальних потреб людей похилого віку, відноситься до потенційно прибутковим. Так, згідно з оцінкою Університету Васеда, до 2035 р. вартість комерційних операцій у рамках «срібного» (тобто обслуговуючого літніх споживачів) ІКТ-бізнесу може досягти 1 трлн дол. США [2].

У зв'язку з цим уряд Японії приділяє найсерйознішу увагу як розвитку «електронного урядування для літніх людей», так і впровадженню та адаптації під потреби старшого покоління інших платформ та сервісів (наприклад, електронної участі та електронної охорони здоров'я). Враховуючи прогнозоване продовження старіння населення, ці галузі розширюватимуться і до них додаватимуться нові послуги: безперервна освіта протягом усього життя; працевлаштування людей похилого віку; догляд за хворими та інвалідами; пенсійна система; система охорони навколишнього середовища; участь у громадському житті; електронне урядування країни, регіонів та електронні міста; нова транспортна ідеологія тощо.

Таким чином, розуміння на рівні уряду прямої залежності майбутнього Японії від якості життя людей похилого віку веде до того, що всі кроки, пов'язані з розвитком електронного урядування та інших електронних сервісів, аналізуються з погляду ступеня відповідності створюваних сервісів, технологій, інфраструктури, послуг, додатків та пристроїв потребам, можливостям та вимогам старіючого населення. У цій роботі японський уряд та компанії-партнери співпрацюють із урядами інших країн (Данії, Італії, Республіки Корея), а також з міжнародними організаціями, такими як АТЕС, ОЕСР та ЮНЕСКО.

Список використаних джерел:

1. Павлов М. М. Особливості процесу цифровізації публічного управління в розвинутих країнах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 15. С. 140–144. DOI: [10.32702/2306-6814.2021.15.140](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.15.140).

2. Naoko Iwasaki. [Usability of ICT Application for the Elderly People in Disaster Reduction](https://doi.org/10.1007/978-1-61499-306-3). *ITU News Magazine: Global E-Governance Series*. 2013. № 5. URL: <https://ebooks.iospress.nl/ISBN/978-1-61499-306-3>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Салманов Салех

аспірант Міжрегіональної Академії управління персоналом

Сучасні аспекти формування кадрової політики
у системі публічного управління

Державна кадрова політика – це процес призначення, розвитку та звільнення кадрів в органах державної влади, збереження та збагачення кадрового потенціалу органів державної влади.

Кадрова політика як соціальне явище, маючи багаторівневу структуру, значно ширше за змістом, ніж державна кадрова політика, де суб'єктом виступає держава, яка не може виключно на себе брати розв'язання всіх кадрових проблем. Кадрова політика відображає закономірності розвитку об'єктивних кадрових процесів, зв'язки та відносини, що дають їм певну якісну характеристику, визначають основні риси та принципи кадрової роботи [1].

Державна кадрова політика розуміється не тільки як важлива складова будь-якої організації стратегія розвитку сукупного кадрового потенціалу, а й як один із напрямів реалізації удосконалення державної політики. Кадрова політика займає перше місце поряд з економічною, соціальною, військовою, культурною, освітньою, інформаційною, правовою, екологічною, молодіжною, безпековою, зовнішньою політикою.

Нині пріоритетне місце у державній кадровій політиці займає кадрове забезпечення системи публічного управління: наповнення структур виконавчої, законодавчої та судової влади спеціалістами вищої ланки з високою професійною підготовкою, відповідальними та надійними кадрами, які мають високоморальні якостями та почуттям громадянського обов'язку, патріотизмом. Особливу увагу слід звернути на діяльність з формуванню адміністративного та елітного прошарку системи публічного управління.

Впровадження у життя державної кадрової політики вимагає грамотного вирішення низки наявних проблем, таких як:

- економічна нестабільність у країні, яка пов'язана з війною;
- нечіткість так званої цілеспрямованої стратегії орієнтації суспільства щодо формування кадрового потенціалу системи публічного управління;
- незавершеність реформування системи публічного управління та реформ у сфері забезпечення кадровим потенціалу цієї системи;
- численні проблеми та прогалини у законодавчій та нормативній базі щодо кадрових технологій прим формуванні кадрового потенціалу публічного управління;
- теоретична та практична значимість кадрової діяльності недостатньо повноцінна у сфері публічної служби в умовах формування громадянського суспільства [2].

Кадрова політика за своїм призначенням, змістом та роллю в системі публічного управління є найважливішим соціально-політичним явищем у житті

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

та діяльності будь-якої держави і суспільства. Для її успішного втілення в життя насамперед необхідне теоретичне обґрунтування державної кадрової політики.

У широкому значенні слова під державною кадровою політикою розуміється загальна система офіційно визнаних цілей та пріоритетів, принципів та завдань діяльності держави щодо регулювання всіх кадрових процесів та відносин у країні. У вузькому значенні державна кадрова політика – це вираження стратегії держави щодо формування та розвитку професійних якостей та раціонального використання кадрового потенціалу країни. Це наука та мистецтво регулювання кадрових процесів та відносин у країні.

Якщо розглядати принципи кадрової політики та кадрової діяльності на першому місці стоїть зв'язок з більш стійкими життєвими реаліями, те, що закріпилося в суспільстві, саме формується резерв виходячи з якихось дій. Це і діагностика з моніторингом, та планування ситуації із зайнятістю на перспективу.

Нова філософська тенденція державної кадрової політики вимагає визнання унікальності та працездатності кожного фахівця, виявлення реальної цінності та заслуг професіонала-фахівця. Потрібна модернізація кадрової політики, метою якої має стати робота з приведення її змісту у відповідність до фактичного стану суспільства, його кадровим складом та можливостями.

Таким чином, кадрова політика у системі публічного управління – це система теоретичних знань, ідей, поглядів, принципів, відносин та організаційно-практичних заходів органів державної влади та недержавних організацій, спрямованих на формулювання та встановлення цілей, завдань, характеру цієї політики, відповідно до стратегій розвитку, визначення форм і методів кадрової роботи, а також розробка стратегії формування, професійного розвитку та раціонального використання кадрового потенціалу у системі публічного управління.

Список використаних джерел

1. Жовнірчик Я.Ф. Сучасна кадрова політика в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 12. С. 102-107.
2. Пархоменко-Куцевіл О.І. Реформування публічної служби України відповідно до євроінтеграційного вектора: виклики та перспективи. *Незалежність України: сучасна доктрина і практика публічного управління : матеріали міжнар. круглого столу до Дня Незалежності України (Київ, 22 серп. 2022 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи*. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2022. С. 46-48.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Сінгуцький Олександр Вікторович

аспірант кафедри публічного управління та землеустрою Класичного
Приватного Університету

Розвиток темного туризму в Україні сьогодення та майбутнього

Вступ. Дослідження історичних подій надає людству необхідного досвіду у розвитку цивілізації, еволюції. Людина як індивід, суспільство не досконале, схильне до помилок. Для збереження виду, а саме з моменту збагачення урану, створення ядерної бомби, атомних електростанцій, а у майбутньому термоядерного синтезу слід пам'ятати помилки минулого, Світові Війни, Хіросіму та Нагасакі, Чорнобильську та Фукусимську трагедії.

Мета роботи. Дослідити досвід реалізації темного туризму у світі. Розробити рекомендації щодо впровадження темного туризму в Україні.

Методи дослідження. В процесі дослідження використовувалися загальнонаукові методи, такі як аналіз, синтез, порівняння, спостереження, індукція та дедукція.

Результати та обговорення. Періоди Першої та Другої світових війн для України принесли не тільки руйнування господарського комплексу, а і геноцидного знищення нації через колективізацію, створення штучного голоду. З моменту введення в експлуатацію у 1954 році першої атомної електростанції, а згодом завершенням будівництва на території УССР у 1977 році, Чорнобильської АЕС до аварії на реакторі не пройшло 10 років. Згодом Україна зазнала першої фази військової агресії з боку Росії та анексії 7% території у 2014 році. Фаза повномасштабної війни розпочалась у 2022 році.

В Україні, історично, склались передумови щодо розвитку темного туризму. Попит на тури до 2022 року у зону відчуження безупинно зростав, збільшуючи частку закордонних туристів. З світовою пізнаваністю України у світі у післявоєнні періоди, з'явиться попит на відвідування країни яка чинила супротив однієї з найбільших армій світу, за рахунок самовіддачі населення. З боку розвитку відвідуваності Чорнобильської зони доречним буде відновити круїзи по Дніпру з зупинкою у Прип'яті. Доречно звернути уваги на проект E40, який би зв'язав Балтійське та Чорне море, але для цього Білорусь повинна змінити вектор розвитку від Російського на Європейський, тому що значна частина маршруту полягає через територію Білорусі.

Окремо слід звернути увагу розвиток альтернативного туризму у світі. Військовий туризм, а саме тури у райони бойових дій. Сучасні технології надають можливість віртуального туризму. Пропонується розробити проект віртуального туризму щодо наслідків військових дій режимі реального часу. в Україні. Найбільшим гравцем галузі військового туризму є американська компанія Warzone Tours. Зараз Warzone Tours організує тури до лівійського Бейрута, Мексики та низки африканських держав. За словами власника компанії,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

його клієнти – лише забезпечені люди із середнім заробітком близько \$100 000 на рік. Перед кожною поїздкою компанія відправляє своїх приватних фахівців з безпеки для вивчення ситуації на місцевості, де вони також наймають охоронців з-поміж місцевих громадян для супроводу туристичних груп. Групи зазвичай невеликі – до 10 осіб. Одна така поїздка, наприклад, до Багдада може обійтися близько \$40 000 за одну людину.

За даними британського Інституту дослідження тіньового туризму, за останні чотири роки ринок військового та військово-політичного туризму виріс на 65% і оцінюється в \$263 млрд. Філіп Стоун, директор Інституту, зазначає, що зараз такі поїздки стають формальною частиною традиційної туристичної галузі. На його думку, інтерес до турів підігривають ЗМІ та документальні фільми, після перегляду яких люди самі особисто хочуть побачити те, що відбувається [3].

Повномасштабна війна 2022 року, а саме тактика спаленої спричинила руйнацію міст Київської, Чернігівської, Харківської, Сумської, Донецької, Луганської, Запорізької, Херсонської областей. Такі міста як Буча, Ірпінь, Гостомель, Маріуполь, Сєвєродонецьк, Лисичанськ, Бахмут відомі навіть за межами України. Для пам'яті мужності українського народу та наслідків війни у ХХІ столітті, доречно створити місто пам'ятку бойових дій. Проект розробки та необхідні інвестиції розрахувати на основі проекту стратегічного розвитку туризму під час війни. Пропонується створення на базі зруйнованого міста туристичного комплексу з елементами бойових дій, військової техніки, макетів снарядів які використовувались з долученням ветеранів війни які приймали участь у військових діях при визволені міста. Необхідну інфраструктуру розташувати навколо міста, а підтримуючу у середині, готелі, кафе, транспорт. Також пропонується створення передумов для ведення віртуального туризму, через встановлення камер, використання квадрокоптерів тощо. Критерії щодо вибору міста пропонуємо наступні:

- історична значимість, міста де велись запеклі бойові дії, значні руйнування, втрати серед населення;

- доступність транспортної інфраструктури, близькість до аеропортів, залізничних вокзалів, портів;

- близькість до населених пунктів;
- близькість до місць рекреацій;
- проведення опитування серед населення.

Шляхи фінансування пропонується та способи організації:

- через пошук внутрішніх та зовнішніх інвесторів;
- створення спеціальної економічної зони;
- кошти світового співтовариства, країни які братимуть участь у післявоєнній розбудові країни через гранди, довгострокові кредити тощо;
- державно-приватного партнерства;
- міжнародних організації ЮНІСЕФ;
- туристичного кластеру.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Висновки. Темне місто має наочно попереджати людство про наслідки війни, для унеможливлення повторення у майбутньому. Адже найцінніше що є в державі – людські життя та їх добробут.

Список використаних джерел:

1. Темный Ю.В., Темная Л.Р. Экономика туризма: учебник. М.: Финансы и статистика, 2010. 448 с.
2. Заставецький Т. Б., Заставецька Л. Б. «Похмурий туризм» як Відображення трагічних подій у історії та культури народів. *Рекреаційна географія і туризм. Наукові записки. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка.* 2011. № 1. С. 101-107.
3. Coldwell W. Dark tourism: why murder sites and disaster zones are proving popular. *The Guardian.* 31.10.2013.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Сидоренко Світлана Станіславівна

аспірантка кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом, вчитель початкових класів Броварського ліцею № 6

Генеza публічного управління розвитком безбар'єрного простору у закладах освіти України

Необхідність осмислення всіх складових, ключових характеристик та умов функціонування механізмів публічного управління в українській освітній системі, а особливо управління розвитком безбар'єрного простору у закладах освіти України, що забезпечуватиметься комплексом істотних факторів і механізмів публічного управління пов'язаних із загальними трансформаціями в суспільстві, появою нових парадигм, зміною ролі освіти в українському суспільстві й новою якістю освітньої системи.

Дослідження елементів, факторів, умов і механізмів публічного державного управління розвитком у різних сферах людської життєдіяльності дозволяє виробити загальну стратегію існуючих і майбутніх перетворень, сформулювати відповідні рекомендації, дати соціальний прогноз позитивних змін.

Звісно, що поняття та терміни це мова науки. Дослідження генези історичного досвіду публічного управління безбар'єрної освіти й аналіз досліджень вітчизняних і зарубіжних наукових розвідок, категоріальний аналіз генези проблеми в науковій літературі дали змогу уточнити поняття “публічне управління. управління розвитком безбар'єрного простору у закладах освіти України, як організовану самостійну частину управління розвитком безбар'єрного простору у закладах освіти України, її загального процесу державного управління, котра включає цілеспрямоване вироблення, прийняття та реалізацію організуючих, регулюючих, координуючих, контролюючих і мотивованих впливів на сферу освіти.

Дослідження генезису механізмів публічного управління безбар'єрністю навчання у закладах освіти в Україні засвідчило що означене ратифіковано основними міжнародними документами у сфері забезпечення прав людей з інвалідністю, згідно зі світовими стандартами освіти, соціального захисту та охорони здоров'я. Стаття 24 Конвенції ООН про права людей з інвалідністю, визначає обов'язок держави щодо реалізації публічного управління безбар'єрною моделлю освіти тобто вказана модель передбачає отримання освіти учнями або студентами з інвалідністю та учнями або студентами з особливими освітніми потребами, в умовах коли вони навчаються в загальному освітньому просторі за місцем свого проживання. Вказане є альтернативою інтернатній системі, за якою вони утримуються та навчаються окремо від інших дітей, або домашньому та індивідуальному навчанню[3,10]. Переваги безбар'єрного навчання:

1. Усуваються бар'єри в системі освіти та системі підтримки дітей з

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

особливими потребами.

2. Батьки залучені до процесу навчання.

3. Діти з особливими освітніми потребами отримують можливість для нормальної соціалізації, розвитку своїх сильних сторін і талантів та подальшої інтеграції в суспільство, вступ до професійних та вищих навчальних закладів.

4. У дітей з особливими освітніми потребами формуються соціальні компетенції для налагодження дружніх стосунків з ровесниками у школі та поза її межами; моделюються належні способи взаємодії з колективом.

5. Створюється атмосфера спокійного прийняття відмінностей інших людей. Реалізація права дітей з особливими освітніми потребами рівного доступу до якісної освіти вимагає забезпечення безбар'єрного доступу до закладів освіти та організації безпечного інклюзивного освітнього середовища.

В Україні сьогодні найбільш вживаним у науковому обігу є поняття «інклюзивна освіта», тому проблематика соціальної й освітньої інтеграції та інклюзії розробляється саме у цьому контексті. Інтеграцію та інклюзію розуміємо як поступові, взаємно перехідні та невід'ємні фази одного процесу входження людини з інвалідністю у соціальне та освітнє середовища, у ході реалізації яких вирішуються різноманітні завдання: спочатку забезпечується присутність (інтеграція) у незмінному, пристосованому до потреб здорових людей середовищі, а в подальшому відбувається повне включення (інклюзія) в освітню систему й соціальне середовище, які зазнають змін відповідно до потреб людини з інвалідністю. Поєднує ці поняття те, що у процесі інтеграції, як і інклюзії, виникає необхідність зробити освітню систему достатньо гнучкою, аби вона могла відповідати запитам різних категорій людей, зокрема особам з інвалідністю.

Малодослідженими залишаються найважливіші аспекти соціально-педагогічної роботи з молоддю з особливими потребами: недостатньо розроблені педагогічні технології соціально-педагогічної роботи з молоддю з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього простору ВНЗ, що спрямовані на розвиток соціальної активності цієї категорії студентів та їхню інтеграцію в середовище навчального закладу, а також забезпечують надання соціально-психологічної та інформаційно-консультативної допомоги педагогічним працівникам, які створюють умови для соціалізації цих студентів.

Соціальна значущість досліджуваної проблеми зумовлена необхідністю розв'язання низки *суперечностей*, які склались між:

системи публічного моніторингу безбар'єрної освіти як якості життя визначенням вимог до неї (вибір номенклатури показників якості життя повинен здійснюватися в системі «категорія – поняття – показники – індикатори»), включати мінімально можливий набір компактних, доступних до розуміння і виміру соціально-економічних, утилітаристських індикаторів, безпосередньо пов'язаних з якістю життя, передбачати можливість застосування математичного апарату та ін.) на основі аналізу зарубіжної теорії та практики державного управління якістю життя[8, 5, 9];

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

- потребою в інтеграції у суспільство молоді з особливостями здоров'я, підвищенні рівня освіти, професіоналізації людей з обмеженими можливостями та недостатньою розробкою ефективних шляхів та механізмів включення інвалідизованої частки молоді студентського віку до соціуму, особливо на інституціональному рівні;

- детермінованою державним законодавством необхідністю поширення інклюзивної освіти та недостатнім рівнем можливостей системи вищої освіти з її традиційною спрямованістю на надання диференційованих освітніх послуг студентам з нормальним рівнем здоров'я та студентам з особливими потребами [6].

Таким чином, інтеграційні процеси дітей в загальноосвітнє середовище в Україні набирають обертів. Тільки за попередньою оцінкою впродовж року реалізації у тестовому режимі програми “Нової Української школи”, кількість охоплених системою інклюзивної освіти в Україні збільшилось у два рази. Це означає, що такими темпами протягом десяти років ми можемо вийти на загальноєвропейські показники долучення до безбар'єрного навчання дітей з особливими потребами. Незважаючи на негативний досвід низки освітніх закладів, відповідні напрямки розвиваються у цілій низці шкіл та ЗВО України – від спеціалізованих програм до регіональних ініціатив місцевої влади. Позитивом є також те, що триває активна робота у форматі взаємодії держави та роботодавців у напрямі працевлаштування людей з інвалідністю, у планах збільшення квот на держзамовлення для осіб з особливими потребами та їх подальше працевлаштування.

Список використаних джерел:

1. Волкова К.С. Підготовка вчителів до роботи в інклюзивному закладі як шлях подолання перепон у навчанні особливих дітей. *Дитина з особливими потребами*. 2016. № 10 (22). С. 4–7.
2. Гладуш В.А. Післядипломна педагогічна освіта дефектологів в Україні: теорія і практика: монографія / В.А. Гладуш. Д.: Пороги, 2012. 292 с.
3. Указ Президента України «Про національну програму професійної реабілітації та зайнятості осіб з обмеженими фізичними можливостями на 2001 – 2005 рр.» від 13.07.2001 р. № 519/2001.
4. Олексієнко О.М. Адаптаціогенез як державний механізм упровадження здоров'язбережувального управління освітою. *Сучасні проблеми підготовки та професійного удосконалення працівників сфери освіти: тези VII Міжнародної науково-практичної конференції*. Чернігів, 2021. С. 67-68.
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку» від 05.07.2004 р. № 848.
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної типової програми реабілітації інвалідів» від 8.12.2006 р. № 1686.
7. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Порядку

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» від 15.08.2011 р. № 872.

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про комплексну програму розв’язання проблем інвалідності» від 27.01.1992 р. № 31.

9. Semenets-Orlova, I. A. (2018). *Derzhavne upravlinnia osvitynymy zminamy v Ukraini: teoretychni zasady* [Public Management of Educational Change in Ukraine: Theoretical Principles]. Kyiv: *YuSPTON [in Ukrainian]*.

10. Semenets-Orlova, I., Halytska, N., Klochko, A., Skakalska, I., & Kosyuk, N. (2019). Information Exchange and Communication Infrastructure in the Public Sector. In *CMiGIN* (pp. 519-529).

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Ситніков Андрій Анатолійович

аспірант кафедри публічного управління та землеустрою Класичного приватного університету

Державне стимулювання малого та середнього агробізнесу в країнах ЄС

Питання організації виробництва й підтримки продовольчого забезпечення для окремої держави актуальні в усі часи, а надзвичайно актуальним це питання постає, коли країна потерпає від зовнішнього агресора і не зможе повноцінно розвиватися та забезпечити функціонування будь-якої галузі економіки, а особливо аграрної. Сільськогосподарська галузь для української держави завжди була однією з пріоритетних сфер як зовнішньоекономічного, так і внутрішньоекономічного розвитку країни. Від спроможності повноцінно функціонувати аграрної сфери залежить не тільки життєздатність і самодостатність країни й суспільства, а й безліч найрізноманітніших напрямів людської діяльності.

Україна – це країна з потужним агропромисловим потенціалом та величезними перспективами розвитку сільського господарства. Вона володіє сприятливими кліматичними умовами і якісними земельними ресурсами, наявність яких свідчить про можливість ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва. Але для успішного розвитку аграрного сектору, забезпечення його конкурентоздатності на зовнішньому ринку він має бути модернізованим. Модернізація аграрного сектора економіки готує умови для індустріалізації шляхом підвищення продуктивності праці, нагромадження капіталу та збільшення валютного виторгу шляхом експорту різних країн аграрні реформи відбувалися не завжди так, як планувалося, або зовсім зупинялися.

Досвід найбільш успішних аграрних реформ вказує, що їх було зосереджено на стимулюванні розвитку малих та середніх фермерських господарств, що дало можливість фермерам отримувати більший дохід. Оскільки фермери мають більше грошей у своїх кишенях, вони вкладають більше в місцеву економіку, створюючи нові робочі місця, можливості та збільшуючи попит на сільськогосподарські товари.

Сьогодні в світі розвивається нове розуміння аграрних реформ. Зокрема, основою формування сучасних стратегій для аграрного сектора в розвинених країнах світу є концепція багатофункціональності сільськогосподарської галузі як складника аграрного сектора економіки. На наш погляд, найбільш оптимальним у запозиченні досвіду державної аграрної політики серед розвинених країн є досвід країн Європейського Союзу (далі – ЄС).

Імплементация цього досвіду в нашій країні дозволить нам, по-перше, більш швидко інтегруватися в європейській економічний простір та перейняти сучасні аграрні технології; по-друге, посилити свої позиції на європейському

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

ринку; по-третє, зняти соціальну напругу в сільській місцевості. Орієнтуючись на європейські цінності та маючи бажання створити нову систему управління аграрним і сільським розвитком, Україна повинна переорієнтовуватися на стратегічні суспільні цілі з чітко визначеними пріоритетами та дієвими механізмами реалізації. Такий досвід та механізми існують в ЄС у межах Спільної аграрної політики (далі – САП) як окремого самостійного складника економічної політики ЄС [3].

Наприклад, політика класифікації національних підприємств залежно від розміру бізнесу в усіх країнах ЄС має бути спільною. Відповідно до визначення Європейської Комісії, малі та середні підприємства – це підприємства, що відповідають визначеному штату персоналу та не перевищують загальне визначення оборотності чи балансу. Малі та середні підприємства є основою економіки Європи. Вони становлять 99 % усіх підприємств в ЄС. В останні п'ять років вони створили близько 85 % нових робочих місць і забезпечили дві третини загальної зайнятості приватного сектора в ЄС.

Шляхи підтримки та розвитку малих і середніх підприємств в країнах ЄС чітко прослідковуються в Європейському законі про малий бізнес, який передбачає комплексну політику щодо малих та середніх підприємств для країн ЄС. Крім того, Європейська Комісія, яка є вищим органом виконавчої влади Європейського Союзу та асоціюється як «двигун європейської інтеграції», сприяє підприємництву через прийняту Програму підтримки підприємництва, підтримує підприємницьку освіту та надає інструменти стимулювання підприємництва. Можна відмітити, що серед пріоритетів Європейської Комісії є сприяння малим та середнім підприємствам максимально скористатися можливостями транскордонної діяльності як на єдиному ринку ЄС, так і поза межами ЄС.

У межах ЄС існують загальноєвропейські інформаційні ресурси. Наприклад, бізнес-портал «Твоя Європа» є практичним радником для ведення бізнесу в Європі. Він надає підприємцям інформацію та інтерактивні послуги, що допомагають їм розширювати свій бізнес усередині ЄС та за кордоном. Європейська мережа «Підприємницька Європа» допомагає малим та середнім підприємствам отримувати доступ до інформації про різні ринки, сприяє в подоланні юридичних перешкод та допомагає знайти потенційних ділових партнерів в Європі. Також існують портали з надання інформації проміжнародні ринки збуту продукції, допомоги європейському бізнесу в знаходженні партнерів поза межами ЄС, доступу до фінансів – допомагає малим та середнім підприємствам знаходити дешеві фінансові ресурси [2].

Для покращання бізнес-середовища в аграрному секторі економіки країни ЄС проводять САП як окремий самостійний складник економічної політики ЄС. Основна мета САП у країнах ЄС полягає у сприянні забезпеченню гідного рівня життя фермерів та працівників аграрної сфери, а також забезпеченню стабільного, різноманітного та безпечного харчування для європейських громадян. Основні завдання САП було сформовано у ст. 39 Римського договору

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

(1957 р.) про утворення такої політики відповідно, і вони досі залишаються незмінними і полягають у наступному:

- підвищення продуктивності аграрного сектора шляхом сприяння технічному прогресу;
- забезпечення раціонального розвитку аграрного виробництва та оптимального використання чинників виробництва;
- забезпечення прийняттого рівня життя для зайнятих у сільському господарстві, зокрема за допомогою збільшення їхніх доходів;
- стабілізація ринків сільськогосподарської продукції, захист виробників і споживачів від зовнішніх чинників;
- гарантування забезпечення населення країн – учасниць ЄС якісним продовольством за рахунок власного виробництва сільськогосподарської продукції за доступними цінами [2].

Виконання країнами Європейського Союзу зазначених завдань та дотримання відповідних стандартів сприяє створенню нових робочих місць та економічному зростанню, сприяє зменшенню кліматичних змін (за рахунок фінансових стимулів для органічного землеробства), а також сприяє сталому розвитку сільських територій.

Аграрний сектор ЄС є одним із найбільших секторів економіки, близько 22 млн людей задіяно безпосередньо в аграрному виробництві, приблизно 44 млн робочих місць – у галузі харчової промисловості та на ринку послуг для аграрної галузі [4]. Також ЄС є найбільшим у світі імпортером продукції аграрного сектора економіки. Через свою політику розвитку співробітництва ЄС допомагає країнам, що розвиваються, продавати сільськогосподарську продукцію на ринках ЄС. Частково це реалізується через надання пільгового доступу до внутрішніх ринків ЄС. Щороку ЄС, як правило, імпортує на суму близько 60 млрд американських доларів аграрної продукції з інших країн.

Аграрний сектор економіки для ЄС – це не просто забезпечення населення їжею, але це також сільські громади та люди, які мешкають у них. У країнах ЄС наголошують, що збереження аутентичної сільської місцевості, її дорогоцінних природних ресурсів є можливим лише за умови існування невеликих і середніх фермерських господарств. Зокрема, у всіх країнах – членах ЄС фермери зберігають сільську місцевість та підтримують там споконвічний сільський спосіб життя. Коли б не було невеликих ферм або фермерів, їхні села зазнали б значної демографічної, культурної, економічної та соціальної кризи.

Багато робочих місць у сільській місцевості пов'язано з аграрним сектором економіки. Селяни потребують машини, будівлі, паливо, добрива та послуги з лікування для своїх тварин. Багато людей працюють у таких секторах, як підготовка, оброблення та упакування продуктів харчування. Багато громадян залучено до зберігання продуктів харчування, транспорту та роздрібної торгівлі тощо. У цілому сільське господарство та виробництво продуктів харчування є найважливішим елементом економіки ЄС та суспільства загалом.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел:

1. Акт малого бізнесу для Європи («A Small Business Act for Europe») URL: <http://eur-lex.europa.eu/exUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0078:FIN:en:PDF>
2. Бородіна О. На яку модель аграрного сектора має орієнтуватися Україна у стратегічній перспективі? URL : <https://dt.ua/promyshliennost/nayaku-model-agrarnogo-sektora-maye-oriyentuvatisya-ukrayina-u-strategichniyperspektivi-.html>.
3. Варшавська Н.Г. Спільна аграрна політика ЄС: генезис, основні цільові орієнтири для України. *Економіка і організація управління*. 2016. № 2 (22). С. 215–222.
4. Ульяновченко Ю.О., Свиридова Г.О. Концептуальні підходи до формування інститутів та інституціональних змін у реалізації державної політики в аграрній сфері. *Державне будівництво*. 2017. № 2. URL : <http://www.kbuara.kharkov.ua>.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Скрябін Андрій Миколайович

аспірант кафедри публічного управління та землеустрою Класичного приватного університету

Державне регулювання розвитку транспортної інфраструктури регіону

Вся інфраструктурна система галузей економіки країни, що історично склалася з розвитком продуктивних сил і територіальним поділом праці є результатом людської праці, “капіталом” території, її “кровоносною системою”. Капіталомісткі об’єкти інфраструктури можуть економити капіталовкладення при подальших матеріальних і трудових витратах на виробництво. Тому територія з добре розвинутою інфраструктурою сприятливіша для розміщення промислових підприємств порівняно з неосвоєними районами. Багато країн і навіть цілих регіонів світу (Європа) отримали свій сучасний високий економічний розвиток лише завдяки розвитку інфраструктури. Важливою особливістю інфраструктури є її гнучкість. Розвинена інфраструктура здатна швидко реагувати на зміну умов виробництва і життя населення. Наприклад, якщо змінюється напрям транспортних потоків при імпорті сировини, то територія з добре розвинутою інфраструктурою може переорієнтуватися на новий напрямок постачання. Інфраструктура може бути стимулятором або стабілізатором територіальної структури господарства. Незначні іноземні інвестиції в економіку України сьогодні зумовлені саме недостатнім розвитком транспортної, ринкової та інформаційної інфраструктури.

Можемо зазначити, що в сучасних умовах, розглядаючи питання розвитку регіонів і країни в цілому, значна увага приділяється саме розвиненості транспортної інфраструктури. Транспорт – це важливий компонент національної економіки: значна кількість європейських компаній є міжнародними лідерами у сфері логістики, інфраструктури, виробництва транспортного обладнання й управління сферою перевезенням. В умовах інтеграції до європейської та світової спільноти все частіше посилюється потреба у розвитку транспортної галузі, яка стає базисом для належної глобалізації відповідаючи рівню розвинутої держави. Роль транспортної галузі України в світовій економіці представляє собою важливу частину глобальної системи міжнародних транспортних коридорів, забезпечуючи цим самим світові ринки товарів і послуг, безперерйне переміщення потоку вантажів та пасажирів, ресурсів, фінансів й послуг [3].

Зважаючи, що транспортна система та її інфраструктура виступають основними чинниками створення сприятливих умов для повноцінного функціонування економіки, важливими є державне регулювання цієї сфери. На сьогодні рівень ефективності державного регулювання та діяльності транспортного сектору не повною мірою відповідає вимогам ринкової економіки та тенденціями економічного розвитку. Особливо гостро стоїть питання

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

взаємодії держави та приватного сектору транспортного комплексу. В Україні, як і в багатьох розвинених країнах світу, транспорт є однією із ключових галузей національного господарства, яка формує виробничу та соціальну структуру. Розвиток транспорту визначає рівень конкурентоспроможності держави та дозволяє зміцнити фінансову стійкість економічних суб'єктів та держави загалом. У зв'язку із цим державне регулювання підтримки та розвитку транспорту є одним із пріоритетних на шляху до побудови стратегічних напрямів розвитку країни [2].

Державне регулювання полягає у грамотному підборі інструментів та методів управління, які дозволяють підвищити ефективність діяльності об'єктів транспортної інфраструктури країни. Державне регулювання відбувається шляхом здійснення функцій органами регулювання. Основними функціями державного регулювання транспортної системи є надання послуг господарюючим суб'єктам та створення сприятливих умов щодо розвитку транспортної галузі. Для того щоб реалізувати функцію управління, використовують різні методи державного регулювання. Розглянемо основні методи державного регулювання, які використовуються у транспортній сфері:

- механізми встановлення взаємних відносин між об'єктами та суб'єктами державного регулювання транспортної сфери;
- реалізація компетенцій суб'єктів державного регулювання відповідно до їх повноважень;
- практична реалізація державної влади шляхом впливу на об'єкти державного управління відповідно до інтересів та цілей розвитку держави;
- реалізація цілей та функцій державного управління [1].

У залежності від здійснення певних функцій вибирається той чи інший метод державного управління. Серед методів державного регулювання транспортної сферою виділяють:

- прямі методи, до яких відноситься використання державних інвестицій, використання закордонних інвестицій, застосування податкових пільг, створення фондів фінансування та підтримки;
- непрямі методи, до яких відноситься: розроблення програм економічного зростання, створення умов для формування заохочувальної цінової політики, використання системи державних замовлень та закупівель, визначення норм охорони навколишнього середовища, постанова правил та інструкцій, становлення податків та штрафних санкцій, нормативів, стандартів тощо [5].

Державні органи за допомогою різних інструментів посилюють свою роль регуляторів ринкових взаємовідносин та зберігають відповідальність за створення безпечних умов для здійснення транспортного процесу. На сьогодні державне регулювання транспортного сектору має високо організовану інституційну структуру, яка створює передумови для розвитку транспортної галузі, здійснює її організацію та контролює на всіх рівнях державного управління. Попри достатньо складну систему державного регулювання, на сьогодні у транспортній галузі виникає чимало питань, які стосуються

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

фінансування, інвестицій та розвитку. По факту ж транспортна інфраструктура щороку погіршується і вже протягом багатьох років знаходиться у кризовому стані. Для того щоб подолати проблеми кризового стану у транспортній сфері, необхідно підвищити дієвість державного регулювання шляхом формування сприятливого інституційного середовища, впровадження по правок до діючих законодавчих актів та розроблення нових [4].

Можна стверджувати, що державна політика відіграє важливу роль у розвитку транспортної інфраструктури регіону, адже вона створює умови для вирішення завдань щодо доступності ресурсів для розвитку тієї чи іншої сфери, що передбачає дотримання принципів державної підтримки, контролює процес регулювання безперервності і соціально-економічної результативності товарних, транспортних і грошових потоків. Крім того, використовуючи інструменти державної політики (у тому числі інноваційної) впливає на функціонування суб'єктів транспортної галузі України.

Список використаних джерел:

1. Богомолова Н.І. Особливості державного регулювання розвитку транспорту мегаполісу. *Збірний наукових праць ДЕГУТ. Серія «Економічні науки»*. 2015. № 33. С. 213-218.
2. Ковалев Д.И. Проблемы Единой транспортной системы Украины. *Вісник економіки транспорту і промисловості: зб. наук. пр. Спец. випуск*. Х.: УкрДАЗТ, 2006. № 14. С. 21-22.
3. Логвинова Н.В. Шляхи розвитку транспортної системи України. 2016. URL: <http://www.dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300>.
4. Пантась О. В., Писаренко В. П. Державне регулювання у сфері транспорту. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 17. С. 106–113.
5. Рудченко О.Ю., Поліщук О.М. Механізм державного регулювання транспортної інфраструктури мегаполісів. *Університетські наукові записки*. 2017. № 6. С. 93-100.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Сліпенюк Василь Володимирович

доктор філософії за спеціальністю 081 «Право», доцент кафедри державознавства, права та європейської інтеграції Національного університету «Одеська політехніка»

«Рашизм» як загроза національній безпеці України

Використання терміну «рашизм» в широких колах почалося ще задовго до повномасштабного російського військового вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року. Агресивна поведінка росії в Молдові з подальшою підтримкою самопроголошеної Придністровської Молдавської Республіки, дії під час першої та другої Чеченських воєн, війна в Грузії та участь в інших військових конфліктах, сформувало в російському суспільстві зверхність своєї держави над іншими народами, що вилилось в підтримку вбивств, руйнувань та знищень цілих міст.

Політики, політологи та науковці надали велику кількість визначень поняттю «рашизм», однак найбільш вдале визначення надав колишній Міністр закордонних справ України В.С. Огризко, який зазначив, що «рашизм» це – «уособлення расистської, ксенофобської, шовіністичної, популістської ідеології, що, попри свій очевидний антидемократизм, підтримується більшістю російського населення і реалізується в агресивній та злочинній зовнішньополітичній діяльності росії та є тотожним таким поняттям, як фашизм, нацизм, комунізм і має бути засуджений як людиноненависницька ідеологія та практика» [2].

Акцентування уваги на тому, що дана ідеологія підтримується більшістю росіян є справедливою оцінкою стану справ в сучасній росії, оскільки в публічному просторі ще продовжують лунати помилкові тези про засудження лише путіна і окремих наближених до нього осіб, при цьому виправдовуючи російський народ. На противагу доводам прихильників цієї помилкової тези, варто згадати, яким чином ведуть себе російські військові, які і є частиною свого народу, а саме: вбивають мирне населення на окупованих територіях, займаються мародерством, згвалтуваннями, в т.ч. дітей, та вчиняють інші військові злочини. Особливо показовими є реакції рідних цих військових з підтримкою вчинення ними цих жахливих дій, які були перехоплені нашими спеціальними службами під час їхніх телефонних розмов.

Як вірно відзначив І.А. Грицяк, «надзвичайно небезпечною є брехлива пропаганда, яку рашизм активно поширює не лише в росії, а й у всьому світі» [1]. Кремлівський режим використовує та вдосконалює практику гебельсівської пропаганди, яку використовував нацистський режим в Німеччині, тим самим намагається виправдати військові злочини так званими «денацифікацією» та «демілітаризацією». Вплив на суспільну думку за допомогою пропаганди в росії нікого не дивує, оскільки незалежна журналістика в росії зникла так і не

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

з'явившись, а поодинокі випадки роботи незалежних журналістів суспільством не сприймалися та не захищались.

Попри контроль засобів масової інформації з боку російської влади та залежність журналістів від влади, говорити про те, що росіяни стали жертвами пропаганди не варто. Інформація, яка щоденно надходить від пропагандистів, це та інформація, яка підтримується російським народом. За таких умов сама пропаганда доволі часто є заручником завищених очікувань суспільства щодо знищення нашої держави. Шлях пошуку виправдань росіян і обґрунтування їхньої позиції тим, що вони не знають і не можуть знати реальний стан справ не витримує жодної критики, оскільки в епоху цифровізації доступ до альтернативних джерел інформації обмежити не можливо, це і свідчить про щире бажання російського суспільства чинити руйнування та сіяти смерть на українській землі.

Крім наукового та політологічного визначення терміну «рашизм», український законодавець надав своє визначення, трактування та ознаки рашизму. Так, Верховна Рада України постановою «Про Заяву Верховної Ради України «Про використання політичним режимом російської федерації ідеології рашизму, засудження засад і практик рашизму як тоталітарних і людиноненависницьких» від 02 травня 2023 року визначила рашизм як «новий різновид тоталітарної ідеології та практик, які лежать в основі режиму, сформованого у російській федерації під керівництвом президента в. путіна, та ґрунтуються на традиціях російського шовінізму й імперіалізму, практиках комуністичного режиму СРСР та націонал-соціалізму (нацизму)» (далі - Постанова) [3].

Серед ознак «рашизму», які зазначені в Постанові, особливо варто відзначити: «пригнічення і заперечення існування інших народів, масові вбивства, катування, депортації, створення умов для поширення голоду, різного роду переслідування, порушення та зневага до суверенітету та територіальної цілісності інших держав, погрози в застосуванні ядерної зброї» [3]. Зазначені ознаки, як і інші вказані в Постанові, є реальною загрозою для України і всього світу.

Питання національної безпеки нашої держава на сьогоднішній день займає провідне місце серед викликів які постали перед українським народом. Основною зовнішньою загрозою для України є небезпека поширення рашизму на території нашої держави, що може спровокувати негативні наслідки для українців в тому числі геноциду нашого народу. На сьогоднішній день українські військові і цивільні щоденно здійснюють подвиги як на полі бою, так і в тилу з метою видворення російських окупантів з нашої держави.

Однак, боротьба з рашизмом не може бути завершена навіть після повного звільнення українських територій, оскільки постійна загроза повторення військової агресії з боку ворога не сприятиме укріпленню національної безпеки. В питанні боротьби з рашизмом наша держава тісно комунікує із світовим співтовариством, враховуючи що нинішня росія є загрозою для усього світу. Не

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

дивлячись на тісну співпрацю із союзниками, основною рушійною силою в боротьбі з рашизмом є українці, саме тому важливо досягти таких умов миру, щоб рашизм припинив своє існування та був засуджений міжнародним трибуналом, а росія в її нинішньому вигляді припинила своє існування.

Список використаних джерел:

1. Грицяк І.А. Рашизм як загроза Україні, Європі, світу. URL: <https://fpmv.kubg.edu.ua/pro-fakultet/kafedry/kafedra-fizychnoi-reabilitatsii-ta-biokineziolohii/podii/2055-rashyzm-ia-k-zahroza-ukraini-yevropi-svitu.html>
2. Огрізко В.С. Дещо про «рашизм». Укрінформ. 30.08.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3560964-ogrizko-deso-pro-rasizm.html>
3. Про Заяву Верховної Ради України «Про використання політичним режимом російської федерації ідеології рашизму, засудження засад і практик рашизму як тоталітарних і людиноненависницьких»: Постанова Верховної Ради України від 02.05.2023 № 3078-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3078-IX#Text>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Сморжевська Оксана Олександрівна

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри новітньої історії України історичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка

Народня художня культура як бренд України

Успішне входження української культури до європейського (ширше - світового) гуманітарного простору не можливе без належного фінансування як з боку держави, так і недержавної фінансово-матеріальної підтримки. А також – без наповнення українського культурного продукту національним змістом. Жоден твір української художньої культури не може бути цікавим закордонним читачам-слухачам-глядачам, якщо він не цікавий у себе на батьківщині, для українського читача-слухача-глядача. Зацікавлення породжує практичний, комерційний інтерес та створює перспективи взаємодії, партнерства, цікавих взаємообмінів та спільних мистецьких проєктів.

Твори образотворчого мистецтва Олександра Ройтбурда, Марії Приймаченко, музична збірка «Звуки Чорнобиля», візуальний проєкт «Нарбут ХХІ», різдвяний концерт світової та української класики від LvivMozArt, виступи гурту «ДахаБраха» на фестивалі глобальної музики globalFEST, онлайн-курс «Україна: історія, культура та ідентичність», поява україномовних гідів у світових музеях, шалений успіх гурту Go_A з піснею «Шум» – це лише короткий перелік крокування української художньої культури, в різних її проявах, як в країнах Європи, так і на загальносвітовому рівні.

Маємо й неабиякий козир – народну художню культуру. Зазвичай народна художня культура асоціюється з фольклором та народними ремеслами. Це й не дивно. Адже зазвичай народна художня культура вивчається та інтерпретується з точки зору різних наукових підходів. Педагогіка вивчає народні методи виховання, різноманітні вікові ініціації і т.ін. У медицині звертають увагу на народні методи лікування та оздоровлення. Побут, повсякдення цікаве для етнологів та антропологів. Мистецтвознавці досліджують народне малярство, гончарний розпис, візерунки вишиванки тощо. Усна народна творчість – царина фольклористики. Як зазначає Світлана Садовенко, «звідси – стереотипні уявлення гуманітаріїв про народну творчість як про явище ретроспективне, архаїчне, відірване від сучасності та, неминуче, хуторянсько-провінційне, при тому, що у західній теорії культури завдяки розвідкам Р.Барта, Дж. Гаети, Дж. Кемпбела, М. Маклюєна, К. Юнга та ін. наявна активна експлікація міфів та архетипів у мережевій реальності, кіноіндустрії, рекламі, віртуальних іграх тощо» [4, с. 69].

Для просування інтересів країни за кордоном використовують, поміж іншого, й національний бренд. А в умовах повномасштабної війни питання брендингу України – одне з ключових як на повістці дня, так і в перспективі. Брендінг країни, нації – явище складне й багатогранне, що поєднує теорію та

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

практику. Також це вкрай політизована діяльність, що потребує неабияких дипломатичних зусиль задля поставленої мети – презентації цілої країни та її населення на світовій арені. Національний брендинг набуває все більшої популярності в світі; країни виділяють чимало ресурсів для створення та промоції свого власного бренду, як всередині країни, так і на зовнішньополітичній арені. Національний брендинг – вираження м'якої сили, «конкурентна ідентичність» [1, с. 13-14, 252].

Питання національного бренду чи не вперше постало на повісті дня в Україні у зв'язку з Чемпіонатом Європи з футболу у 2012 р. Програма «Ukraine: It's all about U» 2014 р. стала наступним кроком у формуванні бренду України. З проведенням Євробачення 2017 р. пов'язана ще одна кампанія брендингу України. У травні 2018 р. найбільш масштабною програмою брендування України стала «Ukraine NOW» [3]. Попри всі свої плюси й мінуси, ці кампанії продемонстрували важливість промоції країни саме через формування її позитивного іміджу в очах як своїх громадян, так і за кордоном. Також у своїх логотипах вони використовували елементи народної художньої культури, її смисли та образи. Що ще раз підтверджує актуальність та креативність вітчизняних культурних традицій у світлі дня сьогоденного, глобалізованого та мультикультурного світу.

У Києві 21 серпня 2021 р., на подвір'ї Національного музею історії України фестиваль «Етніка» зібрав 52 майстрів та майстринь унікальних народних промислів та ремесел (різьбярство, кераміка, гутництво, 8000 виробів). Основна місія фестивалю – продемонструвати багатство й різноманіття народної художньої культури та її актуальність й унікальність в сучасному світі [5]. Художниця Оксана Левченя, поєднуючи давню техніку українського килимарства та візерунки із сучасними дизайнерськими ідеями та образами поп-культури, створює унікальні гобелени. Мисткиня Дарія Альошкіна – авторка неймовірних паперових витинанок, як альбомного формату, так і витинанок-штор, які експонувалися на виставках у багатьох країнах світу та міжнародних організаціях. Музикант Гордій Старух створив понад сотню музичних інструментів лір, відроджуючи це підзабуте ремесло та популяризуючи мистецтво гри на лірі [2]. Вже на кількох прикладах бачимо, наскільки важливим є формування позитивного образу країни за допомогою творчих людей, носіїв та популяризаторів народної художньої творчості. І підтримка таких творчих проєктів – необхідна умова функціонування та розвитку сучасної держави.

Список використаних джерел:

1. Nation Branding. Concepts, Issues, Practice. Keith Dinnie. Elsevier, 2008. 264 с.
2. Гарбіч Х. 10 митців та брендів, що переосмислюють українське народне мистецтво. 19.01.2022. *Гвапа Медіа*. URL: <https://gwaramedia.com/10-mytcziv-ta-brendiv-shho-pereosmyslyuyut-ukrayinske-narodne-mystecztvo/> (дата звернення: 18 травня 2023)

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

3. Ковач А. Національний бренд України: кризь призму сприйняття держави за кордоном. 25 травня 2022 *Аналітичний центр ADASTRA*. URL: <https://adastra.org.ua/blog/nacionalnij-brend-ukrayini-kriz-prizmu-spriinyattya-derzhavi-za-kordonom> (дата звернення: 18 травня 2023)

4. Садовенко С.М. Хронотоп української народної художньої культури: взаємозв'язок традицій та інновацій. *Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора культурології (доктора наук): 26.00.01.* – Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Міністерство культури та інформаційної політики України, К., 2021. 507 с.

5. Фестиваль народних художніх промислів «Український бренд»: Etnika. 21 жовтня 2021. *Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти*. URL: <https://arts.gov.ua/galleries/festyval-narodnyh-hudozhnih-promysliv-ukrayinskyj-brend-etnika/> (дата звернення: 18 травня 2023)

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Стадник Микола Миколайович

доктор філософських наук, професор НДІУ

Походзєй Іван Іванович

старший науковий співробітник НДІУ

**Пріоритети публічної політики у сфері формування національної
ідентичності в умовах воєнного часу**

Основи публічної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності закладені нормативно-правовою базою. Так, правову основу публічної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності становлять Конституція України, закони України «Про національну безпеку України», «Про освіту», «Про закордонних українців», «Про волонтерську діяльність», «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті», «Про основи національного спротиву», «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» цей Закон, інші нормативно-правові акти України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [1]. Мета, основні завдання та пріоритети державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності передбачають досягнення єдності в українському суспільстві шляхом подолання суперечностей соціокультурного, мовного, регіонального характеру на основі європейського та євроатлантичного курсу, забезпечення дотримання конституційних гарантій прав і свобод людини і громадянина.

Основними завданнями публічної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності є: формування у громадян України, у тому числі дітей та молоді: активної громадянської позиції на основі поваги до прав людини, духовних цінностей українського народу, національної самобутності; оборонної свідомості та громадянської стійкості; патріотизму; поваги до державних символів, державної мови, суспільно-державних (національних) цінностей України, розуміння їх важливості для становлення держави; формування та збереження української національної ідентичності у громадян України, які усвідомлюють свою належність до української нації, а також у закордонних українців; забезпечення розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України; усунення впливу держави-агресора (держави-окупанта) в інформаційній, освітній, культурній сферах України; активізація діяльності інститутів громадянського суспільства для досягнення цілей державної політики в зазначеній сфері; поширення інформації про ветеранів війни, формування у

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

суспільстві традицій вшанування пам'яті загиблих (померлих) ветеранів війни; формування готовності громадян до виконання конституційного обов'язку щодо захисту незалежності та територіальної цілісності України [2].

Пріоритети публічної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності визначаються у Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Принципи публічної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності формуються на основі наукових досліджень з урахуванням прогнозів, статистичних даних, експертних висновків та громадської думки. Публічна політика у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності реалізується шляхом здійснення комплексу заходів з національно-патріотичного виховання, військово-патріотичного виховання та громадянської освіти, регулювання відносин у сфері співпраці із закордонними українцями з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності, виконання інших вимог цього Закону [3].

Зокрема, визначено, що основними принципами, що визначають порядок формування державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, є: верховенство права - визнання людини, її прав та свобод найвищими соціальними цінностями, що визначають зміст і спрямованість державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності; законності - відповідності Конституції та законам України, міжнародним договорам, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; ефективності - найбільш повне досягнення цілей державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності з раціональним використанням визначеного обсягу бюджетних коштів; відсутності дискримінації – рівний доступ усіх суб'єктів до участі у проектах у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності; відкритості – прозорість процесу формування і реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, регулярне публічне звітування про результати досягнення її цілей; наступності – нерозривний зв'язок з національною історією, культурою і традиціями українського народу; диспозитивності – свобода у виборі форм реалізації проектів у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності; партнерства – широке застосування форм і методів державно-приватного партнерства, залучення інститутів громадянського суспільства та волонтерів до процесу формування та реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності; патріотизму – спрямування публічної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності на формування громадянської стійкості, протидію проявам дискримінації, корупції,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

колабораціонізму, сепаратизму, пропаганди тоталітарних режимів; системності - комплексного та послідовного здійснення державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, формування цілісної системи світоглядних уявлень, принципів та переконань, що базуються на суспільно-державних (національних) цінностях України; обґрунтованості – визначення пріоритетних напрямів та завдань державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності відповідно до суспільних потреб, на підставі результатів соціологічних та наукових досліджень, статистичних даних, з урахуванням кращого міжнародного досвіду; результативності – розроблення та реалізація проектів у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності з метою досягнення конкретних вимірюваних показників (результатів); політичної неупередженості – недопущення політичної агітації, пропагування або рекламування політичних партій, рухів чи ідеологічних течій під час реалізації проектів у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності; міжвідомчої і міжсекторальної взаємодії – залучення органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших суб'єктів до формування та реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Ціннісні орієнтири утвердження української національної та громадянської ідентичності базується на суспільно-державних (національних) цінностях України. Суспільно-державні (національні) цінності України є концептуальною основою та консолідуючими чинниками утвердження української національної та громадянської ідентичності, фундаментом для гармонізації інтересів людини, забезпечення стабільності в суспільстві та сталого розвитку держави.

Основними суспільно-державними (національними) цінностями України є: соборність – єдність, неподільність усіх територій України, духовна єдність українців, які проживають на території України, а також єдність усіх громадян України незалежно від національності та віросповідання, спрямована на утвердження справжнього суверенітету і незалежності України, побудову процвітаючої демократичної національної держави; самобутність - національна ідентичність, неповторність, оригінальність, які виявляються окремою особою чи групою осіб у ментально обумовленому художньо-мистецькому світосприйнятті, національно прийнятних способах спілкування, діяльності, поведінки. Самобутність українського народу визначається його історією, культурою, традиціями та українською мовою; воля – здатність, намір, кероване намагання, прагнення досягти мети. Проявом волі українського народу є героїка боротьби за незалежність України, прагнення до самостійності, невпинний пошук шляхів досягнення свободи; гідність – відстоювання своїх духовно-моральних і державницьких позицій, усвідомлення власної ваги та громадянського обов'язку у міжнародному співтоваристві.

Стратегічними документами публічного управління у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності є: стратегія утвердження

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

української національної та громадянської ідентичності; державні цільові, регіональні та місцеві програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності; плани заходів з утвердження української національної та громадянської ідентичності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування. У стратегічних документах державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності під час їх розроблення враховуються положення щорічних та позачергових послань Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України, інших документів стратегічного характеру, що схвалюються Президентом України, положення Програми діяльності Кабінету Міністрів України, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, положення Рекомендацій парламентських слухань про стан реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Складовими публічного управління у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності є: національно-патріотичне виховання; військово-патріотичне виховання; громадянська освіта. Метою національно-патріотичного виховання є формування і утвердження української національної та громадянської ідентичності, оборонної свідомості, громадянської стійкості на основі суспільно-державних (національних) цінностей України, соціальної активності та відповідальності, готовності до дієвого виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, державної незалежності і територіальної цілісності України. Національно-патріотичне виховання охоплює всі сфери життєдіяльності суспільства, насамперед сфери освіти і науки, молодіжну та соціальну сфери, культури і мистецтва, реклами, відновлення та збереження національної пам'яті, краєзнавства, туризму, охорони довкілля, фізичної культури і спорту, профорієнтації на військові спеціальності, цивільної оборони та цивільного захисту, безпеки і оборони України, зв'язків із закордонними українцями. Основними складовими національно-патріотичного виховання є: громадянсько-патріотичне виховання; духовно-моральне виховання; співпраця із закордонними українцями. Воно стосується громадян України і закордонних українців усіх вікових груп та здійснюється шляхом: популяризації суспільно-державних (національних) цінностей України; здійснення заходів з формування оборонної свідомості та громадянської стійкості; поширення знань про видатних особистостей українського державотворення; залучення інститутів громадянського суспільства до виконання завдань національно-патріотичного виховання; залучення громадян України, насамперед дітей та молоді, до участі в заходах національно-патріотичного спрямування; організації та здійснення виховних і просвітницьких заходів; формування навичок критичного мислення, медіаграмотності та запобігання поширенню недостовірної інформації; залучення закордонних українців до збереження і популяризації української

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

мови, культури, а також формування та збереження національної ідентичності; залучення ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, учасників Революції Гідності до здійснення заходів національно-патріотичного виховання [4].

Громадянсько-патріотичне виховання здійснюється за такими напрямками: формування та утвердження в суспільстві патріотичної свідомості, любові до України, поваги до державних символів та державної мови; залучення громадян до активної участі в громадському житті; популяризація історії України, зокрема боротьби українського народу за самовизначення і творення власної держави, етапів державотворення та борців за незалежність і територіальну цілісність України, а також українців, досягнення яких увійшли до світової історії; ознайомлення громадян, насамперед дітей та молоді, із засадами функціонування держави, сприяння вивченню Конституції України та законів України; інформування громадян України про важливість здорового способу життя, відповідального ставлення до свого здоров'я, навчання навичкам безпеки життєдіяльності; запобігання проявам негативної поведінки, злочинності, наркоманії, алкоголізму, насамперед серед дітей та молоді; популяризація та збереження культурної спадщини та культурних цінностей України; формування сприйняття державної мови як національної цінності та важливого атрибута національної ідентичності.

Питання національної ідентичності, національних інтересів України, подальшого буття українського народу як суб'єкта історії стає чи не визначальним в оцінці діяльності української еліти та значимості першорядних завдань, які висувуються на порядок денний. Виходячи з історичного досвіду, нинішній етап розвитку, як і сто років тому, знову поставив перед Україною вирішення наступних завдань щодо спільної історичної пам'яті, щільності та інтенсивності мовних і культурних зв'язків; про загальну рівність людей, організованих у громадянське суспільство. Зрозуміло, ці питання мають в умовах цієї жакливої загрозової для усього світу російсько-української війни необхідно зупинитися на ворожій меті про денационалізацію українців, на знищення їхньої ідентичності. Почуття національної ідентичності підсилюються державною і народною символікою. Такі атрибути як прапор, герб, вишиванка стали потужним імпульсом до розвитку національної ідентичності. Знижують поріг ідентичності або підвищують його завдані різними режимами травми: це війни, Голодомор, репресії, потужна політика фальшивої інтернаціоналізації, чорнобильська катастрофа. Лікування від цих травм залежить насамперед від правдивої оцінки засобів травмування, від історичної правди подій. Зберігати культуру, пам'ятати героїчну історію народу – це основне завдання публічного управління. Саме цілісність культури сприяла збереженню українського народу, його національна свідомість у важкі часи бездержавності. Отже, підсумовуючи можна сказати, що в умовах такої важкої російсько-української війни у XXI столітті відбувається переосмислення багатьма людьми справжньої суті пропаганди рф про «один народ» і про «звільнення українців від нацизму».

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Вражає героїзм і чуття великої та єдиної родини тих, хто захищає нашу землю і тих, хто забезпечує надійний тил. Важливо, щоб приховані представники «руського міра» зникли назавжди з нашого життя. А для цього потрібно протиставити їм нашу справжню багату культурну спадщину і на її основі виховувати справжніх європейців. Бо в основі збереження національної ідентичності лежить матеріальна і нематеріальна культурна спадщина народу, тяглість традицій. А їхня доступність для всього суспільства залежать від рівня науки та освіти тощо.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>

2. Svistunov, O, Panchenko, A., Stadnyk, M., Li M. (2020) Strategic management of intellectual capital of the enterprise in the framework of informatization of the economy. Academy of Strategic Management Journal, Volume 19, Issue 1, URL: <https://www.abacademies.org/articles/Strategic-management-of-intellectual-capital-of-the-enterprise-in-the-framework-of-informatization-of-the-economy-1939-6104-19-1-488.pdf>

3. The Factors of Constitutional Support for the Rule of Law in the System of Public Authorities' опублікована. Журнал: WSEAS Transactions on Environment and Development Видавництво: WSEAS Press, Греція Індексується: Scopus <https://www.scopus.com/sourceid/10300153374>. Social Sciences: Development; Environmental Science: Management, Monitoring, Policy and Law ISSN: 1790-5079, E-ISSN: 2224-3496. V. 18, 2022, p. 182-190. // <https://wseas.com/journals/articles.php?id=1459>: <https://wseas.com/journals/ead/2022.php>

4. Boichuk, O., Lyebyedyeva, Y., Stadnyk, M., Mishchuk, A., & Shcherbin, L. (2023). Effectiveness of virtual space in the socialization process of teenagers (under martial law). Amazonia Investiga, 12(63), 266-276. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.63.03.25>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Стороженко Ліна Григорівна

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Державного університету телекомунікацій

Діджиталізація в публічному управлінні: основні завдання

Однією з найважливіших умов ефективного реформування державних інституцій та влади в умовах цифрових трансформацій є діджиталізація публічного управління, покликана поліпшити ефективність управлінських процесів за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Діджиталізація публічного управління – це процес докорінної зміни механізмів публічного управління загалом та діяльності державних органів зокрема, що базується на впровадженні цифрових технологій у всі аспекти діяльності суспільства та призводить до прогресивного розвитку цифрових трансформацій у країні [1, с. 141].

Діджиталізація відіграє вагомую роль у формуванні нетократичного управління, оскільки передбачає розподіл влади між всіма учасниками системи, а не її концентрацію в руках окремих осіб чи організацій. Такі е-демократичні процеси, як форми суспільних відносин за якої громадяни та інститути громадянського суспільства залучаються до державотворення, державного управління, місцевого самоврядування тощо, дозволяють посилити участь громадян у публічному житті; поліпшити реакцію суб'єктів владних повноважень на звернення громадян; зробити процес прийняття рішень органів влади прозорим та підзвітним громадськості; сприяти публічним дискусіям та привертати увагу суспільства до процесу прийняття рішень тощо [2, с. 16]. Відтак нетократичне публічне управління робить можливою участь кожного громадянина у формуванні та реалізації державної політики, прийнятті рішень органами влади, використовуючи при цьому інформаційно-комунікаційні технології для двостороннього інтерактивного зв'язку між державою і суспільством.

Діджиталізація публічного управління передбачає виконання низки завдань, серед яких можна виокремити головні:

- оптимізація управлінських процесів: за допомогою цифрових технологій можна удосконалити процеси управління та забезпечити ефективну роботу державних органів влади;
- покращення якості послуг: цифрові технології сприяють забезпеченню швидкого та якісного доступу до інформації й послуг для громадян та бізнес-структур;
- забезпечення прозорості та відкритості у діяльності державних органів влади завдяки інформаційно-комунікаційним технологіям;
- збільшення ефективності управління ресурсами: діджиталізація зумовлює ефективне управління ресурсами держави (кадровий склад, фінанси, інфраструктура тощо);
- підвищення гнучкості та адаптивності: використання інтернет-технологій забезпечує гнучкість та адаптивність управління в умовах соціально-

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

економічного та політичного середовищ, які зазнають постійних змін в глобалізованому суспільстві;

– забезпечення кібербезпеки: з метою уникнення інформаційно-комунікаційних зловживань та кібератак, при використанні цифрових технологій у публічному управлінні необхідно дотримуватись високого рівня кібербезпеки;

– оптимізація співпраці: цифрові технології сприяють формуванню ефективної співпраці між державними органами, громадськістю та бізнес-структурами;

– забезпечення ефективності моніторингу: інформаційно-комунікаційні технології допомагають формуванню ефективного моніторингу діяльності державних органів, що сприяє більш точному відстеженню виконання рішень владними структурами;

– покращення доступності: діджиталізація зумовлює доступність державних послуг для всіх груп населення, враховуючи громадян з обмеженими можливостями та осіб, які живуть у віддалених чи важкодоступних місцях;

– підвищення ефективності взаємодії з іншими країнами: цифрові технології сприяють у забезпеченні ефективної взаємодії з іншими країнами в рамках міжнародного співробітництва.

Усі зазначені вище завдання вимагають ретельного планування, розробки та впровадження цифрових рішень, які спроможні підвищити якість та ефективність нетократичного публічного управління. Здійснення цих завдань потребує не лише технічної експертизи, але й політичної волі, підтримки громадськості, ефективного співробітництва між державними органами, громадськістю та бізнесом. Крім того, необхідно удосконалити низку складових, які сприяють ефективній діджиталізації публічного управління (належна інфраструктура, яка включає в себе доступ до швидкісного Інтернету, потужних серверів та безпеки даних; кваліфіковані кадри, які зможуть розробити та впровадити цифрові рішення, а також забезпечать ефективну роботу системи; безпека даних як критично важлива складова діджиталізації публічного управління; достатній фінансовий ресурс та ефективне використання коштів; законодавчо-нормативна база з метою забезпечення правових та етичних стандартів; активна участь громадськості та бізнесу, з метою забезпечення ефективної взаємодії та досягнення спільних цілей тощо).

Список використаних джерел:

1. Разумей Г.Ю., Разумей М.М. Діджиталізація публічного управління як складник цифрової трансформації України. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 2 (25). С. 139–145.

2. Стороженко Л.Г. Електронна демократія в умовах трансформації сучасних комунікаційних процесів: особливості формування. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. № 5. С. 14–18.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Сухова К. К.

аспірантка кафедри публічного управління та адміністрування Донецького державного університету управління, Маріуполь

Напрями вдосконалення надання соціальних послуг
в територіальних громадах

Перш ніж розглядати напрями удосконалення надання соціальних послуг у територіальних громадах, визначимо суть соціальних послуг. Відповідно до чинного законодавства, соціальною послугою вважається допомога громадянам з метою поліпшення їх умов життєдіяльності та розширення можливостей самостійно забезпечувати свої життєві потреби. Соціальні послуги надаються працівниками соціальних служб, приватними та громадськими організаціями. Сфера надання соціальних послуг є достатньо широкою, вона включає надання послуг освіти, охорони здоров'я, охорони правопорядку, протипожежної безпеки, усиновлення, дослідження і лобювання, працевлаштування та громадського харчування [1].

В цілому ж, соціальні послуги можуть бути простими, комплексними, спеціалізованими комплексними, і відповідно до кожної із них необхідно використовувати різні підходи до залучення спеціалістів, фінансування та ресурсів [3]. Для того, щоб розглядати напрями удосконалення надання соціальних послуг, необхідно чітко їх відокремити від адміністративних послуг соціального характеру і від інших соціальних послуг, що надаються соціальними приватними чи державними організаціями. Зокрема адміністративна послуга соціального характеру передбачає надання безкоштовних послуг, які спрямовуються на право реалізації прав і свобод у соціальній сфері. Для прикладу, соціальна послуга передбачає соціальну профілактику, супровід, представництво інтересів людини, консультування, догляд вдома, соціальну адаптацію, соціальну роботу із сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах. У той же час адміністративні послуги соціального забезпечення передбачають видачу довідок про взяття на облік внутрішню переміщених осіб, надання субсидій, державних соціальних допомог, допомог при народженні та усиновленні дитини, встановлення статусу члена сім'ї загиблого ветерана війни, встановлення статусу ветерана війни, встановлення статусу або особи з інвалідністю внаслідок війни, інших видів соціального забезпечення, що передбачається державою.

На практиці, щоб отримати соціальну послугу, людина повинна звертатися до різних організацій, зокрема для отримання соціальних послуг адміністративного характеру вона звертається до центру надання адміністративних послуг, в той час як для отримання соціальних послуг населення звертається до відповідних органів. Така ситуація дещо ускладнює отримання соціальних послуг населенню, і передбачає попереднє інформування або наявність знань про специфіку роботи різних державних установ та

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

організацій. Людям без належної освіти в області організаційного механізму державних служб доводиться стикатися з низкою проблем щодо пошуку допомоги ще до початку звернення до відповідної інстанції.

Щоб вирішити дану ситуацію, необхідно детально дослідити напрями надання соціальних послуг для того, щоб вивчити можливість їх об'єднання в межах однієї установи для того, щоб соціальні послуги надавалися комплексно в межах однієї установи. Одним із ключових завдань удосконалення надання соціальних послуг в межах територіальної громади є надання таких послуг, які будуть відповідати потребам населення у різних сферах організації їх життя [2]. Головні завдання організації державного механізму регулювання надання соціальних послуг наведені на рис.1.

Рис.1. Головні завдання організації державного механізму регулювання надання соціальних послуг в Україні

Джерело: систематизовано автором

Визначення основних потреб населення у соціальних послугах. Для цього здійснюється аналіз інформації, прогнозуються дані, розробляються стратегії та плани, які дозволяють задовольнити попит на соціальну допомогу та зменшити кількість причин, які створюють передумови для потреби в соціальних допомогах. З точки зору управління необхідно визначити пріоритети, цілі та методи, які дозволяють ефективно розпоряджатися фінансовими ресурсами, що є у розпорядженні в територіальній громаді. На підставі розроблених пріоритетів встановлюються цілі та способи забезпечення найкращого ефекту при мінімально можливих витратах. Тому щоб надавати послуги, необхідно реалізувати цілу низку пов'язаних між собою процесів. Зокрема під час організації системи соціальних послуг, такі процеси повинні бути чітко

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

визначеними, описаними, а на основі цього потрібно побудувати відповідну організаційну структуру підрозділів соціальної допомоги для кожної громади. Тому з'являється потреба у комплексному підході до управління при постановці завдань, пов'язаних із задоволення соціальних потреб [2]. У міру виникнення нових потреб населення, система послуг повинна змінюватися, зокрема, через формування нових підрозділів, включаючи залучення партнерів з неурядового сектору, які могли би в кооперації з державними органами вирішити певні завдання державного управління.

Інформатизація процесів. Організація надання соціальних послуг повинна передбачати повну комп'ютеризацію усіх процесів і використання єдиних баз даних для оптимізації роботи працівників державної служби. Це дозволить найкращим чином використовувати потенціал та компетенції працівників мінімізуючи бюрократичне навантаження, що дозволить зосередитися на роботі із клієнтами, а не на пошуку рішень в межах організації.

Підбір кадрів та їх навчання. Кадрове забезпечення організації надання соціальних послуг має важливе значення, оскільки працівники повинні бути більш компетентними та вмотивованими, ніж в середньостатистичній адміністрації чи компанії. Діяльність працівників у такій сфері повинна плануватися відповідно до очікуваних потреб населення, опираючись на чітке нормативно-правове регулювання, розроблені шаблони здійснення операцій та виконання робіт, опираючись на досвід попередніх років.

Налагодження співпраці із партнерами, які дозволяють делегувати завдання з вирішення соціальних проблем іншим установам на основах принципів субсидіарності і партнерства, які переважають у сфері державного управління європейських країн. Спільна реалізація послуг із іншими органами місцевого самоврядування або делегування деяких послуг неурядовим організаціям дозволяє знизити вартість послуг та забезпечити їх високу ефективність.

Моніторинг та удосконалення діяльності дозволяє орієнтувати усі процеси на показники якості – задоволення потреб клієнтів, швидкість виконання завдань, трудові затрати при виконанні завдань. В установах місцевого самоврядування у більшості країн Європи поширена практика поєднання соціальних із фінансовими цілями, коли населення сплачує вартість послуги покриваючи часткову або повну собівартість її створення.

Фінансування є ключовою проблемою, яка потребує ефективних систем побудови фінансів територіальних громад. В цілому надання соціальних послуг будується на основі бюджетного планування та забезпечення фінансування діяльності зі сторони місцевих бюджетів. На етапі формування таких бюджетів потрібно порівнювати витрати та вигоди не тільки в матеріальному, однак і в соціальному плані [1]. Наприклад, планові фінансові витрати на капітальні інвестиції порівнюються із соціальними вигодами, які отримує населення у багаторічній перспективі.

Доцільно переглянути побудову фінансування надання соціальних послуг на основі досвіду надання соціальних послуг комерційними організаціями,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

забезпечуючи фінансування виконання соціальних робіт виходячи із собівартості таких послуг. Це принцип фінансування, який уже успішно використовується в сфері охорони здоров'я, коли фінансування закладів медицини здійснюється відповідно до кількості пацієнтів. Аналогічний підхід можна застосувати і до фінансування надання соціальних послуг, що в результаті дозволить оптимізувати витрати на оплату праці органів державної служби, витрати на утримання приміщень, витрати на сплату комунальних послуг та використання ресурсів, і в результаті забезпечити єдине комплексне рішення по вирішенню усіх соціальних потреб в межах територіальної громади.

При цьому важливо, щоб адміністрація територіальної громади визначила весь комплекс необхідних соціальних послуг, який визначає не тільки соціальні послуги, які визначені законом України, однак і інші соціальні послуги, які надаються адміністративними органами територіальної громади.

Список використаних джерел:

1. Гребя Р. Механізми реформування системи соціальних послуг в Україні: державно-управлінській аспект. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 1(32). С. 62-67.

2. Ільчук Л.І. Розвиток системи інтегрованих соціальних послуг в умовах децентралізації (на прикладі об'єднаних територіальних громад). *Соціально-трудова відносина: теорія та практика*. 2018. № 1. С. 114–121.

3. Кравченко М. Механізми децентралізації соціальних послуг в Україні. *Демократичне врядування*. 2014. № 14. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk14/fail/kravchenko.pdf

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Тірбах Леся Віталіївна

кандидат економічних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування університету Григорія Сковороди у Переяславі

Державна підтримка бізнесу у воєнний час

Український бізнес у воєнний час потребує неабиякої державної підтримки адже від бізнесу залежить майбутнє не тільки нашої економіки, але й держави загалом. Активні бойові дії в Україні назавжди закарбуються в нашій історії однією із найболючіших подій, а в економіці періодом найбільшого випробування. Не так давно, український бізнес мав значні фінансові збитки, які були спричинені пандемією COVID-19, але їх не порівняти з тими колосальними збитками від повномасштабної війни, яка триває наразі в Україні. Президент України В. Зеленський сказав: «щоб компенсувати втрати в економіці, спричинені повномасштабним вторгненням Росії, необхідно щоб країна працювала і жила, незважаючи на те, що війна. Треба звикнути з думкою, що не варто чекати моменту, коли жодного пострілу не буде. Може бути по-різному. Тому треба працювати. Необхідно відновлення бізнесу, оскільки лише за перший місяць війни дефіцит державного бюджету склав 7 млрд євро» [1].

Тому уряд України наполегливо напрацьовує механізми щодо створення комфортних умов для розвитку і підтримки бізнесу, який є фундаментальною основою економіки та головним джерелом надходження коштів у бюджет.

Якщо аналізувати дані то українська економіка від початку війни втратила приблизно 30-50% своїх виробничих потужностей, мова йдеться про потужності які були розташовані на тимчасово окупованих територіях [2]. На міжнародному рівні вже обговорюють наслідки російського вторгнення в Україну, зокрема, наслідки для глобальної продовольчої безпеки, оскільки в Україні постраждало виробництво зернових та інших життєво необхідних харчових продуктів. Як відомо ще в 2021 році Україна увійшла в трійку найбільших країн експортерів сільськогосподарської продукції серед країн Європейського союзу і входила в десятку найбільших експортерів сільськогосподарської продукції світу.

Війна завдає величезних збитків бізнесу, всім категоріям і групам громадян, а також державі в цілому.

Згідно офіційних даних, серед працюючих 19% підприємств – це в основному ті, що займаються експортом продукції та працюють у продовольчій сфері (саме вони найменш постраждали від війни).

Якщо говорити про потужні металургійні заводи та аграрні компанії то вони взагалі змушені були повністю призупинити свою діяльність. Але, ж аграрний бізнес та металургія є ключовими галузями нашої держави, які неабияк поповнюють бюджет країни та забезпечують роботою тисячі людей [3].

Українському уряду, як ніколи, необхідно наростити сили та почати підтримувати український бізнес, якому зараз потрібні правильні дії та рішення.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Аналізуючи ситуацію із загальною кількістю кредитів, виданих за перший місяць війни та за аналогічний період минулого року, можна сказати, що держава, знижуючи процентну ставку за кредитами, допомагає бізнесу розвиватися в нинішніх умовах та зберігати стабільність на ринку. Ставки кредитування, готовність бізнесу розвиватися, інвестувати та відновлювати діяльність. Видаючи кредити на воєнний стан, кожен підприємець бачить майбутнє свого бізнесу, а отже і власне майбутнє в Україні, що є позитивним і вкрай необхідним для відновлення української економіки.

Також не менш важливим в спроможності кредитування є наявність активів у комерційних банках України, які на основі аналізу даних Міністерства фінансів в березні 2023 року є вищими на 9% ніж у березні 2021 року. Дана статистика свідчить про спроможність українських банків надавати кредити.

Ще з минулого року запрацювали наступні програми державної підтримки бізнесу:

– Державна програма релокації бізнесу, спрямована на перенесення виробничих потужностей підприємств на безпечні території.

– Програма «5–7–9», яка стартувала ще в 2020 році. Згідно цієї програми, будь-який бізнес має можливість отримати кредит під 0%, така ставка діятиме впродовж воєнного стану в Україні та ще 30 днів після закінчення війни. В наступні місяці (роки) запроваджується ставка 5% [4] [5]. 62% кредитів, наданих українськими банками, були спрямовані на антикризові заходи, оскільки бізнес був змушений адаптуватися до нових умов роботи та частково змінити кваліфікацію, щоб займатися іншим видом діяльності. Найбільше кредитів отримують компанії аграрного сектору, оскільки українські аграрії розуміють, що «весна на порозі» і потрібно вчасно починати посіви. Більшість посівних площ України не постраждали і навіть на територіях Миколаївської, Херсонської областей, де ведуться активні бойові дії, аграрії намагаються максимально засіяти поля.

– Виплати роботодавцям, які беруть на роботу переселенців із постраждалих регіонів, становлять 6500 грн на місяць за кожного працевлаштованого.

– Лібералізація оподаткування під час воєнного стану Платники 1 та 2 груп мають право на добровільне сплату єдиного податку, а платники 3 групи – податок з обороту за ставкою 2%. Фізична особа-підприємець має право не нараховувати, не нараховувати та не сплачувати ЄСВ. Жодних санкцій за порушення законів про РРО до припинення воєнного стану не буде. Платники в районах проведення бойових дій звільняються від сплати плати за землю до кінця року. Товари, знищені під час війни, і товари, спрямовані на потреби національної оборони, не будуть обкладатися ПДВ.

– Work4UA – це онлайн-платформа для підтримки підприємців, які продовжують працювати в умовах війни. Проект «Праця до Перемоги» є стартом національного економічного фронту, спрямованого на залучення іноземних та українських громадян, компаній та організацій до фінансової підтримки українського малого та середнього бізнесу.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

– Prozorro+ адаптована система держзакупівель до воєнного часу. Платформа призначена для швидкого задоволення потреб органів влади та місцевого самоврядування в критично важливих поставках і організації операцій відповідно до національних вимог. Продавати на платформі Prozorro+ може будь-який представник бізнесу, зареєстрований як «постачальник» на платформі. Якщо у вас немає такого облікового запису, зареєструйтеся [6].

Для підтримки сільського господарства, Урядом України прийнято Постанову КМУ від 12.03.2022 № 432 «Деякі питання фінансового забезпечення підтримки підприємництва, зокрема сільськогосподарських товаровиробників, в умовах воєнного стану» [6], що визначає порядок використання підтримки, а також зміни до діючих постанов щодо надання фінансової державної допомоги суб'єктам малого та середнього підприємництва, що передбачають збільшення державних гарантій на портфельній основі до 80% [7]. Українська влада об'єктивно оцінює побоювання українських аграріїв щодо продовження сівби, але план гарантує безпеку і впевненість, що можливі втрати від війни будуть покриті.

Із запровадженням нульових кредитних ставок уряд прийняв важливе рішення – скасував акцизи на імпортовані з України бензин і дизпаливо та стабілізував ціни. Це посилення запобігає ризику подорожчання продовольства, забезпечує достатню кількість паливно-мастильних матеріалів для проведення посівних робіт та потреб Збройних Сил України. Скасування імпортованих мит на певні товари є надзвичайно важливим, оскільки дозволяє вітчизняному бізнесу заощаджувати на митних зборах і використовувати ці кошти для підтримки працівників і бізнесу.

Підсумовуючи, можна сказати, що дії українського уряду щодо підтримки підприємств у роки війни є цілком виправданими, враховуючи особливості кожного виду підприємств і створюючи умови для їх успішного відновлення та функціонування. Таким чином, за підтримки держави український бізнес відновить українську економіку та підвищить спроможність держави до перемоги.

Список використаних джерел:

1. Промова Президента України: «Аби ситуація в економіці покращилася, потрібно, щоб країна жила й працювала попри війну». *Офіційне інтернет-представництво президента України.* URL: <https://www.president.gov.ua/news/abi-situaciya-v-ekonomici-pokrashilasya-potribno-shob-krayin-74389> (дата звернення: 16.04.2023)

2. Ярослав Голобородько. Війна в Україні: економіка, бізнес, логістика, допомога. *Офіційний сайт транспорту та логістики.* URL: <https://trans.info/ru/viyna-v-ukrayini-ekonomika-biznes-logistika-dopomoga-279148> (дата звернення: 29.04.2023)

3. Рівень безробіття в Україні з 2000 по 2021 рр. *Офіційний сайт Міністерства фінансів України.* URL:

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

<https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/> (дата звернення: 29.04.2023).

4. Дмитро Шварц. Створення надійного тилу: як працює державна програма релокації бізнесу. URL: Інформаційне агентство «УНІАН». URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/stvorennya-nadiynogo-tilu-yak-pracyuye-derzhavna-programa-relokaciji-biznesu-novini-ukrajina-11771461.html> (дата звернення: 29.04.2023)

5. Інформація про результати Державної програми «Доступні кредити 5-7-9». Сайт «Єднання заради розвитку ФПП». URL: <https://bdf.gov.ua/uk/informaciya-pro-rezultati-derzhavnoji-programi-dostupni-krediti-5-7-9> (дата звернення: 30.04.2023).

6. Програми підтримки бізнесу під час війни. Сайт Будуй своє. URL: <https://buduysvoe.com/publications/programy-pidtrymky-biznesu-pid-chas-viyny>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Тірбах Леся Віталіївна

кандидат економічних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Максименко Тетяна Іванівна

магістрантка кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Формування антикорупційної політики в Україні

Корупція вже давно є поширеною проблемою в Україні, яка підриває економічний розвиток, перешкоджає іноземним інвестиціям та підриває довіру громадськості до державних інституцій. В останні роки спостерігаються узгоджені зусилля, спрямовані на вирішення цієї проблеми шляхом розробки антикорупційної політики та впровадження реформ, спрямованих на підвищення прозорості, підзвітності та належного врядування.

Формування антикорупційної політики в Україні розпочалося з прийняттям у 2014 році Закону «Про запобігання корупції», який створив комплексну правову базу для боротьби з корупцією. Цим законом було створено спеціалізоване антикорупційне агентство – Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), завданням якого є розслідування та судове переслідування корупційних справ, а також систему декларування активів і доходів державними службовцями [3].

З часу прийняття цього закону український уряд вжив низку інших важливих законодавчих і регуляторних заходів для боротьби з корупцією, включаючи створення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП) і створення нового суду для розгляду справ про корупцію – Вищого антикорупційного суду (ВАС) [2].

Роль громадянського суспільства та міжнародних організацій також була вирішальною у формуванні антикорупційної політики в Україні. Європейський Союз (ЄС) та Міжнародний валютний фонд (МВФ) надали фінансову та технічну допомогу для підтримки антикорупційних реформ, а організації громадянського суспільства відіграли ключову роль у адвокації більшої прозорості та підзвітності державних установ [1].

Незважаючи на ці зусилля, корупція залишається значною проблемою в Україні. Впровадженню антикорупційної політики перешкоджають брак політичної волі, інституційна слабкість та неадекватні механізми правозастосування. Крім того, корупція продовжує глибоко вкорінюватися в судовій та правоохоронній системі, що ускладнює розслідування та переслідування корупційних справ.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Однак за останні роки відбулися певні позитивні зрушення, зокрема, успішне судове переслідування кількох гучних корупційних справ та прийняття додаткового антикорупційного законодавства. ЄС також високо оцінив прогрес України в боротьбі з корупцією, а МВФ наголосив на важливості продовження антикорупційних реформ для економічного зростання та розвитку [4].

Забігаючи наперед, зазначимо, що необхідно продовжувати зусилля зі зміцнення правової та інституційної бази для боротьби з корупцією в Україні. Це включає усунення інституційних недоліків та політичного втручання, а також підвищення рівня обізнаності та підтримки антикорупційних заходів з боку громадськості. Організації громадянського суспільства та міжнародні організації продовжуватимуть відігравати важливу роль у підтримці боротьби з корупцією в Україні.

Отже, формування антикорупційної політики в Україні було тривалим і складним процесом, але за останні роки було досягнуто певного прогресу. Створення всеосяжної правової бази та створення спеціалізованих антикорупційних органів і судів є важливими кроками у правильному напрямку. Однак необхідні постійні зусилля для вирішення решти проблем і зміцнення антикорупційної системи в Україні.

Список використаних джерел:

1. Transparency International Ukraine. National Anti-Corruption Barometer. 2021. URL: <https://ti-ukraine.org/en/news/national-anti-corruption-barometer-2021/> (дата звернення 11.05.2023).
2. Європейський Союз. Звіт про виконання Україною Угоди про асоціацію. 2020. URL: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/2020-03/ukraine_air_2020.pdf (дата звернення 11.05.2023).
3. Міжнародний валютний фонд. Україна: Вибрані питання. 2019. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2019/10/07/Ukraine-Selected-Issues-48832> (дата звернення 11.05.2023).
4. Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй. Антикорупційні реформи в Україні. 2021. URL: https://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home/library/democratic_governance/Anti-Corruption-Reforms-in-Ukraine.html (дата звернення 11.05.2023).

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Токар Віталій Миколайович

аспірант кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

Міграційні процеси в Україні в умовах воєнного стану

Російське вторгнення в Україну спровокувало одну з найбільших гуманітарних криз у Європі з часів Другої світової війни. Через війну десятки мільйонів українців були змушені змінити місце проживання. На сьогоднішній день міграцію неможливо досліджувати лише з точки зору виїзду працездатного населення за кордон. Військові дії, рівень життя в містах та інші фактори значною мірою сприяють переміщенню людей, як всередині країни, так і за її межами. Ці фактори зумовлюють неоднозначне ставлення до міграційних процесів і потребують детального дослідження та аналізу.

Повномасштабна російсько-українська війна, яка почалася 24 лютого 2022 року віроломним нападом РФ на Україну, призвела до небаченого з часів Другої світової війни явища – масової міграції населення України та появи раніше невідомого явища в українському суспільстві феномену багатомільйонних вимушених мігрантів, внутрішньо переміщених осіб (ВПО), біженців, переміщених осіб, шукачів притулку та мігрантів. Історія Європи та світу за останні півстоліття пережила чимало потужних міграційних криз – Афганська криза (1979-1989), яка призвела до появи понад 6 мільйонів біженців та емігрантів, Венесуельська криза (2013-2019) – 3 мільйони та сирійська криза (2019-2020) – майже 3 мільйони осіб [1].

Однак нинішня криза вимушеної міграції в Україні не має собі рівних за масштабами, географічним розмахом, кількісними показниками та часовими рамками і значно перевершує всі попередні. Міграція (лат. переселення) — процес зміни постійного місця проживання окремих осіб або соціальних груп, переміщення їх в інший регіон чи іншу країну, а також переміщення із села до міста чи навпаки. При класифікації міграцій щодо будь-якої країни виділяють зовнішню (міждержавну) і внутрішню міграції. Зовнішня міграція – це переміщення людей через державні кордони, що передбачає зміну місця проживання.

Зовнішні міграції за територіальним розмахом включають міжконтинентальні та внутрішньоконтинентальні переміщення. Зовнішня (міждержавна) міграція відбувається в різних формах: економічній, сімейній, рекреаційній, туристичній та ін. Зовнішня міграція має дві сторони: еміграцію - виїзд працездатного населення з країни перебування на тривале або постійне проживання в іншу країну і імміграція - в'їзд робочої сили до даної країни з-за кордону (на постійне або довготермінове проживання з метою навчання, роботи або щоб уникнути дискримінації, переслідування тощо) [2].

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Внутрішня міграція – це переміщення людей в межах однієї країни. Розрізняють сільські та міські міграції, міжміські міграції та міграції в межах сільської місцевості. Розрізняють також міграції в межах окремих великих територіальних одиниць – областей, економічних районів і автономних республік. У цих випадках міграції поділяються на внутріобласні та міжобласні, внутрірайонні та міжрайонні [3].

Провівши аналіз міграційного руху населення з 2002 року (див. Рис. 1), можна констатувати, що значне скорочення кількості населення України прослідковувалось у 2002 році – 33791 особа, 2003 рік – 24210 осіб, 2004 рік – 7615 осіб. В основному скорочення населення в 2002-2004 роках було спричинене економічною нестабільністю та коливаннями рівня добробуту громадян. В зазначений період відбувся суттєвий відтік людського капіталу в країни Європи. Починаючи з 2005 року по 2011 рік включно спостерігався міграційний приріст населення, який утримувався на рівні 14-17 тисяч осіб.

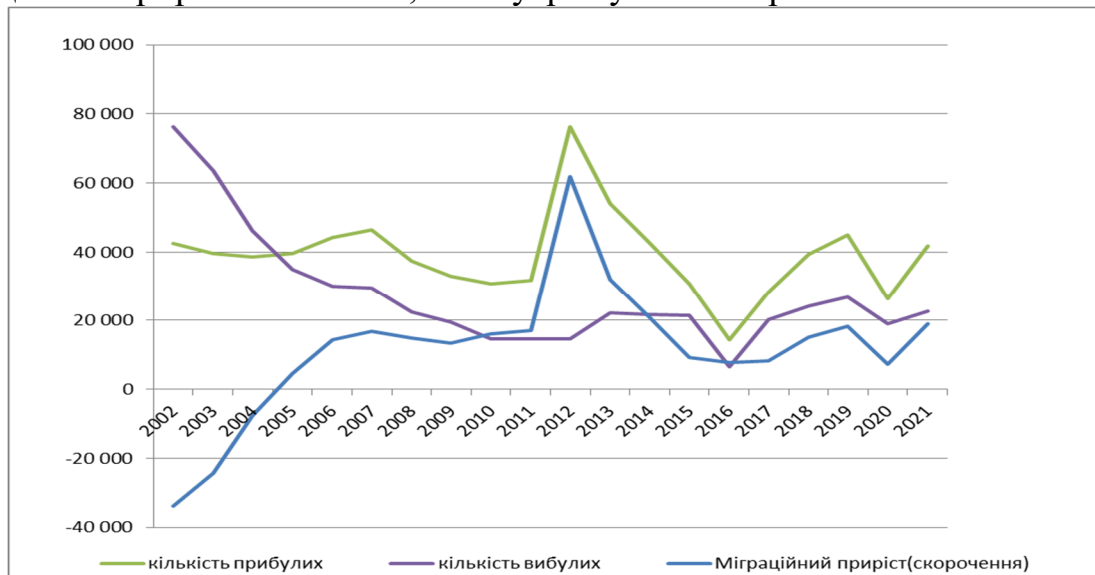

Рисунок 1. Міграційний рух населення України за період 2002-2021 роки
Розроблено автором за: [4].

У 2012 році різниця між кількістю прибулих в Україну та кількістю вибулих склала 61 844 особи, у 2013 році – 31 913 осіб, у 2014 році – 21 099 осіб. Максимальні темпи міграційного приросту в 2012-2013 роках пов'язані з поліпшенням економічної ситуації. Проте з 2015 року ми спостерігаємо поступове зниження показника. Це можна пояснити нестабільною політичною ситуацією, збройним конфліктом на сході України, невизначеною економічною ситуацією в країні тощо (2015 рік – міграційний приріст на 9250 осіб; 2016 рік – 7846 осіб; 2017 рік – 8126 осіб). Активізація міграційного приросту відбулася у 2018 та 2019 роках – 15 055 та 18 222 особи відповідно.

Аналіз міждержавних міграційних тенденцій свідчить про значне уповільнення у 2015-2017 роках порівняно з попередніми роками та зростання у 2018 та 2019 роках. Ці процеси відображають насамперед стан економічних процесів та коливання рівня добробуту громадян. З початком військових дій

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

міграційні процеси значно посилювались, однак до 2016 року при певній стабілізації відбувся їх стрімкий спад. Проте економічні проблеми та економічна стагнація змусили активну частину населення шукати джерела доходу в інших регіонах та за кордоном, що призвело до зростання темпів міграції [5].

2020 рік характеризується зниженням міграційного приросту до 7240 осіб, але вже у 2021 році міграційний приріст сягнув 19137 осіб. Така тенденція 2020 року зумовлена обмеженнями на пересування через епідемію COVID-19. Проте вже у 2021 році приріст мігрантів зріс через відкриття кордонів та зняття обмежень.

За офіційною статистикою, до початку вторгнення російської федерації в Україну (без урахування Криму, Севастополя та ОРДЛО) проживало 41 130 432 особи (див. Табл. 1).

Таблиця 1

Чисельність населення України по регіонах

	Наявне населення		Постійне населення	
	на 1 лютого 2022 року	середня чисельність у січні 2022 року	на 1 лютого 2022 року	середня чисельність у січні 2022 року
Україна	41130432	41148884	40960795	40979247
Вінницька	1507738	1508626	1500653	1501541
Волинська	1020770	1021063	1018042	1018335
Дніпропетровська	3093151	3094818	3089842	3091509
Донецька	4056405	4057888	4043520	4045003
Житомирська	1177564	1178298	1178333	1179067
Закарпатська	1243721	1244098	1240888	1241265
Запорізька	1636322	1637392	1635533	1636603
Івано-Франківська	1350565	1351193	1347839	1348467
Київська	1795542	1795310	1789763	1789531
Кіровоградська	902275	902993	895860	896578
Луганська	2101653	2102287	2097056	2097690
Львівська	2476113	2477123	2457743	2458753
Миколаївська	1090492	1091157	1089777	1090442
Одеська	2349749	2350571	2338689	2339511
Полтавська	1350564	1351424	1342726	1343586
Рівненська	1140902	1141343	1139842	1140283
Сумська	1034364	1035068	1032172	1032876
Тернопільська	1020953	1021333	1017702	1018082
Харківська	2596250	2597606	2580614	2581970
Херсонська	1000370	1000984	998938	999552
Хмельницька	1227474	1228152	1224311	1224989
Черкаська	1159200	1159972	1155571	1156343
Чернівецька	889928	890193	886863	887128
Чернігівська	957665	958490	949123	949948
м.Київ	2950702	2951502	2909395	2910195

Джерело : [6].

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Працездатне населення всіх вікових категорій (раннього, молодшого та зрілого віку) становить 25 285 000 громадян України (данні опубліковані Кабінетом Міністрів України у відповідності з електронним переписом 2020 року). За різними статистичними даними, у державному секторі було зайнято близько 4,8 млн. громадян України. Станом на 1 січня 2022 року в Україні було 10 841 117 пенсіонерів (Держкомстат). За оцінками експертів Світового Банку рівень безробіття в ковідному 2020 році в Україні склав 9,1% по відношенню до кількості працездатного населення, що складало 2 300 935 осіб працездатного віку.

Міграційні процеси є невід’ємною частиною соціально-економічного розвитку кожної європейської країни. Інтенсивність міграції населення залежить не тільки від економічних факторів, але в багатьох випадках викликана непередбаченими обставинами. За статистикою Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН), станом на січень 2023 року Україну покинули 9 567 033 людини. Транскордонні переміщення, які носять маятниковий характер – 3 793 403 особи. Згідно з аналізом даних Міжнародної організації з міграції (МОМ), орієнтовна кількість громадян, які проживають за межами України станом на 24 лютого 2022 року, могла становити не менше 2 млн. осіб. Населення тимчасово окупованих територій (ТОТ) може становити не менше 1,5 млн. осіб. За даними Міністерства оборони України, в країні мобілізовано понад мільйон осіб.

Список використаних джерел:

1. Найважчі міграційні кризи у світі за останні роки. Слово і діло. 11 листопада 2021 року. URL : <https://www.slovoidilo.ua/2021/infografika/sviti-ostanni-roky>.
2. Зовнішні трудові міграції населення України / За ред. Е. М. Лібанової, О. П. Позняка. К.: РВПС України НАН України, 2002. С. 153-154.
3. Фащевський М. І., Руденко Л. Г., Демченко М. П., Мисевич К. М. Міждержавні міграційні зв’язки України: основні тенденції та проблеми. *Український географічний журнал* . 2007. № 4. С. 33-38.
4. Державна статистика України. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ds.htm
5. Українське суспільство: міграційний вимір (Національна доповідь) Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. К., 2018. 396 с.
6. Державна статистика України. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_.htm

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Третяков Олександр Сергійович

магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Трансформаційні зміни у системі охорони здоров'я України

Починаючи з 2014 року в Україні відбувається активна трансформація системи охорони здоров'я та її перехід до нової моделі на основі принципу «гроші йдуть за пацієнтом». Реформування в галузі передбачає трансформацію усіх елементів системи: фінансового, організаційного, матеріально-технічного, нормативно-трудоного. Узагальнення досвіду реформування від початку незалежності дає змогу визначити результативність прийнятих управлінських рішень, оцінити ефективність та дієвість нормативно-правового забезпечення, стану реалізації реформ, що проголошені на державному рівні. Таким чином, аналіз досвіду проведених реформ у системі управління охороною здоров'я та їх динаміки є актуальними в умовах продовження трансформаційних процесів галузі [1].

Цікавим та перспективним напрямом реформування сучасної системи охорони здоров'я є запровадження телемедицини.

Вивчення застосування інформаційно-комунікаційних технологій у системі охорони здоров'я громадян показало, що телемедицина на даний час так і не стала масовою технологією, що застосовується у вітчизняній та зарубіжній охороні здоров'я.

Суть телемедицини зводиться до зменшення або усунення фактора відстані при виникненні потреби у громадянина у медичних послугах (у більшості випадків між пацієнтом та лікарем). Пацієнт зацікавлений у отриманні кращої медичної послуги поза залежність від конкретної медичної організації, куди він звернувся. При цьому система охорони здоров'я громадян забезпечує автономне функціонування медичних організацій при наданні медичних послуг населенню. Таким чином, виникає основна суперечність, яка перешкоджає використанню всіх видів телемедичних технологій – неможливо віддалено зв'язати процеси надання лікувально-діагностичної допомоги, оскільки в силу структурно-функціональних особливостей, нормативно-правової та ресурсної бази кожна медична організація прагне виконувати свої функції в автономному режимі [2]

Для зміни ідеології, що склалася, організації системи охорони здоров'я громадян на всіх рівнях необхідне формування наукових засад застосування телемедицини з позицій організації охорони здоров'я та громадського здоров'я, що показало б ефективність (фінансову, медичну та ін.) зміни форм і методів роботи, що склалася, з урахуванням нових технологічних можливостей [3].

Розробку даного напрямку пропонується вести в рамках нового напрямку телемедичних технологій – організаційної телемедицини, під якою пропонується розуміти застосування телемедицини в галузі громадського здоров'я та

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

організації охорони здоров'я. Для визначення меж даного напрямку та його відмінностей від традиційного розуміння телемедицини запропоновано основні засади організаційної телемедицини, серед яких основні:

– принцип масовості: надання рівних можливостей щодо використання телемедичних технологій при наданні медичних послуг усім громадянам;

– принцип цільового призначення: використання телемедицини на користь досягнення кращих показників діяльності системи охорони здоров'я загалом;

– принцип системності: органічне впровадження можливостей телемедицини у саму систему охорони здоров'я (при наданні медичної допомоги, у медичній освіті тощо) та її окремі процеси;

– принцип централізації: надання дистанційних медичних послуг найкращими спеціалістами системи охорони здоров'я (або її функціонального сегмента) незалежно від об'єкта системи, куди звернувся пацієнт. У тому числі підвищення доступності медичної допомоги за рахунок перерозподілу використання кадрових ресурсів у межах усієї системи за наявності можливості дистанційних консультацій;

– принцип ефективності: економія ресурсів системи охорони здоров'я за рахунок виключення вимушеного дублювання ресурсів та функцій, що виникали на об'єктах системи охорони здоров'я через їхню територіальну роз'єднаність;

– принцип технологічного заміщення: надання найкращих практик використання технологічних нововведень у галузі організації лікувально-діагностичної діяльності – запровадження електронних архівів (в т.ч. централізованих), систем медичних електронних карт, логістики пацієнтів та бізнес-процесів у охороні здоров'я тощо;

– принцип контролю: формування можливостей доступу вищих органів управління та медичних фахівців до відомостей про пацієнтів та діяльність нижчестоящих об'єктів системи охорони здоров'я, що зокрема, дозволить ініціювати телемедичні консультації «зверху», у тому числі в автоматичному режимі за наперед визначеними критеріями;

– принцип нормативності: визначення законодавчих засад (рекомендованих та обов'язкових) для використання телемедичних технологій у системі охорони здоров'я;

– принцип інтеграції: системне застосування організаційної телемедицини на основі інтеграції з існуючими інформаційними системами у сфері охорони здоров'я (медичними інформаційними системами, медичними архівами, системою обліку та звітності, медичного постачання, кадрів тощо);

– принцип ініціації: формування потреб телемедичної взаємодії не тільки «знизу» – у лікарів та пацієнтів, але і «зверху» – у вищих медичних фахівців та керівників охорони здоров'я.

Запропоновані принципи організаційної телемедицини дозволяють поглянути на використання телемедицини з позицій масовості, підвищення якості та ефективності вітчизняної охорони здоров'я. Впровадження функціонального підходу при реалізації можливостей телемедичних технологій

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

сприятиме формуванню нових організаційних рішень, що дозволяють органічно впровадити телемедичні технології у практичну охорону здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Барзилович А.Д. Реформування системи охорони здоров'я в Україні: стратегічні аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 134–140. DOI: [10.32702/2306-6814.2020.2.134](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.2.134)
2. Коробцова Н.В., Печений О.П. Впровадження телемедичних технологій: перспективи правової регламентації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 110-112.
3. Беззуб І. Телемедицина в Україні: реалії та перспективи. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2466:telemeditsina-v-ukrajini&catid=8&Itemid=350

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Турчин Олена Андріївна

здобувачка магістратури за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

**Роль позиціонування в системі управління
брендингом медичного закладу**

Брендинг визначається як маркетингова технологія із формування, розвитку та посилення бренду. Брендінг медичного закладу – це наука про унікальність та процес диференціації медичної закладу серед широкого загалу інших. Навіщо брендувати медичний заклад? – з метою виживання. [1]

Для управління медичним закладом основною метою є створення у свідомості пацієнтів асоціацій з певними очікуваними вигодами та цінностями при зверненні саме до цього медичного закладу. Процес вибору медичного закладу у пацієнтів ґрунтується на порівнянні певних пропозицій на ринку медичних послуг, тому формування позитивних асоціацій щодо унікальності та кваліфікованості медичної послуги здатне забезпечити формування успішного рішення щодо конкретного медичного закладу. Це обумовлює той факт, що позиціонування є одним з ефективних інструментів брендингу, оскільки дає змогу визначити медичному закладу напрямок брендуння, що приведе до успіху на ринку та забезпечить лідерство серед конкурентів у цій сфері. Створення стратегії позиціонування бренду медичного закладу повинно враховувати цільову аудиторію та основні переваги надання медичних послуг саме цього медичного закладу. Через це вкрай необхідним є донесення до сприйняття потенційних пацієнтів індивідуальних позитивних характеристик медичного закладу з метою формування в їх свідомості унікальних ознак, що будуть вирішальними при виборі саме цього медичного закладу.[2]

Сприятливі або позитивні асоціації умовно розділяють на точки диференціації та точки паритету бренду. Точки диференціації – унікальні асоціації щодо конкретного бренду, які повинні бути сильними і сприятливими; пов'язані з його атрибутами або перевагами, раціональними чи емоційними елементами; які споживачі міцно пов'язують з ним, позитивно оцінюють і вірять в їх відсутність у інших брендів. Точки диференціації бувають самими різними. Вони підкреслюють функціональність або імідж бренду, якість, низькі ціни або інші переваги.

В сфері діяльності усіх медичних закладів медична послуга виступає основним їх продуктом, навколо якої зосереджується конкурентна боротьба. Не дивлячись на ідентичність надання медичних послуг різними медичними закладами, кожен з них має цілий ряд унікальних особливостей, які водночас їх відрізняють. Серед них можна виділити: професіоналізм та рівень підготовки персоналу, рівень комунікативних компетенцій персоналу, питома вага такого персоналу; матеріально-технічне забезпечення та наявність високотехнологічного обладнання; географічне розташування та доступність; спектр медичних послуг та їх вартість, наявність унікальних сучасних методик

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

діагностики та лікування, тощо. Вищезначені особливості мають свої конкурентні переваги, що впливає на їх відносну частку в окремих сегментах медичного ринку. Наприклад, однією з точок диференціації бренду медичного закладу може стати прийняття пацієнтами до уваги факту надання повного закритого циклу діагностично-лікувальних медичних послуг із застосуванням сучасних методик, лояльна тарифна політика та зручне розташування. [3]

Точки паритету бренду для медичного закладу – це асоціації, характерні для всіх медичних закладів, вони не завжди унікальні і бувають категоріальними і конкурентними. Категоріальними є асоціації, які, на думку пацієнта, визначають тип медичного закладу і вважаються ознаками надійності. Вони необхідні, але недостатні для вибору медичного закладу. Конкурентні точки паритету призначені для нейтралізації точок диференціації конкурентів. Для забезпечення переваг певного медичного закладу потрібно створити передумови, а саме пацієнти повинні думати, що точки диференціації конкурентів збігаються з такими ж сильними асоціаціями цільового медичного закладу, а також пацієнти повинні вірити в інші сприятливі та унікальні асоціації бренду. [4]

Для переконання пацієнта в унікальності медичного закладу необхідним є донесення, що наявність високотехнологічного обладнання та лояльна тарифна політика – це не переваги інших медичних закладів, а необхідний атрибут надання медичної послуги.

А високий професіоналізм та рівень підготовки медичного персоналу, який володіє найсучаснішими методиками діагностики та лікування – це і є ті унікальні характеристики, які повинні вигідно виділяти медичний заклад з поміж інших у думках пацієнта.[5]

Тобто, якщо бренд медичного закладу має власні переваги та здатний нівелювати переваги інших, то він сильний та невразливий. [5]

Відокремлення точок диференціації та точок паритету бренду медичного закладу є важливим для розуміння різниці між зовнішньою формою бренду та його внутрішнім змістом. Завдяки цьому формуються відносини між брендом медичного закладу та пацієнтом, що створює передумови для найкращого та повноцінного пацієнт-орієнтованого сприйняття, яке має довгостроковий характер та сприяє збільшенню конкурентоспроможності медичного закладу з поміж великої кількості інших медичних закладів.

Список використаних джерел:

1. Ел. ресурс <https://www.ama.org/topics/branding/>.
2. Ел. ресурс <https://www.management.com.ua/marketing/mark028.html>.
3. Кіслов Д.В. Брендинг як вид державних маркетингових комунікацій / Д.В. Кіслов // Інвестиції: практика та досвід. - 2015. - № 1. - С. 136-140.
4. Marketing Science Institute MSI Announces 2020–2022 Research Priorities. MSI at the ARF, 7 May 2020. <https://www.msi.org/articles/2020-22-msi-research-priorities-outline-marketers-top-concerns/>.
5. Górska-Warsewicz H. Consumer or Patient Determinants of Hospital Brand Equity-A Systematic Literature Review. Int J Environ Res Public Health. 2022;19(15):9026. doi: 10.3390/ijerph19159026.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Хайновський Олександр Олегович

здобувач третього освітньо-наукового рівня фармацевтичного та медико-профілактичного факультету Національного університету охорони здоров'я ім. П.Л. Шупика, м. Київ

Особливості управління корпоративними правами держави

Роль державних підприємств в економіці велика: держава є найбільшим власником, найбільшим роботодавцем. Виклики, з якими нині стикнулася Україна, потребують посилення спроможності держави підтримувати стабільну економіку, використовуючи власні корпоративні права.

За своєю сутністю управління корпоративними правами держави є однією з форм реалізації функцій державного управління в сфері економіки [3].

Процес управління державними корпоративними правами в Україні має низку особливостей. На відміну від розвинених країн, джерела виникнення корпоративних прав держави в Україні – масштабний процес приватизації державних підприємств у процесі трансформації економічної системи у 1990-х рр. Тобто функції держави в цій сфері виникли та сформувалися не еволюційним, а революційним шляхом [2].

Щодо управління корпоративними правами держави існує система цілей, встановлена законодавством, а саме: а) участь підприємств з державною часткою у здійсненні функцій держави; б) фіскальна мета – спрямування податків та дивідендів на державні пакети акцій до бюджетів та цільових фондів; в) реалізація контролю за використанням майна господарських товариств [1].

Для ефективного управління корпоративними правами держави потрібні заходи, які стосуються подальшої приватизації, визначення стратегічних напрямів управління державними корпоративними правами в умовах суспільної трансформації, особливо в поствоєнний період, впровадження професійного менеджменту.

Зазначимо, що змінюється роль держави щодо створення таких умов у країні, щоб інвестиції українського або іноземного бізнесу приходили в Україну навіть в умовах війни. Відповідно, роль державних підприємств у повоєнному відновленні полягає в наступному [4]:

– держава була і залишається найбільшим власником в економіці та найбільшим роботодавцем. Вартість активів держпідприємств на кінець 2021 року становила 1.7 трлн грн, задіяно 715 тис. працівників;

– масштаби участі держави в економіці шалені. 2022 року близько 19% українського ВВП (842 млрд грн) становлять лише непрямі субсидії споживачам через Нафтогаз;

– частка державних підприємств на початок війни скоротилася, але за фінансами досі має великі обсяги;

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

– все, що може бути зроблено приватним капіталом, повинно бути зроблено приватним капіталом. Для високорозвиненої ринкової економіки потрібно мати більше інвестицій саме приватного сектору;

– держава має відігравати роль регулятора, який забезпечує потрібні умови в організації та управлінні для ефективного функціонування на ринку. Керувати великою часткою неможливо без втрати якості, тому важливо мати меншу за розміром державну систему, але більш ефективну;

– період післявоєнної відбудови оборонно-промислового комплексу не повинен зосереджуватися лише в руках державної власності, приватний бізнес міг би зробити економічно ефективну інвестицію можливою;

– після війни результат, який повинен бути досягнений в Україні, – менша кількість державних підприємств з кращим корпоративним управлінням.

Таким чином, зрозуміло, що державі потрібно визначитися з вибором певної моделі управління корпоративними правами та втілювати її принципи в реальну практику.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Основних концептуальних підходів до підвищення ефективності управління корпоративними правами держави: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2004 р. № 155. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-2004-%D0%BF#Text>

2. Митрофанова А.С., Решетняк Н.Б. Особливості системи управління корпоративними правами в Україні. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/-server/api/core/bitstreams/d04d9034-64c9-4ce0-9970-7861873fa374/content>

3. Порошенко П.О. Правове регулювання управління державними корпоративними правами в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2002. 18 с.

4. Роль державних підприємств у повоєнному відновленні. URL: <https://case-ukraine.com.ua/publications/rol-derzhavnyh-pidpryyemstv-u-povoyennomu-vidnovlenni/>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Хомич Андрій Валерійович

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Засади соціо-гуманітарної безпеки в умовах інформаційних загроз

Цифровізація та інформатизація суспільства сьогодні спонукає до трансформації системи інформаційної безпеки держави, формування її безпекової концепції на нових методологічних засадах. У цифрову епоху швидкоплинних, часто складних і хаотичних змін переосмислення зазнають і наші ціннісно-сміслові та мотиваційні орієнтири. Проникнення комп'ютерних алгоритмів в усі сфери життєдіяльності суспільства, реальність віртуалізації міжособистісних стосунків, «розумні машини», штучний інтелект (ШІ), роботи та чат-боти докорінним чином змінюють людство. Технологічні тренди сьогодення призвели до «епохи турбулентності», до суттєвої трансформації життєдіяльності людини [4, с. 8].

Процеси інформатизації суспільства одночасно з прогресивними тенденціями приносять у наше і життя й негативні або неоднозначні моменти. Так, О. Яницький, характеризуючи «турбулентні часи» сьогодення, опосередковано виділяє декілька негативних сторін процесу інформатизації» [3, с.4], а саме:

- процес вимагає більшої прозорості інформаційних відносин, а це неминуче призводить до порушення прав і свобод;
- прихід «пост-паперової» культури істотно змінює структуру і функції інститутів управління, освіти і науки;
- загострюється боротьба між глобальними гравцями за роль «програмістів» і «перемикачів» засобів масової інформації і комунікації, мережевих систем, за допомогою яких формується глобальна політика.

Дослідники потенціалу комп'ютерних потужностей [2, с.138] відзначають, що за останні 20 років Інтернет та, пов'язані з ним технології, підірвали безліч галузей – від роздрібною торгівлі до журналістики і фотографії. Спричинено це через безкоштовну, досконалу і миттєву економіку цифрових інформаційних товарів в еру соціальних мереж. Останні своїми лецатами створили певний соціальний тиск, оскільки сформували масову залежність людей від швидкого мережевого ефекту, своєрідне «залипання» в них.

Шляхом використання таких механізмів як дезінформація, маніпуляція нашими емоціями, соціально-психологічні установки, використання «фейків» у людей часто формується невмотивована упередженість, недовіра, а безапеляційне та нав'язливе втручання у приватне життя, шпигунство призводить до проблеми глобального масштабу: зростає «невидимий соціальний вандалізм», тиск на користувачів, маніпуляція особистісними цінностями, що інколи призводять до порушень у поведінці [1, с.46]. При цьому ламається ритм

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

життя залежної від мереж людини, зростає почуття невпевненості в собі, знижується асертивність.

Вчені все частіше з тривогою відзначають «токсичний вплив мережевої думки», який є потужним модифікатором поведінки. Викривленість інтернет-простору, швидкість, безглуздість і масштабність фейкових новин досягли такого рівня, що «люди інколи відчують себе в нереальному світі, прагнуть згуртуватися у групи однодумців» [1, с.75]. Особливої актуальності соціально-гуманітарна безпека набуває в умовах воєнного стану. В цьому контексті безпеку слід розглядати як стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави.

О. Панченко [3, с.6] серед адекватних безпекових чинників виокремлює:

- здатність держави, суспільства, соціальної групи, особистості забезпечити з певною ймовірністю достатні і захищені соціальний інтелект й інформаційний ресурс, оптимальну соціальну ентропію та безпечне інформаційне середовище для підтримки життєдіяльності і життєздатності, стійкого функціонування і розвитку соціуму;

- можливість та необхідність протистояти інформаційним небезпекам і загрозам, негативним інформаційним впливам на індивідуальну і суспільну свідомість та психіку людей, а також на комп'ютерні мережі й інші технічні джерела інформації;

- формувати особистісні та групові навички та вміння безпечної поведінки;

- підтримувати постійну готовність до використання адекватних заходів в інформаційному протистоянні, ким би воно не було нав'язане;

- постійно й послідовно за певною безпечною програмою «вмонтувати» штучний інтелект в суспільне середовище.

Ще одним з викликів для України є нормативно-правова неузгодженість та незахищеність відкритих даних про особу. Тому у фокусі уваги, як дослідників так і урядових інстанцій, має бути розв'язання проблеми забезпечення конфіденційності особи у віртуальному просторі. Особливо це питання є чутливим стосовно публічних осіб, до яких, з одного боку, є підвищений інтерес суспільства, а з іншого – прагнення заради популярності інформаційного джерела брутально зануритися у приватне життя людини, що, безперечно, наносить їй шкоду.

Ми поділяємо думку Джарона Ланьє, який стверджує: «Якщо ми бажаємо користуватися перевагами розвитку технологій у довгостроковій перспективі, треба постаратися, щоб прагнення комфорту й безпеки не перетворилося на прикриття млявого дрейфу до осередків загрози. Для виживання вкрай важливо мати форми масової інформації, що пропагують істину» [1, с.76]. Задля цього нам необхідно зосередитися на розвитку критичного мислення, формуванні цінностей та переконань, а також активізації внутрішнього ресурсу, здатного протистояти наслідкам «несанкціонованого тиску» інформатизованого простору сучасності.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел:

1. Джарон Ланьє. 10 причин видалити акаунт із соціальних мереж просто зараз. Харків: Віват, 2020.176с.
2. Ендрю Макафі, Ерік Бріньолфссон. Машина, платформа, натовп. Як приборкати наше цифрове майбутнє. Київ: Наш формат, 2019. 336с.
3. Панченко О.А. Державне управління інформаційною безпекою в турбулентному суспільстві. URL: <https://media.neliti.com/media/publications/552240-none-42bd1636.pdf>
4. Панченко О. Інформаційна безпека в епоху турбулентності: державно- управлінський аспект: монографія. Київ: КВІЦ. 2020. 332 с.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Хомич Олена Сергіївна

Здобувачка магістратури кафедри теорії та практики управління Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Воєнний стан: формулювання поняття та наслідки впровадження

Захист суверенітету і територіальної цілісності України є однією з найважливіших функцій держави та справою всього Українського народу, саме так зазначено у статті 17 Конституції України. Питання захисту суверенітету, а саме верховенства, самостійності, повноти і неподільності влади України в межах її території та незалежності і рівноправності у зовнішніх зносинах гостро постало перед Українським суспільством 24 лютого 2022 року. Саме в цей день сталося вторгнення та розпочалася відкрита, повномасштабна військова агресія Російської Федерації проти незалежності України, яка супроводжується бойовими діями по всій території нашої країни.

В той же день, 24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України Указом Президента України № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» введено воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року строком на 30 діб. Строк дії воєнного стану в Україні продовжувався Указами Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» № 133/2022 від 14 березня 2022 року, №259/2022 від 18 квітня 2022 року, № 341/2022 від 17 травня 2022 року, № 573/2022 від 12 серпня 2022 року, № 757/2022 від 7 листопада 2022 року та від 6 лютого 2023 року.

Отже, з 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року в Україні введено особливий правовий режим, що передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень. Наразі воєнний стан в Україні триває.

Варто зазначити, що у Конституції України, як нормативно-правовому акті вищої юридичної сили та прямої дії, на законодавчому рівні закріплена сукупність основних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина. І хоча закріплені в Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина мають найвищу юридичну силу, більшість із них не є абсолютними, оскільки можуть бути обмежені на законом. [1]

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Саме стаття 64 Конституції України є джерелом та основною законодавчою підставою для обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина в умовах запровадження правового режиму військового стану.

Зміст правового режиму воєнного стану, порядок його введення та скасування, правові засади діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного стану, гарантії прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб визначається Законом України «Про правовий режим воєнного стану». [2]

Тлумачення поняття правового режиму воєнного стану в Україні наведене у статті 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Відповідно до цієї норми воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.[2]

Правовою основою введення воєнного стану є Конституція України, Закон України «Про правовий режим воєнного стану» та указ Президента України про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях, затверджений Верховною Радою України. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» визначає, що у разі прийняття рішення щодо необхідності введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях Президент України, за пропозицією Ради національної безпеки і оборони України, видає указ про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях і негайно звертається до Верховної Ради України щодо його затвердження та подає одночасно відповідний проект закону. Указ Президента України про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях, затверджений Верховною Радою України, підлягає негайному оголошенню через засоби масової інформації або оприлюдненню в інший спосіб.[2]

Воєнний стан на всій території України або в окремих її місцевостях припиняється після закінчення строку, на який його було введено. До закінчення строку, на який було введено воєнний стан, та за умови усунення загрози нападу чи небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності Президент України може прийняти указ про скасування воєнного стану на всій території України або в окремих її місцевостях, про що має бути негайно оголошено через засоби масової інформації. При цьому, в Законі України «Про правовий режим воєнного стану» немає ніяких обмежень по термінах його введення. Отже, воєнний стан може тривати рівно стільки, скільки існує загроза

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Україні. Крім того, що воєнний стан може діяти, як на всій території України, так і на окремих її місцевостях.

Гарантії законності в умовах воєнного стану визначені у статті 19 Закону України «Про правовий режим воєнного стану». За цією нормою в умовах воєнного стану забороняються: зміна Конституції України; зміна Конституції Автономної Республіки Крим; проведення виборів Президента України, а також виборів до Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування; проведення всеукраїнських та місцевих референдумів; проведення страйків, масових зібрань та акцій.

Відповідно до статті 19 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» у період дії воєнного стану не можуть бути припинені повноваження Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Національного банку України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, судів, органів прокуратури, органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, розвідувальних органів та органів, підрозділи яких здійснюють контр розвідувальну діяльність.[2]

Кабінет Міністрів України в разі введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях: працює відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України в умовах воєнного стану; розробляє та вводить в дію План запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в окремих місцевостях України з урахуванням загроз та особливостей конкретної ситуації, яка склалася; організовує та здійснює керівництво центральними та іншими органами виконавчої влади в умовах воєнного стану; після початку збройного конфлікту здійснює заходи щодо створення відповідно до норм міжнародного гуманітарного права безпечних зон, організованих у спосіб, який дає змогу забезпечити захист цивільних осіб; визначає особливості здійснення оборонних та публічних закупівель із забезпеченням захищеності державних замовників і замовників від воєнних загроз.

Як ми вже зазначали, в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Стаття 20 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» визначає правовий статус та обмеження прав і свобод громадян та прав і законних інтересів юридичних осіб в умовах воєнного стану. Відповідно до зазначеної норми правовий статус та обмеження прав і свобод громадян та прав і законних інтересів юридичних осіб в умовах воєнного стану визначаються відповідно до Конституції України та Закону України «Про правовий режим воєнного стану». В умовах воєнного стану не можуть бути обмежені права і свободи людини і громадянина, передбачені частиною другою статті 64 Конституції України.

Відповідно, в умовах воєнного стану, можуть бути обмежені конституційні права і свободи людини і громадянина, серед яких і право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом; право на працю; право, тих хто працює, на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів; право, тих хто

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

працює, на відпочинок. З наведеного вбачається, що при запровадженні правового режиму воєнного стану можуть обмежуватися трудові права працівників. Тому питання додержання законодавства про працю під час дії правового режиму воєнного стану є вкрай актуальними. Адже, захист працівника під час впровадження таких обмежень, на нашу думку є не лише необхідністю, а й обов'язком держави. І такий обов'язок виконується державою шляхом впровадження певних норм законодавства та здійснення контролю за додержанням законодавства про працю.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. ВВРУ. 1996. № 30 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року. ВВРУ 2015, № 28. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Чеховський Андрій Анатолійович

аспірант кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу,
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

Проблеми формування енергетичної політики в Україні

В останні десятиліття багато країн прагнуть розробляти свої національні енергетичні політики з позиції стратегічного управління, що дозволяють визначити та реалізувати найбільш бажані напрямки у діяльності держави у сфері енергетики, підвищити рівень енергетичної безпеки та економічну ефективність використання енергоресурсів виходячи з зовнішньоекономічної та внутрішньої ситуації в енергосфері та макроекономіці в цілому.

Енергетична стратегія держав Європейського Союзу розгортається в складному глобальному економічному середовищі, основними характеристиками якого є зростання цін та конкуренція за енергоресурси, прискорене вичерпання запасів енергоносіїв, непрозорість та неконкурентність частини ринків енергоресурсів, недоінвестованість енерговидобувних галузей країн-експортерів [1].

Однією з основних цілей першого етапу реалізації нової енергетичної Стратегії є впровадження у національне законодавство принципів «Третього енергетичного пакету» ЄС, який передбачає формування вільних ринків газу і електроенергії, реформування державних енергетичних підприємств, підвищення прозорості їх функціонування та енергоефективності [2]. В будь-якому разі, на сьогодні залишаються ті ж самі загрози енергетичній безпеці України, як 10-20 років назад: прогресивне зношення основних фондів в енергетиці; відсутність довгострокової стратегії економічного розвитку; значна роль країни-агресора в забезпеченні енергетичної безпеки України через використання енергетичних важелів впливу; затримка впровадження нових форматів підтримки відновлюваної енергетики; тривалий повільний перехід до конкурентного ринку електроенергії; нерегульованість системи управління державними енергетичними підприємствами; олігополія на енергетичному ринку, що стримує модернізацію та конкуренцію тощо [3].

Неспроможність задовольняти достатніми обсягами енергії потреби промисловості та домогосподарства обумовлює зростання рівня енергетичної залежності національної економіки від інших країн світу (Румунія, Угорщина, Словаччина та ін.). Це негативно впливає на рівень енергетичної, економічної та екологічної безпеки національної економіки. Вирішення цієї проблеми та модернізація енергетичного сектору в контексті переходу до вуглецево-нейтральної економіки є основними стратегічними питаннями для країни сьогодні, щоб досягти перш за все енергетичної незалежності з урахуванням потужного природного потенціалу України та виконати прийняті зобов'язання у рамках політики зеленого енергетичного переходу [4].

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Перспективними напрямками сучасного енергетичного розвитку світу є: використання відновлюваних джерел енергії, підвищення енергоефективності та енергозбереження, формування ефективних енергетичних ринків, диверсифікація джерел енергетичних ресурсів та їх поставок, забезпечення фінансування розвитку енергетичної сфери та стимулювання її інвестування, підвищення надійності енергетичних мереж та модернізація інфраструктури, інноваційне оновлення енергетичної системи країни, зменшення імпортозалежності та стимулювання зростання енергетичної незалежності країни, підвищення рівня національної та світової енергетичної безпеки, зниження рівня забруднення та запобігання глобальним кліматичним змінам, цифровізація енергетичного сектору [5].

Енергозбереження та підвищення енергетичної ефективності є пріоритетним напрямом політики Європейського союзу та України, реалізація якої сприяє створенню конкурентоспроможної та енергетично незалежної економіки, а також зниження впливу на довкілля.

Ще однією проблемою у сферу енергетики є формування енергетичної безпеки. У зв'язку зі зростанням ролі енергії у розвитку промисловості, підвищенні соціально-економічного добробуту населення і навіть у виробництві інших товарів загальна безпека країн тісно пов'язана з потенціалом забезпечення її енергетичної безпеки.

Енергетична безпека – це охорона стратегічних енергетичних ресурсів (особливо з точки зору країн, що імпортують енергію), а з точки зору економічних потреб – через брак енергетичних ресурсів у майбутньому енергетичні ресурси створять значні проблеми, тому вони мають бути стійкими, тривалими, легко доступними, екологічно чистими та дешевими. У той же час, енергетична безпека охоплює проблеми, які виникають у зв'язку з безпекою під час транспортування, роздачі енергії (енергетичний тероризм, природні катастрофи тощо), з проблемами у зв'язку з обмеженням інвестиційних ресурсів, призупиненням експорту та імпорту енергії у зв'язку з ембарго, що виникли через війни тощо.

На сьогодні можна виокремити наступні аспекти формування енергетичної безпеки в Україні та ЄС:

- стимулювання постачальниками енергії своїх клієнтів до реалізації заходів енергозбереження та щорічного скорочення споживання
- забезпечення доступності енергетичного аудиту для всіх кінцевих споживачів енергетичних ресурсів;
- введення обов'язкового енергетичного аудиту для великих компаній, впровадження систем енергетичного менеджменту на підприємствах;
- стимулювання використання інтелектуальних систем вимірювання споживання енергетичних ресурсів;
- стимулювання розвитку систем комбінованого виробництва електричної та теплової енергії.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Саме зазначені заходи забезпечать ефективність формування та реалізації енергетичної політики в Україні та надасть можливості формування ефективної енергетичної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Кобилянська Л.М. Особливості формування спільної енергетичної політики країн Європейського Союзу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2014. Вип. 1. URL: <http://www.global-national.in.ua/archive/1-2014/04.pdf>
2. Babenko V.A., Koniaieva Y.G. Determining priorities of scientific and technical cooperation between Ukraine, the EU and Chile in the field of non-conventional renewable energy sources. *Acta Innovations*. 2019. № 32. pp. 40-50.
3. Чубик А. Аналіз енергетичної політики і безпеки України. Портал зовнішньої політики. 2017. URL: <http://fpp.com.ua/analiz-energetychnoyi-polityky-i-bezpeky-ukrayiny/>
4. Зябіна Є.А., Пімоненко Т.В. Енергетична політика України: ефективність та напрями її підвищення. *Економічний простір*. 2020. №160. С. 55-59. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/160-10>
5. Паламарчук Д. М., Паламарчук Н. О. Аналіз енергетичної політики країн учасниць Міжнародного Енергетичного Агентства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 16. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/16_2021/8.pdf.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Шевченко Олександр Васильович

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Економічна та продовольча безпека та їх роль у
системі національної безпеки України

У сучасних умовах дуже важливим є стан економічної безпеки. Адже індивідуальна, соціальна, національна, міжнародна, продовольча безпека є структурними елементами, що відображають загальну концепцію єдиної системи економічної безпеки. Крім того, за останні роки в Україні скоротився реальний ВВП, зменшилася чисельність населення, суттєво впав рівень життя пересічних громадян. Усі ці та інші показники країни свідчать про те, що сьогодні в Україні є проблеми які необхідно усувати. Така ситуація змушує наполегливо працювати над виявленням та висвітленням основних загроз економічній безпеці України та визначенням шляхів їх мінімізації.

Основним аспектом забезпечення суспільного і державного добробуту є система економічної безпеки держави. Врахування постійних змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі країни створює передумови для пошуку нових шляхів адаптації суспільства до цих умов та досягнення максимальної національної безпеки. Тому системне осмислення економіки та продовольчої безпеки з точки зору взаємодії основних функціональних сфер допоможе сформувати теоретичну основу та практичну реалізацію.

Поняття «економічна безпека» виникає з практичної потреби використання принципів управління, які забезпечуватимуть здатність суб'єкта господарювання ефективно адаптуватися до мінливих умов ринку шляхом реалізації ситуаційного підходу, який призводить до того, що на початкових етапах діяльності суб'єкта господарювання. З часом поняття економічної безпеки набуло ширшого змісту, і сьогодні під економічною безпекою суб'єкта господарювання розуміють його стан, який збалансовує негативні наслідки зовнішніх і внутрішніх загроз і небезпек, його стабільність і максимально ефективну роботу. та високий потенціал на майбутнє [1, с.39].

Економічна безпека є однією з основних складових національної безпеки. Економічна безпека є не лише основою розвитку національної економіки, а й основою суспільного розвитку. На тлі розгортання Україною широкомасштабних військових дій воєнно-політична роль України набула нового значення у формуванні загальноєвропейської системи безпеки.

У цьому контексті під економічною безпекою розуміється сукупність організаційно-економічних заходів, необхідних для забезпечення стабільності суб'єкта господарювання, його здатності протистояти зовнішнім та/або внутрішнім несприятливим факторам, самовідтворюватися та задовольняти інтереси широких кіл. Досліджуючи поняття «економічна безпека», слід зазначити, що національне законодавство України у сфері національної безпеки

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

визначає поняття «національна безпека» як: захист найважливіших інтересів громадян, суспільства і країни. Такий «захист» інтересів має на меті забезпечити стабільний розвиток суспільства, своєчасне виявлення реальних і потенційних загроз інтересам (держави, суспільства та особи), а також забезпечити попередження та усунення цих загроз [2, с.149].

Основний зміст економічної безпеки традиційно поділяють на: макроекономічну, зовнішньоекономічну, фінансову, інвестиційну, технологічну, енергетичну, виробничу безпеки, а також, безпеку населення, соціальну безпеку, продовольчу безпеку.

Бажано провести більш детальний аналіз продовольчої безпеки з урахуванням наступних факторів. Національна продовольча безпека є важливою частиною національної економічної безпеки. Крім того, національна продовольча безпека є важливою частиною міжнародної продовольчої безпеки [3]. Національна продовольча безпека вимагає державного регулювання кон'юнктури ринку.

Національну продовольчу безпеку в широкому розумінні слід розглядати як економічну умову, а у вузькому – як здатність держави забезпечувати задоволення індивідуальних потреб кожного громадянина в кількості, різноманітності та якості продуктів харчування, необхідних для забезпечення здоров'я. Самозабезпечення на основі основних продуктів Принцип його економічної та матеріальної доступності, бічного та інтелектуального розвитку людини незалежно від впливу зовнішніх та внутрішніх факторів [4, с. 40].

На цьому етапі виснаження природних ресурсів, посилення забруднення навколишнього середовища, безперервне зростання бідного населення, хвороби, нестача продовольства та інші несприятливі фактори посилять вплив. Продовольча проблема загострюється, час від часу з'являються ознаки продовольчої кризи, особливо під час тотальної війни в Україні. Для вирішення продовольчої проблеми кожна країна, в тому числі й Україна, має пожертвувати власним виробництвом основних продуктів харчування, розвинути власний продовольчий потенціал і забезпечити власну продовольчу безпеку. Національна продовольча безпека в широкому розумінні розглядається як економічна ситуація, а у вузькому – це безпекові можливості країни, засновані на принципі самозабезпеченості основними продуктами харчування та їх економічної та матеріальної доступності незалежно від зовнішніх і внутрішніх факторів. факторів, щоб задовольнити кожного громадянина. Задовольняти потреби людей у їжі та забезпечувати необхідну кількість, вид і якість їжі для забезпечення їхнього здоров'я та інтелектуального розвитку [1, с. 42].

Виходячи з вищевикладеного, економічну безпеку держави тепер можна уявити як невід'ємну частину національної безпеки в стані регульованих правом суспільних відносин, у якому безперервне та ефективне виробництво, розподіл благ, суспільства, держави і споживання є можливо. Сьогодні питання національної безпеки стало ще більш актуальним, адже від його вирішення залежатиме доля України, соціально-економічний добробут її громадян,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

формування національного самосвідомості, поваги до держави. Тому необхідно враховувати помилки, які призводять до процесу руйнування економіки та свідомості людей. Основними складовими економічної безпеки фінансових установ, на нашу думку, мають бути: кібербезпека, а також психологічна та фізична безпека, роль і важливість якої була продемонстрована під час військової агресії Російської Федерації проти України.

З точки зору продовольчої безпеки слід зазначити наступні моменти: для забезпечення державного нагляду за продовольчою безпекою необхідно модернізувати відповідні стратегії, включаючи такі питання, як збільшення виробництва харчових продуктів, підвищення якості та якості. Конкурентоспроможність продовольчої та сільськогосподарської продукції, сталий соціальний розвиток сіл, підвищення рівня життя населення. Вирішити це завдання можна лише на основі реформування аграрного сектору шляхом державного регулювання агропромислового виробництва. Практика реалізації національної стратегії продовольчої безпеки має здійснюватися на основі впровадження якісних та кількісних показників визначення параметрів продовольчої безпеки через конкретні заходи та системи механізмів. Економічна безпека, продовольча безпека та кібербезпека є ключовими питаннями сучасної економічної, політичної, соціальної та військової сфер, оскільки сьогодні Україна змушена відстоювати своє право на незалежність, власний напрямок розвитку та своє право на мирне та вільне майбутнє.

Список використаних джерел:

1. Гарькава В.Ф. Економічна безпека регіонів України. *Економіка України*. 2022. № 2. С. 37-49.
2. Єлізаров О.В, Радченко О.В. Соціальна й економічна безпека України: стратегічні пріоритети та доктринальні положення. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління*, 2019. Вип. 2. С. 147-154
3. Гойчук О.І. Продовольча безпека в Україні і світі. Київ: Наукметодцентр аграрної освіти, 2003. 114 с.
4. Скорук О.В. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 2016. Вип. 6(3). С. 39-42.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Шпирко Ігор Богданович

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Сучасні проблеми державного управління у сфері національної безпеки в умовах воєнного часу

В епоху глобалізації безліч понять, механізмів та технологій розвитку суспільства втрачають своє значення. У свою чергу, нові інструменти функціонування та контролю набувають неймовірної актуальності. Одним із таких факторів є інформація, яка може сприйматися як стратегічний ресурс, який нічим не поступається за значимістю сировинним чи фінансовим ресурсам.

Держава приділяє велику увагу інформаційному аспекту та розвитку соціальних інститутів та особистості в інформаційно-комунікативній сфері.

В умовах переважання мережного характеру поширення інформації проблемою для національної безпеки нашої країни стає наявність великого масиву фейкової, а також навмисно викривленої інформації. А проектування хибної реальності при прийнятті рішень в умовах воєнного часу веде до невірних рішень та катастрофічних наслідків – прорахунків у веденні бойових дій, втрати людських життів, загроза обороноздатності держави та національній безпеки.

Для будь-якої держави питання належного рівня забезпечення національної безпеки завжди мають ключове значення. Із цією метою запроваджуються механізми, які здатні реагувати на ймовірні виклики та загрози безпековим сферам, демократичному конституційному ладу й іншим життєво важливим державним інтересам України. Вжиття заходів протидії різного рівня загрозам та їх нейтралізація за допомогою правових механізмів є завданням системи національної безпеки держави і має здійснюватися у координації та взаємодії законодавчого органу з усіма суб'єктами сектору безпеки і оборони. Отже, завдання вдосконалення правового регулювання сфери забезпечення національної безпеки набуло особливої актуальності [1].

На сьогоднішній день корупція є одним із найнебезпечніших явищ не тільки для суспільного життя, а й для системи публічного управління. Вона завдає шкоди безпеці нашої країни і є великою загрозою національним інтересам України, особливо в умовах воєнного часу, адже корупційні дії шкодять міжнародному іміджу нашої держави та сповільняють допомогу міжнародних партнерів.

Корупція загрожує не лише державному ладу та економічному розвитку країни, а й породжує недовіру населення до політичної влади. Тому контроль та боротьба з корупцією мають здійснюватися як на законодавчому рівні, так і з боку населення, засобів масової інформації, громадських інституцій. Мірою боротьби з корупцією у кожній державі є антикорупційна політика. Проведення

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

антикорупційної політики являє собою сукупність відносин і дій щодо вироблення концептуальних антикорупційних ідей, їх відображення у чинному законодавстві та проведення в життя за допомогою інститутів публічної влади. Реалізація антикорупційної законодавчої програми має підкріплюватися підготовкою та прийняттям нормативних актів, що охоплюють різні сфери регулювання, що так чи інакше пов'язані з зазіханням на принцип рівності всіх перед законом. Відомо, що закон може бути наповнений різним змістом, що він може висловлювати ідеали добра, рівності і справедливості, так і служити провідником егоїстичних інтересів.

Ще однією проблемою, яка виникла внаслідок війни і впливає на національну безпеку, є демографічні процеси.

Демографічна проблема постає в двох аспектах: демографічний вибух у країнах світу, що розвивається, і демографічне старіння населення економічно розвинених держав. Залежність зростання населення від економічного розвитку досить давно є предметом дослідження провідних економістів світу. В результаті вироблено кілька підходів. Перший підхід пов'язаний із теорією Мальтус [2]. Суть її полягає в тому, що зростання населення випереджає розвиток виробництва, і саме тому населення світу біднішає. На сьогодні підходи до оцінки ролі населення в економіці держав є комплексними, всеосяжними та виявляють як негативні, так і позитивні фактори впливу зростання населення на економіку та добробут населення.

Існує проблема розвитку людського потенціалу. Йдеться про відповідність якісних характеристик робочої сили типу сучасної економіки. Сьогодні зростають вимоги до фізичних та професійних якостей та освіти працівника. Наприклад, він повинен мати здібності до постійного підвищення своєї кваліфікації, розвитку своїх навичок і здібностей, володіти цифровими компетенціями. Звичайно, найслабші показники в цьому напрямку демонструють країни, що розвиваються, виступають основним джерелом поповнення світових трудових ресурсів. Саме вищезазначені фактори зумовлюють глобальний характер проблеми розвитку людського потенціалу [3, с. 21-26].

Таким чином, метою державного регулювання демографічного розвитку не може бути зміна якихось окремих кількісних показників, які характеризують відтворення населення. В даному випадку має місце на увазі формування нового типу відтворення населення, з іншими якісними характеристиками, проведення демографічних експертиз сучасних економічних перетворень. Значні масштаби та можливі негативні наслідки зовнішньої міграції висококваліфікованих фахівців потребують відповідних заходів з боку держави та розроблення системи заходів щодо регулювання зовнішньої міграції.

Ще однією проблемою пов'язаною з попередніми, є формування кадрового потенціалу системи публічного управління з урахуванням воєнного часу. Так, на сьогодні є проблема забезпечення систему публічного управління кадрами, які мають відповідну освіту та досвід діяльності в умовах надзвичайних ситуацій та

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

воєнного часу. Відсутність таких спеціально підготовлених кадрів може призвести до непоправних прорахунків при прийнятті державно-управлінських рішень.

Ще одним важливим фактором національної безпеки в умовах війни є екологічні проблеми. З цілого комплексу екологічних проблем можна виділити основну – збереження та грамотне, раціональне використання природних ресурсів в умовах воєнного часу, попередження виникнення техногенних катастроф, розробка та реалізація заходів до мінімізації загроз та небезпек екологічній безпеці.

Наступна проблема, це економічні чинники. Слід зазначити, що економічна безпека - комплексний показник економічної системи стосовно кожного етапу розвитку суспільства. Економічну безпеку слід віднести до розряду значних складних економічних категорій через велику кількість взаємозв'язків та взаємозалежностей самої економічної системи. Від економічних чинників залежить не лише добробут громадян, а й перебіг та результати бойових дій, адже війна вимагає великих обсягів фінансових коштів на зброю, обладнання, підготовку військовослужбовців, підтримку боєздатності армії тощо.

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що національна безпека є настільки широкою і значною категорією щодо охоплення сфер суспільного життя, що її забезпеченню та захисту служать практично всі функції держави.

Список використаних джерел

1. Ткаченко О.В., Євтушенко І.В. Удосконалення нормативно-правового регулювання сфери безпеки і оборони в умовах військової агресії. *Чесць і закон*. 2022. № 3 (82). С. 61-66.
2. Підковенко О.П. Проблемні аспекти нормативно-правового забезпечення режиму національної безпеки. *Сучасні проблеми забезпечення національної безпеки держави: тези III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 26 листоп. 2020 р.* Київ: Ін-т УДО України КНУ ім. Тараса Шевченка, 2020. С. 94-97
3. Криштанович М.Ф., Пушак Я.Я., Флейчук М.І., Франчук В.І. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення : монографія. Львів: Сполом, 2020. 418 с.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Яілмаз Алтіндаг

аспірант кафедри менеджменту і публічного адміністрування Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

Інноваційне лідерство – концепція управління, що базується на інновації

Інноваційне лідерство – це процес керування, що передбачає розробку та впровадження нових ідей, продуктів, послуг або процесів в організації. Це може бути як стратегічний, так і практичний підхід до управління. Інноваційне лідерство є фактором для досягнення успіху в бізнесі та інших сферах діяльності. Інноваційні лідери постійно шукають нові ідеї та способи для вдосконалення своєї діяльності, розвитку компанії та відповіді на потреби своїх клієнтів.

Інноваційне лідерство в публічному управлінні – це підхід до керування, яке зосереджується на використанні новітніх технологій, ідей та процесів для покращення роботи державних органів та забезпечення ефективного та ефективного виконання їх функцій. Це підхід до управління державними структурами, які активно використовують новітні технології та методики, щоб підвищити ефективність та якість надання послуг громадянам. Такий підхід включає в себе інноваційну культуру, що стимулює постійний пошук нових ідей та розробку інноваційних рішень. Інноваційне лідерство в публічному управлінні ґрунтується на ключових принципах, які відрізняють його від традиційного лідерства.

На думку авторів С. Чернова, С. Гайдученко, Т. Бельської, Ю. Напльокова, Х. Ар'юменд: «Лідерство має вирішальне значення для ефективної реалізації проектів електронного урядування» [1]. Перш за все, інноваційне лідерство забезпечує постійний пошук нових ідей, продуктів, послуг та процесів. Інноваційні лідери стимулюють творчість та інноваційність у своїх командних робочих групах, надихаючи їх на пошук нових ідей. Першим з них є активна підтримка ініціатив. Лідерство повинно демонструвати свою зацікавленість у впровадженні інновацій та надавати належну підтримку ініціативам, спрямованим на вдосконалення роботи установи. Інноваційний лідер зосереджується на створених стимулах для змін та підтримки інновацій культури в управлінні. Такий лідер відкритий для нових ідей, готових до ризику та сприятливого прийняття рішень, які дозволяють впроваджувати новітні технології та процеси в діяльності органів управління.

Другим принципом є залучення співробітників. Успішне інноваційне лідерство забезпечує активну участь усіх працівників у процесі розробки та впровадження нових ідей. Вони повинні бути змістовно задіяні в процесі планування та оцінки ініціатив, а також мати можливість брати участь у навчальних програмах та тренінгах, що дозволить підвищити рівень їх компетенцій.

Третій принцип інноваційного лідерства є постійний пошук нових ідей.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Керівництво установи повинно постійно стимулювати працівників до творчого мислення та залучення їх до пошуку нових ідей. Важливо забезпечити сприятливе середовище для збору та аналізу інформації, що дозволить розробити інновації. Інноваційні лідери також мають високу гнучкість та адаптивність.

Інноваційне лідерство в публічному управлінні забезпечує активну участь у процесі залучення та збору інформації, відкритість до обговорення нових ідей та сприятливість до розробки нових підходів до вирішення складних проблем. Такий лідер підтримує та сприяє створенню інноваційного середовища, що підтримує та сприяє експериментам та пошуку нових рішень.

Одним із ключових аспектів інноваційного лідерства є здатність бачити можливості та використовувати їх для створення нових продуктів та послуг. Інноваційні лідери зосереджені на дійсних різноманітних дослідженнях, розвитку нових технологій та методів, які дозволяють створювати нові продукти та послуги, що задовольняють потреби ринку. Крім того, інноваційні лідери активно впроваджують нові ідеї та технології в діяльність компанії, що дозволяє їм залишатися конкурентоспроможними на ринку. Вони працюють зі своєю командою, щоб вирішити проблеми та забезпечити розвиток продуктів і послуг.

Інноваційні лідери також здатні створювати культуру інновацій в компанії, що стимулює команду до розвитку нових ідей та проєктів. Вони створюють зручні умови для співпраці та обміну ідеями, що забезпечують зростання творчості та інноваційного мислення серед команд, а також здатні прогнозувати майбутні тренди та ринки, і реагувати на них швидко та ефективно. Інноваційне лідерство також включає в себе розвиток ефективних комунікаційних механізмів та підтримку співпраці між державними органами, громадськістю та приватним сектором. Воно стимулює використання відкритих даних та розробку цифрових інструментів, що дозволяє забезпечити більш ефективне та ефективне управління ресурсами та послугами.

Отже, інноваційні лідери мають сильну комунікаційну здатність, що дозволяє їм ефективно спілкуватися зі своїми командами та створювати сприятливу атмосферу для співпраці та обміну ідеями. Як результат, команди знаходять спільну мову та працюють разом над інноваційними проєктами.

Список використаних джерел:

1. Serhii Chernov, Svitlana Haiduchenko, Tetiana Bielska, Yuriy Naplyokov, Nasrat Arjjumend (2018). Leadership in the Context of E-governance: Lessons for Ukraine. *Grassroots Journal of Natural Resources*, Vol. 1, No. 1. P. 62-68. URL: <http://journals.grassrootsinstitute.net/journal1-natural-resources/vol-1/issue-1/nr.01-01-06.Chernovetal.pdf>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Яровой Тихон Сергійович

доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Чернігівський інститут інформації, бізнесу і права ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая», м. Київ, Україна

Корупція в системі забезпечення державної безпеки та громадського порядку

Проблема щодо належного безпечного існування всього людства виникла разом із появою людини та завжди займала одне із ключових місць в її функціонуванні. Перебуваючи під постійним впливом різноманітних факторів, які завдають шкоди життю, суспільним потребам й соціально-економічним інтересам, люди використовували різноманітні заходи для протидії негативним проявам цих факторів, які представлялись у вигляді попередження й подолання загроз та небезпек, які провокуються кимось або чимось. Тому необхідність в безпеці стала головною причиною для об'єднання людей, що із подальшим їх масштабуванням сприяло розвитку суспільства, передбачаючи підвищення можливостей та різних ресурсів людини, загалом суспільства для різних сфер життєдіяльності [1].

Головною специфічною особливістю безпеки є те, що вона сама по собі не існує, тобто не є ізольованою від людської життєдіяльності. Безпека пов'язана абсолютно з усіма сферами життя суспільства, що сприяє на засадах оцінювання рівня безпеки певного соціального об'єкта приймати рішення про актуальність виконання певних дій та рішень. Саме тому в сучасних умовах особлива увага приділяється дослідженню внутрішніх механізмів щодо розвитку соціальних об'єктів, до яких належить людина, різні соціальні групи, загалом держава.

Враховуючи реалії світового розвитку можна констатувати, що серед значної кількості суспільних проблем, від врегулювання яких залежить стан безпеки, ключову роль займає корупція. Дана проблема в умовах сучасності представляється, як гіперпаразит, що має сукупність видів, форм прояву та який імплементувався практично до всіх сфер суспільного життя (управлінської, виробничої, фінансової, соціальної та інші). З даною проблемою доводиться часто зустрічатись в закладах освіти та охорони здоров'я, у роботі адміністративного апарату, веденні бізнесу тощо [2].

Корупція представляє собою серйозний негативний фактор, який суттєво стримує соціально-економічний розвиток та політичні зміни, які перешкоджають досягненню завдань сталості, імплементатії європейських стандартів життя й підвищенню конкурентних позицій на міжнародному ринку. Корупційні прояви також представляються антагоністичним фактором для правової й демократичної держави, стримуючи цим самим реалізацію принципу щодо пріоритетності прав людини, негативно впливають на культурну й духовну складову суспільства, актуалізують ідеологічну кризу, деформують функції

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

життєво важливих інститутів суспільства, а дії корупціонерів знищують систему розвитку всього людського потенціалу країни.

Відсутність практичних інструментів боротьби із корупцією, активізація впливу корупційних ризиків на різні сфери життєдіяльності, підтримуюче ставлення значної кількості громадян до проявів корупції та подекуди її підтримка, призвели до того, що почала розвиватись корупційна діяльність на різних рівнях влади, цим самим паралізувавши процес реалізації реформ, представлених керівництвом країни як першочергові та масштабні [3].

Питання корупції відкрито практично для кожної держави та представляється як глобальна загроза як економічно розвинутих країн, так і для тих, які розвиваються. Міжнародний досвід щодо боротьби із корупцією суттєвий, однак суспільство так й не змогло належним чином справитися з даною проблемою. Країни світу спрямовували свої зусилля на розробку ефективної антикорупційної політики з метою розбудови громадянського суспільства та максимально орієнтували зусилля на боротьбу з проявами корупції, однак результати таких заходів не завжди були результативними. Проте без постійних антикорупційних заходів корупція має особливу властивість динамічно розширюватися. Тому бажаним для будь-якої держави є постійне вдосконалення системи формування та реалізації антикорупційної політики, яка має представляти як самостійна функція держави.

У свою чергу, корупція як соціальне явище з'явилося паралельно із проявом управлінських взаємовідносин у життєдіяльності людей. В епоху становлення племінних та міжплемінних союзів й функціонування різних народностей в управлінців виникла потреба у здійсненні переговорів із іншими об'єднаннями, вирішенні міжетнічних, міжсуб'єктних соціальних конфліктів, в певній управлінській діяльності, що стримувало їх внесок у діяльність ще додержавного суспільства. Як результат зміни форм участі у суспільному житті з'явилася необхідність у отриманні певної винагороди за відведений час на громадські справи іншими суспільними й матеріальними благами, тому об'єднання, що входили до відповідного складу союзу й отримували певний захист, зобов'язувались робити пожертвування (подарунки). Задля уникнення різного роду збройних нападів і розграбування сусідні об'єднання вдавалися до розробки договірних відносин шляхом відкупу від ворогів.

Негативний прояв корупції виникає тоді, коли на різних рівнях державні службовці та інші посадові особи, які уповноважені на виконання функцій держави (депутати, судді, працівники правоохоронних органів, керівники, лікарі та інші особи від яких залежить прийняття будь-якого рішення), що володіють владою над розподілом різного роду ресурсів, які безпосередньо їм не належать, здійснюють їх розподіл за особистими потребами.

Отже, встановлено, що корупція є досить негативним явищем, а її небезпека представляється у наступному [2-3]:

➤ сприяє отриманню збитків всім (всім особам, які провокують на корупційні діяння);

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

- негативно впливає на авторитет держави, приносить шкоду регламентованим демократичним основам суспільства;
- не дотримання принципів верховенства права;
- представляється у вигляді не значних знаків уваги (цукерки, квіти тощо);
- провокує порушення встановленого порядку реалізації владних повноважень службовими особами представників органів влади на всіх рівнях управління;
 - стимулює незаконні привілеї для корумпованих угруповань й кланів, цим самим підпорядковуючи владу держави інтересам посадових осіб, службовців;
 - стимулює розвиток організованої злочинності, перш за все економічної, стає важливою умовою для її існування;
 - впливає на принципи соціальної справедливості та невідворотності покарання;
 - формує залежність (спробував один раз тому хочеться постійно);
 - знищує моральні, духовні та культурні цінності;
 - провокує адміністративну й кримінальну відповідальність;
 - підвищує рівень безробіття в країні.

Список використаних джерел:

1. Вишнеvsька В.О., Синякова А.В. Тінізація і гарантування економічної безпеки держави. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Випуск 13. С.110-112.
2. Дмитрієв Ю.В. Оцінка корупційних ризиків у системі державного управління: поняття та зміст. *Ефективність державного управління*. 2016. Вип. 1–2(1). С. 141–149.
3. Леонова О.О. Умови реалізації державної політики у сфері детінізації економіки України. Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2018. Вип. 1 (53). С. 52-57.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Ярошук Ярослав Олександрович

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Сучасні аспекти цифровізації системи освіти

Якісні зміни в системі освіти неможливі без цифрової трансформації освітнього процесу, яка передбачає максимально повне використання потенціалу цифрових технологій. Цифровізація системи освіти полягає у технологічній та цифровій модернізації інфраструктури закладу освіти, створенні безпечного цифрового освітнього середовища, розвитку цифрової компетентності педагогічних, науково-педагогічних та адміністративних кадрів, які здатні ефективно використовувати цифрові технології в освітньому процесі [1].

Цифровізація це:

– нова соціальна ситуація – «цифрового розриву», «цифрового громадянства», «цифрової соціалізації»;

– об'єктивний процес витіснення всього аналогового з технології, економіки, культури;

– цифрова реальність «оцифровує» і нас, накопичує наші «цифрові сліди», випереджаючи не тільки обчислювальну техніку, а й нашу уяву [2].

Бурхливий розвиток цифрових технологій у сфері освіти диктується актуальністю розглянутих при цьому проблем:

– цифрові технології в освіті підтримуються на державному рівні та широкою громадськістю;

– це інструмент ефективної доставки інформації та знань здобувачам;

– це інструмент створення навчальних матеріалів;

– це інструмент ефективного способу викладання;

– це засіб побудови нового освітнього середовища.

Основні зміни в освіті пов'язані з цифровізацією освіти, яка призведе до глибоких змін на ринку праці, і, як наслідок, появи нових компетенцій, поліпшення кооперації, підвищення відповідальності громадян, їх здатність самостійно приймати рішення.

У свою чергу, це є приводом для подальшої реорганізації освітнього процесу, переважно з використанням технологій штучного інтелекту. Цілком ймовірно, що найближчими роками будуть розроблені та впроваджені такі системи автоматичного перекладу текстів та мовлення з будь-якої мови, які дозволять вільно сприймати чужу мову. А це означає, що електронні бібліотечні ресурси всіх ЗВО світу, а також навчальні матеріали найкращих викладачів будуть доступні для всіх, хто навчається, а не тільки для тих, хто володіє іноземною мовою. Подібні дії призведуть до серйозної трансформації освітнього процесу, зміни ролі педагога, який надалі не буде пояснювати той чи інший

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

матеріал, а буде допомагати знайти розташування цього матеріалу та зрозуміти його. Інакше кажучи, глобалізація освіти - явище неминуче.

У процесі цифровізації фундаментально змінюється сама структура навчання та організації освітнього процесу. Ці зміни вимагатимуть як вибору матеріалу для створення курсів та їх організації, так і для управління освітньою установою.

Освітнє середовище, яке виникає, може бути реалізовано відповідно до кількох алгоритмів, кожен із яких має право існування. Серед найбільш значимих можна назвати:

- використання безкоштовних розробок спеціалізованих Інтернет-ресурсів;
- використання платних платформ реалізації навчального контенту;
- використання готових платформних рішень, розміщених у хмарі;
- створення гібридних ресурсів, на базі кількох платформ і т.д.

Інновації в цифровому навчанні являють собою не лише технічні інновації, а зміни у змісті та організації освітнього контенту, структурі та в організаційних принципах ЗВО.

Для успішної цифровізації недостатньо переведення навчальних матеріалів в електронний вигляд – оцифрування. Використання нових інформаційно-комунікаційних технологій є лише початковою умовою для подальшого розвитку цифрової педагогіки, критерієм оцінки якої буде його корисність для учнів. Впровадження цифровізації, яке забезпечує якісне зростання ефективності процесів у змісті та побудові навчальних курсів, приносить дійсну користь як здобувачам, так і закладам освіти.

Найновіші методики аналізу даних не лише відкривають нові шляхи для розуміння процесів викладання, але змінюють сам процес надання та засвоєння знань здобувачами.

Список використаних джерел:

1. Духаніна Н.М., Лесик Г.В. Цифровізація освітнього процесу: проблеми та перспективи. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/49235/1/p.406-409.pdf>
2. Кіндратець О. Проблеми цифрової трансформації освіти. *Освіта як чинник формування креативних компетентностей в умовах цифрового суспільства: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. К., 2019. С. 59-60.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Яценко Богдан Григорович

викладач кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Наслідки угоди між ЄС та Туреччиною для подолання
міграційної кризи 2016 року

Глобальна криза, спричинена нападом Російської Федерації на Україну, змусила багатьох українців шукати притулку закордоном. Але це не перша масштабна криза біженців, яку зазнав Європейський Союз. Початок громадянської війни в Сирії у 2011 році та інші глобальні кризи змусили мільйони людей тікати до сусідніх держав та Європи. У 2015 році до країн Європейського Союзу прибуло понад мільйон мігрантів з Сирії, Афганістану, Іраку та інших країн, таких як Пакистан та Нігерія. Оскільки блок не мав ефективного механізму для розподілу тягаря реагування на запити про надання притулку, держави-члени на півдні та сході зіткнулися з непропорційним впливом, оскільки прибуття мігрантів різко зросло і продовжувало зростати значними темпами впродовж 2016 року. Міграційна проблема швидко стала каменем спотикання, загрожуючи підірвати десятиліттями реалізовуваний проект європейської інтеграції і зруйнувати уявлення про Європу як єдине ціле.

У березні 2016 року Європейський Союз уклав історичну угоду з Туреччиною. Нелегальних мігрантів, які намагалися потрапити до Греції, повертали до Туреччини, а Анкара взяла на себе зобов'язання вживати заходів для запобігання відкриттю нових міграційних маршрутів. В обмін на це Європейський Союз погодився переселити сирійських біженців з Туреччини в індивідуальному порядку, зменшити візові обмеження для турецьких громадян, виплатити Туреччині 6 мільярдів євро допомоги для громад сирійських мігрантів, оновити митний союз і відновити переговори щодо вступу Туреччини до Європейського Союзу, які зайшли в глухий кут. На той час Туреччина була найбільшою країною, що приймала біженців у світі.

Угода переслідувала кілька цілей: очевидно, що вона мала на меті зменшити тиск на європейські кордони і відвернути майбутніх шукачів притулку та економічних мігрантів від цієї іноді небезпечної подорожі. Не менш важливо, що вона мала дати сигнал – як ззовні, так і всередині блоку, про те, що держави-члени ЄС можуть об'єднатися в питаннях, які стосуються головних засад союзу. Ця домовленість була лише однією з кількох спроб уповільнити міграцію до Європи в той час – не менш помітними були обмеження вздовж західнобалканського міграційного маршруту.

Незважаючи на значну і тривалу критику угоди між ЄС і Туреччиною з боку правозахисників і гуманітарних організацій, лідери обох сторін продовжували демонструвати зацікавленість у збереженні хоча б якоїсь версії ключових зобов'язань, передбачених угодою. Відновлення напруженості навесні 2020 року, коли Анкара погрожувала впустити сотні тисяч мігрантів до Греції, перш ніж

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

відступити, показало, наскільки сильно Європейський Союз покладається на свого східного сусіда в якості оплоту. Президент Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн заявила того ж місяця, що угода «залишається чинною і принесла позитивні результати».

Як показало протистояння 2020 року, Європейський Союз і Туреччина залишаються в дискомфортних партнерських відносинах, розділених як політикою, так і географією. Хоча ця угода демонструє ознаки зношеності, особливо через розчарування з боку Туреччини, її головна обіцянка залишилася в силі – принаймні для Європи. Кількість прибуваючих мігрантів і шукачів притулку різко скоротилася, частково завдяки угоді, а сам блок залишився недоторканим. Після того, як у грудні було виділено останні з 6 мільярдів євро допомоги, інтерес до поновлення угоди знову зріс. Загалом, незважаючи на труднощі, заява між ЄС і Туреччиною стала основою для європейської стратегії екстерналізації управління міграційними процесами в сусідніх країнах.

Європейські країни і Туреччина мали міграційні відносини задовго до укладення угоди між ЄС і Туреччиною. Німеччина, Італія та Іспанія раніше уклали двосторонні міграційні угоди з Туреччиною, хоча це були переважно трудові пакти, спрямовані на залучення турецьких робітників до Європи з метою стимулювання економіки після Другої світової війни.

Угода 2016 року була іншою. Мало того, що масштаб міграційного виклику був набагато більшим, ніж будь-коли раніше в Європі, це був найяскравіший приклад скоординованих дій ЄС, спрямованих на залучення своїх сусідів до запобігання прибуттю потенційних шукачів притулку та інших мігрантів.

Мотиви Європи були очевидні: блок намагався впоратися з великою кількістю шукачів притулку, а розподіл тягаря між державами-членами виявився набагато складнішим, ніж уявлялося на початку створення Спільної європейської системи притулку в 1999 році.

Обґрунтування Туреччиною цієї угоди принаймні частково ґрунтувалося на очікуваннях, які поділяла більша частина міжнародної спільноти, щодо того, що режим сирійського президента Башара Асада не протримається довго. На ранніх етапах громадянської війни в Сирії Туреччина проголосила політику відкритих дверей і запропонувала тимчасовий захист сирійцям, які тікали від бойових дій. Однак тривалість сирійського конфлікту і зростаюча кількість біженців створили проблеми, і з 2016 року Туреччина посилила свої східні кордони. Оскільки Асад зміцнив свої позиції, стало зрозуміло, що більшість біженців не повернуться до Сирії найближчим часом, що поставило під сумнів тимчасовий характер їхнього перебування. У березні 2021 року в Туреччині проживало майже 3,7 мільйона сирійських біженців, що майже на 1 мільйон більше, ніж після підписання угоди 2016 року. Угода також запропонувала Туреччині дії для реалізації її давніх амбіцій щодо тісніших зв'язків з Європою, включаючи вступ до ЄС. Президент Реджеп Таїп Ердоган, можливо, також був мотивований внутрішньополітичним тиском; адже всього через кілька місяців його уряд відбив спробу державного перевороту.

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Угоду між ЄС і Туреччиною критикували за те, що вона дозволила Європі зняти з себе відповідальність за гуманітарний захист, змусивши Туреччину затримувати відчайдушних шукачів притулку. Проте багато хто в Європі та за її межами вважає, що принаймні в деяких аспектах угода була успішною. Канцлер Німеччини Ангела Меркель, чия країна прийняла понад 1 мільйон шукачів притулку в 2015 і 2016 роках, високо оцінила ефективність угоди в боротьбі з нелегальними мігрантами і припустила, що вона здатна стати зразковим пактом. Лідери з обох сторін обговорювали можливість її продовження, а високопосадовець ЄС з питань зовнішньої політики Жозеп Боррель у березні заявив, що «в майбутньому необхідно укласти певну угоду подібного типу». Заступник міністра закордонних справ Туреччини Фарук Каймакчі погодився з тим, що поновлення і «перегляд» договору «є необхідністю і в інтересах усіх сторін».

У числовому вираженні дані є чіткими. На піку кризи Італія та Греція були основними пунктами прибуття шукачів притулку в Європі: у 2015 році до Греції прибуло понад 861 000 шукачів притулку. На наступний рік після підписання угоди ця цифра знизилася до 36 000, а потім знову зросла до майже 75 000 у 2019 році. Крім того, кількість загиблих і зниклих безвісти мігрантів в Егейському морі, яке відокремлює Туреччину від Греції, зменшилася з 441 випадків у 2016 році до 102 у 2020 році. Одразу після укладення угоди Європейський Союз збільшив кількість персоналу служб притулку, перемістив тисячі біженців і надав Греції грошову підтримку.

Угода між ЄС і Туреччиною не була єдиною причиною різкого падіння загальної кількості прибулих мігрантів. Країни Західних Балкан також закрили доступ мігрантам, перекривши добре протоптаний сухопутний шлях до Європи. Проте, угода між ЄС і Туреччиною стала найпомітнішим символом узгоджених дій з обмеження міграції.

Список використаних джерел:

1. EU: Anniversary of Turkey deal offers warning against further dangerous migration deals. 2021. URL: <https://www.amnesty.org/en/latest/press-release/2021/03/eu-anniversary-of-turkey-deal-offers-warning-against-further-dangerous-migration-deals/>
2. Migration and Asylum Package: New Pact on Migration and Asylum documents adopted on 23 September 2020. 2020. URL: https://commission.europa.eu/publications/migration-and-asylum-package-new-pact-migration-and-asylum-documents-adopted-23-september-2020_en
3. Statement by President von der Leyen at the joint press conference with President Michel, following the videoconference of the members of the European Council. 2021. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_21_1444
4. Statement by President von der Leyen following the meeting with Turkish President Erdoğan. 2021. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_21_1603

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

Afat Ayyat Gasimova

Associate Professor of Food Engineering and Expertise Department of Azerbaijan University of Technology

Namig Vagif Muradov

Bachelor student of the Department of Food Engineering and Expertise of the Azerbaijan University of Technology

Improving the technology of jam production using sloe pure

As science and technology reach a high level, the problems of producing food products that provide health in the full sense and developing modern technologies for them are put forward.

For this reason, the use of raw materials and semi-finished products with high nutritional and biological value, which attract attention from the point of view of diet and prevention, for the preparation of those products, and the creation of new varieties are the main requirements of the day [4].

Currently, structured semi-finished products and products are used in the production of products in the confectionery industry. It is necessary to use pectin products to improve organoleptic and physicochemical properties. It is of great interest to use raw materials and purees with new properties that can have a positive effect on the technology of confectionery products and attract attention from the health point of view [2,3].

It is required to efficiently use food products with high protein, rich in vitamins and other biologically active substances, that is, to investigate the sources of raw materials [4].

In this regard, the study of the recipe and development of the technology for the preparation of confectionary products using the puree of the sloe fruit is of great importance for the improvement of the population's demand for food [2].

Purees containing simple sugars, pectin, which are representatives of carbohydrates, as well as minerals, vitamins, phenolic substances, etc., have therapeutic properties, but also have a multi-field effect [1,5].

It is for this reason that in this research work, the development and application of a new marmalade production technology based on the puree obtained from sloe fruit is also economically beneficial for the food industry.

For this purpose, we have used the widely distributed wild blueberry in the forest and riverside area of Goygol region as a research object. The wild-growing blueberry is very beneficial for the human body due to its high nutritional value and environmental friendliness. Our people use these fruits very little fresh, for a period of one to two months. However, the food components that make up its composition are required for the life activity of the human body throughout the year. Therefore, in order to provide our population with wild fruits and food products produced from them

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

throughout the year, it is very important to use them in various types of juices, compotes, jams, jams and keeping them fresh for a long time. Solving this problem can help people live longer and healthier lives, as wild fruits and berries are more ecologically rich in organic and inorganic substances than cultivated fruits and berries.

Sloe fruit helps in the regulation of the metabolic process in the human body, in the destruction of disease-causing microorganisms, and in the elimination of radioactive elements. Its composition is rich in anthocyanins, representatives of flavonoids, and its aglycones [5]. In addition, organic acids, some vitamins, and mineral substances are abundant in the composition of sloe.

With the help of modern methods of analysis, the presence of 400 organic and inorganic substances in the composition of sloe and more than that in the products made from their processing was determined [6]. Researching the food components that make up their composition helps to determine the quality indicators and nutritional value of the prepared products.

Purées from Ssloe are widely used in the production of confectionery products. In addition to giving the product a pleasant taste and aroma, they have jelly-forming properties and high biological value. Carbohydrates make up most of the dry matter. Carbohydrates mainly consist of pectin substances, sugar, starch, and cellulose. When the fruit ripens, protopectin turns into pectin. Pectin dissolves in water and forms foam. sloe puree is a fruit raw material used in the preparation of marmalade, pastillas, waffles, etc. Puree preserved with chemical preservative is stored in clean barrels in well-ventilated warehouses, $t=0^{\circ} - 20^{\circ}\text{C}$, air humidity 75%. The production process of sloe puree is as follows: removal of damaged parts and stems, washing, roasting, grating, canning and packing into tares.

The duration of the soaking time depends on the size, type, degree of ripeness, etc. If the surface of the cheese is not damaged, there is no loss of extractives during soaking. Sloe is put through the grater. After grating, the mash is subjected to canning, one of the most common methods being canning with sulfuric acid. It is preserved by adding sulfuric acid to the solution. Preservation of puree is also done by other methods.

One of the main properties of pectin in the production of fruit confectionery products is its ability to form a mixture with sugar, acid and water. The solubility of pectin is mainly determined by three factors. By the size of pectin products, the degree of oxidation of galacturonic acids and the presence of ballast substances in that pectin. The effect of molecular weight has been studied in the research works of various scientists. It has been shown that pectin's ability to produce jelly depends not only on its average molecular weight, but also on its molecular weight distribution. The jelly-making ability of pectins of different fractions decreases with the increase of their average molecular weight. Pectins with a molecular weight of less than 2500 do not even have the ability to gel. It should also be noted that the relative viscosity changes along with the change in average molecular weight. The degree of polymerization and hydrocolloid compounds depend on their association with water. Due to this property,

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

their formation is prevented in the preparation of berry confectionary products. The degree of methoxylation causes a change in the molar properties of the pectin molecule.

It is known that the phase structure of pectin creates a shale-forming structure, hydrogen bonds, and hydrophilic interactions. Therefore, when the degree of esterification reaches a certain limit, the solubility of pectins increases. The degree of etherification decreases when it is 75-80, which leads to a decrease in connections.

Thus, the degree of polymerization of pectin molecules plays a major role in the formation of the final dough. Therefore, it should be taken into account that pectin molecules do not undergo dipolymerization. For this, it is necessary to make sure that the fruits are not overripe. They should not be exposed to high temperatures and during re-production they should be less affected by reagents.

During the research, the following technological indicators of sloe puree were determined: the amount of dry substances in the content of sloe puree was determined according to the general rule; the amount of carbohydrates was determined according to the standard methodology; all samples were analyzed for organoleptic and moisture indicators; The gelling property of sloe puree has been studied.

For this, Ssloe puree containing 90% water and 100g of powdered sugar are taken and poured into a pot. The narrow side of the pot should be truncated cone-shaped. The upper diameter of the pot is 115 mm, the bottom diameter is 75 mm, the height is 70 mm, the weight of the pot must be known. The pot with sloe puree is heated on an electric stove, stirred and brought to the boiling point. The output of the cooked mass should be equal to 165 g of the net weight. If the output is more than 165 g, then the mass is cooked until it reaches this weight. As soon as the cooked mass is cooked, it is poured into ceramic molds for marmalade or on a smooth surface with a diameter of 20-30 cm.

The time from the moment of pouring to the formation of jelly is measured. The quality of jelly in gelation is determined by finger touch, elasticity, stickiness, ease of release and shape retention. The normal capacity of sloe puree is characterized by the period of gelation. After 15-20 minutes, the cooked mass should form a dough that meets the above requirements according to its physical properties. These indicators refer to sloe puree, which contains 10% dry matter and 90% moisture. The acidity of the finished product should be 0.5-0.7%.

Thus, as a result of our researches, it was found that sloe fruit has the ability to make jam, and by drying the sloe pasty marmalade until the optimum moisture content is 22-26%, the amount of reducing substances in it is 20-28%, which meets the quality requirements. It includes the commodity appearance, organoleptic and chemical indicators of the finished product, its ability to provide high economic efficiency.

References:

1. Bagirzade A.S., Omarov Y.A., Kasumova A.A., Gadzhieva A.A., Kurbanova S.O., Ismailov M.T., Nabiev AA. Investigation of the activity of enzymes on the quality of grape varieties used for the preparation of wines of the Tokai type. Eastern-European journal of corporate technologies, 2 /11 (122), 2023-p. 49-62. DOI:

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

10.15587/1729-4061.2023.276251 Байрамов Э.Э., Алиев Ш.Г., Касумова А.А., Гурбанова С.О., Казымова И.Г. Повышение биологической ценности хлеба за счет применения тыквенного пюре. Восточно-Европейский журнал корпоративных технологий, 2 /11 (116), 2022-р. 58–68.

<https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.254090>

2. Mammedova Sh.S., Kasumova A.A., Nabiev A.A. Preparation of juices from pumpkin by blending method. Інтернаука, Moscow, 2023, pp. 12-19 DOI: 10.32743/26870142.2023.3.273.351865

3. Eyvazova S., Gasimova A.A. Use of protein-containing raw materials in the production of functional ferrous dairy products. Proceedings of the 1st International Scientific Conference "Interdisciplinary Science Research" (January 19-20, 2023). Dublin, Ireland, 2023, p. 52-54 DOI 10.5281/zenodo.7559050

4. Kasumova A.A. Study of anthocyanins in rose hips and elderberries. Abstracts of the XII International Scientific Conference of Students and Postgraduates April 22–23, 2021, Mogilev, MGUP, p.276

5. Flamini R., Traldi, P. (2010). Mass Spektrometry in Grape and Wine Chemistry. Hoboken: John Wiley & Sons, Inc. doi: <https://doi.org/10.1002/9780470552926>

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

МАТЕРІАЛИ
I Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

2 червня 2023 р.

Випуск 15

Підписано до друку 27.04.2023 р.
Формат 60x84 1/16
Папір офс. №1 Гарнітура Times New Romans
Наклад 50. ум. друк. арк. 10,1
Виготівник ФОП Домбровська Я.М., свідоцтво про державну
реєстрацію №2 340 000 0000 003646 від 15.07.2015 р.
08055, Київська обл.,
Макарівський р-он., с. Вільне, вул. Чапаєва 16а,
e-mail: devis519@ukr.net